

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת נשא

"הפיזיותרפיסט בדק אותו קצת ואמר: בגיל מאה אי אפשר לעשות פיזיותרפיה.. אבל יש אולי עצה אחת ויחידה... אם הרב יסכים לשתף פעולה..."

אשרי עין ראתה אלה: שיחה מיוחדת ורווית הוד עם הגה"צ רבי בנימין רימר שליט"א, חדב"נ אצל מרן פוסק הדור הגר"ש אלישיב זצוק"ל, ראש ישיבת קרית מלך ומראשי ישיבת טשעבין, שמספר על אשר ראו עיניו ושמעו אוזניו אודות השקידה המופלאה והבלתי נתפסת של מרן זצ"ל • חלק א

יעקב א. לוסטיגמן

כבר עשרות שנים מכהן הגה"צ רבי בנימין רימר שליט"א מראשי ישיבת טשעבין כמשגיח בישיבת טשעבין, תפקיד שהוא ממלא תחת אביו זצ"ל. את הישיבה הוא מכיר מגיל צעיר מאוד, וכבר עשרות שנים שהוא מכיר באופן אישי כל אחד ואחד מהתלמידים הלומדים בה. וכך, לצד תפקידו הנוספים, בהם ראש ישיבת 'קרית מלך' בבני ברק, הוא ממשיך את עבודת הקודש בישיבת טשעבין, המתמיינת בכך שכבר למעלה מ-60 שנה היא ניצבת בראש כותל המזרח של הישיבות החסידיות הנחשבות ביותר ועדיין משחרים לפתחה המצוינים שבמצוינים, טובי הבוגרים מכל הישיבות החסידיות לצעירים, ברחבי הארץ והעולם.

למען האמת התקבלנו, כותב השורות והרה"ג ר' הלל קורפו מבכירי הפעילים ב'מוקד הישיבה' של 'אחינו', אצל הגה"צ שליט"א, לשיחה בענייני חינוך, הרבצת תורה ו'גישמאק בלימוד'.

ואכן קיבלנו מלוא חופניים של תוכן ייחודי ומרתק בנושאים אלו, ואלו יתפרסמו בקרוב בעז"ה בעלוני המתיאמים כל אחד לתחומו והיוצאים לאור על ידי 'מוקד הישיבה' מבית 'אחינו' לקהלי יעד שונים, בחורי הישיבות הקדושות וגם ציבור ההורים והמחנכים ('מעלה מעלה', 'הישיבה', 'בית היין' ועוד).

אבל בשולי אותה שיחה ביקשנו לשמוע מראש הישיבה שליט"א כמה מילים על חמיו פוסק הדור, קדוש ישראל ותפארתו מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל. הגר"ב רימר אכן נעתר לבקשתנו, ומשהחל לספר על רבן של ישראל, עלתה לחלוחית בעיניו ובעינינו, והסיפורים

התגלגלו בהמוניהם, כשלנו נותר רק ללקט זעיר שם וזעיר שם, ולהביא לפני קוראי 'לקראת שבת', מהשפע העצום הזה, כי ממנו ניקח לעבוד את ה', וכדי שנוכל אולי להשיג אפס קצהו ממסכת חייו המופלאה של הרב הדומה למלאך, אשר הנחה והנהיג את העדה בחכמתו העצומה ובגאונותו המופלאה.

"את ההנהגות של מורי חמי זצ"ל, אי אפשר לחקות. אף אחד אינו יכול לצעוד בדרכיו. לא כי זה מאוד קשה, אלא בגלל שזה פשוט בלתי אפשרי. בלתי אפשרי!"

"אדם שיישב כל כך הרבה שעות ולמד בהתלהבות, יומם ולילה! יומם ולילה! ולא יום או יומיים כי אם שבעה ימים בשבוע, כ-50 שבועות בשנה, יום אחר יום, שבוע אחרי שבוע ושנה אחרי שנה במשך יותר מ-100 שנה.

"זה לא משנה איזה יום היום, אם זה ראש השנה או פורים, או שמחת תורה או יום הכיפורים, או שהערב הוא מחתן ילד או שאתמול בלילה או שאתמול הוא עבר ניתוח, זה לא משנה! הוא היה יושב ולומד ולומד בשקידת התורה שהיתה ממש להפליא! התמדה כזאת שאין לה אח ורע ואף אחד אינו יכול להגיע אליה.

"אני יודע שאנשים שומעים את התיאורים הללו או קוראים על הרב אלישיב זצ"ל, הם חושבים שבטח הוא היה מתמיד עצום, אבל התיאורים הללו הם קצת בגדר של גוזמאות. כי זה נשמע לא הגיוני איך שמתארים אותו. "אבל אני אומר לכם שלא כך הם פני הדברים. לא ולא! כל התיאורים שאתם שומעים על הגרי"ש אלישיב זצ"ל, לא רק שאינן גוזמאות אלא שהם ממעיטים ומצמצמים את השקידה המופלאה שלו. מי שעמד ליד וראה אותו לאורך זמן, יודע שזה היה הרבה הרבה יותר מכל התיאורים הללו, מופלגים ככל שיהיו.

"אתם יכולים לתאר לעצמכם יהודי בן 100 שיושב ולומד בצורה מופלאה שבע ושמונה שעות ברציפות, עוצר רק להתפלל ולאכול משהו וממשיך ללמוד שוב עוד רצף כזה של שעות בלי שום הפסקה?".

כדי לסבר את אוזנו מעט על גודל עוצם שקידתו המופלאה של מרן זצ"ל, מספר הגר"ב רימר שליט"א מה שהיה שומע במשך תקופה מדי יום ביזמו מחוויותיה של רעייתו הרבנית, כשהיתה שבה מהתורנות היומית בבית אביה מרן הגרי"ש אלישיב, לעת זקנתו המופלגת.

"היה להם, לכל האחים, תורנות שהיו עושים כל אחד בזמן מסוים שהיה צריך להיות אצל האבא כדי לשרת אותו ולשמור על בריאותו. "בדרך כלל היא היתה צריכה להיות שם בשעות הלילה, אבל אחרי שנפטרה אחותה, הרבנית אויערבך ע"ה, אשת חבר לגיסי מרן הגאון רבי עזריאל שליט"א יב"ח"א, היא היתה ממלאת את מקומה בתורנות של שעות הצהריים, מהשעה אחת בצהריים ועד שהיה אומר שיעור ב'תפארת בחורים' בשעה שבע אחה"צ.

"השווער זצ"ל כבר היה בן 100 באותה תקופה. הוא היה אוכל קצת, ולאחר מכן היא היתה מבקשת ממנו שישכב לנוח מעט. כמובן שהוא לא הסכים, אחרי שהיה עונה על כמה שאלות בהלכה ומתייחס לכמה עניינים ונושאים, הוא היה מתיישב ללמוד בשעה שתיים בצהריים בערך, ומאז לא פסק פומיה מגירסא עד השעה שבע בערב.

"מה זה אומר לא פסק פומיה מגרסא? אני אספר לכם: באותה עת הביאו לו פיזיותרפיסט שיעזור וילמד את בני הבית כמה תרגילים שאפשר לעשות עם מרן הגרי"ש זצ"ל, כדי לחזק את השרירים, הוא הרי כבר היה בגיל מופלג והגוף בקושי הצליח לתפקד.

"הפיזיותרפיסט בדק אותו קצת ואמר: "הרב בן מאה! בגיל מאה אי אפשר לעשות פיזיותרפיה. אין הרבה מה לעשות. אבל יש אולי עצה אחת ויחידה... אם הרב יסכים לשתף פעולה... אתם יכולים לבקש ממנו שפעם בחצי שעה יקום מהכסא, יעמוד על רגליו ולאחר מכן ישב מיד בחזרה וימשיך ללמוד. כל חצי שעה הוא צריך לעמוד לרגע אחד. זה התרגיל היחיד שאפשר לצפות מאדם בכזה

גיל שיוכל לעשות...

"נו... מה הבעיה לבקש מיהודי מבוגר שיעמוד פעם בחצי שעה? אם הוא לא יכול אפשר לעזור לו קצת. לא? "לא!", משיב ראש הישיבה שליט"א, על שאלתו שלו... "לא! כשמדובר ברב אלישיב אתה לא יכול לבקש ממנו שיעצור את הלימוד ויעמוד על הרגליים כל חצי שעה. הוא לא מפסיק לרגע ללמוד, מה אתה יכול לעשות? לחכות שהוא ירים רגל את העיניים מהגמרא? זה הרי לא קורה אף פעם. העיניים שקועות בגמרא, הוא לומד והוא לא מודע בכלל למה שקורה סביבו. חמש שעות, שבע שעות שמונה שעות. זה בכלל לא משנה כמה זמן. צריך ממש לעצור אותו בכח, להפריע לו מהלימוד, אף אחד לא מעז להפריע לרב אלישיב ללמוד!!! ולא כי הוא יעס חלילה, הוא לא היה כועס בכלל, אבל זאת היתה הרגשה, עניין ידוע שהיה לכל בני המשפחה חדור בעצמות... לא מפריעים לאבא ללמוד! זאת בכלל לא אופציה!

"אז הם היו צריכים לפתח 'שיטות' איך לנסות לתפוס את תשומת הלב שלו כשהוא לומד ואז לבקש ממנו שיעמוד לרגע קט. אבל שום שיטה לא עזרה ושום דבר לא עצר את הלימוד.

"רק דבר אחד היה, וגם הוא היה פתרון חלקי: אם הוא היה עוצר מהלימוד ומבקש שיביאו לו ספר כלשהו לעיין, או אז היו מנסים לנצל את ההזדמנות ולהשחיל עוד בקשה קטנה: "אבא, הרופא אמר שצריך לעמוד על הרגליים פעם בחצי שעה".

"לפעמים זה הצליח, הצליחו לתפוס את תשומת הלב שלו כשהוא ביקש ספר. ולפעמים זה לא הצליח, כי הוא ביקש ומיד חזר ללמוד ובכלל לא שמע שמנסים לבקש ממנו משהו...

"וזה כשהוא היה בן 100!", מדגיש ראש הישיבה. "ואיך היה כשהוא היה בן 80? אי אפשר לתאר בכלל את השקידה, את השקיעות העצומה שלו בתורה, וכשהוא היה בן 60, בן 40... זה בלתי נתפס, מי שלא ראה ולא חווה את זה בעצמו לא מסוגל להבין עד כמה השקדנות שלו היתה מופלאה...

"והאמת שכל תלמיד חכם יש לו את הייחודיות שלו, ואין דבר כזה שני תלמידי חכמים שאפשר להשוות אותם ולומר שהם אותו דבר. הגמרא בירושלמי אומרת שלכל דבר יש מקור שממנו אפשר להוציא עוד כמותו. אם אבדה חתיכה של זהב, אפשר ללכת ולהשיג זהב חדש שיהיה אותו הדבר בדיוק. כך גם כסף ונחושת, יש הבדל בין הנחושת הזאת לנחושת ההיא? לא. נחושת זאת נחושת. אמנם יש כמה סוגים של נחושת, ועדיין לכל סוג יש כמות גדולה ואפשר למצוא עוד מותר.

"אבל תלמיד חכם, אומר הירושלמי, "מי יתן לנו תמורתו מי יתן לנו חליפתו...". לכאורה צריך להקשות, מה זאת אומרת מי יתן לנו חליפתו? וכי אין תלמידי חכמים אחרים שיודעים את כל התורה כולה? בוודאי שיש. אבל זה לא אותו הדבר, כי לכל תלמיד חכם, לכל צדיק, יש את הייחודיות שלו שאף אחד אחר לא יכול להגיע אליה. "אנחנו יושבים כאן בישיבת טשעבין מיסודו הגה"ק הרב מטשעבין זצוק"ל, יש עוד 'טשעבנער רב' בעולם? לא. יש עוד הרב אלישיב? גם לא. "פעם שמעתי ממורי חמי זצ"ל שהגאון הרב ראובן בענגיס זצ"ל

לא רק אנשים הסתובבו בכל הבית, אלא גם פתקים מילאו את הדירה וחדרו לכל פינה. היו אלו 'קוויטלאך' שבהם כתבו אנשים את שמותיהם לתפילה ולברכה. אמא היתה מברכת, והנכדים היו פותחים את הפתקים בפני אבא, שבירך אף הוא, ובערב אמר על כולם פרק תהילים. נוכחותם של האנשים בכל חדרי הבית, גרמה שלא פעם היינו מוצאים פתק כזה בתוך המלח או הסוכר

הנהגת הבית בביתו של מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, כפי שמתארת בתו הרבנית ר. צביון

Yaakov Nahumi/Flash90

"וַיִּקְדֹּשׁ אֹתוֹ וְאֵת כָּל פְּלִי" (במדבר ז', א')

"אמר רב יהודה אמר רב: 'כמדבר' - מה מדבר מופקר לכל אף ביתו של יואב מופקר לכל". (מסכת סנהדרין מט ע"א)
"כל מה שבבית הזה שייך לכלל ישראל" - משפט זה, שהיה שגור על לשונה של אמא, שיקף את תמצית משנת חייה.
אם ה'עולם' רגילים לומר: 'ביתי הוא מבצרי', אמא גילמה את ההפך - ביתי אינו ביתי. הכל שייך לכלל ישראל! 'הכל' - כולל הכל, ללא יוצא מן הכלל: חדרי הבית, רהיטים, כלים, מאכלים...
'כלל ישראל' הקיף את כולם: זקנים וצעירים, חולים ומסכנים, בריאים בנפשם ושאינם כאלה - הכל שייך לכולם, להוציא אדם אחד בלבד; את אמא עצמה...

מאז היותי ילדה פעוטה, זוכרת אני את ביתנו פתוח לכל. תלמידי חכמים היו באים לדבר עם אבא בלימוד, ואחרים - לשאול שאלות בגמרא ובהלכה. גם אנשים שחיפשו מקור לפסוק או למאמר חז"ל כלשהו - היו עולים אל אבא, ואף ילדי חידור נכנסו מפעם לפעם, כדי לשאול פשט בחומש או בגמרא. היו כאלו שבאו לשאול מאבא ספרים בהיותו בעל 'אוצר ספרים' גדול מאוד, וכן ללוות כספים מהגמ"ח שהחזיק למען חברי כולל 'חזון איש' והשיכון.

גם מקומן של הנשים לא נפקד: שכנות וידידות היו נכנסות לשפוף את לבן בפני אמא, ואחרות באו להתיעץ עמה. מאז פטירתו של סבא הסטייפלר רבו הבאים לאבא ולאמא, כאשר נשים רבות ביקשו מאמא להציג את שאלותיהן לפני אבא ולבקש את ברכתו.
נדיר היה למצוא את הבית ריק מאנשים. במשך שנים רבות, עוד קודם שסודרו שעות קבלת הקהל אצל אמא, היתה הדלת סבה על צירה אף בשעות שאינן שעות, ואנשים ונשים נכנסו אל הבית ויצאו ממנו, משל היה זה ביתם שלהם.

אחת הנכדות סיפרה בהתפעלות, כי בתשעה באב עלתה לביתם של אבא ואמא, ומה מאד נדהמה לראות כי הבית ריק מאנשים! "היתה זו הפעם היחידה שבאתי לבית סבא וסבתא, והבית היה ריק, ממש - רק סבא וסבתא היו בו!"...

חלק מן השכנים היו נכנסים ויוצאים מבלי לדפוק כלל, כפי שסיפר אחד מילדי השכנים: "פעם שלחה אותי אמא לבקש דבר מה מהרבנית. דפקתי על הדלת שוב ושוב, אבל לא פתחו לי. חזרתי הביתה בידיים ריקות. כשאמי סיפרה זאת לרבנית, הגיבה הרבנית בפליאה: 'וכי לא ידעת שאצלנו לא דופקים? פשוט פותחים ונכנסים!'..."

פעם ביקש אחד הנוכחים, לחסום את הדרך למאן דהו שחפץ להיכנס לאבא, וסגר בעדו את הדלת. אמא ניגשה ופתחה את הדלת באומרה לאותו אדם: "את כל נשמת אני מוציאה כדי שלא לצער אנשים, ואתה סוגר את הדלת?"...

אדם אחד הגיע לביתה של אמא בשעת אחר הצהריים, אולם משנוכח לראות כי הדלת סגורה, שב לאחוריו. לפתע הגיעה אשה מבוגרת, שהתעלמה מן הדלת הסגורה ומבני בית הישנים, והחלה לדפוק בכל כוחה. לאחר מספר דקות הוכנסה האשה פנימה, ויצאה משם רק כעבור רבע שעה שבעה ומרוצה!

כשהבחין האיש כי הדלת כבר פתוחה, שאל בחשש האם יוכל גם הוא להיכנס. לאחר שנענה בחיוב, סיפרה לו אמא: "כל הלילה לא ישנתי, ורק בצהריים נכנסתי לנוח, אולם לא עברו עשר דקות, והאשה המבוגרת נכסה ואמרה שאין לה כסף והיא רעבה. איך יכולתי להתעלם ממנה? נתתי לה ארוחת צהריים!"

מנוחת הצהרים של אותו יום נשכחה, ואמא המשיכה לקבל את פני הבאים...

במשך מספר שנים נסעו אבא ואמא לצפת בימי 'בין-הזמנים', כדי לנוח ולאגור כוחות. פעם, כשחזרה מן הנופש, סיפרה מ'חוויותיה' בחיך: "קילפתי תפוח אדמה שלם ללא הפרעה"...

פעם התלוננתי בפני אבא, כי על אף שאני משתדלת להכין את הטשולנט בדיוק כמו אמא, הוא אינו מצליח כמו שלה. ואבא השיב לי: "הטשולנט של אמא מצליח, כי במהלך קילוף תפוח אדמה אחד היא זוכה לקיים כמה וכמה מצוות - פותחת את הדלת לנשים הזקוקות לעזרה, מדברת איתן ומסייעת להן"...

המטבח

המטבח של אמא היה צר מאוד - יכלו לשבת בו רק שני אנשים בצמצום. (כשנשאלה אמא על ידי נכדותיה כיצד היא מסתדרת במטבח כה קטן, ענתה: "אצל אמי היה המטבח קטן עד כדי מחצית משלי...") עם כל זאת כאשר שהתה בו אמא, נכנסו אחריה נשים רבות, בבחינת "עומדים צפופים ומשתחוים רווחים", וכפי שהתבטאה אמא בחיך: "ביתי הוא ארץ הצבי, הנמתח לפי הצרכים"...

ואכן, פעם הגעתי לאמא ביום חמישי בערב בשעת אפיית החלות. היה זה בעיצומו של קיץ, והמטבח להט מחום התנור. אמא עמדה שם נוטפת זיעה וסביבה כמניין נשים!

חלק מן הנשים היו מציצות בסירים ובודקות את תכולתם... ואמא - לא התרגזה ולא העירה, אלא המשיכה להאיר להן פנים כמקודם, ועוד הציעה להן לטעום מן המאכלים!

היו נשים טובות לב ובעלות יוזמה, שהשתלבו בעבודה: זו מדיחה כלים, וחברתה מריקה את פח האשפה, השלישית סוחטת מיץ טרי, והרביעית מתנדבת להכין כוס קפה לאמא. ועם כל זאת, לא היה הדבר פשוט כלל וכלל.

דודתי הרבנית ישראלזון סיפרה בהתפעלות: "פעם ראיתי איך אחותי מבשלת דגים - אשה אחת פותחת את הביצים, השניה מטגנת בצל, השלישית מערבבת את העיסה. איזו אשה יכולה להרשות דבר כזה במטבח שלה? היא היתה היחידה בעולם! היא ידעה שהאחרות נהנות לסייע לה, והיא אפשרה להן לעשות זאת!"

אין פינה פרטית

בנוסף למטבח היה גם הבית כולו מוצף נשים, ללא פינה פרטית אחת.

השכנות והידידות שביקשו את ברכותיה של אמא, וכל עמך בית ישראל - היו מסתובבים בחדרים כולם: בחדר הרחצה כבהול, במטבח כבחדר הכביסה, בחדר השינה ובחדר הספרים.

נשים נכנסו לחדר הספרים, כדי לזכות לשבת על כסאו של סבא הסטייפלר ולומר תהילים, ואפילו לחדר השינה לא היה מעמד מיוחד... במטבח הקטן לא היה מקום למקרר, ועל כן הוצבו בחדר השינה שני מקררים ישנים. בעקבות זאת רבתה ההמולה גם שם: זו

נכנסה כדי להוציא ירקות מן המקרר, וזו כדי להוציא שקית חלב... בפריזר היתה 'ריבת האתרוגים' המפורסמת של אמא. ילדות רבות סירבו ללכת לבית החולים, מבלי לעבור דרך ביתנו כדי להתברך מאמא ולקבל מהריבה.

בחדר השינה ניצב גם מזנון שעליו 'יין הסיזמים' (יין שנותר מסיומי הש"ס שערך אבא בערב פסח או במועדים אחרים), וכל החפץ בו - היה נכנס ונוטל מעט. כל אלו גרמו לדלת חדר השינה לסוב על צירה ללא הפסקה...

רק בבית כמו של אמא יכול היה להתרחש המעשה הבא: אדם ששהה באחד החדרים ביקש לשוחח עם חברו, אולם נוכחותה של אמא הפריע לו. החצוף לא התבייש וביקש מאמא לצאת מן החדר! במקום אחר היו מראים לו את דלת הכניסה מצידה השני... אבל לא אצל אמא!

באין אומר ודברים יצאה אמא מן החדר... כשאמא עצמה רצתה לדבר עם מישהי ביחידות - היה זה פרוייקט מסובך... היו צריכים למצוא פינה שקטה יחסית, לבקש ממי שנמצא שם לפנות 'באדיבותו' את המקום לרגע קט, ורק אז ניתן היה לשוחח. בדרך כלל נעשה הדבר בחדר שינה, כשאמא והאשה ישובות על מיטתה של אמא.

לוח מודעות ומוקד מכירות

מאחר שהבית היה הפקר לכל, היו כאלו שרצו 'לזכות את הרבים' המסתופפים בבית ולפעול לרווחתם... די היה בכך שאדם החליט כי יש לשפר משהו בבית, והוא עשה זאת מיד מבלי לבקש את רשותה של אמא.

פעמים רבות כאשר חזרה מהתפילה, הבחינה בחפץ שנרכש או במדף שהותקן ללא ידיעתה וללא נטילת רשות. אדם אחד שם לב כי בחדר הכניסה מצטברים ספרי קודש רבים - מתרומה או משכחה - וחשש שיבואו לידי ביזיון. וממחשבה למעשה: הזמין ארון מיוחד עם מדפים נמוכים המתאימים לספרי תהילים ולסידורים קטנים, הציב אותו בחדר הכניסה והכניס לתוכו את ספר הקודש.

מובן מאליו שבמקום ציבורי כזה, יש השפעה מיוחדת למודעות ולפרסומות... אנשים רבים חפצו לנצל זאת, ולמענם 'נחנך' בחדר ההמתנה לוח מודעות, שאכן הועיל רבות.

מישהו שלא הצליח למכור את דירתו סיפר על כך לאמא, והיא הציעה לפרסם את הדירה בלוח המודעות שבבית... חיש נטלה דף ועט, ניסחה את המודעה ותלתה - למען אותו אדם...

מלבד לוח המודעות עיטרו את הבית קופות לרוב, שהרי הבית שימש גם כמוקד למכירת קלטות, חוברות וספרים - לכל חפץ היתה קופה, ולתוכה שלשלו את התשלום. אמא, שהצטיינה בחישובים מהירים ומדויקים, היתה עומדת ומסייעת לקונים בחישוב העודף, והחלפות הכספים בין הקופות השונות.

"הבית פה כולו הפקר"

לא רק אנשים הסתובבו בכל הבית, אלא גם פתקים מילאו את

"החלטתי לשאול את מורי ורבי מרן ה'סטייפלער' זצ"ל. באתי אליו ושאלתי אותו, האם מותר לסלק מהשיבה את הבחורים הלא טובים? אז הוא חשב ואמר לי ככה: 'זה תלוי... אבל אם הבחורים הלא טובים מקלקלים בחורים אחרים - צריך לשלוח אותם החוצה, ומהר. אבל בשביל להחליט אם הוא מקלקל אחרים צריך בית דין! בית דין!'. ה'סטייפלר' צעק כשאמר את זה: 'בית דין, בית דין, בית דין!!!'..."

הבקשה של מרן הגר"ש בעדני שליט"א, לפרסם את הפסק של הסטייפלר

יעקב א. לוסטיגמן

בשולי שיחה שקיים צוות 'לקראת שבת' עם מרן הגר"ש בעדני שליט"א, חבר מועצת חכמי התורה, ביקש מרן לנצל את ההזדמנות, כדי לפרסם את הפסק שקיבל ממורו ורבו ה'סטייפלר' הקדוש זצ"ל, בנוגע לסילוק בחורים משיבות

"יש בעיה אחת שמטרידה אותי מאוד", אומר מרן הגר"ש בעדני בעדני שליט"א, במהלך השיחה שקיים עם צוות 'לקראת שבת'. שיחה מורחבת אותה הבאנו בשבוע שעבר.

"כשהייתי ר"מ בשיבה שם, בירושלים (סניף 'פורת יוסף' בקטמון), היו בחורים בשיבה, בחורים טובים ובחורים לא טובים. ואמרתי 'מה אנחנו מחזיקים אותם פה, והם מפריעים ומקלקלים? האם מותר לסלק אותם מהשיבה? אולי נסלק אותם?'

"החלטתי לשאול את מורי ורבי, מרן ה'סטייפלער' זצ"ל. באתי אליו ושאלתי אותו: 'יש תלמידים טובים ותלמידים לא טובים, האם מותר לסלק מהשיבה את הבחורים הלא טובים?'

"אז הוא חשב ואמר לי ככה: 'זה תלוי מה הכוונה לבחור 'לא טוב'. אם הוא בחור שובב שעושה בעיות לצוות החינוך, אז ש'שברו את הראש! שיתמודדו. הם מקבלים משכורת, הם מקבלים כסף. מה? הם הרי לא עובדים בחינוך, שיעשו את עבודתם!'

"אבל אם הבחורים הלא טובים מקלקלים בחורים אחרים - צריך לשלוח אותו החוצה, ומהר.

"מי שמקלקל אחרים, מהר לזרוק אותו.

"אבל בשביל להחליט אם הוא מקלקל אחרים צריך בית דין! בית דין!."

"ה'סטייפלר' צעק כשאמר את זה: 'בית דין, בית דין, בית דין!!!'..."

"צריך מושב בית דין כדי להחליט, אם הבחור באמת מקלקל אחרים. אולי זה לא באמת ככה. אולי כן.

"הסיפור ששמעתי - סיפור נורא ואיום - על בחורים שיצאו מהשיבה בתקופת הקורונה, ועכשיו לא נותנים להם להיכנס חזרה. אומרים להם 'אתה מקולקל!'. מי אמר לכם שהבחור מקולקל? בדקתם את זה? עשיתם מושב בית דין כדי להכריע בעניין? דופקים אצלי בחורים בדלת, בחצות הלילה דפקו אצלי, ואמרו לי שזרקו אותם מהשיבה. 'מה נעשה?', הם שואלים.

"היו אצלי קבוצה של מחנכים, דברו על הנושא הזה, ואמרתי להם שיש

לי פסק כזה מה'סטייפלר', שאסור לזרוק בחור שלא מקלקל אחרים, ושצריך בית דין, להחליט אם הוא מקלקל אחרים או לא. הם ביקשו שאכתוב את זה. כתבתי מכתב, אני לא יודע איפה הוא עכשיו, אבל כתבתי, ולאחר מכן שמעתי שהמכתב עזר הרבה.

"בא אלי תלמיד חכם אחד, ואמר לי שהוא חשב לזרוק מהשיבה שלו ארבעה בחורים, ועכשיו כששמע את הפסק של ה'סטייפלר' הוא חזר בו. "אני רוצה לפרסם את הפסק הזה של ה'סטייפלר', אבל אני יודע איך לפרסם את זה!", אומר מרן הגר"ש, ואנו הבטחנו להשתדל בעניין לעשות פרסום לדברים.

שאלנו את מרן הרב בעדני שליט"א, מי יהיה בית הדין שיוכל להכריע בעניין? האם צריך לכנס שלושה תלמידי חכמים שאינם קשורים לשיבה כדי להכריע? אבל מרן אמר שאין צורך בכך...

"ראש הישיבה, המשגיח וה'רבה' (הר"מ) של הבחור, הם ישבו יחד ויחליטו במוטב תלתא".

"אני צעקתי כשאמרתי את זה!", מספר לנו מרן הגר"ש שליט"א, וצועק שוב: "בית דין! בית דין! צריך בית דין! גם ה'סטייפלר' צעק כשהוא אמר לי את זה. כל כך כאב לו כשהוא אמר שמותר לגרש בחור שמקלקל אחרים, שהוא צעק שצריך לזה בית דין!

"תזהרו! זה לא היתר כללי! צריך בית דין!", צועק הרב בכאב.

"עכשיו אני שומע על בחורים מסכנים שיצאו מהשיבה, ולא רוצים לקבל אותם חזרה. זה פשע!".

זכיתי ללמד שלוש שנים בישיבה קטנה של 'בעלזא' בתל אביב. היה שם יהודי קשיש, הרב רבי שמחה מונד זצ"ל, תלמיד חכם מופלג, צדיק וירא שמים, שנון ופיקח. הוא היה מרבה להביא דברים בשם הרבי הקדוש רבי יששכר דב מבעלזא זצ"ל, וממנו שמעתי אמרה זו, שעשויה להציל בעלים רבים מכעס ומרוגז על נשותיהם, נשות החיל, בנות ישראל הקדושות

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א: שנזכה לראות כל אחד מעלת חברנו ולא חסרוננו

"וְכַפֵּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ" (במדבר ו', י"א)

אספר לכם מעשה נורא שארע בחצר קדשו של הרה"ק השר שלום מבעלזא זצ"ל:

פעם נכנס אליו אורח שלא היה מתושבי בעלזא, ובכה במר נפשו על המקרה שקרהו:

היות שביתו מבורך בבנים ובבנות בלי עין הרע, ופרנסתו דחוקה עד מאד, יצא מעירו וסבב על פתחי נדיבי עם בכפרים ובעיירות הסמוכים, לצורך כלכלת ביתו.

בימים אלו הוא הגיע לכאן, לבעלזא, והתאכסן באכסניה אחת, כשבאמתחתו צרור כסף שהצליח להשיג בקושי ובעמל רב. בבוקר נדהם לראות, שצרור כספו נגנב ממנו, והוא עומד אובד עצות, ואינו יודע מאין יבוא עזרו.

כששמע זאת הרבי הקדוש, ציווה לקרוא לאברך מחסידיו, סיפר לו דברים כהווייתם ופקד עליו לחפש אחר הגנב, ולהביאו הנה עד יום מסוים. האברך התנצל וטען, שאינו יודע איך לעלות על עקבותיו, אך הרבי לא רצה לשמוע שום תרוץ, ועמד על דעתו, שעד ליום שקבע עליו להניח ידיו על הגנב, ולהחזיר את הגניבה לבעליה.

האברך יצא מבית הרבי כשהוא מבולבל לגמרי, ולא ידע מהיכן יתחיל לטכס עצה, היאך ימלא בשלמות את התפקיד שהטיל עליו הרבי.

בהיותו בר דעת, הגה בליבו רעיון נועז. מה עשה? נכנס לבית המדרש הסמוך לבית הרבי, ושם עינו על אחד מזקני ונכבדי ה'יושבים', שכידוע דרו בבית המדרש, והתחיל לשמשו ולהגיש לו את הצטרפויותיו הרבות ברוחניות ובגשמיות. כך נהג במשך מספר ימים, עד שהגיע היום, שבו היה עליו לגלות מיהו הגנב שרושש את היהודי הזר מכספו.

באותו יום קם האברך בשעה מוקדמת ביותר, נקש על דלת ביתו של ה'יושב' הזקן, וכשפתח הלה את הדלת, השתומם למראה האורח שהקדים לבוא אליו בשעה לא רגילה זו... בזריזות ביקש ממנו האברך, אם יועיל בטובו להכניסו לביתו, כי דבר סתר לו אליו.

הזקן הכניסו, ואז נעל האברך את הדלת, נטל לכיסו את המפתח, ובד בבד פנה אל היהודי ה'יושב' ואמר: "הנה לפני כמה ימים התרחשה

בעירנו גנבה, מיהודי אחד המתאכסן באכסניה מסוימת. הרבי פקד עלי לאתר את הגנב, ולהחזיר את הגנבה לבעליה. אי לכך באתי אליך עתה, מבקש אני ממך לאות הכרת הטוב, על ששימשתיך בימים האחרונים, שתאמר לי מיהו הגנב שעשה דבר עוול זה בלא בושא". ה'יושב' הזקן השתומם מול דבריו הנועזים של האברך. פנה אליו ואמר לו: "וכי נטרפה דעתך עליך? מנין לי לדעת מי הגנב? לא נביא אנוכי, ולא שוטר העיר אנוכי, שאדע דבר וחצי דבר מיהו הגנב דמתא! ואם תשלום על שימושך הנך רוצה, נקבה שכרך עלי, ואתנה!".

אולם האברך שהאמין בגדולתו של ה'יושב', לא הרפה, אלא אמר בנחישות: "ידע נא מר, כי אינני פותח את דלת ביתו, כל עוד לא אדע מיהו הגנב, ואם אינו רוצה לגלות - לא יוכל כבודו לצאת לתפילה בבית המדרש".

כשראה ה'יושב', שהאברך מתכוון לדבריו ברצינות, הוכרח לגלות מקצת מגדולתו. נענה ואמר, שהוא מסכים לספר לו, אבל בתנאי כפול ומכופל, שלעולם לא יספר לשום בריה על השתלשלות הדברים.

האברך הסכים לתנאי זה, אך הבהיר, שאם הרבי ישאל אותו מנין ידע לאתר את הגנב, יספר לו דברים כהווייתם. וה'יושב' הסכים לכך. מיד אמר הזקן: "דע לך כי, פלוני בן פלוני, הגר בשכונה זו וזו, הוא גנבא דמתא, ובביתו נמצא צרור הכסף בשלמותו!".

ובלי מטרה מסויימת, אך הוא מסוגל להבין, שאין זה טוב ויפה, ואין זה מן המוסר, לצער את הזולת, כמו שאתה בעצמך אינך רוצה להצטער, ולכן הוכרח הלל הזקן לומר לו בלשון זו דיקא. ברעיון קדוש זה יש מליצה ישרה ומתוקה על ראשי עם קודש, ישראל אהוביו של מקום ב"ה, להבחין ביקרתם ובמעלתם, בבחינת: "ראו מה בין בני לבין בן חמי" (ברכות ז ע"ב), שרק להם ציווה השי"ת בתורתו: "ואהבת לרעך כמוך", מפני שרק הם מסוגלים לתקוע בלבם אהבה וחיבה לזולתם, בלא שום מטרה וסיבה צדדית, אלא בשביל לקיים את מצוות הבורא יתברך.

לימוד זכות על נשים המעכבות את בעליהן...

זכיתי ללמד שלוש שנים בישיבה קטנה של בעלזא בתל אביב. היה שם יהודי קשיש, הרב רבי שמחה מונד זצ"ל, תלמיד חכם מופלג, צדיק וירא שמים, שנון ופיקח, בהיותו מעל גיל תשעים, ועד הרגע האחרון לחייו היה צלול בראשו, כשכל חייו היה חיוך על פניו. הוא היה מרבה להביא דברים בשם הרבי הקדוש רבי יששכר דב מבעלזא זצ"ל, וממנו שמעתי אמרה זו, שעשויה להציל בעלים רבים מכעס ומרוגז על נשותיהם, נשות החיל, בנות ישראל הקדושות: רואים בכל בית, וכמדומני שיכולים להגיד בפה מלא: לא בתשעים ותשע פסיק תשע אחוז של הבתים, אלא במאה אחוז, ואין זו בושא, כל אחד מוזמן לעשות חשבון, ולראות אם המציאות הזו אינה קיימת גם בביתו:

קורה שהבעל מסכם עם אשתו: "היום בשעה תשע נצא לחתונה של השכן". השעה מגיעה, ובדיוק אז האשה מתעכבת, נוצרה בעיה, צריכים לחכות... תמיד יש לה תרוץ: שכחו לסכם עם הבייביסיטר, היא לא הספיקה להתארגן, צריך לסדר עוד משהו קטן בבית לפני היציאה...

בסדר. יוצאים בתשע ועשרים. לבעל זה מציק כמובן, היא מבינה שכואב לו. אבל הבעל הוא צדיק: נושך שפתים ולא אומר דבר...

היא מקבלת על עצמה שבפעם הבאה בסיעתא דשמיא, כשיצטרכו לצאת מהבית - היא תשתדל להקפיד על הזמן.

והנה, הקב"ה עזר. כחלוף שבוע עליהם לצאת שוב מהבית, והפעם לשמחת בר מצוה של קרוב משפחה. לכתחילה הם מסכמים לא בתשע, כי אם בתשע וחצי, כשהכל 'בטוח' יהיה מוכן...

האם הפעם, אכן, הכל היה מוכן?

והתשובה ברורה וידועה: כשהגיעה השעה תשע וחצי. בדיוק התעוררה איזושהי בעיה... משהו לא מוכן... צריכים לחכות עוד עשר דקות...

שאל רבי יששכר דב מבעלזא זצ"ל: הרי חז"ל אומרים שנשים הן יותר פקחיות - במידה מסוימת - מאנשים. ניתנה להן בינה יתרה, ויש להן חכמת חיים רבה מאד. עד כדי כך ששלמה המלך אומר עליהן (משלי יד, א): "חכמות נשים בנתה ביתה". מדוע, אפוא, בכל פעם שצריכים לצאת מהבית, בא האיחור מצד 'אשת חיל' הצדקנית? רבי יששכר דב בעלזער זצ"ל אמר, שזהו קומפלימנט עצום וקדוש

ואכן, תכף ומיד רץ האברך לבית יהודי זה, והלה - כשראה שנתפס בקלקלתו - הוכרח להודות על האמת, והשיב את הגנבה אשר גנב. לאחר מכן נכנס האברך אל הקודש פנימה, וסיפר לפני הרבי את מעשהו עם ה'יושב' הזקן, שגילה לו את זהות הגנב. מיד שלח הרבי לקרוא ל'יושב' זה, ושאלו מנין ידע נסתרות, והשיבו ה'יושב' שלפני ימים מספר הזדמן לו לעמוד לפני חדר הרבי, במקום שבו עומדים המונו המבקשים להיכנס אל הקודש פנימה לעצה ולברכה, ואז צדה עינו את הגנב הלו, כשבדיו קויטל שבו רשום שמו ושם אמו. כשהסתכל על הקויטל ראה בו, שיהודי זה שלח ידו בממון רעהו, ומכאן ידע שאליו הכוונה.

[בדרך אגב אנו רואים כאן דבר נפלא מאד, ומבינים מי היו אותם 'יושבים' בדורות הראשונים, שלא היו צדיקים מפורסמים שמחוללים פלאות וישועות לרבים, אבל 'ידעו' לקרוא על קויטל את עוונותיו של הכותב].

נענה הרבי מבעלזא ואמר: "דע לך, שבימי חורפי הייתי רואה על הנכנסים אלי את כל מעשיהם הטובים והרעים שעשו מעודם עד היום הזה, ולא רק בגלגול זה, אלא גם מה שעשו בגלגול הקודם. אבל בשנים המאוחרות יותר חשבתי לעצמי: הרי חז"ל הקדושים מעידים, שהשי"ת אינו מביט בעוונותיהם של ישראל (במדבר רבה כ, כ), ואנו מצווים מפי הגבורה: 'אחרי ה' אלקיכם תלכו... ובו תדבקו' (דברים יג, ה), ודרשו חכמים בספרי: 'וכי אפשר לדבקה בו? אלא הדבק במידותיו וכו'.

"ואם כן, הרי מוטב שלא אראה עוד עוונותיהם של אישי ישראל, לכן התפללתי לפני הקב"ה וביקשתי, שייקח ממני יכולת זו, לראות את חסרונותיהם של האנשים הבאים לפני, ומאז אינני רואה שום עוולה בפניהם של היהודים. זוהי, אפוא, הסיבה, שאנוכי לא ידעתי מיהו הגנב בלתי היום".

"ואהבת לרעך כמוך" - מעלה מיוחדת לישראל

כאשר מתרגלים לא לראות בחסרונות הזולת, קל יותר להרבות אהבת חנים בין אדם לחברו. עיקרה של עבודה זו כתובה בתורה (ויקרא יט, יח): "ואהבת לרעך כמוך".

מידה זו היא נחלתם הבלעדית של כלל ישראל, רק הם יכולים לעורר בליבם אהבה לאיש זר בלי סיבה ומטרה חומרית. ראיתי מאמר נפלא בספר 'דברי שאול' על התורה, מאת הגאון הנודע רבי יוסף שאול נתנזון זצ"ל, רבה של למברג, ובעל שו"ת 'שואל ומשיב', שמביא מה ששמע מהרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זצ"ל, על הסיפור המובא בגמרא (שבת לא ע"א): "מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו: גירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה, כשאני עומד על רגל אחת, דחפו באמת הבנין שבידו. בא לפני הלל, גיריה, אמר לו: 'דעלך סני לחברך לא תעביד' - זו היא כל התורה כולה. ואידך פירושה הוא זיל גמור".

ושאל, למה דיבר הלל אל הנכרי בלשון שלילית: "מה דעלך סני" וכו' ולא אמר לו בלשון חיובית: "אהוב את חברך"?

ותרץ, שגוי אינו מסוגל להבין מושג כזה - לאהוב את הזולת בחינם

לאחר דקות ארוכות של נקישות, פותח הגאון את הדלת בבגדי שינה, ועושה רושם כמי שמתמתח לאחר שקם מן השינה, תוך כדי שפשוף העיניים, ופעולות נוספות הנעשות בעת שהאדם קם ממיטתו. ואז הוא אומר לחברותא בנימה של התנצלות: "אני מבקש סליחה אם נאלצת לדפוק זמן רב בדלת!"

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על מבטם העמוק ומידותיהם של גדולי ישראל

"וְלֹא הִרְאָנוּ אֶת כָּל אֱלֹהִים" (מתוך ההפטרה)

מעשה מופלא ארע אצל האדמו"ר משינאוא זצ"ל, שהיה כידוע אחד מענקי דורו.

פעם הודיע הרבי לחסידיו, כי בשבת הבאה ישובת בעיירה פלונית. החסידים התפללו מאוד על כך, כיון שידעו שבעיירה זו לא מתגורר אף אחד מחסידיו וממקורביו של האדמו"ר.

הם הבינו שיש לרבי כוונה נסתרת בביקורו זה, אבל לא הצליחו לגלות את טיבה. רבים מן החסידים בחרו, אפוא, גם הם לעשות את השבת בעיירה ההיא, ולראות מה יפעל שם הרבי.

בהגיע הרבי לעיירה בערב שבת, יצאו כל הפרנסים והתושבים לקבלו. והנה כאשר ניסו חשובי המקום להזמין את הרבי לתפילות בבית הכנסת הגדול, סרב, ולגודל תמוהונם הודיע שיתפלל בבית המדרש של החייטים והסנדלרים.

התימהון היה בכפליים; ראשית, על עצם העובדה שהרבי מעדיף להתפלל בבית הכנסת של האנשים הפשוטים; ושנית, משום שבמקום ההוא התפללו בהשכמה, ודרכו של הרבי משינאוא היתה להתפלל מאוחר יותר.

הרבי אמר ועשה: הגיע לבית הכנסת ההוא ועמו החסידים שביקשו לעקוב אחר פעולותיו במקום זה. בשעת התפילה וקריאת התורה התנהל הכל כשורה, והחסידים לא הבחינו בשום סימן או רמז לעילה שהרבי בחר להתפלל דווקא כאן.

משהגיעו למפטיר, התברר שבבית הכנסת יש 'אופרוף' של חתן מבני המקום. והנה החתן עולה ומתחיל לברך. ברגע זה נבהלו החסידים, וכל המתפללים, לראות את הרבי מתחיל להתלהב נמרצות, ודופק בידיו על השולחן ללא הפסק.

דפיקותיו של הרבי עשו רעש גדול בבית הכנסת. המתפללים והחסידים הביטו על הרבי בתמהון הולך וגובר, אבל הרבי בשלו, ממשיך לדפוק ולדפוק, ומשים את עצמו על ידי זה ללעג ולקלס.

הדפיקות החלו, כאמור, מהרגע שבו החל החתן לברך את ברכות התורה, המשיכו בברכות שלפני ההפטרה, בהפטרה עצמה, ועד הברכות שלאחריה. רק משירד החתן מהבימה הפסיק הרבי מהנהגתו הכל-כך מוזרה.

הרבי לא הסביר לאף אחד את פשר מעשיו, והדבר היה לפלא בעיני כל מי שנוכח במקום. רק במוצאי שבת קודש, משנסע הרבי לביתו, נודע הדבר ונודעה הסיבה, על מה ולמה הרעיש הצדיק את בית הכנסת.

החסידים גילו, שבתחילת השבוע הגיע החתן ההוא אל הרבי, ותוך שהוא פורץ בבכי תיאר את חששותיו משבת ה'אופרוף' שלו, כיון שכשהוא עומד בפני ציבור, הוא נתקע בלשונו ומגמגם.

"הרי בשבת זו נמצאת כל המשפחה של הכלה בבית הכנסת, וחושש אני מאוד, שכאשר הם ישמעו כיצד אני נתקע בברכות, ולא מסוגל להוציא מילה מהפה, השידוך כולו עלול להתבטל", אמר.

החתן בכה מאוד, והרבי שאל אותו היכן יתקיים ה'אופרוף', והרגיעו והבטיח לו שהכל יעבור בשלום.

זו היתה הסיבה שהרבי הטריח את עצמו להגיע לעיירה ההיא, ולבית הכנסת של החייטים, שם התפלל החתן. וכאשר קראו לחתן לתורה, והוא החל לברך את הברכות - ביזה את עצמו ועשה רעש בבית הכנסת, כדי שלא ישמעו עד כמה החתן מגמגם, ולא יכלם בפני כל הציבור!

שמענו על מעשה שהיה בליל שבת, בביתו של הגאון רבי אברהם גניחובסקי מראשי ישיבת 'טשיבין' בירושלים:

המשך בעמוד 28

לשמוע ולחשמוע

ברכב, בבית, ובכל מקום...

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

סיפר מורי ורבי, הגאון הגדול רבי מאיר דב רובמן זצ"ל, שפעם הלך עם אחד הרבנים שלו, ולפתע האט הרב בדרכו, והחל לצעד באיטיות רבה. במקום להגיע ליעדו בחמש דקות, צעד כמחצית השעה צעד אחר צעד... כאשר שאלו התלמיד לסיבת הדבר, הסביר לו: "היהודי הצועד לפנינו הינו תלמיד חכם גדול, וגם הוא צריך להגיע למקום הליכתנו. דא עקא, שהוא, גורר רגל אחר רגל באיטיות ובקושי רב. אם אלך מהר, אולי יעלה בלבו הרהור צער, בראותו שאחרים צועדים מהר"

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א, על הזהירות בכבוד הזולת

"וַיִּקְרִיבוּ נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר ז', ב')

לא היה יותר או פחות לאחד מהם

התורה הקדושה מאריכה לפרט את קרבנו של כל נשיא ונשיא: "ויהי המקריב ביום הראשון את קרבנו נחשון בן עמינדב למטה יהודה" (במדבר ז', יב); "ביום השני הקריב נתנאל בן צוער נשיא יששכר" (שם, יח), וכו'.

זאת, אף על פי שקרבנות הנשיאים היו זהים בכל פרטיהם, ומדויקים בתכלית, לא היה יותר או פחות לאחד מהם!

יש להתבונן בטעם הדבר: מדוע נזהרו כל כך שלא לשנות זה מזה? מה היה קורה לו היה אחד מהם מוסיף מעט סולת או כף זהב למנחתו? מכאן אתה למד, שאכן ישנה משמעות לכל סאת סולת ולכל כף זהב... הנשיאים כה נזהרו זה בכבודו של זה, עד שכל אחד מהם דאג, שלא יהיה קרבנו גדול אפילו במעט משל אחרים, שלא יראה, חלילה, כאלו יש לו מעלה יתרה על פניהם.

כבוד כל אחד שווה בעיני המקום

גם התורה נהגה בנשיאים כשם שנהגו הם זה בזה, ופרטה את קרבנו של כל אחד ואחד מהם, אף על פי שהיה זהה לקרבנות שהקריבו לפניו. כך מבאר רבנו בחיי (במדבר ז', פד):

"ומה שהיה הוצרך לכתוב שת"ם-עשרה פרשיות, כולן מעניין אחד, בקרבנות הנשיאים, וכמה גופי תורה תלויין בתורה במילה אחת או באות אחת.

הנכון בטעם זה, שהקב"ה חולק כבוד ליראיו, ומכבד מכבדיו, כאמרו: (שמואל א ב, ל): 'כי מכבדי אכבד', ואילו היה מזכיר ומכבד הראשון ואומר: 'זה קרבן נחשון בן עמינדב', ויאמר: 'וכן הקריבו כל הנשיאים איש איש יומו', יהיה זה קיצור בכבוד האחרים.

"ועוד, שכל אחד מהם חשב בקרבנו טעם בפני עצמו, שלא כטעם

חברו, ולפי שהיו הטעמים חלוקים, שהיה כל אחד מהם רומז לשבטו, לכך באו הפרשיות חלוקות, לכל אחד ואחד פרשה בפני עצמה, כדי לחלק להם כבוד, ולהורות כי כשם שהיו שוים בקרבנם בעצה ובהבאת הקרבן ובשעורי המשקל, כך היו שווין בזכות, ולפי שכבוד כל אחד שווה בעיני המקום - לכך תאריך התורה בסיפור כל אחד מהן בשווה".

כלומר, אם היתה התורה מפרטת את קרבנו של נחשון בן עמינדב נשיא יהודה, ואחר כך כותבת לנו כי זה היה גם קרבנם של אחד עשר הנשיאים האחרים, היתה בכך פחיתות כבוד לנשיאים האחרים, ששמן לא הוזכר. רצה הקב"ה להראות, שכשם שהיו קרבנותיהם שווים, כך היתה גם זכותם שווה, וממילא - כבודם שווה בפני המקום. לכן הזכיר ופרט כל אחד מהם בנפרד, כדי להראות שכולם שווים לגמרי! שלא ירגיש אחד מהם פחיתות, אלא כל אחד ואחד ירגיש חשיבות ויקבל את הכבוד שקבלו רעיו.

הצלף שהחטיא - למען כבוד מלכו

ריש גלותא דבבל ה'בן איש חי' זצ"ל, מביא סיפור על קלען מקצועי בצורה מופלאה, שהיה מצליח לקלוע בדיוק לנקודה שהתבקש.

בכל מטרה שהציבו - קלע בדיוק מוחלט. אם רצו שיקלע לאזנה של חיה, הצליח להחדיר את הכדור למרכז האוזן בדיוק, מעולם לא החטיא במילימטר...

המלך באותה מדינה אהב אף הוא להתאמן בקליעה למטרה, והיה קלען מצוין. כאשר שמע על הקלען המומחה, הזמינו לתחרות, כדי לראות עד כמה הוא יודע לקלוע למטרה...

הגיעה עת התחרות, לוח הקליעה הוצב, ומקום המטרה סומן. המלך כובד להיות הראשון להראות את אליפותו. לקח המלך את הרובה, וירה לכוון המטרה. בסבוב הראשון פגע הכדור מילימטר ליד עגול המטרה, וכך היה גם בכדור השני, והשלישי. המלך היה קלען מצוין, קליעותיו היו טובות, אך הייתה בהן סטייה דקה...

המתח עמד בחלל האוויר, הקלען הוזמן להתחרות במלך... ולהפתעת כל הנוכחים הוא לא הצליח לקלוע למטרה, ואף לא לנקודה שבה קלע המלך, אלא החטיא את המטרה במרחק של כמה מילימטרים.

הוא ניסה את כוחו בעשרים כדורים, שאת כולם קלע לאותה נקודה בדיוק, ללא שום סטייה, כולם באותו מילימטר בדיוק...

אבל, המלך ניצח, הוא היה קרוב יותר למטרה! המלך הזמינו לסעודה, ובסעודה פנה אליו ותמה, היאך יתכן שכולם אומרים שהוא מעולם לא החטיא את המטרה, ואלו הפעם לא הצליח לדיוק כלל...

נענה הקלען והשיב: "אדוני המלך, אמנם קלעתי במרחק מועט מהמטרה, אך עשרים כדורים לא זו מילימטר מאותו חור שקלעתי, יכולתי לקלוע בנקודת האמצע בדיוק, אך כבודו של המלך עמד לנגד עיני, ומוכן הייתי לאבד את נצחוני, ובלבד שמלכי יהיה בראש!".

כששמע זאת המלך, חבקו ונשקו ונתן לו מתנות... גם אנו, למען כבוד מלכנו, מלכו של עולם, נשמור על כבוד הזולת, ונזהר מכל צל של פגיעה, נוותר על הניצחון וההישגים שלנו כדי לשמור על כבוד זולתנו. הקב"ה אוהב מאוד את מי שנוהג ברעהו ברגישות, הוא ציווה עלינו מצוות רבות בין אדם לחברו, עליהן הוא מקפיד ביותר, וכל הזהיר בהן זוכה לשכר רב בעולם הזה ובעולם הבא.

מדוע טרח הרב לצעוד למרחקים?

התורה מאריכה בקורבנו של כל אחד מהנשיאים, כדי שלא תגרם, חלילה, הרגשה קלה של עלבון, כדי לחדד לנו עד כמה חשובה הרגישות לזולת וההתחשבות בכל יהודי.

גדולי ישראל היו מושלמים בכל מידה, הם נהגו כלפי כל איש מישראל ברגישות דקה מן הדקה. נספר כמה סיפורים, שמהם נוכל ללמוד עד היכן מגיעה הרגישות לכבוד הזולת:

רשכבה"ג מרן רבי חיים עוזר גרודז'נסקי זצ"ל, בעל שו"ת 'אחיעזר', היה רבה האחרון של וילנא טרם השואה הנוראה. הרב היה גדול וחריף בתורה בצורה נשגבה, גדולי עולם היו משחרים לפתחו, אף ה'חפץ חיים' הגיע אליו כדי לקבל ממנו הסכמה לספריו...

הוא היה מקבל מאות מכתבים ושאלות בדברי תורה, ובגאונותו העצומה היה עונה לשני מכתבים באותו זמן, כאשר בכל אחת מידי

הוא כותב מכתב אחר, בנושא שונה לגמרי, ומצטט תוך כדי כך מקורות רבים, והכל במהירות אדירה...

בימים ההם היה נהוג לצאת לעיירת מרפא. היו עיירות מיוחדות, ששרר בהן אוויר צח ונקי, והיו שם מעיינות נקיים. לעיירות הללו היו מגיעים רבים, בעיקר אנשים מבוגרים, לתקופה קצרה של חופשה כדי לשאוף אוויר צח לצורך בריאותם. האוויר שם היה מרפא, וגם המים היו מיוחדים, היו בהם מינרלים מיוחדים המבריאים את הגוף. רבים מגדולי ישראל יצאו אף הם לעיירות המרפא, וכמובן היו עוסקים שם בתורה, כאילו מצויים הם בישיבתם.

באחת השנים לעת זקנותו, שהה רבי חיים עוזר זצ"ל בעיירת המרפא, כשאחד מתלמידיו מלווהו בדרכו ותומך בו.

והנה באחת הפעמים בעת צעידתם, הבחין לפתע התלמיד, כי הרב פונה לכוון שונה מהיעד שאליו רצו להגיע, ולפתע רואה הוא אדם המתלווה אליהם.

התלמיד לא הבין: הלא הרב חלוש ועייף, וההליכה קשה עליו, ומדוע מתאמץ רבו כל כך?

לפתע שם לב כי הגיעו לבית הדואר, והרב פונה ליהודי הזר ואומר: "הנה, פה זה בית הדואר".

התפלא התלמיד ושאל את רבו: "מדוע הרב כה טרח, וכי לא יכולנו להדריכו ללא הלווי הצמוד?".

לתדהמתו, השיב לו רבי חיים עוזר בפשטות: "הלא שמת לב? אדם זה הינו מגמגם, אלו הייתי מראה לו את הדרך ושולחו לדרכו, היה נאלץ לשאול אדם ועוד אדם, כשבכל פעם היו נגרמים לו ביזיונות ובבושות בשל גמגומו הכבד... לא רציתי שיצטרך לשאול שוב ושוב, לכן טרחתי ללוותו עד המקום, וכך לא יצטרך לדבר כלל".

זוהי רגישות אמת לצער הזולת, גדולי ישראל התאמצו וטרחו לשם מניעת רגע של צער מיהודי.

מתי מאטים את קצב ההליכה?

סיפר מורי ורבי, ראש הישיבה, הגאון הגדול רבי מאיר דב רובמן זצ"ל, שפעם הלך עם אחד הרבנים שלו, ולפתע האט הרב בדרכו, והחל לצעוד באיטיות רבה. במקום להגיע ליעדו בחמש דקות, צעד כמחצית השעה צעד אחר צעד...

כאשר שאלו התלמיד לסיבת הדבר, הסביר לו: "היהודי הצועד לפנינו הנו תלמיד חכם גדול, וגם הוא צריך להגיע למקום הליכתנו. דא עקא, שפיסח הוא, גורר רגל אחר רגל באיטיות ובקושי רב. אם אלך מהר, אולי יעלה בלבו הרהור צער, בראותו שאחרים צועדים מהר, והוא נאלץ לגרור את רגליו בקושי רב. אולי יחשוב לרגע: 'ריבנו של עולם, למה אני פיסח?!'...! איני רוצה להחליש דעתו, ועל כן מעדיף אני להשתרך בדרכים לאיטי, ובלבד שלא תגרם ליהודי תחושה קלה של צער".

גם על פאר הדור מרן ה'חזון איש' זצ"ל מסופר, שבאחת הפעמים צעד עם מלווהו במהירות, ולפתע עצר ועמד על מקומו. כאשר העיר מלווהו שמחכים להם, הבהיר לו ה'חזון איש' כי מאחוריהם צועד יהודי מבוגר, ואם יראה אותם צועדים במהירות רבה, עלול

איך הרב ירחמיאל קראם זצ"ל מזכה הרבים הגדול, מצא ברחוב את ה'גאון' שידע להשיב על השאלה כמה זה 7 כפול 3

ועל הבית ספוג האמונה וגדלות הנפש, בו גדל איש האשכולות הרב מנחם שוורץ שליט"א

הרב יהושע לייבזון

בתחילת שבוע הבא, יופץ למנויי גיליון 'לקראת שבת' המגזין החדש 'בית היין' של ארגון 'אחינו'. מגזין מרתק ומיוחד על חינוך, ואהבת תורה. מומלץ לכל אחד לקבלו ולעיין בתוכו. שלפנו לכם כמה ראשי פרקים מיוחדים, מהתוכן שיופיע אי"ה, כאמור, בתחילת שבוע הבא. הקטע הראשון הוא חלק קטן מראיון מרתק, עם הפעיל הוותיק הרה"ג ר' יעקב מויאל הי"ו, שמספר סיפורי פלא על מסירות הנפש של הגאון רבי ירחמיאל קראם זצ"ל, וכך הוא מספר:

זה היה לפני למעלה מארבעים שנה. הגאון רבי ירחמיאל קראם זצ"ל הגיע אז לביקור בעיר שדרות, כחלק מהפעילות הבלתי פוסקת שלו להפצת תורה ויהדות בכל מקום אפשרי.

הוא צעד ברחובה של עיר, בין כתובת לכתובת, ולפתע הבחין בנער צעיר הצועד מולו. הרב קראם ניגש אל הנער, לחץ את ידו בחביבות ושאל אותו: "תגיד, אתה יודע כמה זה שבע כפול שלוש?"

הנער הסתכל עליו בחוסר הבנה: "בטח שאני יודע, שבע כפול שלוש זה 21!"

הרב קראם הפגין התפעלות גדולה מהתשובה המהירה והמדויקת. "וכמה זה שמונה כפול תשע?"

הנער חשב רגע והשיב מידי: "72!"

חיוך רחב התפשט על פניו של הרב קראם: "תשמע, אתה גאון!", הוא אמר לנער הנבוך, "יש לך ראש חזק! אני חושב שאם תשקיע בלימוד תורה, אתה בוודאי תהיה ראש ישיבה גדול!"

הנער שמח במחמאה, וחשב שבכך הסתיימה לה הפגישה עם האיש המוזר, אבל הרב קראם ידע שזאת רק ההתחלה...

"איפה אתה גר?", הוא שאל, והנער השיב שהוא גר בירושלים בשכונת בקעה, כעת הוא נמצא אצל דודתו בשדרות לכמה ימים. הוא אפילו מסר לרב קראם את כתובתה של הדודה, והרב קראם מצידו לא חשב פעמיים, באותו רגע, רגליו הוליכו אותו לבית הדודה. "ידעת שלאחיין שלך יש כזה פוטנציאל גדול?", הוא שאל את הדודה המבולבלת. "את מארחת בבית שלך בחור שעתיד להיות ראש ישיבה בעזרת ה', אם הוא ילמד תורה כמובן..."

הדודה התלהבה: "אחי מאוד ישמח לשמוע. הוא מאוד אוהב את לומדי התורה. אני חושבת שהוא ישמח לשלוח את הבן שלו לישיבה, אם הוא ידע שיש לו עתיד כתלמיד חכם..."

כמובן שהכתובת של האח, אביו של הנער, נרשמה בפנקס, ובתוך ימים אחדים כבר ניצל הרב קראם ביקור בירושלים כדי לקפוץ לשכונת בקעה, ולשוחח עם הוריו של הנער אותו פגש בשדרות. ההורים שבעו נחת מהמחמאות, וסמכו את ידיהם על ראשו של

הרב קראם, שייקח את בנם לישיבה שהוא מוצא לנכון. לא עברו ימים אחדים, והנער כבר למד בישיבה! באותה תקופה היו הרבה ישיבות לעם, שבהן למדו בחורים שבאו מבתים של קירוב. הם לא ידעו הרבה, אבל הם קיבלו המון דרבון ואימון שהם יכולים להצליח, ואכן רבים מאוד פרחו ועלו כתלמידי חכמים. "את הסיפור הזה", אומר הרה"ג יעקב מויאל, "שמעתי מפיו של ראש ישיבה חשוב מאוד, תלמיד חכם מופלג. אני הוא הנער משדרות!", אמר לי ראש הישיבה. 'רבי ירחמיאל זצ"ל לקח אותי מהרחוב, כפשוטו, הוא פגש אותי ברחוב ושינה את החיים שלי, הוא נתן לי חיים חדשים, הפך אותי לתלמיד ישיבה ולאחר מכן גם לראש ישיבה, והכל בזכותו!"

הרב מויאל מספר לנו את הסיפור בהתרגשות רבה, ומדגיש: "אני מכיר את ראש הישיבה הזה, כמובן שלא אזכיר את שמו, אבל יש לו למעלה מעשרה ילדים, כולם יראים ושלמים, הבנים והחתנים כולם תלמידי חכמים, נכדים בישיבות הטובות ביותר, ממש משפחה גדולה, שבט שלם שהגיע מחיי ריקנות חסרי תוכן לעולם התורה והיראה, והכל בשיחת רחוב של הגאון רבי ירחמיאל קראם זצ"ל... וזה רק סיפור אחד מיני רבים."

קטע נוסף מומלץ מאוד שבחרנו להביא, הוא תיאורו של הרב מנחם שוורץ שליט"א, העוסק עשרות שנים בזיכוי הרבים, ובצרכי ציבור באמונה בפתח תקווה, ועתה בירושלים, על הבית ספוג האמונה וגדלות הנפש בו גדל. וכך הוא מספר:

בשנות הזעם הצטרפה ממשלת הונגריה האנטישמית לצד גרמניה, הוציאה את היהודים משורות הצבא וְשֶׁעָבְדָה אותם במחנות עבודה

הביתה!"; פסק אבא. "הביתה! הקדוש ברוך הוא ישלח את עזרתו ממקום אחר...!".

אמא ע"ה סבלה נוראות כל חייה מכאבים בגבה וברגליה. כאבים שבאו כתוצאה מעבודת השיעבוד הקשה בשנות הזעם. התקפי הכאבים ליוו אותה לעיתים קרובות, ובניסיונות להקל עליהם עברה טיפולים וניתוחים בארץ ומחוצה לה. תמיד היה אבא ניצב לצדה, כואב את מכאוביה ומתייסר בייסוריה.

כל אותן שעות שאמא עליה השלום סבלה מכאבים, לא חסך אבא כל מאמץ בהשתדלותו להקל מעליה. טיפל בה ולא הרפה עד שחלפו הכאבים. גם כשאושפזה בבתי חולים, היה שווה לצדה ימים ולילות, הגם שהיו עמם עוד בני משפחה, וכל זאת גם בשנותיו האחרונות.

ברגעים שגברו כאביה והיה צורך לבקש זריקת הרגעה, היה אבא זצ"ל רץ מיד לאחיות וזועק: "שוועסטער, גיפערלאך...!" (אחות... זה נורא...)

עם כל מכאוביה, היתה אמא מתמסרת לאבא ומכינה לו את כל צרכיו בשימת לב, כמו כלה העושה עבור חתנה בימי 'שבע ברכות'.

אליהו - איש מסר נפשו על חנוך בניו

לנגד עיניו של אבא זצ"ל עמד במקום החשוב ביותר חינוך הבנים לתורה. את כל נפשו ומאודו נתן כדי שילדיו יקבלו חינוך יהודי אמת. באותן שעות שאבא היה נצרך להעדר מהבית, אם לצורך הבאת טרף לביתו ולעולליו, ואם לעבודת ה' ולימוד תורה, היתה אמא ע"ה, עקרת הבית, פוקחת עין על חינוך הבנים ומוסרת נפשה לגדלם ביראת ה', בתורה ובמידות טובות.

גם לאחר שסודרו הילדים במקומות לימודיהם, היה אבא הולך ובודק בשימת לב כיצד מתנהגים הילדים בבית הספר, ומשלא מצא הדבר חן בעיניו, העביר את בניו למקומות חינוך טובים יותר. עם כל זאת, עדיין לא נחה דעתו ושאל ל'יותר טוב', וכשראה בבני ברק את פנימיית 'בתי אבות' של ישיבת פוניבז', ולבו אמר לו ששם יתעלה הבן מנחם יותר טוב, שלח אותי - **ילד בכיתה ה'!!!** - ללמוד ב'בתי אבות'. גם את אחי צבי שלחו מהבית ללמוד ב'היכל התלמוד' בתל אביב.

אמא עליה השלום היתה טורחת ומרבה לבקר ולשלוח אוכל, ואני מנחם, תלמיד בכתה ה', הייתי חוזר הביתה מהישיבה אחת לשלושה שבועות...!

כל ההקרבה הגדולה הזו נחשבה לכדאית ביותר בעיני הורינו, עבור הידיעה, שבניהם לומדים ומתחנכים במקומות הנכונים והישרים. אבא עסק בעבודה קשה, וכל המשפחה התנהלה בדחקות נוראה, ועם כל זאת מעולם לא התלוננו!

על אף המאורעות והנסיונות הקשים, שאין ביכולתנו לאמוד אותם, נותר אבא זצ"ל איתן באמונתו. יתרה מזאת, אבא שימש כעמוד האמונה לסביבתו, ניחם ועודד, חיזק וסייע, ותמך באחרים בכוחות על-אנושיים.

כאמור, זהו חלק קטן מהחומר הרב במגזין החדש 'בית היין' של ארגון 'אחינו'. מומלץ מאוד...

שהיו מספקים את צרכי הצבא - בתנאי עבודה קשים ביותר. גם אבא זצ"ל נלקח למחנה עבודה שזה. אוכל כשר לא ניתן במקומות אלו, ואבא זצ"ל היה מהמעטים שלא נגעו באוכל של הצבא, אלא קיימו את גופם על לחם יבש ותפוחי אדמה.

אבא ערק מהצבא בשנות המלחמה, וחזר לתוך הונגריה. שם תפסוהו הגרמנים ימ"ש והובילוהו למחנה העבודה 'דכאו' הידוע לשמצה. פעם אחר פעם עמד המוות לנגד עיניו, ובְּנֵי נְסִים נותר אבא בחיים ושרד את השואה האיומה.

וַיֵּתֶר אֵלָיו לְבָדוּ...

אבא זצ"ל, במקום לשקוע בחושך הנורא ששרר בעולם באותה תקופה, ראה לנגד עיניו רק את חסד ה', שהציל אותו שוב ושוב מידי המרצחים בשנות המלחמה.

אדרבה! דווקא מאותן שנות זעם, אשר בעטיין התפקדו חלק מהניצולים, ואחרים, הגם שהחזיקו באמונתם, איבדו את שמחת חייהם, היה אבא שואב אמונה ותקווה למשך כל חייו.

אבא התחיל לשקם את חייו, ועבר לדברצן. בחודש אדר תש"ו התחתן עם אמא ע"ה, ושם נולד אחי הגדול, שאבא קרא את שמו על שם אביו: צבי.

אבא ואמא ע"ה עלו לארץ ישראל בחודש מנחם אב תש"ט. לאחר עלייתם לארץ, נולדתי, ושמי נקרא מנחם, על שמות סבא של אבא וסבא של אמא, ששניהם נקראו מנחם מנדל. חבלי הקליטה לא היו קלים כלל וכלל. ככלל, היתה אז 'תקופת הצנע', והעניות והדחקות שהיו מנת חלקם של אבא ואמא, לא תתוארנה. למגוריהם קיבלו חדרון מהסוכנות בעיר רעננה, הפרנסה היתה קשה מאוד, ואבא היטה שכם לעבוד בכל עבודה שנזדמנה לו, ובלבד שיביא טרף לביתו.

היתה תקופה בה נאלץ אבא זצ"ל להתרוצץ, ולאסוף שקיות ריקות של מלט הפזורות ברחובות, לנקות אותן, לחותכן ולספק אותן לחנויות לשם עטיפת דגים... וזאת, כדי לקבל תמורתן מעט דגים לשבת.

דחקות ועוני היו מנת חלקם של אבא ואמא, החדרון שקבלו למגורי המשפחה היה צר מלהכיל, הפרנסה היתה קשה מאוד, ואבא היה נושא בעול הכבד ומתגלגל מהשתדלות אחת לַחֲבֵרָתָהּ. תקופה ארוכה רצופת תלאות עברה, ואבא קיבץ פרוטה לפרוטה וחסף כסף ניכר, בתקווה שנוכל לעבור מהצריף ולהתגורר תחת קורת גג ראויה. או אז הגיע ניסיון נוסף...

בליל יום טוב של חג הסוכות, פרצה שריפה בצריף והוא עלה באש על כל תכולתו, יחד עם כספי החסכוניות... רק בני המשפחה הצליחו בחסדי שמים להימלט מהצריף הבווער, כשכותנות דקות לעורם.

באותם ימים, כבכל התקופות שבאו אחריהם, היו כל מעייניו של אבא זצ"ל נתונים לאמא ע"ה. אהבתו אליה איננה ניתנת לתיאור, אֶהְבָּה תמימה וזכה, והתמסר לכל צרכיה בדאגה כנה ואמתית.

בשנת תשכ"ז, כשעברו לגור בבני ברק, התקבלה אמא לעבודה בניקיון המטבח בישיבת פוניבז'. אבא בא לבדוק את טיב העבודה, וראה את אמא עומדת ליד הסירים הגדולים... "אנחנו חוזרים

אמר לי מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל: כל כך הצטערתי על כך, בחור בא לומר לי 'שלום עליכם', מה הייתי צריך לבחון אותו?! הצטערתי על כך מאד, והתבוננתי כי לא הייתי צריך לשאול אותך את השאלה", הצטער על שגרם לנו צער...

ראש ישיבת בית מתתיהו הגאון רבי ברוך ויסבקר שליט"א על הימים ההם, בצילם של אילנות גדולים מרנן ראשי ישיבת פוניבז' ו'קול תורה'

"הם נשיאי המטות" (במדבר ז', ב')

ראש הישיבה שליט"א שהיה תקופה ארוכה לצידי של מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך בישיבת קול תורה בירושלים. ישנו סיפור על 'בקשת מחילה' שמרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל ביקש ממנו... הוא לא ביקש ממני מחילה, אבל היה דבר מעניין בדומה לכך. בבחורות בישיבת פוניבז', אחיינו של מרן הגרש"ז זצוק"ל היה חבר שלי - הגאון רבי יעקב אויערבאך. באותו יום שבו התרחשו הדברים, רבי שלמה זלמן שהיה בבני ברק, בבית גיסו הגאון רבי אברהם הורביץ. חברי הנ"ל אמר לי כי הוא יורד לבקר את דודו ושאל האם רצוני להצטרף, שמחתי והלכנו בצוותא. כשנכנסו הוא שאל מי אני ומיד האחיין השיב: "זה חבר שלי מהישיבה". הפטיר מרן הגרש"ז: זה שהוא חבר שלך מהישיבה פשוט, כי 'גיד עליו רעו'... הוא התעניין מה אנו לומדים ומשהשבנו 'בבא מציעא', חיך ושאל: והיכן מוזכר במסכת בבא מציעא "גיד עליו רעו"?...

ולא ידענו.

לאחר כ-12 שנה או יותר, בגיל שלושים, בעת שהגעתי להתקבל כר"מ ב'קול תורה', כאשר נפגשנו, הוא התעניין: "אולי אנחנו מכירים מהעבר, אולי נפגשנו פעם?" השבתי בשלילה, ואמרתי שרק פעם אחת נכנסת לדקות ספורות עם רבי יעקב אויערבאך. מיד התחדדו חושי הגאונים: "זה אתה מ'גיד עליו רעו'?! ומיד הפטיר והתאנח: "כל כך הצטערתי על כך, בחור בא לומר לי 'שלום עליכם', מה הייתי צריך לבחון אותו?! הצטערתי על כך מאד, והתבוננתי כי לא הייתי צריך לשאול אותך את השאלה", הצטער על שגרם לנו צער... הנוסח שלו היה כעין בקשת מחילה...

מסתמא בישיבה עצמה, ב'קול תורה' היה יושב איתכם בעת הבחינות של התלמידים.

ודאי שהיה בוחן, וזה היה בשנים הראשונות שהייתי שם, אחר כך נחלש מעט ובחן פחות.

הוא היה שואל אותי קודם לכן, בשקט: האם הבחור הזה אפשר לשאול אותו שאלה קשה, ועשה כן כדי לא להביך בחורים בשאלות שכלל לא שייכות אליהם. הוא בחן בשאלות יפות, בפשט בעיקר ובהבנה בפשט, וגם מה'ראשונים' המפורסמים. הוא אמר לי כי רבי

איסר זלמן בחן אותו בהיותו תלמיד ישיבה. הגאון הגדול שליט"א מפליג עמנו יחד לימים הטובים בחיקו של מורו ורבו מרן רבי שמואל רוזובסקי זצוק"ל. הוא נתן גישמאק בלימוד, חיות בלימוד. לחיות את הסוגיות! רבי שמואל היה מלא חיים בלימוד התורה. המשגיח זצוק"ל אמר עליו 'לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי', כי אכן זה הציל אותו. היו לו חיים קשים, רק שחי בלימוד ודיבר בלימוד ושמח בלימוד, כולו מונח בלימוד.

האם נשמר הקשר ההדוק עם ר' שמואל גם אחרי שראש הישיבה שליט"א עזב את ישיבת פוניבז'?

בוודאי, הייתי בא במשך כמה שנים בימי חמישי בלילה אליו, לומר לו את הדברים שאמרתי בשיעור. לא בכל פעם הספקתי לומר לו הרבה, כי הוא לא נתן לומר סתם ללא חידושים או ביקורת, הוא התווכח. רק הייתי מתחיל לדבר - והחל משא ומתן והסתיים הזמן שעמד לרשותנו.

פעם אחת הסתכל על השעון וראה שכבר השעה אחת אחרי חצות לילה. "איך תחזור לירושלים?" שאל. "זו לא בעיה". השבתי, למרות שהיה בכלל לא פשוט לנסוע לירושלים בשעות כאלו דרך תל אביב, אבל כל כך רצינו לדבר איתו בלימוד התורה הוא הסכים להמשיך

החידושים ששמענו, זכורים לנו כאילו שמענו אותם היום, בזכות הבהירות המיוחדת, ההסבר ובגלל החיות המיוחדת שרבי שמואל העביר את הדברים. וגם מחמת שראו כי חפץ באמת. בלימודו לא היה אומר דבר שהוא לא האמין שזה אמיתותה של תורה

וטוב ויפה... מה הפשט שאחרי כל המעלות הגדולות, המעלה האחרונה זה 'ויפה' אפשר לקחת אוזניים, אף וכל איבר בפני עצמו, אי אפשר לומר עליו שהוא יפה, אבל השלמות של הכל ביחד, זה היפה. המושלם. וזה מה שהיה רבי שמואל: ויפה. 'שהכל סכין ביופיו'. כוונתי ללימוד התורה.

אבל גם ב'מידות', היתה לו שלמות באופן מיוחד במינו. בתקופה האחרונה לחייו, באותם ימים לא היו מצויים מזגנים, ומשם כך החלונות היו נשארים פתוחים כדי שיכנס אוויר לבית. בגלל מחלתו התקינו בביתו מזגן, אבל בשעה 11 היו מכבים את המזגן כדי שזה לא יפריע לשכנים. באחד הערבים, שכחו לכבות את המזגן. הוא התרעם על כך מאוד. 'איך שכחתם לסגור את המזגן? האנשים רוצים לישון ואיך אדם יכול לשכוח דבר כזה? הוא חזר כמה וכמה פעמים ואמר; איך אדם יכול לשכוח דבר כזה בשעה שזה מפריע למישהו אחר. בכך ראה רבי שמואל דמות של אדם. למעשה, בעמקות, אלו המידות המיוחדות שלו, גם הביאו את הצד החיובי של הרצון שלו להיטיב איתנו עם התלמידים להעלות אותנו בלימוד, לקרב ולהחדיר בהם את מהלך ההבנה הנכונה בלימוד.

החידושים ששמענו, זכורים לנו כאילו שמענו אותם היום, בזכות הבהירות המיוחדת, ההסבר ובגלל החיות המיוחדת שרבי שמואל העביר את הדברים. וגם מחמת שראו כי חפץ באמת. בלימודו לא היה אומר דבר שהוא לא האמין שזה אמיתותה של תורה.

(קטעים מלוקטים, מתוך 'יתד נאמן' פסח תשפא)

ללמוד עוד עד שכבר התאחרה השעה עוד יותר והתבטא "כבר מאד מאוחר" וסיימנו. אינני זוכר אם נשארתי ללון באיזה בית מדרש בבני ברק או שהצלחתי לשוב לירושלים...

בזמן מחלתו, היינו מאד בקשר. תקופה קצרה הרי גם היה בירושלים, אחרי ששב מאמריקה, והייתי נכנס אליו כמעט מידי יום אחרי השיעור שלי.

פעם אחת נכנסתי, והיה שם הגאון רבי בייניש פינקל זצ"ל. מיד שכשנכנסתי רבי שמואל התעניין "מה אמרת בשיעור?" רק התחלתי לומר, והוא התחיל להתווכח, עד שהיה שמחה וששון, קרא לעברו רבי בייניש, בשמחתו האופיינית: 'ראש ישיבה! מה אמרת שאתה לא יכול ללמוד, אני רואה שאתה חי בלימוד ומדבר בלימוד!' הוא אכן חי את הדברים בחיות ובלעבדיג'קייט של תורה. חיים שיש בהם אהבת תורה.

הגעתי לחג 'שבועות' האחרון שלו במיוחד לבני ברק עם המשפחה, והתאכסנתי אצל אחי שליט"א, כדי שנזכה להיכנס ולהיות במחיצתו, עליתי אליו כמה פעמים באותו יום טוב של שבועות, בליל שבועות לפני מעריב ואחרי מעריב. בלילה נכנסתי שוב עם בני הבכור הגאון רבי צבי שיבדלחט"א שלמד ב'ישיבה קטנה' לצעירים פוניבז'. "מה אתה לומד?" שאלו ר' שמואל. "בבא בתרא" היכן אתם עומדים?

בתוספות דף ח' ע"ב אכפיה לר' נתן. והבן החל לומר את שאלה של התוספות ואת התירוצים. תוספות שואל כיצד הוא כפה את רב נחמן והרי אין כופין על מצוות עשה שמתן שכרה בצידה, ורבינו תם מתרגם ג' תירוצים.

בני שיח' אמר את שלושת התירוצים. רבי שמואל נהנה אך העיר: "אבל הסדר של התירוצים הוא לא כזה..." בני שיח' אמר את התירוצים השלישי לפני השני, לא לפי הסדר שבתוספות. עד כדי כך היה חי רבינו הלמדן הגדול את התורה. הסדר של התירוצים אינו ממש כך". כך בכל דבר, הסוגיות היו מונחות לפניו בבהירות מושלמת, לא רק בתוכן והבנת הדברים, אלא אפילו בסדר של הדברים.

חודש לפני שחלה, הצעתי לו שנעשה חבורה של תלמידים שהם מגידי שיעורים ור"מים, נתכנס אצלו פעם בחודש או בקביעת זמן אחרת ונאמר חבורה או שניים בפניו, וידברו איתו בלימוד. אילו היה כך, זה היה דבר גדול מאד, ותועלת רבה לכולנו. זה היה 'מחייב' גדול. בתחילה הוא התחמק: "אתה אומר טוב מאד, אבל תעשו את זה לבד, בלעדיי", ביקש אך בסוף הסכים, אלא שנטרפה השעה, אומר ראש ישיבת בית מתתיהו בכאב רב.

הגאון הגדול שליט"א: לאחר קריאת שמע אנו אומרים 'ויציב ונכון וקיים וישר ואהוב וחביב ונחמד ונעים ונורא ואדיר ומתוקן ומקובל

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

המבצע הגדול חוזר לתקופה קצרה לרגל חג מתן תורתינו

תרום 23 ש"ח
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה
וקבל מיידית
• סט 'משנה ברורה'
של דברי
• וספר המשנה
המשנה

* סט 'משנה ברורה'
וכן ספר המפתח

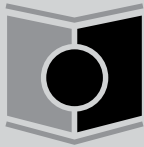
תרום 20 ש"ח לחודש
למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 200 ש"ח
וקבל מיידית
• סט 'לקראת שבת'
• וספר המפתח על
המשנ"ב

* 'לקראת שבת' סט הספרים שנקרא
בשקיקה בכל העולם היהודי, 5 כרכים
עם אלפי סיפורים מרתקים לפרשת
השבוע מלוקטים מהמבחר של
עלוני 'לקראת שבת' של 'דרשו'
וכן ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 21 ש"ח לחודש
למשך 6 חודשים
סך כל התרומה 126 ש"ח
וקבל מיידית
• 3 עותקים של
ספר המפתח
על המשנ"ב

המבצע לזמן מוגבל, למבצע

Dirshu
דרשו ד' ועזוז
 קרן עולמית לחינוך
 ועידוד לימוד התורה

המבצע הגדול של 'דרשו' ו'אחינו' חוזר לתקופה קצרה. תורמים לפעילות הקירוב של ארגון 'אחינו' וזוכים במתנות מ'דרשו'. זכייה מיידית של הספרים שכבשו את העולם היהודי

תרום 28 ש"ח לחודש
 למשך 16 חודשים
 סך כל התרומה 448 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- סט 'לקראת שבת'
- סט 'דרש דוד'
- חמשה חומשי תורה
- וספר המפתח על משנ"ב

* משנ"ב - 6 כרכים, 'לקראת שבת' - 5 כרכים,
 'דרש דוד' - על התורה 3 כרכים, חמשה חומשי
 תורה בכרך אחד, ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 24 ש"ח לחודש
 למשך 16 חודשים
 סך כל התרומה 384 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- סט 'לקראת שבת'
- ספר 'דרש דוד'
- וספר המפתח על המשנ"ב

* סט 'משנה ברורה' - 6 כרכים,
 'לקראת שבת' - 5 כרכים,
 ספר 'דרש דוד' - על מסכת אבות,
 ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 27 ש"ח לחודש
 למשך 16 חודשים
 סך כל התרומה 432 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- סט 'לקראת שבת'
- ספר 'דרש דוד'
- וספר המפתח על המשנ"ב

* סט 'משנה ברורה' - 6 כרכים,
 'לקראת שבת' - 5 כרכים,
 ספר 'דרש דוד' - על מסכת אבות,
 ספר המפתח על המשנ"ב

'דרשו' הגדול 02-5609000

"עזוב", הוא אמר לי, "הילד הזה יש לו 'ראש בטטה'! אתה שומע? בטטה! זה מה שיש לו על הכתפיים. הוא לא מבין כלום, הוא לא רוצה להבין כלום והוא לא מסוגל להבין שום דבר..."

הצצה לפרויקט 'אבות ובנים', של המגזין החדש מבית 'אחינו' 'בית היין' -
שבו בנים משוחחים עם הוריהם בנושאים שונים בשדה החינוך

יעקב א. לוסטיגמן

במשך למעלה מארבעה עשורים זכה אבי מורי, הרה"ח ר' ישעיה לוסטיגמן שליט"א, להיות בין מצדיקי הרבים, אשר עליהם נאמר שהם ככוכבים לעולם ועד, בעבודת הקודש כמחנך ומרביץ תורה לצעירי הצאן.

למעלה מאלף תלמידים העמיד בשנותיו כמחנך, בהם ראשי ישיבות, מרביצי תורה, מורי הוראה ויושבי על מדין, וכמובן לא מעט מלמדי תינוקות, שבעצמם זוכים להעמיד תלמידים אחריהם. לפני למעלה מעשור וחצי, זכיתי גם אני להתקבל לעבודה כמחנך בתלמוד תורה, מלאכה בה זכיתי לשרת כמה וכמה שנים, לשמחתי ולהנאתי המרובה.

כמובן שלפני שהתחלתי בעבודה פניתי לאבי, וביקשתי שייתן לי כמה כללים בסיסיים מניסיונו העשיר, למען אוכל לצעוד בדרך סלולה וברורה, ולא אהיה כסומא המגשש את דרכו באפילה בלי מורה ומדריך.

אבי נעתר, ונתן לי אז כמה כללי ברזל. אחרי שצברתי מעט ניסיון, הבנתי שהם כולם היו חצובים בסלע ויצוקים מפלדה, וכל אחד מהכללים הללו אכן מהווה בסיס יסודי ומשמעותי מאוד בעבודת החינוך.

עם השקתו של 'בית היין' - המגזין החדש של 'אחינו', התבקשתי מהנהלת 'אחינו' לראיין מחנכים ותיקים, כשלשמחתי אחד מהם הוא אבי מורי שיחי' לאו"ט.

"כלל ראשון בחינוך, זה לתת לכל ילד הזדמנות", פותח אבא מארי שליט"א את השיחה. "אין דבר כזה ילד שאינו יכול להתקדם. אין דבר כזה ילד שאתה לא יכול לעזור לו. לכל תלמיד יש פוטנציאל, ותפקידו של המחנך הוא, לסייע לו למצות את הפוטנציאל, ולהתקדם למקום גבוה יותר מזה שבו היה אתמול. כמובן שזה חייב להיות לפי כוחו, כישוריו ודרגתו של התלמיד.

"זאת לא חכמה לקדם את המצוינים והמוכשרים", הוא מוסיף. "הם יוכלו להתקדם גם בלעדיך. החכמה היא להטביע חותם בקידומם של הילדים המתקשים, אלו שנמצאים בשולי החברה, שלא מבינים בפעם הראשונה את הנלמד. הילדים האלו חשובים לא פחות, וזקוקים לך הרבה יותר.

"לפני שנים רבות, בתחילתה של שנת לימודים אחת, ראיתי ילד שאינו משתף פעולה בשיעורים, וכמה שאני מנסה לרתק אותו ולהסביר לו

את החומר, אני לא מצליח. הוא פשוט מנותק ולא מסוגל להבין מה אני מדבר אליו.

"פניתי למלמד שלימד את הכיתה שנה קודם לכן, וביקשתי לקבל ממנו עצה, איך אפשר לדבר אל הילד הזה. איזה תחום הוא אוהב, באיזו דרך אפשר להשפיע עליו.

"אבל המלמד ההוא רק נאנח אנחה עמוקה, והמליץ לי בחום להימנע מהאתגר הבלתי אפשרי הזה: 'עזוב', הוא אמר לי, 'הילד הזה יש לו 'ראש בטטה'! אתה שומע? בטטה! זה מה שיש לו על הכתפיים. הוא לא מבין כלום, הוא לא רוצה להבין כלום, והוא לא מסוגל להבין שום דבר. גם ההורים שלו לא ממש מתעניינים ולא ממש מנסים לעזור. אני התייאשתי ממנו אחרי כמה חודשים של השקעה ויגיעה שפשוט ירדו לטמיון'....

"אותו מלמד בעצם המליץ לי להשאיר את הילד בקצה הכיתה, ולתת לו לרבוץ שם בשקט, כל עוד הוא לא מפריע לילדים אחרים, ולמזלנו הוא באמת לא הפריע לאף אחד.

"אבל אני לא יכולתי להשלים עם הגורל הזה, שנגזר על התלמיד המסכן", אומר אבא. "קיוויתי שאני אצליח במקום שבו המלמד הקודם נכשל. אולי בגלל שיש לי יותר ניסיון ואולי בגלל שהילד גדול יותר אני אצליח למצוא איזו פרצה בחומת הניתוק שאפפה אותו מכל צדדיו.

"ניסיתי לספר לו את הנלמד בצורה סיפורית. זה לא עבד. ניסיתי לעשות לו מבצעים, לתת לו כבוד, להחמיא לו, לדבר את האגו שלו, לבנות לו את ההערכה העצמית שלו. שום דבר לא עזר.

"באותם זמנים לא היו כמעט אבחונים, וכל הנושא הזה של עזרה

קלטת או דיסק, מנגינותיו של הגאון הגדול ר' משה שמואל שפירא זצוק"ל לא יצאו בחייו, אבל קלטת אחת מנגינותיו כן יצאה, ושמה היה 'מארק המשוגע'... וכך היה סיפור הדברים

השירה היא לא אמצעי לקדושה - היא עצמה כלי קדושה!

הרב בנימין בירנצוויג

"וְלִבְנֵי קֹהֵל לֹא נָתַן כִּי עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ עֲלֵהֶם בְּכַתֵּף יִשְׂאֻהוּ" (במדבר ז', ט')

שירה מן התורה מנין?! - דורשת הגמרא בערכין (י, א) מפסוק זה, שהיה די לכתוב 'בכתף', למה כתוב 'ישאו', אלא מכאן לשירה מן התורה!

טועים העולם ששירה היא רק אמצעי לרומם את האדם לדבקות ורוממות!

מלמדת אותנו התורה מפסוק זה, שמדברת על עבודת כלי הקודש הארון וכליו, שהם מפני קדושתם לא ינשאו בעגלות אלא בכתף ישאו! וזוהי נלמד לשירה, ללמדנו ששירת קודש היא עצמה כלי קודש ככלי המקדש, סגולתו של שיר קודש מצד עצמותו ומצד קדושתו - להביא את אדם לרוממות ודבקות בה' יתברך.

הדיבור הוא מנפש האדם - 'נפש ממללא'. השירה היא מלב האדם - 'מנגנת על מיתרי הלב'. היא עצמה יש בה קדושה שכוחה להלהיב ולהצית את ליבו של האדם לדבקות ורוממות.

אבל יש לזכור: השיר הוא 'כלי ביד היוצר', היוצר והשר הוא זה שיוצר את הכלי - כמה תהיה בו קדושה וממילא כמה הוא יקדש וירומם, מי ששר בדבקות יוצר שיר קדוש ומרומם, מי ששר בריקנות ופיזור, הרי השיר שיצר לא יביא לשום דרגה ושום התעלות!

ידוע שהגר"א זיע"א החשיב מאד את השירה, ואמר שדרגת הנגינה נמצאת ברום דרגות הקדושה, לפני דרגת התשובה שהיא הדרגה הכי גבוהה. ומפורסם בשמו שאמר, שלכך אם לא היה חיוב של "והגית בו יומם ולילה", היה עוסק בעולם הנגינה שממנו אפשר להגיע לשיא הדבקות בבורא העולם.

בהקדמה לספר 'פאת השולחן' מסופר על הגר"א דברים נפלאים, בקשר לחכמת הניגון וז"ל: "כל החכמות נצרכים לתורתנו הק' וכלולים בה, וידעם הגר"א כולם לתכליתם, והזכירם חכמת אלגעבר"ע וחכמת מוסיק"ה ושבחה הרבה. הוא היה אומר אז כי רוב טעמי תורה וסודות שירי הלויים וסודות תיקוני הזוהר, א"א לידע בלעדה, ועל ידה יכולים בני אדם למוות ככלות נפשם מנעימותיה, ויכולים להחיות המתים בסודותיה הגנוזים בתורה".

בספר 'שומרי אמונים' (עמ' תכ) הביא: "ככה היה גם מנהג של הבעש"ט הקדוש זי"ע, בעת שיבתו יחד עם החבריא קדישא, היו

מזמרין שירין ותשבחין בגודל התלהבות, עד שבאו להתפשטות הגשמיות ונתדבקו באורות ובעולמות לפי מדריגתן הנעלה, וככה הנהיג את תלמידיו לעשות קיבוץ יחד ולזמר שירות ותשבחות לה'".

בעל הדברי ישראל' ממודז'ין זצ"ל, נסע לברלין לעבור ניתוח לכריתת רגלו, הוא שכב במיטה והביט בבנייני ברלין המפוארים, ונזכר בירושלים בחורבנה, ואז עלה בליבו חיבור של ניגון כואב על המילים "אזכרה אלוקים ואהמיה בראותי כל עיר על תילה בנויה ועיר האלוקים מושפלת עד שאול תחתיתה". ואז הגיע זמן הניתוח, וניגש אליו הרופא כשברצונו להרדימו לקראת הניתוח, הרבי זצ"ל לא ניאות והמשיך לשיר, כשהרופא מבצע את הניתוח של כריתת הרגל, תוך כדי שירתו המרוממת של הרבי, שלא שם לב כלל לכאבים ולניתוח.

בחדר סמוך שכב גנרל גדול ומפורסם שגם עבר ניתוח, ואף אחרי שהורדם, בכה וגנח מכאבים כל הזמן, אמר לו הרופא: "כאן לצדך שוכב רבי יהודי, ששר בדבקות בניתוח ללא שום גניחה של כאב, ואתה כל הזמן בוכה וגונח..."

זוהי דרגת שירה בדבקות, היא מרוממות את האדם לדרגות כה גבוהות, שהוא מתנתק מגופו וגשמיותו.

הגאון הגדול רבי משה שמואל שפירא זצ"ל, היה ידוע מלבד גאונות

המשך בעמוד 29

בני הבית מצטרפים למבצע החיפושים, חפ"ק מוקם במטבח, נעשים שחזורים, מי ראה אחרון? מי השתמש באשראי? מתי? ולהיכן החזיר אותו? הצעות לייעול מתעופפות באוויר, כשהן מיד מושתקות: 'כעת זה לא הזמן להצעות אלא לחיפושים', אומר אחד מהילדים הגדולים, שמיד מושך אליו מבטים חשדניים

סיפור של השגחה פרטית

הרב אברהם פוקס

"יִבְרָכֶךָ ד' וְיִשְׁמְרֶךָ" (במדבר ו', כ"ד)

בני התורה, עמלי התורה - לגיונו של מלך, פעמים רבות זוכים לראות עין בעין את חיבתן לפני ה', ואת הסיעתא דשמיא הסובבת אותם ומשגיחה עליהם בכל צעד ושעל.

דברים שהולכים לאיבוד בין כותלי הבית, זהו דבר שבשגרה. יש חפצים שלא תמיד מרגישים בחסרונם עד לרגע שפתאום צריכים אותם. אבל יש חפצים שמהר מאוד שמים לב לחסרונם, ובשבילם יהפכו את כל הבית על קרבו וכרעיו, עד למציאתם המיוחלת, כמו למשל תעודת זהות. אבל לא סתם תעודת זהות, אלא כזאת שמשמשת גם כארנק לכרטיסים אשר לא יספרו מרוב: רב קו, קופת חולים וכמובן כרטיסי אשראי מכמה מינים וצבעים.

וכשזו אבדה לידי ר' נתנאל, הוא הרגיש את התחושה הלא-נעימה שמתפשטת לה בגופו, מזג האוויר בחוץ היה ממש נעים ואביבי, כמו שהיה מצופה בימים שלאחר פורים, אבל הוא הרגיש לגמרי מזיע, תוך שהוא מריץ במחשבתו את ההשלכות של אובדן כרטיסי האשראי על הוראות הקבע שבהם, על צ'קים שחיכו שם למועד פרעונם שטרם הגיע, ועוד ועוד.

אבל ר' נתנאל מיד מתנער, ומגרש מראשו את אותן מחשבות נוגות ומדכאות, שפתותיו כבר דובבות כאילו מעצמן את הסגולה הידועה: "אמר רבי בנימין הכל בחזקת סומין, עד שהקדוש ברוך מאיר את עיניהם". במילים האחרונות 'מאיר את עיניהם' הוא עוצם את עיניו בדבקות, ומלבד כוונת הלב במילים אלו, הוא משחזר את הפעמים האחרונות שהוא מצליח להיזכר היכן הוא ראה אותה, כמה מקומות אפשריים צצים בראשו, והוא עובר ובודק בהם אחד לאחד, בארון במטבח, במגירה בחדר שינה, בחליפה, במכנסיים, אפס.

בני הבית מצטרפים למבצע החיפושים, האווירה נעשית כזאת שממש מתאימה לערב פסח. חפ"ק מוקם במטבח, נעשים שחזורים, מי ראה אחרון? מי השתמש באשראי? מתי? ולהיכן החזיר אותו? הצעות לייעול מתעופפות באוויר, כשהן מיד מושתקות: "כעת זה לא הזמן להצעות אלא לחיפושים", אומר אחד מהילדים הגדולים, שמיד מושך אליו מבטים חשדניים האומרים: 'הנה מצאנו את מי

שבשלו הסער'...

כשניסיונות השחזור לא צולחים, הם עוברים לשלב ב'. מיפוי הבית ונקודות התורפה שבהן יכולה להיעלם ולהסתתר אותה אבדה, שגודלה פחות מכף יד, אך גורמת לכאב ראש גדול מאד. הם מציינים לעצמם את אותן נקודות, ובודקים בהן תוך כדי דיבור. אף אחד לא עומד בדברו, אלא אצים אנה ואנה במרחבי הבית, מתחת למיטות, מתחת לארונות, במדפים של כלי מטבח ובארון של כלי העבודה, דומה היה שסרקו את כל הבית, ורק חסר דבר אחד, צעקת השמחה: 'מצאתי!!' שטרם נשמעה בין כותלי הבית...

"רגע", מעלה עקרת הבית הצעה נוספת, "מה עם המכונית?" - "מכונית?", חוזר אחריה ר' נתנאל בקול מהדהד. "איך זה שייך?", אבל הוא כבר בדרכו למכונית, הוא מגיע אליה במרוצה, ומפתיע את עצמו על מהירות הריצה שיש לו ולא ידע עליה...

הוא סוקר את המכונית, וחוכך בדעתו מאיפה להתחיל לחפש, הוא פותח את משענת היד, ומגלה שם חבילת ממחטות, בקבוק של תינוק ועוד אי אלו פריטים שממש לא הצדיקו את הריצה מהבית. הוא ניגש לתא הכפפות בלב כבד, הסיבה לכובד הלב, היא מחשש שהתא יצליח להיפתח אבל לא ממש להיסגר...

זה עידן ועידנים שהוא קיבל על עצמו לא להשתמש בתא זה... אולי המונח 'לא להשתמש' אינו מדויק כל כך, הכוונה היא 'לאחסן' בו

**הוא עוצר את נשימתו כשהוא
מתבונן בתאריך הרשום על הצ'ק,
ומחשב במהירות עד מתי ניתן
לפרוט את הצ'ק. הוא לא מאמין
למראה עיניו! מחר זה היום
האחרון, שעדיין פיסת נייר זו
שווה את הסכום הרשום עליה!**

התורם...

הוא עוצר את נשימתו כשהוא מתבונן בתאריך הרשום על הצ'ק, ומחשב במהירות עד מתי ניתן לפרוט את הצ'ק. הוא לא מאמין למראה עיניו! מחר זה היום האחרון, שעדיין פיסת נייר זו שווה את הסכום הרשום עליה!

הוא ממחר לחייג לחברותא, לספר לו על המענק שקיבל לפני חצי שנה לכבוד החגים, ועל המענק העכשווי לכבוד חג פסח הקרב ובא, תוך שהוא מתנצל מעומק הלב. הוא מספיק לשכוח לרגע מהאבדה שלו וחוזר לביתו בהתרוממות הרוח על האבדה שנמצאה, שכלל לא ידע שאבדה. פתאום תעודת הזהות האבודה היתה נראית לו הרבה יותר שולית.

בבית, באותם הרגעים חזרו שוב לחפש במקומות שכבר חיפשו מי יודע כמה פעמים, כן, גם במדף של התינוקת, בין המגבונים לחבילת הטיטולים, כל בני המשפחה חיפשו, כל אחד בתורו. וכשהגיע למפתן הדלת הוא שומע מתוככי הבית, אי שם ממעמקי מדף התינוקת, את המילה שכל כך ייחלו לשומעה: "מ-צ-א-ת-י!!"

דברים שאין בהם צורך מידי, או צורך בכלל ורק הלב ממאן לזרוקם, כך שטיפול בתא הזה, שמור לימים נשגבים של ערב פסח ממש. נכון שימים אלו קרבים ובאים, אך נצרכת לכך הכנה, תעצומות נפש ועצימת עיניים למחצה, מי מהחפצים ינוח ומי ינוע? מי בקיצו ומי לא בקיצו?...

הוא מתיישב על הכסא הצמוד, ופותח את התא העמוס לעייפה, ומתחיל להוציא את החפצים והמסמכים אחד לאחד. את חלקם הוא מזהה, את חלקם פחות, נדרשות כמה שניות להיזכר, מה עושה בתא הכפפות אישור תשלום לרופא שיניים, מלפני כמה שנים, של אחיו הגדול שמתגורר בעיר אחרת, או איך פתק שחרור לילד לרגל שמחה משפחתית, שנשאר בתא במכונית ולא במגירה של המלמד בתלמוד תורה...

הוא ממקד מטרه, מחפש ומרפרף באצבעותיו אחר תעודת הזהות, ולפתע הוא מוצא בידיו מעטפה. מעטפה חדשה שטרם נפתחה, לא מהסוג המוכר של חשבון חשכל או מים, אלא מעטפה לבנה פשוטה סגורה, הוא הופך אותה לראות אם רשום עליה שם כלשהו, והוא מגלה את שמו של החברותא מתנוסס עליה.

עוד כמה שניות חולפות ואז הזיכרון מכה בו. 'אוי ואבוי!', הוא חושב לעצמו וקורע את המעטפה במהירות ובוזהירות. הוא קיבל אותה לפני חצי שנה, הוא לא זוכר בדיוק באיזה יום מן ימים זה קרה. זה היה בסוף חודש אלול, הימים ימי קורונה, והשיגרה המבורכת טרם חזרה. יום אחד היגיע ראש הכולל עם צרור מעטפות לאברכי הכולל כשחיוך על פניו, וסיפר להם שאחד מהתומכים הקבועים של הכולל, התקשר ואמר לו שבימים אלו שרבים חווים קשיים כלכליים, הוא החליט לתת בנוסף לתרומה הקבועה, תרומה נוספת ומכובדת לכל אברך מהכולל.

החברותא לא היה בימים אלו בכולל, והוא לקח עבורו את הצ'ק כדי להעביר לו כשיפגוש אותו, אך שר השכחה דחק את רגליו לתוך תא הכפפות, והשאיר שם את המעטפה. כידוע במחוזותינו תוקפו של צ'ק הוא חצי שנה מיום התאריך שבו, ולאחר מכן ניתן לצור בו על פי צלוחיתו, או לחלופין לחזור לבעל הצ'ק ולנסות לבקש חדש תמורתו, דבר שמאד לא נעים ומכובד לעשות במקרה זה, לחזור אל

להתחיל את היום ברגל ימין
חוויה ראשית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

**הפורתח
בכל יום..**
המייל היומי של 'דרשו'.

מיד כשנכנס ר' צבי הירש ל'חפץ חיים', אמר לו הח"ח, שצריך לנהוג כמו שכתוב בתורה: "כי במקלי עברתי את הירדן ועתה הייתי לשני מחנות", וכל זה עוד בטרם אמר לו ר' צבי הירש, שזה מה שעלה לו בגורל הגר"א שעשה. ר' צבי הירש ביקש מהח"ח שיעשה שוב בעצמו את הגורל, כדי להיות בטוחים שזהו הדבר הנכון לעשותו, שהרי זו החלטה כה גורלית, אך הח"ח סירב ואמר: "אינני רוצה להטריח את הקב"ה יותר"

על הברכה וגלגולי הישיבה, של מרנן בעל ה'חפץ חיים'
וראש הישיבה הגאון רבי משה לנדניסקי זיע"א

"ברכה ד' וישמרך" (במדבר ו', כ"ד)

בתשעה באב שנת תרע"ד פרצה מלחמת העולם הראשונה. אש המלחמה בערה בכל אירופה, הכוחות הגרמניים כבשו עיר אחר עיר מדינה אחר מדינה. המלחמה הסבה סבל רב לעולם כולו, ובפרט ליהודים שהיו כתמיד הראשונים להפגע. יהודים רבים הפכו לפליטים וחסרי כל. המלחמה המשיכה והכוחות הגרמניים החלו מתקרבים לראדן. יהודים רבים חששו מהיותם תחת שלטונם של הגרמנים, וברחו לתוככי רוסיה.

הח"ח התקשה להכריע מה לעשות, האם להישאר במקומו או לברוח לתוככי רוסיה, הספק היה האם להישאר בראדן ואז צפויים להמצא תחת השלטון הגרמני, ומאידך גיסא החלטה לברוח, טמנה בחובה סכנה, באשר מנוסה עם קבוצה כה גדולה של בחורים, אנשים ומשפחות וטילטל עמם בדרכים בעת מלחמה - יש בה סכנה אולי לא פחות מלהישאר בראדן.

שעת ההכרעה התקרב, וחשובי הבחורים נכנסו לחתנו של הח"ח ר' צבי הירש, ושאלוהו מה עליהם לעשות. ר' צבי הירש נכנס לח"ח ושאלו מה עליהם לעשות, הח"ח ענה: "איני יודע!". שאלו ר' צבי הירש ובכל זאת מה נעשה, ענהו הח"ח שוב: "איני יודע!"...

למחרת בבוקר אמר ר' צבי הירש לתלמידיו, כי לדעתו זו העת בה יש להטיל את הגורל הידוע, הוא גורל הגר"א, ואע"פ שנצטוונו להיות "תמים תהיה עם ה' אלוהיך" - אבל כאשר המצב כה מסובך וקשה, והעתיד לוט בערפל, אין ברירה וצריכים להטיל את גורל הגר"א. ר' צבי הירש הטיל את גורל הגר"א, והתשובה המדהימה שקיבל היתה הפסוק: "כי במקלי עברתי את הירדן... ועתה הייתי לשני מחנות", ר' צבי הירש חש כי קיבל משמים תשובה ברורה לספיקותיו.

מיד נכנס ר' צבי הירש לח"ח, ומיד כשנכנס, אמר לו הח"ח שסבור, שצריך לנהוג כמו שכתוב בתורה "כי במקלי עברתי את הירדן... ועתה הייתי לשני מחנות", וכל זה עוד בטרם אמר לו ר' צבי הירש את שעלה לו בגורל הגר"א...

מיד סיפר רצ"ה לח"ח על תוצאת הגורל, שעלה לו את הפסוק שציטט הח"ח. הח"ח אמר: "אם כן זה טוב מאד". ר' צבי הירש ביקש מהח"ח שיעשה שוב בעצמו את הגורל, כדי להיות בטוחים שזהו הדבר הנכון לעשותו, שהרי זו החלטה כה גורלית, אך הח"ח סירב ואמר: "אינני רוצה להטריח את הקב"ה יותר".

באותו הזמן במקום אחר, עמד רב יוזל, הסבא מנובהרדוק, באותו הספק ובאותה. לא ידע מה לעשות, האם להישאר ולהימצא תחת הגרמנים, או לברוח לרוסיה, ר' יוזל נכנס לבית המדרש, החל להתפלל ופרץ בבכי ואמר: "ריבונו של עולם מה יהיה עם הילדים", כששאלוהו תלמידיו מהם ספיקותיו, אמר להם, שהנה ידועים דבריו של הגר"ח מוואלוז'ין שכח עמידתה של הישיבה הינה בהישארותה במקומה, וא"א לדעת מה יהא עליה כשתעבור למקום אחר.

מאידך גיסא להישאר תחת שלטון הגרמנים, שהינם נושאי דגל ההשכלה - יש בזה סכנה שישפיעו על שלימות אווירתה וטהרתה של הישיבה, אך מאידך ישנה סכנה רוחנית לא פחותה, בברירה וטלטול הישיבה ממקומה. לבסוף הטיל הסבא מנובהרדוק את גורל הגר"א, והפסוק שעלה הורה כי עליו לברוח וכך אכן עשה, והורה

ר' משה לא חש שום בושה, בכך שהפך להיות ירקן. הפשטות שבה חי, מסירותו ואהבתו הגדולה לתלמידיו, גרמה לכך שהיה זה לגביו כמובן מאליו להיהפך למוכר בצל, העיקר שבכך יוכל לפרנס את תלמידיו היקרים

היה בראדן. כעבור שנה, כשהורע המצב הביטחוני בסמילוביץ והסכנות נתגברו, החליט הח"ח שוב לחצות את הישיבה, ואז החליט הח"ח כי בסמילוביץ תשאר הישיבה ולא תיסגר לחלוטין. הח"ח העמיד בראש הישיבה את ר' אלחנן וסרמן, שנשאר עם קבוצת בחורים, בעוד הח"ח ורוב בני הישיבה המשיכו לנדוד לעבר העיר סומיאץ שבפלך מוהילוב.

סבלה הישיבה הגולה של ראדן סבל אחר סבל, הסבל היה רב לפרט והסבל היה גדול לכלל, ורבים מהנודדים נפגעו מטלטולי הדרך, ממחלות ומהרעב הנורא ששרר אז. באחד ממקומות נדודיה של הישיבה בזמן המלחמה, הגיעה הישיבה למחוז מסוים. המחסור בצרכים בסיסיים היה חמור, ואוכל לא היה בנמצא, הממונה על המחוז מטעם השלטונות היה יהודי, ומשלחת מטעם הישיבה ניגשה אליו, וביקשה ממנו סיוע של מעט מזון, על מנת להחיות את נפשם. למרות היותו של הממונה רחוק מהתורה - בקשתם נגעה לליבו, ועשה כל אשר לאל ידו על מנת לסייע להם כל משך שהותם באותו המקום. קודם שעזבה הישיבה את המקום, הח"ח בא לאותו המושל והודה לו על עזרתו הרבה, ואף ברכו כי יזכה לאריכות ימים.

אותו מושל סיפר, כי שנים אחר אותה ברכה שבירכו הח"ח, עברו עליו ימים ומצבים קשים ומסוכנים אליהם ניקלע, אך תמיד חש כיצד השגחה מיוחדת שומרת עליו לבל ייפגע. היו מצבים שמיינו ומשמאלו נהרגו אנשים בקרבות ורק הוא ניצל, הדברים הגיעו לידי כך שמפקדיו בצבא - כשהוצרכו לשלוח מישהו למשימה מסוכנת - היו שולחים אותו, בידעם כי לא יאונה לו כל רע.

בהמשך הזמן בעת מלחמת העולם השנייה, היה אותו מושל לשעבר בין הכוחות הרוסים הראשונים שכבשו את ברלין, כשפלשו פנימה רצו לתלות את הדגל הרוסי על בנין הפרלמנט הגרמני, אך

ספק זה של הסבא מנובהרדוק, אפשר שהוא גם מה שעמד מאחורי ספקו של הח"ח, והתלבטותו מה לעשות, ולכן הח"ח בתחילה ענה שאיננו יודע, באשר כל צד שיעשה, טמונים בו סיכונים גשמיים ורוחניים כאחד. אפשר גם כי הח"ח סבר כי זו אחריות כבדה מאד, לעקור מקום תורה ממקומו, ולכן גם שנים אח"כ, בהמשך מנוסתם בהיותם בתקופת בסימילוביץ, וכשהחליט הח"ח להמשיך בנדודיו, הורה לר' אלחנן וסרמן להישאר שם, ולהמשיך את קיום הישיבה שם, הח"ח הסביר, כי באשר המקום נעשה כבר מקום תורה, ולכן אסור לסגורו כליל, אפשר שזה גם עמד בשיקוליו וספקותיו של הח"ח, ביחס לשאלה שעמדה על הפרק אם לעקור מראדן או לא. כאמור, ההחלטה שנפלה היתה לחצות את הישיבה, והח"ח החליט כי יחד עם בני משפחתו ורוב בחורי הישיבה, יחלו במסע ונדידה לתוככי רוסיה, הרחק מהחזית והמלחמה. אמנם היו בחורים שמספרם הגיע לכמה עשרות, שהחליטו בכל זאת להישאר בראדן ולא להצטרף לח"ח.

חלק מאותם בחורים היו כאלו שחששו להיכנס לרוסיה, באשר מצב אזרחותם היה כזה שחששו להימצא ברוסיה, ולכן העדיפו להישאר בראדן. אך רוב בחורי הישיבה החליטו כי הינם מצטרפים לח"ח, ובחודש אלול תרע"ה נפלה ההחלטה המעשית, על חציית הישיבה לשני מחנות, הח"ח ובני משפחתו יחד עם ר' נפתלי, וחתן הח"ח ר' צבי הירש וכן ר' אלחנן, שגם הגיע לראדן, באשר העדיף בשעות קשות אלו להימצא במחיצת הח"ח, ורוב בחורי הישיבה - החליטו שהם בורחים לרוסיה.

ר' משה לנדינסקי שראה כי קבוצה נכבדת מבחורי הישיבה מתעתדת להישאר בראדן, החליט כי כאב לתלמידיו וכקברניט נאמן, לא יכול לראות את תלמידיו האהובים נשארים לבד, ללא מנהיג וללא דואג, למרות שכל מי שיכל לברוח העדיף לברוח, החליט ר' משה להישאר ולהמשיך לנהל את הישיבה, ולדאוג לתלמידיו עד כמה שניתן, הח"ח צירף לר' משה את המשגיח רבי יוסף לייב ננדיק.

חילול ה' דוחה פיקוח נפש

הח"ח ורוב תלמידי הישיבה, רבניה ובני משפחותיהם נמלטו מראדן לעבר עתיד לוט בערפל, היתה זו לגביהם תחילתה של דרך מלאת קשיים וייסורים. הח"ח כמצביא מסור, ניהל את הישיבה והנהיגה בכל בכל נדודיה ובכל דרכיה.

ארע ובעת מנוסתם כשהיו על הרכבת, ראה הח"ח שהשבת מתקרבת, החליט הח"ח כי למרות שהנסיעה הינה פיקוח נפש, הרי חזותם הנראית כרבנית יש בה משום חילול ה' אם ימשיך בנסיעתו בשבת, ולכן למרות הסכנות שבדבר החליט כי יורד בתחנה הסמוכה, וכך, חשוף לסכנות ולפורעים שבת הח"ח בשדה הפתוח במסירות נפש, העיקר שלא יכשל חס וחלילה בחשש חילול ה'...

לאחר שבת המשיכו בנדודיהם, עד שבערב יוה"כ פ' שנת תרע"ו הגיעו לסמילוביץ שבפלך מינסק. הח"ח הודיע על קביעת מקומם שם, ומיד פעל לחידוש הישיבה על כל סדריה עם שיעורים כאשר

גדולה של בצל, מיד רכש את הבצל ופתח חנות למכור בצל, כשהוא עצמו נעשה המוכר, כשמטרת הדבר היתה לכך, שכל ההכנסות קודש להחזקת הישיבה בראדן...

ר' משה לא חש שום בושה, בכך שהפך להיות ירקן. הפשטות שבה חי, מסירותו ואהבתו הגדולה לתלמידיו, גרמה לכך שהיה זה לגביו כמובן מאליו להיהפך למוכר בצל, העיקר שבכך יוכל לפרנס את תלמידיו היקרים.

ר' משה סיפר לר' אלעזר שמחה, כי העיסוק בחנות לא גרם לו לביטול תורה, באשר כל הזמן המשיך ר' משה למלמל ולחזור על תלמודו, כאשר היה עושה תמיד, ונהג לומר כי מתמיד איננו זה שלומד כל היום, אלא מתמיד זהו אדם הלומד כסדר ללא הפסק, אף כשהוא עוסק במסחר. בהזדמנות אחרת אמר ר' משה: "מה אתם חושבים, שמתמיד זה אדם שלומד שמונה עשרה שעות ביממה? לא! מתמיד זה אחד שמנצל כל זמן שיש בידו ע"מ ללמוד!". והוסיף ר' משה ואמר: "כשהיתה לי החנות למכור בצל, נו, האם גם שם אי אפשר לנצל את הזמן? הנה בזמן ששקלתי לאשה בצל, תוך כדי השקילה חזרתי על תשעה פרקי משניות בעל פה!".

לאחר תקופה מסוימת שרר מחסור נוסף וחמור באוכל, ובחורי הישיבה רעבו ללחם. ר' משה עשה כל מאמץ לנסות להשיג להם אוכל, אך מאמציו לא נשאו פרי. ר' משה החליט כי ילך לעיירות הסמוכות אולי שם יצליח להשיג אוכל לתלמידיו, מיד שינס מותניו ונסע לעיירה אישישוק, שהיתה במרחק לא רב מראדן, שם הסתובב וחיפש בניסיון נואש להשיג אוכל לתלמידיו. לבסוף הצליח להשיג שק שלם של קמח. לשמחתו לא היה גבול, נטל בשמחה את השק הכבד, וניסה להשיג עגלה שתובילו חזרה לראדן עם האוצר שבדיו, אך מכיוון שהשעה היתה שעת חרום, לא מצא שום כרכרה שתובילנו לראדן. בצר לו החליט ר' משה, כי השק היקר שכה עמל להשיגו - לא ישאירו, העמיס את השק הכבד על גבו, וצעד רגלי את כל הדרך לאורך שלוש עשרה קילומטרים עד לראדן, ולמרות הקושי הרב והעצום שבדבר, ליבו היה מלא שמחה על שסוף סוף יש קמח, ממנו יוכלו להכין אוכל לתלמידיו האהובים.

אם יש קמח יש תורה, ובמסירות נפש שהיתה לר' משה למען תלמידיו, החזירו התלמידים אהבה ולימוד מעבר לכל הכוחות.

(מתוך הספר 'בשבילי ראדן', תולדות חייהם של מרנן ה'חפץ חיים' וראש הישיבה הגאון רבי משה לנדינסקי זיע"א)

כיון שהאזור שרץ צלפים גרמנים, כולם חששו מלקחת משימה זו. לבסוף החליטו המפקדים לשלוח למשימה זו את אותו החייל, והוא אכן עלה ללא מורא, בידעו כי ברכת הצדיק תגן עליו, והצליח במשימתו ולא נפגע, ברכתו של הח"ח הגנה עליו לכל אורך חייו.... אחד מתלמידי הישיבה שהיה עמה בגלות רוסיה סיפר, כי קודם עוזבם את המקום, הזמין הח"ח לביתו את מושל המקום מטעם הבולשביקים ואמר לו: "אני נוסע אחרי שבת, אתם הבולשביקים הבטחתם שכשתשלטו יהיה לכל אחד לחם, והנה בזמן שהייתי פה דאגתי לארבעים ושתיים משפחות, ונתתי להם כל יום את האוכל שהיו זקוקים לו. כעת כשאני הולך אין מי שידאג להם, ולכן אני מבקש שתבטיח לי שתדאג לכל מחסורם". המושל שמע את דברי הח"ח ואמר: "רבי, אני מבטיח לדאוג להם!". אחר שהלך הח"ח אמר אותו מושל: "אם כולם היו כמו הרב הזה, לא היו צריכים בולשביקים בעולם..."

יש קמח יש תורה

באותו הזמן, הקבוצה האחרת של הישיבה שנשארה בראדן, סבלה אף היא סבל רב. הצבא הגרמני שכבש את ראדן, מיד עם בואו השתלט על בנין הישיבה, והפכו מקום אכסניה לחיילים. בחורי הישיבה נאלצו ללכת ללמוד במקומות אחרים, שם המשיכו בסדרי הישיבה הרגילים למרות כל הקשיים, כשר' משה והמשגיח ר' יוסף לייב ננדיק, מנהיגים ומנווטים את הישיבה ועמלים כי תמשיך ותתפקד כאשר היה, באותם הסדרים ועם אותם השיעורים כפי שהיה מימים ימימה. ואכן הישיבה המשיכה ושגשגה חרף הקשיים ולמרות הרעב והמחסור.

ר' משה לנדיסקי, כראש ישיבה וכאב רחום לתלמידיו, עמל ללא לאות לדאוג למילוי חסרונם וצרכיהם של תלמידיו, והדבר היה מאד לא פשוט. בתחילה ניסה ר' משה לנסות לאסוף אוכל וכסף מתושבי העיירה ראדן, אך במהרה התברר לו כי גם הם שרויים בקשיים, ואין תקווה כי יוכל להשיג מהם משהו על מנת לפרנס בו את תלמידיו האהובים.

סיפר רבי אלעזר שמחה וסרמן, כי כאשר ראה ר' משה כי מתושבי ראדן לא תצמח הישועה, החליט ר' משה לחפש מקורות אחרים לפרנסת תלמידיו. גילה ר' משה כי ישנה אפשרות להשיג כמות

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

העיסקה בין מרנן הגרי"י וייס והגר"י קניבסקי זצ"ל • חיבורו הראשון שמעולם לא התפרסם • כיצד גילה הרב וייס את הזיוף בשטר ההלוואה? • ומה גרם לרבי שלמה זלמן לרקוד בעיצומו של יום חול?

הרב ישראל ליוש

ביום י"א בסיוון חל היא"צ של הגאון רבי יצחק יעקב וייס זצ"ל, גאב"ד העדה החרדית ירושלים ת"ו ובעל ה'מנחת יצחק'.

רבי יצחק יעקב נולד בשבת קודש ח' באדר א' תרס"ב בק"ק 'דאלינא' בגליציה, לאביו הגאון רבי יוסף יהודה זצ"ל ולאמו מרת יוכבד באבטשי בת הרה"ח ר' ישראל מייזלעס זצ"ל.

בשנת תרע"ד, כשהיה בן י"ב שנה, פרצה מלחמת העולם הראשונה ומשפחתו עברה למונקאטש, עיר מלאה חכמים, ושם עלה ונתעלה בתורה וביראה, בחברת תלמידי חכמים.

בגיל צעיר מאוד כבר הוסמך להוראה ע"י כמה גדולי תורה, הגאון רבי מאיר אריק זצ"ל, הגאון רבי שמואל ענגיל זצ"ל והגאון רבי שמעון גרינפלד זצ"ל, ועוד, ואף התכתב בדברי תורה עם גאוני הדור, רבי יוסף ראזין מרוגאטשוב זצ"ל ובעל ה'חקל יצחק' מספינקא זי"ע, ועוד.

בהגיעו לפרקו נישא למרת אלטע רבקה לאה בת הגאון רבי פנחס צימטבוים זצ"ל אב"ד גרוסוורדיין, ואחר נישואיו עבר לגור בעיר חמיו. תיכף הכירו את כוחו בתורה ובהוראה ומינוחו לדומ"ץ בעיר.

בשנת תש"ג החל להדפיס תשובותיו בספר 'דברי יצחק', אך בגזירת המלחמה הנוראה, כמעט לא נשאר זכר ממדהורה זו.

את שנות הזעם עבר בהמלטות, מחבוא ועבודת כפיה, ותיאור הניסים שעבר העלה ע"ג קונטרס 'פרסומי ניסא' והודפס בחלק א' בשו"ת 'מנחת יצחק'.

אחר המלחמה חזר לגרוסוורדיין להציל את רכושו וכתביו, ובראותו את היהודים המוצלים מאש שנשארו ללא משען ומשענה, ובשמוע את קולותיהם זועקים אליו לבל ישאירם לבד, כספינה המטורפת בלב ים, גדלו רחמיו עליהם והחליט להישאר שם ולעכב עלייתו לארץ ישראל, ושם גם עסק רבות בהיתר עגונות השואה.

בשנת תש"ח עבר לאנגליה ומונה לאב"ד מנצ'סטר. השקיע רבות בביסוס הקהילה, ועמד איתן לבל יפרצו בה פרצות. בעת ההיא החל בהוצאת ספרי שו"ת 'מנחת יצחק' ויצא שמו לתהילה כפוסק אדיר, ומצודתו היתה פרוסה על פני תבל.

בשנת תש"ל נקרא על ידי הרה"ק רבי יואל טייטלבוים מסאטמר זי"ע לכהן ב'עדה החרדית' בירושלים. בתחילה כיהן כסגן הראב"ד, בשנת תשל"ב מונה לראב"ד ובשנת תשל"ט, בפטירת רבי יואל מסאטמר התמנה תחתיו לגאב"ד.

בי"א בסיוון תשמ"ט נתבקש לישיבה של מעלה, ונטמן בהר הזיתים בירושלים.

"יְבָרְכֶהָ ה' וַיְשַׁמְרֶהָ... וַיְהִי בַּיּוֹם פְּלוֹת מִשָּׁה לְחָקִים אֶת הַמִּשְׁפָּן..." (במדבר ו' כ"ד, ז' א')

למה נסמכה פרשת ברכת כהנים לקרבנות הנשיאים? שאל הגאון אלפי תשובות בכל חלקי התורה נוכל למצוא בחלקי ה'מנחת יצחק', ולדברי הגאון רבי יצחק יעקב עצמו, הכרכים האחרונים כוללים תשובות רק לעשירות מהשאלות שנשאל מכל רחבי תבל, אלא שבזמנו לא היה בידו להעלות על הכתב את כל התשובות. ועם כל זאת הוא היה ירא הוראה בתכלית. כל פסיקה שלו לוותה בחרדה פנימית עמוקה, והוא היה עונה רק כאשר היה ביישוב הדעת. גם על שאלות שכבר נשאל עשרות פעמים היה אומר: "מען דארף זאך מיישב זיין" [צריך להתיישב בדבר]. ולכן לא היה עונה תשובות כשהוא מהלך בדרך, כי הדרך עושקת את צלילות הדעת.

באחת התשובות הארוכות בד"ץ מכירת חמץ של בני חו"ל בערב פסח, שהרי קיימים הבדלי שעות, אחרי שהוא מקיף את הסוגיא מכל היבטיה ומקורותיה, הוא אינו רוצה להכריע הלכה למעשה, וכותב: "יש לי טרדות רבות, על כן לא אחליט בהלכה..."

ספרו? ספרי הוא רק כמה מערכות פלפולים על מסכת יומא, ואילו ספרו הוא ספר עמוק תשובות ופסקים להלכה ולמעשה, הרי הוא עולה לאין ערוך יותר מספרי בכמות ובאיכות, לכן הנה יש כאן במדף שורה של ספרי קהילות יעקב שהדפסתי מחדש לאחרונה, קח מכל אחד מהם ספר, ותן אותם במתנה לבעל ה'מנחת יצחק'...

וכך יצאה לאור עיסקת הספרים בין הני תרי גדולי הדור, שבענוותנותם ובגדלותם העריכו והעריצו זה את זה.

ליל שבת בבית הכנסת 'זופניק'. לפליאת המתפללים, ה'מנחת יצחק' מחפש אחר נער צעיר ממתפללי בית הכנסת, שלפי מיטב ידיעתם כלל לא היה לו קשר מיוחד עמו.

עברו דקות של חיפושים, ומשלא מצאו, פנה לנאמן ביתו הר"ר משה יהודא שטיינברגר, ואמר לו: "צר לי שלא פגשתי אותך, הוא התחדש היום בקפוטת יפה מאד ורציתי לברכך, אנא ממך העבר לו זאת בשמי!"...

לא רק גאונות בתורה וטוב לב, אצילות ועדינות היו ברבי יצחק יעקב, גם חכמה ופקחות היו בו...

פעם באו לפניו לדין תורה שני בעלי דינים, ביד התובע שטר הלוואה חתום בידי הנתבע, על סכום כסף גדול מאוד.

הנתבע טוען שאכן זוהי חתימתו, אך מעולם לא לוה מהתובע סכום כה רב. ואילו התובע טוען לעומתו: 'שטרך בידי מאי בעי? הרי שטר הלוואה חתומה בחתימתך'...

לאחר שמיעת שני הצדדים שקע ה'מנחת יצחק' בהרהורים, ולאחריהם שאל את הנתבע אם השאיל אי פעם ספר לתובע? הוא קצת היה המום מהשאלה הלא קשורה, ואחר שאימץ את זכרונו, נזכר שאכן השאיל ספר לתובע.

ה'מנחת יצחק' ביקש מהתובע שילך להביא את הספר, בתחילה סירב, אך לא נותרה בידו ברירה, כי הרב וייס עמד על כך שהספר יובא לבית הדין. בלית ברירה הביא התובע את הספר, ולעיני הנוכחים נפתרה התעלומה. העמוד הראשון, בו רגילים בדרך כלל לכתוב את שם בעלי הספר היה גזור, ואז הבינו הכל שהתובע גזר את הדף הראשון, וכתב מעל חתימתו של בעל הספר את שטר הלוואה השקרי.

שאלה חמורה בענייני איסור והיתר, הובאה לפני אחד ממורי ההוראה בירושלים, ומחמת חומרתה חשש לענות עליה מדעתו, ועל כן העלה אותה קמיה שולחנו של גדול ההוראה, מרן בעל ה'מנחת יצחק' זי"ע, ולאחר שבחן אותה מכל צדדיה, פסק את פסוקו.

כשחזר השואל לביתו, פתח בספרי ההלכה, ולתדהמתו ראה כי

יחסי הערכה וידידות שררו בין מרנן בעל ה'מנחת יצחק' זי"ע ובעל ה'קהילות יעקב' זי"ע, וע"כ תעיד העובדה הבאה שמספר הרב מנחם מנדל גרליץ: יהודי תלמיד חכם מירושלים עלה לבית מרן ה'קהילות יעקב' ודן עימו בענין הלכתי עפ"י מה שכתב בספרו, והוא התבטא: "כל מה שכתבתי בספרי, לא כתבתי להלכה, אלא לפלפולא בעלמא".

"בספר 'מנחת יצחק' - סיפר האברך למרן הסטייפלער - 'בחלק ח', שיצא לאחרונה, מסתמך המחבר רבות על מה שכתב מרן בספרו 'קהילות יעקב'."

"להלכה, חס ושלום!" - הגיב הסטייפלער - "אין לסמוך על ספריי להלכה!", וביקש מהאברך: "כיון שלא ראיתי עדיין את חלקו החדש של ספר 'מנחת יצחק', אם תזדמן שוב לבני ברק הביאו לי", ותיכף הוציא מכיסו סכום כסף, ומסרו לידי האברך עבור החלק החדש של ה'מנחת יצחק'."

האברך שהיה מקורב למרן בעל ה'מנחת יצחק' זצ"ל, אמר למרן הסטייפלער זצ"ל שכנראה לא יאות הרב וייס לקבל את הכסף, ובודאי ירצה לשגר לו הספר במתנה.

אך הסטייפלער התנגד ואמר: "אני רוצה לחזקו ולעודדו שיוציא לאור את כל התשובות שפוסק, והרי ממון רב נצרך להדפסת ספרים, אך מכיוון שאתה מכירו ואתה יודע שלא יחפץ לקחת ממני הכסף, לכן אל תספר לו שאני הוא הקונה ואמור לו שמאן דהוא רוצה לקנות ממנו את ה'מנחת יצחק' חלק ח', ואז יקבל את הכסף..."

האברך שידע עד כמה מעריץ הגרי"י וייס את מרן הסטייפלער נענה שוב ואמר: "הרי עונג רב יהיה לו אם יידע שמרן ה'קהילות יעקב' מעוניין בספרו..."

הסכים עימו הסטייפלער, ומיד עלה ברעיונו עצה כיצד להביא לו בכל זאת כסף עבור הספר: "אתן לך רק חצי ממחיר הספר, סכום פעוט כזה בוודאי יסכים לקבל ממני..."

כשעלה האברך אל מרן הגרי"י וייס זצ"ל, וסיפר לו כי הסטייפלער רוצה לרכוש ממנו את החלק החדש בספר 'מנחת יצחק' ומסר לו הכסף, מיד הוציא הרב וייס ספר ורשם עליו: "אל כבוד הגאון הגדול רשכבה"ג בעל ה'קהילות יעקב' שליט"א, חותם בידידות ובהוקרה מרובה, יצחק יעקב וייס, המחבר", וכמובן סירב לקבל את הכסף.

האברך אמר לו שמרן הסטייפלער הפציר בו כמה פעמים, שיעביר הכסף ולפחות חצי ממחיר הספר, או אז אמר לו הרב וייס, שיבקש מהסטייפלער שיתן לו בתמורה את ספר 'קהילות יעקב' האחרון שהוציא.

כששוב בא האברך לבית מרן בעל ה'קהילות יעקב', הביא לו את ה'מנחת יצחק' החדש, ולאחר שעלעל בו מעט ועבר מקופיא על כמה תשובות, שיבח מאוד את הספר ואת מחברו, וכשמסר לו חזרה את הכסף ואמר לו שהרב וייס רוצה בתמורה את החלק החדש ב'קהילות יעקב', אמר הסטייפלער: "הנה הספר שהוצאתי לאחרונה, על מסכת יומא, אולם מה ערך ספרי הקטן לעומת

הפסק נסתר מדברי 'מגן אברהם' מפורשים, ומאוד רצה להפנות את תמיהתו לבעל הפסק, רבי יצחק יעקב, אך מנגד, יראת הכבוד שהיתה לו כלפי רבי יצחק יעקב, מנעה ממנו לעשות זאת. לאחר לבטים רבים החליט לגשת ביראה, ולשאול על דברי ה'מגן אברהם' הסותרים את הפסק, ויהי אך הגיע לבית משפחת וייס, תכונה רבה שררה שם עקב שמחה משפחתית שעמדה להיערך שם. הוא עמד שם בפנינת החדר, מהסס אם להפריע לרב בשעה זו, אך מיד כשהבחין בו הרב, אמר לו בחיוך: "בוודאי הגעת בגלל דברי ה'מגן אברהם', גם דבריו היו בכלל השיקולים, ובכל זאת פסקתי כפי שפסקתי..."

כשהיה הגרי"י וייס אך בן חמש עשרה, נקלע לידו ספרו של הגאון האדיר רבי יוסף ענגיל זצ"ל 'גבורות שמונים', ובו שמונים תירוצים על קושיא אחת בסוגיא חמורה בקדשים. הרב וייס התפעל מאוד מרעיון הספר ומגאונותו המופלאה, והרי 'קנאת סופרים תרבה חכמה', וחשקה נפשו גם לחבר קונטרס בסגנון זה, ומיד החל בכתיבת עשרות רבות של תירוצים על קושיית התוס' בכתובות טו א, ונשארו שם בצ"ע על דברי ר' שמעון בסוגית 'קבוע'. ואף קרא לקונטרס בשם 'ר' שמעון לשיטתו', כי בחיבורו קישר בגאונות אדירה בין מאמרי ר' שמעון לכל אורך הש"ס, וגייש את כולם לשיטה מרכזית אחת.

זו היתה יצירה מופלאה, וכל מי ששמע עליה או ראה חלק ממנה התפעל מאוד, ובמיוחד מגילו הצעיר של המחבר. כוחו האדיר בתורה התגלה שם במלוא עוזו, ולעין כל ניכרה בקיאותו העצומה בסוגיות הש"ס והפוסקים.

במהלך כתיבת הקונטרס, נסע הרב וייס לקבל סמיכה והיתר הוראה מהגאון רבי שמעון גרינפלד זצ"ל בעל 'שו"ת מהרש"ג', ששהה אז בעיירת המרפא 'נעליפינא' לצורך בריאותו, ולאחר שהשתעשע עמו בדברי תורה וניסה אותו בכל מקצועות התורה, בתלמוד ובשולחן ערוך, ונוכח שאינן פינה שאינו שולט בה, הכתירו לאלתר בכתר הוראה, ובכך נסמך למורה הוראה בישראל. הגרי"י וייס ניצל ביקור זה להראות למהרש"ג את 'יצירת המופת ר' שמעון לשיטתו', ע"פ רעיונו של הגר"י ענגיל 'גבורות שמונים', אך הוא הניאו מלהתעסק בזה, כי הוא התנגד מאוד לדרך הפלפול, כפי שהיה נהוג אז, ואמר לרבי יצחק יעקב כי עליו להשקיע יותר בלימוד דרך העיון והפשט ובהלכה למעשה, ולא יתעסק בפלפול כלל.

באותה תקופה, היה בעיירת המרפא גם הגאון מהר"ש ענגיל זצ"ל בעל 'שו"ת מהר"ש', והרב וייס ניצל הזדמנות זו כדי לקבל אף ממנו היתר הוראה. כשבוע ימים עמד אצלו בכור המבחן, ואת הבחינות היה עורך לו תוך כדי הטיול היומי שערך לצורך בריאותו. ואף מהר"ש ענגיל, ככל רואיו, התפעל מאוד מעוצם ידיעותיו וגאונותו של עלם צעיר זה, והעניק לו סמיכה ותיארו שם בתארים מופלגים ונדירים.

במהלך אחד הטיולים פגשו במהר"ש גרינפלד, והלה הציג את הגרי"י בפני המהר"ש ענגיל, תוך שהוא משבח מאוד את גדלותו בתורה, ואף סיפר לו על הקונטרס 'ר' שמעון לשיטתו' ועל התנגדותו להמשך ההתעסקות בו, כי עליו להשקיע באסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא.

לאחר מכן, נפגש שוב הרב וייס עם הגר"ש ענגיל, ואז אמר לו שהוא חולק על המהרש"ג וכי עליו להמשיך לעסוק בכתיבת הקונטרס, שמאוד התפעל ממנו, כי 'ר' שמעון לשיטתו', היינו ר' שמעון גרינפלד לשיטתו המתנגדת לדרך הפלפול, אבל באמת יועיל לו אם יעסוק מעט אף בפלפול.

אבל למעשה הרב וייס לא המשיך לעסוק בחיבור זה, ועסק יותר בעסק ההלכה, ועד היום מונחים הכתבים אצל בנו, והגר"ר משה שיינברגר ששמע את פרטי המעשה מהגרי"י וייס זצ"ל, זכה לראות את הכתבים הללו.

סייעתא דשמיא מופלאה לוותה את הגאון רבי יצחק יעקב וייס זצ"ל בכל פסקיו, לבל תצא תקלה מתחת ידו. מסופר שפעם הגיעו לסדר אצלו גט, ולאחר שסיכמו כל הצדדים וכבר נכתב הגט, נטל רבי יצחק יעקב את הגט כדי לעיין אם נכתב כשורה, ולפתע נפל כובעו על הדיו והוא נשפך על הגט, עד שחלקו לא היה ניתן כלל לקריאה.

אך מלבד שפסל הרב וייס את הגט, גם סירב לבקשת המשפחה לערוך לאלתר גט חדש, והסביר שאם מן השמים נפסל הגט באופן מופלא כזה, סימן הוא שיש איזה פגם בגט, ועל כן יש לבדוק שוב את כל הפרטים ולשוב למחרת.

ואכן, כאשר באו למחרת לבית הדין, אמר אב האשה שאכן נזכר שיש לבתו שם נוסף, והוא כלל לא היה מוזכר בגט שנפסל. שמח הרב שמחה גדולה, על שמן השמיים סייעו בידו לבל יוציא חלילה מיידו גט פסול.

יום שגרתי בביתו של הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, ולפתע הוא פוצח בריקוד...

"מה זאת?" - תמחו בני ביתו - "לשמחה זו מה עושה?". "זה עתה נודע לי שהגאון בעל ה'מנחת יצחק' הגיע לגור בארץ, ושמחתי גדולה מאוד עד כדי ריקוד..."

בתום הריקוד, הסביר לבנו הגר"ר ברוך זצ"ל, שמאז פטירת הגאון מטשיעבין זצ"ל, אינו רגוע, כי לא השאיר אחריו רב חסידי בקנה מידה שלו, וכעת, כאשר שמע שהרב וייס הגיע לארץ ישראל הרי זו שמחה גדולה, כי מעתה יש מי שימלא את מקומו בשיעור קומה כמו הרב מטשיעבין זצ"ל.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל:
israel.layosh@gmail.com

"השיב לי מורי חמי", "אינני יודע כי לא בדקתי את זה, אבל אני יכול להאמין דבר כזה על הרב בענגיס..."
 "הנה כי כן אנחנו רואים שלכל תלמיד חכם יש ייחודיות מופלאה. הרב בענגיס! אנחנו לא מסגולים להבין את המשמעות! תראו לי מישהו שיכול לומר את 'אשרי יושבי ביתך' מהסוף להתחלה בלי להסתכל בספר. אתה יכול לומר לי מה המילה שכתובה לפני 'עיני כל אליך ישברו'? לא. הוא יכול היה לומר כך את כל הש"ס מהסוף להתחלה... זה מבהיל על הרעיון!
 חלקה השני של השיחה המרתקת אודות שקידתו המופלאה של מרן זצ"ל, יופיע אי"ה בגיליון של השבוע הבא.

המשך מעמוד 7 | הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א

לנשים. היה שם ציבור ענק של נשים, ורציתי להדגיש בעיקר את הנקודה של "כל כבודה בת מלך פנימה".
 בתוך הדברים ציטטתי, בשם אומרו, את אמרתו זו של רבי שמחה'לה מונד זצ"ל, בשם הרב הקדוש רבי יששכר דב מבעלזא.
 למחרת בבוקר קיבלתי טלפון מיהודי בהול שאמר לי: "רבי אהרן! אתה לא יודע מה עשית לי! הרסת לי את החיים! יש לי בעיות כה רבות בבית סביב העניין הזה. כל פעם שצריכים לצאת, ממש בכל פעם, אשתי מעכבת אותי... אתמול היא חזרה מהכנס בתרועת ניצחון ואמרה לי: 'אתה רואה? הרב טויסיג אמר שזה קומפלימנט לבת ישראל לעכב את בעלה'... מה יהיה עכשיו? כל פעם היא תתעכב יותר ויותר..."
 אמרתי לו, ואני מדגיש זאת לכולם: לא התכוונתי לומר שזה קומפלימנט לבת ישראל לעכב את בעלה. התכוונתי בסך הכל לומר, שיש חלק קדוש בענין, שאם הבעלים ידעו אודותיו, זה עשוי להקל על מתחים וכעסים השכיחים בשעות אלו של יציאה...
 (מתוך 'כבודם של ישראל')

היה תלמיד חכם מופלג ועצום מאוד והידע שלו היה מופלא מאוד והוא הכיר את כל ספרי השו"תים של גאוני אשכנז וארצות אירופה באופן מופלא מאוד, אבל הגר"צ פראנק היתה לו ייחודיות שהוא היה בקי בכל ספרי השו"ת, אשכנזים וספרדים כאחד, וידע אותם על בוריים, זה היה משהו יחודי לרבי הערש פסח פראנק...
 "בהזדמנות אחרת אמרתי למורי חמי זצ"ל, שה'עולם' אומר שהרב בענגיס ידע את הש"ס כולו בעל פה באופן כזה מופלא, עד שהוא היה מסוגל לומר את כל הש"ס הפוך, מהסוף להתחלה בעל פה, בלי להסתכל בספר בכלל... שאלתי את השווער זצ"ל אם אכן נכונה השמועה.

לכל בת ישראל!
 הנה, דוד המלך קובע בתהילים (מה, יד): "כל כבודה בת מלך פנימה". הכבוד השמור לכל בת ישראל, שכל אחת שמחה וגאה בו, הוא להיות בבית פנימה, ולא, חלילה וחס, להיות 'יצאנית' - לצאת בחוץ.
 ומה נעשה, הרי היום כל אחד מוכרח לצאת החוצה: פעם לחתונה, ופעם לבר מצוה, פה ל'תנאים', ומשם בסיעתא דשמיא ל'שבע ברכות'. שה' יעזור שיהיו אלו רק אירועים של שמחות, אבל זוהי מציאות החיים: צריכים לצאת מהבית!
 לכן, בכל פעם, שבת ישראל צריכה לצאת מהבית - 'מתעורר' עיכוב כל שהוא, שמשאיר אותה למשך זמן נוסף 'פנימה' בבית.
 'יציאה מהבית' ו'בת ישראל' - הם תרתי דסתר. משום כך נוצרים העיכובים. ושבת הוא להן, לבנות ישראל הקדושות והטהורות, שחדורה בהן הכמיהה להיות: "כל כבודה בת מלך פנימה".
 אני מוכרח לומר לכם מורי ורבותי, עם חיוך על הפנים: פעם ביקש ממני מרן הרב וואזנר זצ"ל שאדבר בכנס גדול שנערך

המשך מעמוד 8 | הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

סליחה אם נאלצת לדפוק זמן רב בדלת!..."
 ראש הישיבה עשה כל טצדקי, כדי להוכיח לאורחו שהוא נרדם על מיטתו ולכן לא פתח את הדלת.
 "הדבר היה נראה מוזר עד מאד", אמר החברותא, "כיון שמעולם לא קרה לי כדבר הזה, שאבוא לביתי של הגאון ואמצא שהוא ישן..."
 השעה היתה יחסית מוקדמת, בסביבות תשע וחצי בלילה, ולא איש כהרב גניחובסקי ילך לישון על מיטתו בשעה כזו, ועוד בבגדי-שינה...
 אין זאת אלא שהגר"א גניחובסקי שמע את צלצול הפעמון, והבין שאם יפתח את הדלת מיד, כמו שהוא עושה תמיד, החברותא ירגיש את עצמו במצב מאד לא נח, על חילול השבת בשוגג, ולכן כדי למנוע זאת, עשה עצמו כמי שנרדם על מיטתו, ואם כן החברותא יהיה בטוח שהרב לא שמע את הצלצול, וחסל סדר ביזיון!
 יתרה מזאת: עדיף היה לרב גניחובסקי לבייש, כביכול, את עצמו, על שנרדם על מיטתו, והעיקר לא לגרום לבזיון לחברותא!
 (מתוך הגדה של פסח 'חשוקי חמד')

מידי ליל שבת, לומד היה הגאון בחברותא עם אברך תלמיד חכם. באותו ליל שבת שעליו אנחנו מדברים, הגיע החברותא כרגיל לביתו של הגר"א גניחובסקי, וארע לו מקרה מצער; הוא לחץ בטעות על כפתור הפעמון שליד הדלת, וקולו של הצלצול נשמע בכל הבית. והנה, למרות קולו החזק של הפעמון, לא ניגש בעל הבית זצ"ל לפתוח את הדלת, כהרגלו מידי ליל שבת. האברך המתין זמן מה, ומשלא פתחו לו סבר החברותא שהרב גניחובסקי לא שמע משום-מה את הצלצול, והחל לדפוק על הדלת פעם ופעמיים. אבל גם אז לא נשמע רחש כלשהו מן הבית, ואיש לא ניגש לפתוח.
 כיון שהיה בטוח שהגאון רבי אברהם גניחובסקי נמצא בביתו, המשיך הת"ח לדפוק ולדפוק. ואכן, המאמצים נשאו פרי...
 לאחר דקות ארוכות של נקישות, פותח הגאון את הדלת בבגדי שינה, ועושה רושם כמי שמתמתח לאחר שקם מן השינה, תוך כדי שפשוף העיניים, ופעולות נוספות הנעשות בעת שהאדם קם ממיטתו, ואז הוא אומר לחברותא בנימה של התנצלות: "אני מבקש

להיווכח כי הכל כבר נלקח, ולא נותר דבר..."

מספר פעמים התבטאה אמא, אמנם ללא תרעומת, אלא מתוך השלמה: "איש אינו מבקש ממני רשות באשר לנעשה בביתי. אנשים פשוט שכחו שאני מתגוררת כאן". פעם גם אמרה: "אין לי בביתי אף פינה פרטית, ובמשך היום - אף לא דקה פרטית אחת". וזאת מבלי להזכיר את המחיר הכבד של הגניבות, שהתרחשו בבית לעיתים שאינן רחוקות כלל...

בל נשכח שאמא אהבה מאוד ניקיון וסדר, ובשנים קודמות היתה מספרת לנכדות: "היום שטפתי את הבית בשעה ארבע לפנות בוקר". עם כל זאת, אמא לא ניסתה לשנות את צביון הבית, אלא כפי שסיפרתי - אף 'טיפחה' זאת.

מדוע?

אמא היתה מושלמת במידת החסד. היא ידעה כי בבית שכזה יתעודדו מרי נפש, ישמחו נדכאים, יתחזקו מסכנים ויתרפאו לבבות שבורים. היא ויתרה על המינימום שבמינימום שכל אשה זקוקה לו - קן פרטי המתנהל על פי רוחה, טעמה ורצונותיה - כדי לגרום לזולת לחוש נעים יותר.

ואכן, המטרה הושגה. בצילה של אמא חשו הכל רצויים ואהובים, שמחים ומאושרים.

(מתוך הספר 'בית אמי')

הדירה וחדרו לכל פינה. היו אלו 'קוויטלאך' שבהם כתבו אנשים את שמותיהם לתפילה ולברכה. אמא היתה מברכת, והנכדים היו פותחים את הפתקים בפני אבא, שבירך אף הוא, ובערב אמר על כולם פרק תהילים (כפי שנוהג עד היום). נוכחותם של האנשים בכל חדרי הבית, גרמה שלא פעם היינו מוצאים פתק כזה בתוך המלח או הסוכר...

נראה שהסיפור הבא ימחיש עד כמה היה הבית הפקר לכל:

יונה קיננה במרפסת ביתנו, ואמא שמחה מאוד: "נזכה לקיים מצוות שילוח הקן!".

לשמע הדברים, הביעה אחת הנכדות את תמיהתה בפני אבא: "והלא כתוב 'כי יקרא קן ציפור', ופסוק זה מלמד שמדובר בשטח הפקר, ולא בתוך הבית!".

"הבית פה - כולו הפקר!", השיב לה אבא בבדיחותא. "כל אחד נכנס ועושה מה שעולה בדעתו..."

דרכה של אמא - להפוך את ביתה לרשות הרבים ולהפקירו לכל - לא היתה קלה בעבודה. אמנם נראה היה כי הדבר נעשה בטבעיות, אך לא כך היו פני הדברים.

יום ששי אחד נראתה אמא עומדת ליד המקרר.

"לפתוח?", תהתה בקול.

"אם קשה לרבינית לפתוח, אני יכולה לעזור!", הציעה אחת הנשים שבאה להתייעץ עמה.

"לא!", השיבה אמא, "לא קשה לי לפתוח, אלא שאני חוששת

המשך מעמוד 19 | הרב בנימין בירנצוויג

של מארק המשוגע'. זו היתה גדלותו של ראש ישיבת 'באר יעקב' זצ"ל, שבדבקתו בשירת ה' היה נוהג חסד עם אחרים, ומדביק את כל סובביו שיצאו אחר שירתו, מרוממים ודבקים בה' יתברך.

פעם אחת הסב הגאון רבי משה שמואל זצ"ל עם תלמידים, ושר עמם את הניגון הישיבתי הידוע 'אמר אביי', כשהוא מציע בפניהם נידון הלכתי מעניין הנגזר משיר זה.

הוא סיפר שהרבי ר' יואל מסאטמר שאל את מרן החזו"א האם באמירת המילים 'אמר אביי' מקיים האדם מצוות תלמוד תורה, או שמא רק באמירת המימרא עצמה? והנה אמר הגאון ר' משה שמואל: "ממה נפשך, אם מקיימים מצוות תלמוד תורה בעצם הזכרת המילים, אז עכשיו כשאנו שרים מילים אלו, אנו שרים מתוך מצוות תלמוד תורה, ואם אין מקיימים במילים אלו מצוות תלמוד תורה, הרי שאת מתיקות המילים של 'אמר אביי' אי אפשר לקחת! כמה אנחנו אוהבים את אביי!!!..." ושב לנגינתו בדבקות עצומה.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג,
כתבו ל: 7622500@gmail.com

המפליגה בתורה ומהיותו מגדולי מרביצי התורה מעתיקי השמועה, שהיה משקיע בעולם הנגינה כפי שקבל מרבו בעל ה'ברכת שמואל' זיע"א, ורבים מנגינותיו התפרסמו בעולם הישיבות, והם השראה לשירת דבקות בבורא יתברך.

קלטת או דיסק מנגינותיו לא יצאו בחייו, אבל קלטת אחת מנגינותיו כן יצאה, ושמה היה 'מארק המשוגע', וכך היה סיפור הדברים: בבאר יעקב שכן בית חולים לחולי נפש, ואחד הטיפוסים ההזויים ששבית חולים נקרא 'מארק המשוגע', הוא היה יהודי גלמוד וערירי שניצל מהתופת של השואה, והיה שבור ורצוצ בגופו ונפשו.

רק הנאה אחת נותרה לו בחייו: פריטת צלילים של מנגינות על הכינור שהיה ברשותו. שמעו של הגאון הגדול רבי משה שמואל זצ"ל ועוצם שירתו המרגשת הגיעו לאזנו, ומני אז - הדקות השמחות ביותר בחייו היו, כאשר הגיע לנגן יחד עם ר' משה שמואל את מנגינותיו כשהוא לצידי. וכך רבי משה שמואל זצ"ל היה יושב ליד 'מארק המשוגע' מנגן את ניגוניו הדבקים, ואותו מארק מלווה את ניגוני ר' משה שמואל בכינורו, וכך במשך הזמן הקליט אותו 'מארק' את ניגוניו עם ר' משה שמואל, והוציאם בדיסק שקראו לו 'הדיסק

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

תלמודו. כאשר בא בקשרי שידוכין, הבטיח שישגי ממשפחתו חמש מאות לירות לצורך החתונה, אך מזלו לא שפר עליו, ולא הצליח להשיג את הסכום הזה.

"בעוד שבוע ימים יחול התאריך שנקבע לחתונה", תינה הבחור את צערו ודאגתו לפני הרב, "ואם לא אשיג את הכסף - החתונה עלולה להתבטל". הבחור ודאי לא ציפה שרבי רפאל ברוך יציא את הכסף מכיסו, אך להפתעתו ענה לו הרב: "תן לי את שעונך כמשכון, ואעניק לך בהלוואה את הסכום שאתה זקוק לו".

וכך היה. החתן נתן לרב את שעונו, ובתמורה למשכון זה, שהיה שווה חמש לירות, נתן לו הרב הלוואה על סך חמש מאות לירות... אבל בכך לא תם הסיפור. הרב ענד את השעון הפשוט על ידו, והראה אותו לבני ביתו ולתלמידיו. "ראו איזה שעון נאה!", אמר להם. "קבלתיו מהבחור כמשכון...". מאוחר יותר שאלוהו: "מדוע עונד הרב שעון פשוט שכזה? מה עניין מצא בו?".

ענה להם רבי רפאל ברוך: "אמנם איני זקוק לשעון הזה, אך הבחור קיבל ממני הלוואה כה גדולה בתמורה למשכון כמעט חסר ערך, רציתי שירגיש שהמשכון שנתן לי הוא בעל חשיבות, וגורם לי לקורת רוח".

צא ולמד כמה חשובה הזהירות בכבודו של כל אדם מישראל! אם נזכה להרגיש כך, תתרבה האהבה והאחוה בישראל, וישרור השלום, שהוא כלי מחזיק ברכה לישראל.

(מתוך הספר 'משכני אחריו')

הוא לחוש צער ולחשוב עד כמה הזקין הוא, וכמה קשה הליכתו. זה עניין של ביזיון הבריות, וכדי לא לבזותו, עדיף שימתינו להם מעט, ובלבד שלא לצער את הזקן... [אולם ענין זה הוא בדרך כלל, רק כשישנה היכרות בין השנים, וגם ששניהם מבוגרים וכדומה והולכים באותו שביל].

זה ענין של רגישות.

לכן מאריכה התורה כל כך בפרשת קורבנות הנשיאים, ומפרטת שוב ושוב את הקורבן בדיוק נמרץ, כדי שלא תיגרם לאף נשיא חלישות הדעת והרגשת פחיתות.

התורה מוצה אותנו ציוויים רבים על זהירות מופלגת בכבוד הזולת. תפקידנו בזה העולם הוא לטפח את המידות האציליות ולזכנן, לרכוש ענווה ואהבת הבריות.

בניו של מרן גאון ישראל, רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, סיפרו, שאביהם לא היה מדרבן אותם בדברי מוסר שיהיו גדולי הדור או צדיקים, עיקר חינוכו היה תמיד להרגיש את נפש הזולת. הוא היה אומר, שאדם שאינו מרגיש את נפש הזולת - אינו בגדר אדם, והריהו כבהמה, ואולי אף פחות מבהמה!

בענין זה, של זהירות בכבוד הזולת, נביא עובדה מאלפת מחייו של האי גאון, צדיק וחסיד רבי רפאל ברוך טולידנו, סבו של מחותני הגאון רבי נסים טולידנו זצ"ל.

רבי רפאל ברוך, חסידא קדישא ופרישא, היה דיין ואב בית דין בעיר מקנס שבמרוקו. פעם הגיע אליו בחור אחד שישב ושקד על

המשך מעמוד 18 | פרויקט 'אבות ובנים'

הלומדות בבית ספר שהיה לא רחוק, נתתי לכל ילד לחמניה עם שוקו, ולתלמיד שלי נתתי שייקק גם לאחיות שלו שלומדות בבית הספר. "באותו ערב הרמתי טלפון לגורם בקהילה של אותה משפחה, ומאז הם דאגו לעניין ובאמת הילדים אכלו היטב, גם בבוקר וגם בצהרים ובערב, היה להם אוכל מבושל וכריכים עם ירקות ופירות, והילדים פשוט התחילו לפרוח!"

"זה רק סיפור אחד מיני רבים. בשנות עבודתי ראיתי אינספור מקרים של ילדים, שבשנים קודמות לא הצליחו, ופתאום אצל מלמד אחר התחילו לפרוח, כי הוא הצליח לפענח את הסיבה ואת הגורם לחוסר ההצלחה שלהם, למרות שקודמיו לא הצליחו.

"לפעמים זאת בעיה בראייה, שגורמת לך שהילד לא מצליח לקרוא וממילא נכשל בלימודים, לפעמים זה עניין של קשב וריכוז, בעיות במשפחה, מצוקה חברתית ועוד ועוד. לא תמיד אפשר לפתור את הבעיה, אבל כשמוצאים מה הגורם לקושי של הילד, אפשר לסייע לו לנסות להתגבר עליו.

"אז זה הכלל הראשון!", מסכם אבי מורי את הנושא, "לתת לכל ילד הזדמנות. גם אם זה נראה שאין לו סיכוי בכלל". את הכללים הנוספים, תוכלו למצוא בעז"ה במגזין 'בית היין', שיופץ אי"ה בתחילת שבוע הבא.

לתלמידים מתקשים כמעט לא היה קיים. היו ילדים מוצלחים והיו ילדים עם 'ראש בטטה'. ככה זה עבד. מי שלא הצליחו לעזור לו בדרכים הרגילות, פשוט נשאר ילד מסכן וגדל להיות מבוגר מסכן ברוב המקרים.

"החלטתי לשים עליו עין, ובהפסקת האוכל בדקתי מה קורה איתו. נדהמתי לגלות שהילד לא אוכל.

"למה לא הבאת אוכל?", שאלתי, "אכלתי כבר בבית", הוא השיב, והרגשתי שהתשובה הזאת לא ממש מדויקת.

"התחלתי לחקור אותו בעדינות, 'מה אכלת?', 'אתה רוצה לאכול עוד?', 'אתה רעב?'. ואז הילד נשבר והודה שהוא לא אכל כלום, כי אין אוכל בבית.

"התברר שאמא שלו סובלת ממחלה כלשהי, ופשוט לא יכולה לתפקד. האבא עובד מחוץ לעיר ויוצא מוקדם מאוד מהבית, והילדים מתארגנים לבד והולכים ללימודים, אין מי שיקנה להם לחם וחלב, ולחיידר הם הולכים רעבים..."

"הלכתי למכולת הקרובה, קניתי לו לחמניה עם שקית שוקו, והילד התנפל על האוכל וחסל אותו בתוך רגעים ספורים. הבנתי שזה לא רק הוא, זה כל האחים והאחיות. יצאתי למכולת פעם שניה, קניתי לחמניות ושקיות שוקו לכל האחים שלומדים בחיידר, וגם לאחיות

סיכום שבועי ב'דף יומי' בהלכה'

◆ האם ניתן לתקוע בשופר בשני בתי כנסת סמוכים בו זמנית?

◆ 'שברים תרועה' - בנשימה אחת או בשתי נשימות?

◆ כמה תקיעות יש לתקוע בכל מחלקה בבית החולים?

מהלכות תקיעת שופר

- על מנת לצאת ידי חובה בשמיעת קול השופר, צריך שהתוקע יתכוון בתקיעתו לשם מצוה, ולהוציא את השומע ידי חובתו; וכן צריך שהשומע יתכוון בשמיעתו לצאת ידי חובת המצוה.
- בתקיעת שופר, צריכים התוקע והמקריא להקפיד שלא להתחיל בתקיעה לפני סיום ההקראה, ושלא להתחיל בהקראה הבאה לפני סיום הקריאה.

- שני בתי כנסת הסמוכים זה לזה, ומפאת סמיכותם יתכן שיתערבו קולות התקיעות זה בזה - יש להקפיד שלא יתקעו בשניהם באותו הזמן.

- בתקיעה בתוך בור או מערה, בצאת קול התקיעה החוצה, עלול להתלוות אליו קול ה'ד המטשטש את קול השופר, והעומדים בחוץ ושומעים קול נוסף זה לא יצאו ידי חובתם. ומרתף דינו כבור, אך אם יש בו חלונות הפונים החוצה, יתכן שאין דינו כבור. וספק זה מצוי בבתי כנסת שבמקלטים, או בקומות תחתונות של בתים פרטיים, אשר רוב גובהם מתחת לפני הקרקע, וחלונותיהם סמוכים לתקרה, מעל פני הקרקע. ואף בתוך בית כנסת רגיל, אם יש בו תקרה אקוסטית המפזרת את גלי הקול - יש לבדוק אם בכל המקומות נשמע רק קולו הטבעי של השופר.

- נשים פטורות ממצוות עשה 'שהזמן גרמן', ובנוגע לברכת המצוה - לדעת השולחן ערוך אסור להן לברך, ולדעת הרמ"א מותר להן לברך.

סוגי התקיעות ומספרן

- מצות תקיעת שופר כוללת שלוש תרועות, שלכל אחת מהן תקיעה לפניה ותקיעה לאחריה. ותרועה זו, ספק בידינו אם היא ה'שברים', ה'תרועה', או שניהם יחד, ולכן אנו תוקעים שלוש פעמים תשר"ת תש"ת ותשר"ת.

- לשיטת רש"י, אורך התרועה הוא שלושה קולות קצרים, המכונים 'כוחות', או 'טרומיטין', ואורך השברים הוא לפחות ששה 'כוחות' - דהיינו, שני כוחות לכל אחד משלושת חלקי השברים.

- ה'שברים', הם שלושה קולות בזה אחר זה, ובנוגע לצורת הקולות, ישנן שתי שיטות. שיטת הרמב"ן, שקול זה שבור באמצעו, ושיטת הריטב"א, שקול זה הוא כקול התקיעה, רק קצר יותר.

- לשיטת הריב"א והריב"ם, אורך התרועה הוא תשעה קולות קצרים, וזהו גם אורך השברים, כלומר, שלושה קולות קצרים לכל אחד משלושת חלקי השברים. ולכתחילה יש לנהוג כשיטה זו.

- הראשונים נחלקו בנוגע ל'שברים תרועה' שבסדר תשר"ת: יש אומרים שצריך לתקועם ב'שתי נשימות', ויש אומרים שצריך לתקועם ב'נשימה אחת'. לדעת המשנה ברורה, בשתי נשימות יש להפסיק 'כדי נשימה' בין הקולות, ובנשימה אחת אין להפסיק יותר מכדי נשימה, אך יש להפסיק מעט; ולדעת החזון איש, בשתי נשימות יש להפסיק בין הקולות פחות מכדי נשימה, ובנשימה אחת אין להפסיק ביניהם כלל.

- התוקע בשופר במחלקות שונות של בית החולים, ואין בכוחו לתקוע שלושים קולות בכל מחלקה, עדיף שיתקע עשר קולות - תשר"ת, תש"ת, תר"ת - בכל המחלקות, מאשר שיתקע קולות רק בחלקן, והאחרות תיוותרנה ללא תקיעות כלל.

טעויות בתקיעת שופר

- תוקע שטעה בסדר תשר"ת, ולאחר שתקע שנים מתוך שלושת חלקי השברים, החל לתקוע את התרועה - בדרך כלל, עליו לשוב ולתקוע שברים ותרועה מחדש, אבל אינו צריך לשוב ולתקוע את התקיעה הראשונה. אולם, תוקע שטעה בסדר תש"ת, ותקע תרועה יחד עם השברים, או שטעה בסדר תר"ת, ותקע שברים יחד עם התרועה - עליו לשוב ולתקוע את כל ה'סדר' מתחילתו.

- מי שהוסיף תרועה בתוך 'סדר' תשר"ת לפני השברים - עליו לשוב ולתקוע מתחילת הסדר; ויש חולקים, אך אף לדעתם, מי שהוסיף שברים לאחר שכבר תקע שברים תרועה, עליו לשוב לתחילת הסדר. וכן התוקע שני 'שברים' ב'סדר' תש"ת, או שתי 'תרועות' בסדר תר"ת - אם תקע אותן ב'שתי נשימות', עליו לשוב ולתקוע מתחילת הסדר.

4 סיפורים מיוחדים על מידת הכרת הטוב של הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל

1 מי מוריד כלים מהשולחן

סיפר הגה"צ רבי דב זאב שטיינהויז זצ"ל בזכרונותיו מתקופת 'גייטסהד': זכינו פעמים רבות לארח על שולחנו את הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל, וכאשר הייתה הסעודה מסתיימת, היה בעצמו מוריד את כלי האוכל מן השולחן, באומרו: "זהו תפקידם של הגברים כהכרת הטוב לנשים אשר טרחו בהכנת הסעודה".

2 "מורדיגע, הכרת הטוב יש לי בשבילך

בפתח תקוה התקיימה חתונה של בחור נכבד מבחורי ישיבת פוניבז'. בנסיעה חזור ארגנו הבחורים אוטובוס מיוחד לנסיעה הלוקחת רבע שעה או חצי שעה בימים ההם.

עלו הבחורים לאוטובוס, והנה המשגיח הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל עולה גם כן לאוטובוס. הראשון שישב ליד הדלת, נעמד ופינה לו את מקומו, הגרא"א דסלר התיישב, כי אכן היה חלש וזקוק למקום ישיבה. הוא הודה בחום לבחור: "אני מודה לך מאד, תזכה למצוות, אני אכן צריך לכך".

לאחר נסיעה של כמה מאות מטרים, הסתובב שוב הגרא"א דסלר אל הבחור ופנה אליו: "ברוך תהיה, נתת לי את מקומך, אה ממש החיית אותי, ישר כוחך".

הם נוסעים עוד חמש דקות, והגרא"א דסלר הסתובב בשלישית: באמת, אני ממש לא יודע איך להכיר לך טובה, שיהיה לך למצוות, ושתבורך, החייתני!"

הבחור חשב לעצמו: "מה הוא רוצה ממני, מה נטפל אלי?!" אם עוד פעם יפנה אלי ויכיר טובה ויברך, אני כבר אענה לו משהו. וכך אכן היה. לפני שירדו תפס המשגיח אותו בשתי ידיו ובהתרגשות אמר:

"מורדיגע, הכרת הטוב יש לי בשבילך, תודה רבה!"

כעת הבחור הגיב: "המשגיח, אני חושב שלאחר כל כך הרבה ברכות ואיחולים, לא יהיה לי שכר על המצוה..."

הגרא"א דסלר שמע את דבריו. פניו הרצינו, הרהר שנית והגיב: "מה אתה רוצה, שאני אהיה מושחת? אני הרי חייב הכרת הטוב!"

3 מחירים של בגדי ילדים

סיפר הגאון רבי בצלאל ראקוב זצ"ל: יום אחד צעדתי עם הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל ברחובה של עיר. לפתע עצר הגרא"א

דסלר והתעכב ליד חלון ראווה של אחת החנויות, כשתוך כדי כך הוציא מכיסו את פנקסו ורשם מחירים של בגדי ילדים.

כמובן התעוררה בי תמיהה לפשר מעשיו, אך הגרא"א דסלר השיב לעומת: אברך פלוני מהכולל הזמין אותי לארוחת ערב, לפי העניין, נדרש ממני למלא את מבוקשו, והרי אצטרך להביע הכרת תודה גם לבעלת הבית, לכן הבטתי על מחירים של בגדי ילדים, כדי שאוכל לדבר דבר-מה עם בעלת הבית, כתמורה וכהבעת תודה על האירוח שלה.

4 "הכרת הטוב" לתספורת

הספר שסיפר את הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל היה מתאר בפני הבריות, כיצד ביקש הגרא"א דסלר זצ"ל להיטיב עמו כגמול על התספורת: כל פעם שהיה הרב מגיע להסתפר הוא לא הסתפק בתשלום כספי, אלא כהכרת הטוב ביקש להנות אותי בדברי תורה. אך הוסיף ואמר לי: "כיון שאי אפשר לשוח בדברי תורה במהלך התספורת, לכן לא אומר לך דבר חכמה, אלא דברים שהם בגדר פניני חכמה". הספר שהוקסם מאישיותו של הגרא"א דסלר, החל להשתתף באורח קבע בשיחותיו המוסריות שהשמיע בישיבה.

(מתוך הספר אוצר פנינים ועובדות)

גליון 467
שנה י' תשפ"א

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

ואיש את קדשיו לו יהיו" (ה' - י')

מסופר במדרש מעשה באדם אחד שהיה מוציא מעשרותיו כראוי, והיתה לו שדה אחת שעושה אלף מדות, והיה מפריש ממנה מאה מדות עשירית למעשר, ומן הנותר היה מתפרנס הוא ובניו ובני ביתו כל ימיו. כשהגיע שעת מיתתו, קרא לבנו ואמר לו בני תן דעתך בשדה זו כך וכך מדות היא עושה, כך וכך הייתי מוציא ממנה למעשר, וכל פרנסתי היתה ממנה, וכך גם אתה תנהג כפי שאני נהגתי. לאחר שמת אותו אדם, בשנה ראשונה הוציאה אלף מדות והבן הפריש מאה למעשר כפי שצוהו אביו. בשנה שניה נכנסה בו רוח שטות, ובמקום מאה הוציא רק תשעים למעשר, וגם היא פחתה מאה, וכן בשנה השלישית הוא פחת עשרה, והיא פחתה מאה וכן רביעית וחמישית היה הולך ומפחית, עד שעמדה על מעשרותיה דהיינו שהוציאה רק מאה מדות כמו שיעור המעשר. כשקרובו שמעו דבר זה, לבשו בגדים לבנים ונכנסו אצלו לבקרו ופניהם היו שמחות. אמר להם מדוע אתם שמחים בצרתי? אמרו לו חס ושלום, לא באנו אלא לשמוח עמך כיון שעד עכשיו היית אתה בעל הבית והקב"ה כהן, שהיה לך אלף מדות ונתת מאה. מכאן ואילך נעשית אתה כהן והקב"ה בעל הבית. וזהו שאמר הכתוב "ואיש את קדשיו לו יהיו" כלומר כשאדם אינו מפריש מעשרות כהוגן לא יהיו לו אלא הקדשים כלומר המעשר.

(מדרש תנחומא פר' ראה ובתוס' תענית ט')

פרשת השבוע

איש אשר יתן לכהן לו (ה' - י')

מסופר: על שר יהודי שכיהן בממשלתו של אחד ממלכי אומות העולם, הוא הצליח מאד בעסקיו והתעשר. הדבר עורר את קנאת שאר השרים והם הלכו והוציאו את דיבתו רעה אל המלך, עלילות שונות ומשונות העלילו עליו חבריו השרים, ובין השאר סיפרו כי יודעים הם נכונה כי את כל עושרו עשה על חשבון קופת אוצר בית המלוכה. בהכירו ביושרו ובהגינותו של השר היהודי, ידע המלך כי אין שחר לשמועות הזדוניות האלו, ולא שעה לדברי הבלע וההשמצה. אולם לאחר שהשרים לא הרפו מן הדרישה לחקור את הענין, לא נותרה למלך ברירה אלא להזמין לחקירה בדבר רכוש הרב.

כאשר התייצב השר היהודי לפני המלך, שאלו המלך מהו השווי המדויק של כל רכושך בתשובתו נקב השר סכום שהיה עשירית משווים האמיתי של נכסיו, המלך שידע כי סכום זה הוא פחות בהרבה מן הסך האמיתי, כעס עליו מאד וציווה מיד להחרים את כל רכושו. משהובא סך כל הרכוש אל המלך, הוכח בעליל כי

השר שיקר במצח נחושה, כאן לא יכול המלך לסלוח לו והשליכו לכלא על מנת להעמידו לדין.

כשהתקרב יום המשפט ציווה מלך להביא את השר לפניו ושאלו: כיצד העיז לשקר בדבר שהמציאות היא כה ברורה? ניצל היהודי את ההודמנות שניתנה לו להבהיר את דבריו ואמר: כל מה שאמרתי הוא האמת לאמיתה, וכך הוא פשרם של דברים.

רגיל אני לרשום בפנקס מיוחד את סכומי הכסף שאני מפריש לצדקה, כאשר נשאלתי מהו ערכו של רכושי? נקבתי בסכום הרשום בפנקס הצדקה, שכן זהו רכושי האמיתי הגנוז באוצרות שמים, ואין לשום אדם אפשרות לקחת את זה ממני, שאר רכושי, המשיך השר היהודי ואמר, אינו רכושי האמיתי, הואיל ואין כל ערובה לכך שישאר בידי, והראיה היא, אדוני המלך יודע היטב מה אירע לרכושי המדומה שבין רגע הוחרם וניטל ממני. מיד ציווה המלך להביא לפניו את פנקס הצדקה של השר אחרי שראה שדבריו נכונים, החזיר לו את רכושו והשיבו אל בנו.

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 8:15 ת"א: 8:18 ר"ת: 8:49

פרשת נשא

זמני כניסת השבת

ירושלים: 6:58 ת"א: 7:13

דרכי ההשגחה אינן מובנות לנו תמיד

סיפור זה התרחש לפני למעלה ממאתיים שנה. בעיירה קטנה ברוסיה הלבנה חי עשיר שהיה חולה במידת הקמצנות, כל פעם שמישהו בא אליו בבקשת נדבה, אם לכלה ענייה, אם ליהודי קשה יום ואם לפדיון שבויים, היה ניגש לקופת הברזל שלו, מוציא משם קופקה (אגורה) אחת ונותנה לידי המבקש, אולם גם מטבע עלובה זו נשארה תמיד ברשותו של העשיר, אחרי שאיש לא היה מוכן לקחת מעשיר כה גדול סכום כה פועט, כך חזרה הקופקה תמיד לקופת הברזל והעלתה חלודה מרוב אחסון.

יום אחד הייתה בעיירה תכונה גדולה, עד כי מי שנקלע לשם יכול היה להבין כי משהו יוצא מגדר הרגיל אירע שם, חתונה עמדה להיערך לפנות ערב, חתונה בעיירה קטנה הוא מאורע שכל התושבים נוטלים בו חלק, ומה גם שחתונה זו של יתום ויתומה הייתה, והרי זו מצווה גדולה לסייע בידי יתומים להקים משפחה. כך עסקו יהודי העיירה במצוות הכנסת כלה, כל אחד תרם משהו, מי כלי בית מי שמלה לכלה או חליפה לחתן, ומי בסכום כסף. רק אדם אחד היה מחוץ לתמונה, היה זה העשיר הקמצן, אף אחד גם לא ניגש להתרימו, איש לא רצה למכור לו את המצווה הגדולה הזו תמורת הקופקה שהוא עתיד היה להציע.

והנה בעיצומן של ההכנות, שעות אחדות לפני החופה, זעזעה את העיירה הידיעה המרעישת, החתן נעצר על ידי מפקד המשטרה, בעצם הוא לא נעצר אלא גויס בכוח כסירון בצבא הצאר, עתה עליו יהיה לשרת שנים מספר עד שישוחרר ויוכל להתחתן. באותם הימים ימי הצאר אלכסנדר הראשון, לא שמו השלטונות דגש חזק על ביצוע חוק השרות הצבאי במה שנוגע ליהודים, אמנם היהודים חויבו לספק לצבא מספר מסוים של טירונים מידי שנה, אולם יכלו להשתחרר מחובה זו תמורת תשלום מתאים, הסדר זה היה חוקי ואיש לא ערער עליו עד כה, לא בעיירה זו ולא במקום אחר. אם כן מדוע נתפס דווקא החתן ודווקא ביום חתונתו, פשוט מאוד, מפקד המשטרה בעיירה היה חדש בתפקידו, והוא שנה יהודים בתכלית השנאה, כאשר קיבל פקודה לגייס צעיר יהודי לצבא הצאר, לא היסס מלקחת דווקא את החתן ביום חתונתו, כדי להרגיז בכך את היהודים השנואים עליו.

משבאה אליו משלחת יהודית מיד עם היוודע הידיעה המעציבה על מעצר החתן, גירש מפקד המשטרה את חבריה, באימו עליהם בגירוש לסיביר אם יעזו לחזור שנית, על הצעתם לשלם סכום כסף כמקובל תמורת שחרור של החתן, מפקד המשטרה לא רצה לשמוע כלל. נקל לתאר את מצב הרוח שהידיעה על מעצרו של החתן עוררה בעיירה, כולם התהלכו אבלים וחפויי ראש ולא ידעו לשית עצה בנפשם מה לעשות כדי לשחרר את החתן שלא תתבטל חתונתו.

שעה שכל העיירה הייתה שרויה בצער על החתן שנלקח ביד המשטרה, הגיע למקום הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי 'בעל התניא' וה'שולחן ערוך' ויע"א, לצדיק זה הייתה בשעתו חלק בשידוך זה בין היתום והיתומה, ועתה הוא בא כדי לשמח חתן וכלה ולהיות נוכח בחתונתם, רבי שניאור זלמן מצא את בני העיירה בוכים ונאנחים על מר גורלו של החתן. מבלי לאבד זמן הוא ביקש את הרב המקומי להילוות אליו ולטכס עצה מה לעשות כדי לשחרר את החתן, ולהכניסו לחופה במועד שנקבע.

ראשית כל הם החליטו לגשת למפקד המשטרה, לאחר שצעד זה היה כרוך לאור איומי מפקד המשטרה בסכנת נפשות, התפללו בני העיירה לשלומם והצלחתם שעה שהם היו בדרכם אל תחנת המשטרה, הם נתקבלו על ידי המפקד בפנים זועפות וכל חזותו אמרה שהנה עוד מעט הוא יעצור אותם בהתאם להבטחתו, אולם עיניו של הרב נשוא הפנים שהביטו עליו בקפידה הקפאו את התפרצותו על דל שפתיו, ובמקום לנזוף בהם שאל בקול שקט יותר על רצונם, רבי שניאור זלמן השיב לו כי הם באים בקשר לבחור היהודי שנעצר היום כדי לשרת בצבא, הוא צריך להתחתן היום וחייל טוב הוא ממילא לא יהיה, אנחנו מציעים לך תמורתו כסף בו תוכל להשיג חייל טוב ומאומן. מפקד המשטרה שיחק בקלפים יום קודם לכן והפסיד כסף רב, עתה הוא היה חייב לסלק את חובו שהגיע לסכום לא קטן. אלף רובל תשלמו תמורת שחרור הבחור, פלט באוזני מבקריו, היה זה סכום עצום אשר לא הייתה אפשרות שבני העיירה יוכלו לגייס, אולם רבי שניאור זלמן השיב מיד, בע"ה הכסף יהיה כאן לפני שקיעת החמה, באומרו זאת קם רבי שניאור זלמן ויצא את החדר כשמלוויו המשתאים משתרכים אחריו, בחוץ כאשר התרחקו במקצת פנה הרב המקומי ואמר לרבי שניאור זלמן, ברוך השם שהוא הסכים לכך, אך מאיפה יהיה לנו בעיירה ענייה זו סכום כה גדול, ובמשך זמן כה קצר? אנחנו מוכרחים שיהיה לנו, ואכן בעזרת ה' שהוא אבי יתומים יהיה לנו את הסכום הדרוש, השיב הרבי.

הם חזרו לביתו של הרב המקומי, שם עשו רשימות של אנשי העיירה אשר יתבקשו להרים את תרומתם למטרה נעלית זו של פדיון שבויים, רבי שניאור זלמן בחן את השמות ואת הסכומים שהופיעו לידם, אשר ביחד לא הגיעו למאה רובל, והעיר לרב המקומי שהוא שכח לרשום את שמו של גביר העיירה. הרב המקומי הודה במשגה אך אמר כי אין ערך ל'קופקה' שהגביר מוכן לתת, וחבל על הזמן שיבזבוזו עליו. אין דבר, אמר רבי שניאור זלמן, בכל זאת כדאי להכניס אותו לרשימה, וכאשר הרב המקומי רצה להוסיף את העשיר הקמצן בסוף הרשימה, תבע רבי שניאור זלמן במפגיע לרשום אותו ראשון מיד בתחילת הרשימה. הרב המקומי רשם את שם הגביר בראש הרשימה, והשניים יצאו לדרך לאסוף את הסכום העצום הדרוש לשחרורו של החתן.

משל ונמשל

בלי לימוד תורה משולים אנו לעץ יבש

מה רבים הם הימים העוברים עלינו בביטול תורה ובעיסוק בדברים בטלים אין אנו חלים ואין אנו שמים על לב כיצד עובר עלינו הזמן בבטלה בלא תורה שהיא חיינו ואורד ימינו וכל מעיינינו אך ורק בענייני העולם הזה כגון להשתכר ממון הרבה ונדמה לנו שממון זה שאנו צוברים יעמוד לנו בשעת הצורך ובו נוכל להציל גם את נפשנו אם כך אנו סבורים אין אנו אלא טועים.

משל למה הדבר דומה לעשיר שבנו יחידו חלה ונפל למשכב. אי אפשר היה לראות עליו שחולה הוא, ברם חש היה עצמו בכל רע ולא היה בו כוח לעמור על רגליו. אמרו הרופאים כי אין הם מוצאים שום חולי מיוחד ואין זאת אלא שלקה הבן בחוסר דם חמור, לכך לא יועילו שום תרופות רגילות. ורק דרך אחת יש להעלות לו ארוכה, והיא להוציא מגופו של אדם בריא מנה גדולה של דם ולהעבירה לגופו של הבן החולה, ושב ורפא לו. הלך העשיר ובא אל העניים שבעירו ואמר להם הרי אני נותן לכם כל ממון שאתם מבקשים ובלבד שתתנו לי רשות להוציא מנה של דם מגופו של אחד מילדיכם כדי להעבירה אחר כך לגופו של בני החולה, שכן אנושה מחלתו וזוהי רפואת היחידה. אמרו לו העניים, מוכנים ומוזמנים אנו לעשות למענך בממון זה שאתה רוצה לתת לנו כל מלאכה וכל עבודה שבעולם אבל להוציא דם מגופו של ילדנו ולתתו לך בשביל רפואת בנך. זאת לא נוכל לעשות, שהרי הדם הוא הנפש והוא מקור חיותו של אדם. ואיך נפקיר את חיי ילדנו למען בצע כסף.

הנמשל: התורה היא מקור חיותנו וממנה לנו תוצאות חיים, בלי לימוד תורה משולים אנו לעץ יבש שחרב מעיינו ועליו נובלים, לבעל חיים שדלל מקור דמו וסכנה גדולה צפויה לו ללקות באפיסת כוחות. ברם הללו באים ואומרים תקנה יש לנו, ניקח ממון שצברנו בימים של ביטול תורה ונתן אותו לתלמידי חכמים, ומהם נקנה חלק משכרם המגיע להם בעד לימוד תורה. הכיצד יעלה על הדעת שיימצא מישוהו שירצה למכור בכסף את מקור חיותו? על זה הן אמר החכם מכל אדם 'אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בזה יבזו לו'. משום כך חייב אדם לתת יפה את דעתו על העניין הזה, ולהשתדל בכל כוחו לקבוע עתים לתורה כל עוד יש בידו לעשות זאת, כדי שלא תהא נפשו חסרה את עיקר חיותה ושורש חייה.

(הרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

דרכם הראשונה הובילה אותם אל ביתו של העשיר הקמצן, גביר העיירה עמד ליד החלון, משהבחין בבאים הוא ניגש לדלת ובירך את הרבנים עם חיוך רחב על שפתיו, הוא האזין לתיאור סבלו של החתן המסכן אותו הרצה בפניו הרב המקומי בקול רווי צער כשדמעות זולגות מעיניו. משכילה הרב את דבריו, לא אמר הגביר דבר וחצי דבר, אלא ניגש לקופת הברזל אשר לו, הוציא משם את ה'קופקה' והושיטה לרבנים באומרו, הנה זוהי תרומתי, כאן קרה משהו מעניין, עוד לפני שהרב המקומי הספיק לומר משהו, לקח רבי שניאור זלמן את ה'קופקה' הודה לגביר על תרומתו והתקרב אל הדלת כדי לצאת החוצה. הם עוד לא הגיעו החוצה, כאשר הגביר רץ אחריהם וביקשם לחזור הביתה, משחזרו נתן להם רובל שלם, באומרו דומני שלא נתתי מקודם מספיק, רבי שניאור זלמן שוב לקח את הכסף הודה לגביר בסבר פנים ידידותיות ופנה ללכת. חכו רגע, נשמע שוב קולו של העשיר, הפעם הוא נתן להם שטר של עשר רובל והרבי הודה לו בדיוק באותה צורה בה הודה קודם לכן על קבלת ה'קופקה'. מחוזה זה חזר ונשנה מספר פעמים, כשבכל פעם נותן הגביר סכומים גדולים יותר, עד שהוא פרץ פתאום בבכי, הצדיק חיכה בסבלנות עד שיקל על לבו וינגב את דמעותיו ויספר את סיפורו. ואז סיפר העשיר את סיפורו:

מאז הפעם הראשונה שנתתי מטבע זו לעני שביקש נדבה והוא זרק אותה בפרצופי, נשבעתי שמטבע זו תהיה תרומתי לכל מי שמבקש נדבה ללא כל קשר עם מטרת המגבית, עד שמישהו יהיה מוכן לקבלה ולהגיד תודה רבה עבורה בצורה ידידותית. מאז חזרה אליי המטבע פעמים רבות, איש לא היה מוכן לקבלה עד שהיא נשארה בקופתי, ושוב לא באו אליי לבקש נדבה כלל. הרבי הוא הראשון שהיית מוכן לקבל אותה ואף נתת לי להיות שותף במצווה כה גדולה, אסיר תודה אני לכם ומוודה לה' שזיכני לחרוג מכבלי שבועתי, הנה לכם כל הסכום הדרוש לפדיון שבויים אלף רובל לשחרור החתן. רבי שניאור זלמן נטל את הכסף ויחד עם הרב הלך מיד לתחנת המשטרה, כעבור דקות מספר יצאו משם עם החתן המשוחרר, הם צעדו משם מאושרים ישר למקום בו הייתה צריכה להיערך החתונה, בחתונה עצמה דיבר הרבי על דרכי ההשגחה שאינן מובנות לנו תמיד, אך המכוונות תמיד לטובת האדם גם אם אין הוא מבין זאת מיד לאשורו, לפני לכתו בירך את הווג הצעיר בעושר ובבריאות, כן בירך את אנשי העיירה שיחיו בשלום ושלווה וייתחשו איש אל אחיו באחוזה ורעות.

צ'ין אדם לחברו

בזכות מצוות הכנסת אורחים

מסופר: פעם אחת חלתה בתו של הרה"ק רבי אהרן מקארלין (בעל בית אהרן) זיע"א, (יומא דהילולא י"ז סיון) והרופאים נלאו למצוא מזוור למחלתה. באותה הזמן עבר בעיר הרה"ק רבי משה מקוברין זיע"א, הומינו רבי אהרן לביתו לסעוד על שולחנו. בתוך הסעודה הזכיר המארח את בתו הזקוקה לרחמי שמים מרובים, וביקש מהאורח הצדיק שיעתיר בעדה בתפילותיו. ענה רבי משה מקוברין: בגמרא מצינו שאבן טובה היתה תלויה על צווארו של אברהם אבינו שכל חולה הרואה אותה מיד מתרפא. מזה זמן – אמר רבי משה – שחשבתי לעצמי: מה טיבה של אבן זו שהיתה בכוחה לרפא כל חולי וכל מדווה? ועלה בדעתי לומר שאין הכוונה לאבן טובה גשמית, אלא לאבן טובה רוחנית, דהיינו למידה הטובה שאברהם אבינו התייחד בה שהיא מצוות הכנסת אורחים, מצוה זו היא הסגולה הבדוקה לרפא כל חולי. וסיים הרה"ק מקוברין: בשעה זו כאשר אתה רבי אהרן, מקיים בי מצוות הכנסת אורחים, תלויה גם בצווארך אבן טובה זו. תסתכל על הבת שלך והיא תתרפא בעזרת ה'. מיהר רבי אהרן מקארלין ועשה כהוראת אורחו הדגול, ומיד חלה הטבה במצב בתו, וכעבור זמן לא רב נתרפאה כליל.

מיצר ודואג בצערן של ישראל

מסופר על הרה"ק ר' יוד'ע מדויקוב זיע"א (יומא דהילולא י"א

סיון) שהיה מיצר ודואג בצערן של ישראל. פעמים רבות קרה שלאחר שהזכירו לפניו חולה וכדומה לא היה מסוגל לאכול ולישון מרוב צער. פעם הזכיר אחד לפניו שבתו נכנסה לבית הרפואה. ולמחרתו בא לבשר שילדה למזל טוב, כששמע הצדיק שילדה בשעה שתיים בלילה, שאל אותו, למה לא בא אז להודיעו? בהוסיפו מה היה איכפת לך אם הייתי ישן כמה שעות?.

בא כדי לתת ברכה

מסופר: פעם כיבד יהודי שחיתן את בנו את רבה של ירושלים הרה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א בברכה השלישית של שבע ברכות. לאחר החופה מיהר המחזות להתנצל לפני רבי יוסף חיים על שלא כיבד אותו ב"ברכה אחריתה". חיך הצדיק והשיב: "מעולם לא באתי לחופה כדי לקבל ברכה, אני בא כדי לתת ברכה".

מידות, מידות ומידות

פעם אחת שוחח הרה"ק מטשעביץ רבי דב בעריש ויינפלד זיע"א עם תלמידיו בענייני שידוכין. שאלו התלמידים את רבם: מהו הדבר העיקרי שיש לבדוק כאשר מציעים שידוך, והרי הפרטים הם רבים כל כך ואיך נדע מה עיקר ומה תפל? ובכלל מה קודם למה? השיב הגאון: בשידוך יש להקפיד לבדוק שלושה דברים עקרוניים, ומה הם אותם שלושה דברים? שאלו התלמידים. ענה להם רבם: שלושת הדברים האלה הם מידות, מידות ועוד פעם מידות.

הילולא דצדיקא

שבת קודש י"א סיון

הרה"ק רבי יהודה (ר' יוד'ע) מדויקוב ב"ר אלטר יחזקאל אליהו (תשמ"ט)

יום ראשון י"ב סיון

רבי יצחק ב"ר שמשון כ"ץ מפראג (חתן המהר"ל – שפ"ד)

הרה"ק רבי מנחם מענדל מבאר

(תלמיד הבעש"ט – תקכ"ה)

יום שני י"ג סיון

רבי אפרים ב"ר יעקב מוילנא (שו"ת שער אפרים – תל"ח)

הרה"ק רבי עזריאל ב"ר צבי מפליצק (עץ הדעת טוב – תלמיד המגיד – תקפ"ה)

יום שלישי י"ד סיון

הרה"ק רבי שלום מסטראוניץ ב"ר יחיאל מיכל (תש"י)

יום רביעי ט"ו סיון

יהודה בן יעקב משבטי קה (ב"א שי"ד)

יום חמישי ט"ז סיון

הרה"ק רבי מרדכי מנחם מענדל מווארק ב"ר ישראל יצחק (תרכ"ט)

הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפרט הי"ד

ב"ר חיים מצאנו (תש"ד)

יום שישי י"ז סיון

הרה"ק רבי אהרן מקארלין ב"ר אשר (בית אהרן – תרל"ב)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נחמיה הכהן רביטוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רפרום יוסף חיים" על המעשים.

הגבלת התורה (ב')

א) טוב שיסתכל האדם, בשעה שמגביהים הספר תורה, בתיבה שיהא אות ראשון שלה כמו אות ראשון שבשמו (בן איש חי, שנה ב' פרשת תולדות, אות טו), וזה מועיל להצלחה. (כף החיים, או"ח, סימן קל"ד, ס"ק י"ג)

ב) כשמראה הספר תורה לעם, והוא עומד במזרח התיבה, פונה ממזרח לדרום, עד קרוב לצד מערב, ואחר כך חוזר למזרח, ופונה לצד צפון, עד קרוב לצד מערב, ואחר כך חוזר ומניח הספר תורה על הבימה. (משנה ברורה סימן קל"ד, ס"ק ט', ובשו"ת משנה הלכות, ח"א, סימן ק"ב)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

לע"נ

הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפרט הי"ד
ב"ר חיים מצאנו זיע"א
נלב"ע ט"ו סיון תש"ד תנצב"ה

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לכוונת "עין חמד" - מקהלת ציון

פרשת נשא - קניני נצח

"וְאִישׁ אֶת קִדְשׁוֹ לֹא יִהְיֶה, אִישׁ אֶשֶׁר יִתֵּן לַכֹּהֵן לֹא יִהְיֶה" (במדבר ה, י)

כמה יש ללמוד מכאן על אותם אנשים שמניחים את כל ממונם אצלם, או בהשקעות כאלו ואחרות, רק כדי "להבטיח את עתידם".

הם אינם מודעים לכך שהם אינם עשירים כלל, שהרי לא קנו לעצמם קניין בעל ערך אמיתי ונצחי והוא לא יעמוד להם לעד ולנצח נצחים.

עלינו להפנים את המסר כי העשיר האמיתי הוא רק מי שקנה לעצמו תורה, מצוות ומעשים טובים. זה קניין בעל ערך עליון שלעולם לא יתנתק ממנו ואי אפשר לקחת אותו ממנו.

מובא בקדמונים, שכדאי לכוון בשעת נתינת הצדקה, שתיתב צדקה היא מלשון "צדק" מכיוון שעני מקבל את הצדקה בצדק ויושר. כספו של העשיר נמצא אצלו רק כמו צינור כדי להעביר אותו לעניים.

אם האדם יתן צדקה מתוך הרגשה כזו, הוא יוכל לקיים בנקל את אזהרת התורה: **"וְלֹא יָרַע לִבְבְּךָ בְּתִתֶּנָּה לּוֹ"** (דברים טו, י), ויזכה על ידי זה לברכת ה' האמורה בהמשך הפסוק: **"כִּי בְגָלָל הַדָּבָר הַזֶּה יִבְרַכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל מַעֲשֶׂיךָ"**.

בברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

שנת ה'תשפ"א

יום	כנסת לבית	צאת לבית	יציאת חג
יום	18:58	20:10	21:05
ח"א	19:16	20:09	21:02
מיסב	19:19	20:12	21:05
ב"ח	19:16	20:09	21:02

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ונה דרור בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ונה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניצרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניצרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמיה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעימה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

כתב מרן הצדיק הרב ישראל מאיר הכהן מראדין זצ"ל (ה'תפ"ח ח"ס) (נדפס בפירושו על התורה): **"נרמז כאן יסוד גדול שצריך כל אדם לזכור תמיד בימי חייו, שרכושו האמיתי של האדם הוא רק פירות עמלו הרוחני כמו תורה, מצוות ותפילה. אבל כל שאר הבלי העולם הזה לא ילווהו לנצח ואינם שלו לעד ולעולם"**.

עניין זה נרמז בפסוק: **"אִישׁ אֶת קִדְשׁוֹ לֹא יִהְיֶה" (במדבר ה, י)**. פירוש הדברים הוא כי המצוות והמעשים הטובים שעשה האדם ושייכים לענייני קדושה- לו יהיו.

מעשים אלו באמת שייכים לאדם כיוון שהם לנצח שלו ואין יכולים לקחת אותם ממנו, אבל הקניינים הגשמיים שברשותו, אינם לגמרי שלו, שהרי לא לעולם ישארו אצלו.

על פי זה הוסיף מרן ה'תפ"ח ח"ס לפרש את המשך הפסוק: **"אֶשֶׁר יִתֵּן לַכֹּהֵן לֹא יִהְיֶה"**, מכיוון שקניינו האמיתי של האדם אינו אלא מצוות ומעשים טובים.

נמצא אם כן שכאשר האדם נותן את ממנו לאחרים לצורך מצווה, כגון: תרומות לנזקקים, לתלמידי חכמים, לצורך בית-הכנסת וכו', האדם אינו מוציא את הממון מתחת רשותו, אלא אדרבה הוא באמת מכניס ממון זה לרשותו.

עד עתה לא היה לו בממון זה אלא קניין עראי, אבל מכיוון שהשתמש בממון זה לשם מצווה, נעשה לו מכאן ואילך קניין נצחי ואמיתי.

להצלחת דביר בן גלי רחל
זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאלהיו ניצרי בן ימנה וגלית בת מסודי
להצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב
לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר ולידל אלחנן רפאל בן אריס ולידל אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוים - חלק כ"ב

האם כאשר גוי קולה אגוזים, גרעינים ושאר פיצוחים האם יש בהם איסור בישולי גוים?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: !

אגוזים ושאר פיצוחים, שעוברים תהליך קליה [בוטנים, גרעיני חמניות, גרעיני דלעת-אבטיח], אפילו אם אינם נאכלים כמות שהם חיים, אין בהם איסור בישולי גוים, וכאשר עברו קליה בתנור על ידי גוי, מותרים באכילה. **מקורות:** מרן ב'בית יוסף' (יו"ד סימן קיג) כתב, שלא גזרו חכמים על הקליות, שאין דרך להזמין את חברו לביתו בכדי שיאכלו קליות. וע"ע שו"ת 'חווה דעת' ח"ד (סימן מב), ובספרו 'הליכות עולם' ח"ז (עמוד קו). וע"ע בשו"ת 'דברי דוד' ח"א (יו"ד סימן ז) וח"ג (סימן יד אות א). והטעם, היות ואינו עולה על השולחן בסעודה. ומה שמעלים אותו בסיום האכילה, היות ואינו אלא כקינוח ואינו קשור לסעודה, וגם המלכים, שאוכלים אותם, אין זה משום חשיבותם - ובזה לא מצאנו, שגזרו חז"ל משום בישולי גוים. ועוד, כיוון שרוב התנורים הם על ידי חשמל, יש לצרף דעת הפוסקים, שאין בחשמל מישום בישולי גוים. אולם, יש להזהר, שלא יהא בהם תערובת איסור בקלייתם. ולעניין עצם השימוש בתנור של גוים, כאשר הוא מיוחד לקליית פיצוחים, נראה שאין להחמיר.

ויש מחמירים. **מקורות:** הגר"י אפרתי בספר 'ישא יוסף' (יו"ד סימן ח) משמיה דהגר"ש אלישיב זצ"ל, שכל דבר העולה על שולחן מלכים גם אם אינו קשור לעצם הסעודה יש בו מישום בישולי גוים. ושכן היתה דעתו של הגרב"ץ אבא שאול זצ"ל. וכן ראיתי בשו"ת 'עמא דבר-אדרעי' ח"א (עמוד קעב) שהביא משם הראש"ל הגר"מ אליהו זצ"ל להחמיר. וכן ראיתי בשו"ת 'עטרת פז' (ח"א חיו"ד סימן ב הערה ו) בשם הגרב"ץ אבא שאול זצ"ל שכתב לאסור.

גוי המכין ירקות [שאינם נאכלים חיים, כגון חציל] והם כבושים במי מלח, מותרים באכילה. **מקורות:** שו"ע (שם) היות ולא אמרין 'כבוש כמבושל' לעניין בישולי גוים. ואף על פי שיש לחוש, שמא כבשו אותם בכליהם האסורים, סתם כלים שלהם אינם בני יומן, והוי נותן טעם לפגם ומותר. וכן העלה הראש"ל בספרו 'הליכות עולם' ח"ז (עמוד קכג).

אולם, כאשר הירקות נכבשו בחומץ יין [לא סינטטי], יש לחשוש מדין איסור סתם יינם. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן קיד ס"ח). אולם אם נגע בירקות כבושים שכבשם ישראל בחומץ יין, לא נאסרו. ראה הרב 'שולחן גבוה' (יו"ד סימן קכג אות יב), ובשו"ת 'בעי חיי' (חיו"ד סימן קסט), והגר"ח פלאגי בשו"ת 'חיים ביד' (סימן כג).

כחו של משפט

סיפר הרה"ג ר' ראובן אלבז על כוחו של משפט, ועד כמה יכול להשפיע על האדם: ת"ח אחד סיפר לי, שהזמין פעם לביתו חשמלאי, לטפל בחוטים, שנשרפו ונקרעו. החשמלאי עבד באדיבות ובעדינות מיוחדת. לאחר שטיפל בתקלה, סידר את הכול, ניקה את כל החוטים שהחליף והשאיר את הבית נקי.

כשסיים, אמר לו הת"ח: "שמע, כואב לי עליך!". החשמלאי לא הבין ושאל: "מה קרה? עשיתי משהו לא טוב?". הלה ענה: "עשית יותר מדי טוב... חבל עליך! אתה מתבזבז! חשמלאים יש הרבה. אבל אם תשקיע את השכל שלך בלימוד, עם המידות האציליות שלך, אתה יכול להפוך לתלמיד חכם!". הלה הודה לו ויצא מביתו.

חלפו שבע שנים. אותו ת"ח הוזמן לחתונה, והוא הגיע אליה. לפתע ניגש אליו אדם לבוש בפראק ובהמבורג, ובירך אותו בחביבות ב'שלום עליכם'. הת"ח לחץ את ידו ובירר בעדינות: "האם כבודו קרוב של המשפחה?". "לא. אנחנו ידידים. אבי החתן לומד אצלי בכולל, והזמין אותי לחתונה".

ואז הוא שאל: "האם כבודו לא זוכר אותי?". הת"ח הודה: "לא, מצטער. מהיכן אני אמור להכיר אותך?". ואז הלה השיב: "אני החשמלאי ההוא", והזכיר את אותו מאורע. "הכול שלך", אמר החשמלאי לשעבר, "תפסתי את עצמי וגדלתי. הלכתי ללמוד, עזבתי את כל העבודה מאחורי. אמרתי לעצמי: 'אם אני יכול להיות ת"ח, אני חייב לעשות זאת. למדתי תורה, פתחתי כולל וכיום אני הרב של הקהילה'..."

חסד באישון לילה

באישון לילה אחד מבאי ביתו של הרה"ק רבי יואל בער מראצפרט זע"א סיפר: לילה קיצי אחד באישון לילה העיר אותו האדמו"ר, וביקש ממנו, שיצטרף אליו בדחיפות לבית מרקחת בעיר, כדי שיוכל לרכוש מכשיר להרחקת יתושים. מאחר ובקשה זו היתה תמוהה בעיניו שיש לעשות זאת באמצע הלילה, הסביר הרבי: כי שמע שאחד השדרי"ם, שהתארח בביתו, מתלונן על הטרדות היתושים בלילה, ולכן החליט לעשות מעשה ולהסיר את הטרדה כדי שלא לגרום צער לאורח.

ביכולתכם להצטרף בלימוד קצר בספר הזוהר הקדוש ולהיות שותפים לסיומי 1000 ספרי זוהר לעצירת המגפה ולגאולת עם ישראל ברחמים. למעוניינים נא להתקשר ל-053-4162582

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PrnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - המקבל הגאון הרב יעקב נחמני זצ"ל

המקובל הגאון הרב יעקב נחמני זצ"ל - נולד בשנת ה'תרל"ב (1871) בעיר מרקש שבמרוקו. משפחתו מיוחסת לר"ף ולרמב"ן, ודרכם לדוד המלך ע"ה. משחר ילדותו ניכרו בו אצילות נפש ומידות נעלות: צניעות ויראת חטא ומעל הכול אהבת תורה, שלא ידעה גבולות. על שקדנותו המופלאה מסופר, כי הנוהג היה שכל תלמידי הישיבה היו חוזרים לבתייהם לסעוד את ארוחת הצהריים. לא כן רבינו, שרצה לנצל גם את הפסקת הצהריים ללימוד התורה. על כן הביא איתו לישיבה לחם לארוחת הצהריים, כדי שיוכל להמשיך ללמוד ולנצל את הזמן. חייו לא היו קלים. שמונה מילדיו ל"ע נפטרו בצעירותם. לפרנסתו עבד כצורף. אך גם בעת שעבד, לא פסק מלימוד התורה.

כשהגיע לגיל חמישים עזב את מלאכתו לגמרי והתמסר ללימוד התורה ולכתיבת ספריו. מרבניה החשובים של העיר מרקש. נודע כת"ח וכמקובל גדול. ענותן מופלא. מלומד בניסים. כשהיה עובר ברחובות, לא היה מרים את עיניו מחוץ לארבע אמותיו. במשך עשרות שנים היה לראש חברת הזוהר בעיר, ופעם בשבוע היו עושים תיקון כרת במשך כל הלילה. ביום פטירתו כאשר אנשי חברה קדישא ותלמידיו החלו לקרוא את תיקון יציאת הנשמה, לפתע התרומם רבינו ממשכבו ואמר: "פנו מקום לצדיקים, שבאו מעולם האמת ללוות אותי!". מיד קרא את הפסוק 'שמע ישראל'. כאשר הגיע לתיבת 'אחד' יצאה נפשו הטהורה במיתת נשיקה. נפטר ב-ט"ז סיון ה'תשט"ו (1955). חי כ-83 שנים ונטמן במרקש. ב-ט"ז חשוון ה'תשס"ה (2004) הועלו עצמותיו הקדושות לארץ ישראל והוא נטמן בהר המנוחות בירושלים. אנשי החברה קדישה, שטיפלו בהעברת גופו הטהור סיפרו, שעצמותיו נשארו בשלמותן, והיו מצוחצחות ומבריקות.

אביו: ר' שלמה. **אשתו:** מרת רינה (לבית רובאס). נישאה בהיותו בן שבע עשרה שנים בשנת ה'תרמ"ח (1888). **מרביתיו:** הגאונים ר' אלעזר הלוי, ר' דוד סויסה, ור' מרדכי אסבעוני. **מתלמידיו:** הגאון ר' לוי סעדיה נחמני. **ילדיו:** שמונה ילדים נפטרו בחייו. נשאר בחיים: ר' לוי סעדיה, ר' גבריאל ומרת רבקה. **מספריו:** **מעט דבש** - פירושים על התנ"ך **בית יעקב** - דרשות **ירוח יעקב** - דרשות **ילקח יעקב** - ביאור על מסכתות הש"ס **טוב טעם** - על שו"ע אורח חיים **מעין גנים** - על 'פתח אליהו'.

בשנת ה'ת"ש פרצה מלחמת העולם השנייה. רבינו נפל למשכב. מחלה קשה ל"ע פקדה אותו. מצבו החמיר מיום ליום. בני הבית הזעיקו אליו רופא נוכרי שהיה מומחה בעיר. אותו רופא, שלא היה 'אוהב ישראל' בלשון המעטה, לאחר שבדק את רבינו, אמר בנימת זלזול לבני הבית: "אין לאביכם עוד הרבה זמן לחיות. אני מעריך, שלא נותר לו לחיות יותר משלושה ימים!".

רבינו, ששמע את דברי הרופא, על אף סבלו התקומם בשארית כוחותיו ואמר: "איך אתה מעז לקבוע את גורל חיי. וכי בידך החיים והמוות? עוד תראה, כי ה' יתברך ישלח לי מרפא ואני אאריך ימים עוד חמש-עשרה שנים. ואילו אתה, שבוטח בכוחך ובבריאותך, דע לך כי לא נותר לך לחיות אלא שלושה ימים. תדע, כי יש מושל בכל הארץ, שהוא קובע, מי יחיה ומי ימות!". הרופא גיחך ויצא מפתח הבית. **עוד באותו היום כבר התאושש רבינו וקם על רגליו, וחזר לסדר יומו כהרגלו בקודש. ואילו אותו רופא נפל למשכב, ואחרי שלושה ימים מת מחוליו. דברי רבינו התקיימו במלואם, והוא האריך עוד חמש-עשרה שנים.**

פעם בעת שלמד אצל רבו הגאון החסיד רבי דוד סויסה, היה רבינו צריך לרבו באיזה עניין בביאור הסוגיה הנלמדת. השעה הייתה כבר שעת לילה מאוחרת. באותה השעה היה הגאון סגור בחדרו לבל יפריעו איש בלימודו. לא היה זה יאה להפריע לרבו בעת לימודו בשעה זו. אך את רבי יעקב הטרידה קושיא שלא נתנה לו מנוח ומאהבת התורה שבערה בו, לא יכול היה לדחות את הקושיא למחר.

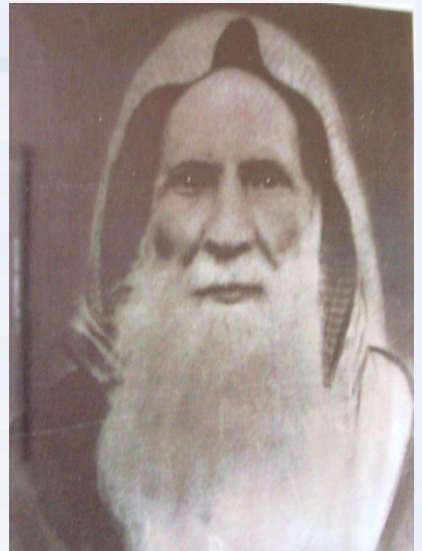
בצעדים זריזים פסע לעבר חדרו של הרב. כשהגיע בסמוך לחדר, שמע מעבר לדלת קול לא מוכר של אדם נוסף, שלומד עם הרב. אותו הקול ערב לאוזנו מאוד. סקרנותו גברה עד מאוד. הוא היצץ מבעד לסדק הדלת וראה כי לפני רבו יושב איש זקן ונשוא פנים, שאור יקרות זורח מפניו. הוא נרתע לאחוריו וחשב להמתין לרבו, עד שייסיים את לימודו עם אותו זקן. כך עמד על מפתן הדלת והמשיך להאזין לנעימות לימודם.

לאחר מספר רגעים חש בעייפות ובכבדות בכל גופו, והוא ישב על המפתן. לא חלף זמן רב ורבינו צנח בשינה עמוקה. לפנות בוקר רבו פנה לצאת מחדרו לתפילת שחרית, והינה הוא נתקל בר' יעקב שישן. נחרד הגאון לשלום תלמידו, והקיש קלות במקלו על הארץ. רבינו הקיץ מתרדמתו ולהפתעתו הוא רואה את רבו מולו, ששאל אותו: "מה הביאך לכאן?". ביקש ר' יעקב סליחה וסיפר, כי הטרידה אותו קושיה, שלא נתנה לו מנוח. אך כאשר הגיע לפתח החדר, ראה את רבינו לומד עם זקן נשוא פנים, שאינו מכירו, ועד שהמתין שהרב יסיים את לימודו עם אותו זקן - נרדם בפתח הדלת. הגאון השתומם בשומעו את דברי רבינו ובהתפעלות גלויה אמר לו: "בני, תלמידי היקר! דע לך, מאחר זכות לראות את פניו של אותו זקן ואף שמעת את קולו, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא. דע לך, שזכות לחזות בפניו של אליהו הנביא זכור לטוב. על כן מובטח אתה, שתזכה לאריכות ימים ושנים, ותעלה במעלות התורה הקדושה".

ביום השלושים לפטירת רבינו, הבית בו היו גרים, הייתה בו עליית גג קטנה. אל העלייה הובילו מדרגות. הימים היו ימי תמוז לוהטים, ובנו ר' גבריאל ישן ליד המדרגות מפאת החום בקרקע הבית. היה בזה סיכון גדול, מפני שבמרקש, בגלל החום המדברי, הייתה נוכחותם של עקרבים ונחשים מצויה. בחלום הלילה ראה הרבנית את רבינו יושב בתחתית מדרגות העלייה בביתם ליד בנו ר' גבריאל.

הרבנית שאלה בחלום: "מדוע בחרת לשבת על המדרגה?" - "כדי לשמור על בני גבריאל", השיב. בבוקר קמה הרבנית, ניגשה לסדר את המצעים ולהחזירים למקומם. כאשר הרימה את הכר, עליו ישן בנה, ראתה לתדהמתה עקרב ענק מסוכן, שהיה תחת הכר. אז הבינה את משמעות החלום - **מדוע היה צריך בעלה הצדיק לבוא מעולם האמת לשבת ולשמור על הבן.**

(הסיפורים מעובדים מתוך 'לקח יעקב' של רבינו).

ובלבד שלא לפגע

ממש לא נעים לעכב את כל השמחה, אבל אין מה לעשות... כל שמחה מלווה במתח-קל מצד בעלי השמחה, שהכול יעבור בשלום. ללא תקלות, עיכובים.

אך עדיין יש הבדל מהותי בין תקלה כלשהי בתחום הקייטרינג, שניתן להבליג עליה, לבין תקלה, שנוגעת בדיני חופה וקידושין...

הנוכחים השתדלו 'להמתיק את הגלולה המרה', ואת אי הנעימות לזוג הצעיר, בזמן שהשליח הלך לדרכו. כולם ציפו כבר לרגע שהשליח יחזור, ויוכלו לסיים את הפרשה.

בסוף זה כמובן קרה. הרב מילא את הכתובה הריקה, והכל בא על מקומו בשלום. בשלב מסוים עזב חכם אליהו את אולם השמחות, ופנה לשוב לביתו.

חכם משה כמובן ליווה אותו, כמו תמיד. באותו רגע, כאשר נכנס חכם אליהו לביתו, הבחין חכם משה, שהוא שולף דבר מכיסו ומניח אותו על השולחן.

זה לא היה נראה לו דבר של מה-בכך. **הסתבר לו, שמדובר בכתובה מהודרת.** כאן התעוררה לו תעלומה, וליתר דיוק שתי תעלומות:

מדוע טרח חכם אליהו לקחת איתו כתובה לאותה חופה? והתמיה השניה: אם הייתה ברשותו כתובה, מדוע לא הציע להשתמש בה, כאשר נוכח במצוקה שנוצרה עקב פסילת הכתובה הקודמת?! הרי כולם שם נאלצו להמתין זמן רב ורבינו יכל היה לחסוך את הזמן עבור כל האורחים וכמובן למנוע את עוגמת הנפש של הזוג!?

אז חשף בפניו רבו וחותרו, שלפני כמה ימים הזמינו אותו לסדר את החופה והקידושין, ולכן הכין את הכתובה. אבל ברגע שהבחין שמישהו אחר כבר מסדר חופה וקידושין, שוב לא היה צורך בכתובה שהכין.

החידה עדיין לא נפתרה. עדיין לא מובן מדוע לא הציע להשתמש בה, כאשר נוכח במצוקה שנוצרה עקב פסילת הכתובה הקודמת. הרי היה ניתן לחסוך את כל הזמן שהתבזבז לריק, ואת העיכוב שהיה לשווא!

"כל זה לא היה שווה כלום", הסביר חכם אליהו, "אם כאשר הייתי מושיט את הכתובה. **מהלך מעין זה היה גורם לבעל השמחה להיזכר, שהוא בעצמו הזמין אותי לסדר חופה וקידושין. הוא היה מתבייש נורא!**"

"אלו אנשים של פעם", סיכם בהתרגשות חכם משה את הסיפור באוזני נכדו, "**זכינו לראות במו עינינו דברים, שהיום לא רואים.**"

להלן סיפור מופלא, המעובד מתוך '**איש לרעהו**' ויש בו כדי ללמדנו עד כמה רבותינו נזהרו לבל חלילה במעשיהם ייפגע מאן דהו אף כאשר אותו אדם הוא עצמו פגע בלא משים באותו הרב.

הרב הצדיק חכם משה מוהדיב שליט"א, הינו משרידי דור-דעה בארגנטינה. הוא כבר מעלה מגיל תשעים בלי עין הרע. הוא מקדיש את רוב יומו לקבלת קהל. ישנם אנשים המבקשים להתייעץ עימו בשל חוכמתו הרבה וישנם הבאים לבקש ממנו ברכה.

הקהילה היהודית ב'בואנוס איירס'- עיר הבירה של ארגנטינה, מורכבת מכמה וכמה חוגים ועדות. אחת מהן של יהודים, שהיגרו למדינה מדמשק.

חכם משה הוא אולי זקן היהודים שהיגרו מדמשק, שעדיין חי בקרבנו. מוצאו ממשפחה של מקובלים, והוא עצמו זכה לשמש גאוני עולם. כיום הוא משמש כרב קהילת 'שערי תפילה' בבואנוס-איירס.

רבינו סיפר לנכדו שיחי' את הסיפור הבא: בצעירותו היה חכם משה תלמידו המובהק של המקובל והגאון חכם אליהו סולי צצוק"ל.

את כל תורתו קיבל ממנו, וגם זכה לשמש אותו רבות - שימושה של תורה. בסופו של דבר גם זכה, שרבו בחר בו כחתן לבתו, והוא זכה להיכנס למשפחת סולי המפוארת והמיוחסת.

יום אחד הוזמן חכם אליהו לסדר חופה וקידושין אצל אחד מקהילת 'שובה ישראל' בארגנטינה. כמו תמיד הכין החכם את הכתובה מראש. **דאג למלא את כל הפרטים וכן הכין את כל מה שצריך, וביקש מתלמידו, חכם משה, שילווח אותו לחופה.**

כאשר הגיעו השניים למקום, הבחינו שרב אחר הוזמן לסדר חופה וקידושין. חכם משה לא היה מודע לכך, שחכם אליהו הוזמן לסדר חופה וקידושין, ואילו חכם אליהו לא אמר על כך מילה, והמשיך להשתתף בשמחה כאחד האורחים. טוב, לא ממש התייחסו אליו כאחד האורחים, אלא כרב חשוב לפי כבודו ומעמדו.

הכול עבר בשלום עד שהגיע הזמן לקריאת הכתובה. פתאום הסתבר, שבכתובה ישנן מספר טעויות חמורות, וצריך להחליף אותה.

אבל כיצד יחליפו אותה אם במקום אין עותק נוסף של כתובה ריקה? אין ברירה, במצב מעין זה, צריכים לשלוח מישהו, שיביא במהירות כתובה ריקה אחרת וימלאו אותה.

הרב הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל פואד אברהם בן רג'ניה ז"ל אביבה בת איירין ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחתה ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה אברהם בן טובה ז"ל	הרב הרב שביב בן אסתר אטון זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה עמירם בן דבורה ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה מזל בת שמעון ע"ה יוסף בן מרים נוסרת ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה לטיף בן פרחתה ז"ל דניאל רפאל בן חגית ז"ל יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה	הרב הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישעיה בן סטה מקנין זצ"ל דוד יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל דוד בר חסיה ז"ל חוה בת יעקב צבי ע"ה יצחק יצקן בן רחל ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעידה ז"ל	הרב הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל מסעוד בן יקוט ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעמה בת גורג'יה ע"ה חי יזיז בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעמה ע"ה דוד יצחק בן פרחתה ז"ל גורג'יה בת נעמה ע"ה
--	--	---	--

גליון באר הבדשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

נשא

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת נשא

א	ימי תשלומין – עדיין ניתן לקבל את התורה
ב	אסרו חג בעבותים – לקשור עצמו אל החג גם לאחר זמן
ו	נשא את ראש – תכתב זאת לדור אחרון
ח	וסר מרע – מעלת המתגבר על יצרו כש'גהנום' פתוחה תחתיו
יא	נזר אלוקיו על ראשו – כוחה של קבלה, וחשיבות ומעלת הנזיר
יג	ולעלובת נפש תושיע – ישועות גדולות בזכות הבזיונות
טו	להטיל שלום – זהירות בכבוד הבריות ומניעת צער מכל יחיד

פרשת נשא

נתינת התורה חלף וחמק בלא שיותיר בו רישומא דקדושה. ועל כך נאמר 'מה יפו פעמך בנעלים', שהכתוב משבח ומקלם אותם פעימות הלב ומעיד עליהם 'מה יפו' - כי 'פים' וחביבים הם אותם מחשבות טהורות, כי בכוחם לרומם את האדם, ועל ידם מתחזק 'לחטוף' מעתה.

ובפרט כעת, כשאנו עומדים ב'שבועת ימי תשלומין' לחג השבועות, אשר דינם כעיצומו של חג

ימי תשלומין - עדיין ניתן לקבל את התורה בתיב (שה"ש ז ב) 'מה יפו פעמך בנעלים', ובוזה"ק (תיקון לה: צב:) דרשו פסוק זה על נעילת החג. וביאר הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע ש'פעמך' רומז לאותם פעימות הלב לעת נעילת היו"ט, שהלב פועם בהרגשת כאב - אויה לי, פנה יום, לא התעוררתי ולא התרוממתי כפי מה שאפשר להשיג בחג קדוש כזה, על אחת כמה וכמה לעת נעילת חג השבועות שמרגיש שלא זכה לקבל את התורה (כל אחד לפי ערכו)^א, ויום

א. הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל נשא משלו, איש יהודי מהלך ברחובה של עיר בסוף היום, ולפתע הינו צועק מחרדה - אוי, אוי עדיין לא התפללתי מנחה, ומיד רץ לכיוון השטיבלאך ו'תופס' מנחה במהירות כפי שנראית התפילה כשאין דעתו של אדם מיושבת עליו. אמר לו שותפו לדרך, חשבתי שאם ה'אוי' כל כך גדול - מי יודע כיצד תראה ה'מנחה'... אך 'למעשה' ה'אוי' שלפני מנחה היה אדיר וחזק כפליים מהמנחה עצמה שמחמתה נשמעה הצווחה. והנמשל - בני ישראל מכינים את עצמם ארבעים ותשע יום 'שבעה שבועות' לקראת מתן תורה בהכנה רבתי, בכל יום ויום מכריזים 'היום... לעומר', ומן הדין היה שה'שבועות' יהא פי כמה וכמה... אך למעשה פעמים שבחג עצמו 'הילד איננו'...

ב. פשיטא ואין צריך לומר כי תכלית מחשבות אלו להביא את האדם לידי התעלות ולא לידי עצבות ומרה שחורה רח"ל, וידוע מאמר צדיקים ש'שברון לב' הוא ה'מפתח' לכל דבר שבקדושה ואין לך מדה טובה הימנה, ולהיפך העצבות מורידה ומשפילה עדי ארץ, והיא המגונה ביותר.

'מעשה' בעשיר בעל נכסים רבים אשר למד בספרי מוסר שאין לו לעשיר להתגאות בעשרו כי ה' מוריש ומעשיר, משפיל גאים עדי ארץ, וברגע אחד יכול להתהפך הגלגל ולאבד כל נכסיו. נכנסו הדברים בליבו כארס של עכנאי ואחזה בו חרדה גדולה מתוך דאגה עצומה, שהנה יכול הוא להפסיד כל ממונו ומאין יחיה ויתפרנס, והתהלך במחשבות אלו קודר כל היום, ניסו ידידיו ומקורביו לדבר אל ליבו ולהרגיעו מפחדיו, אך לא הועיל מאומה אלא חזר ואמר כל העת, הבו עצה כיצד לשמור על הוני שלא ירד לטמיון, לא עברו ימים רבים עד שהשתבשה עליו דעתו כליל ונאלצו להכניסו ל'בית משוגעים'... ועתה נחזי אנן ונתבונן, 'מסכן' זה חשב את המחשבות אשר עוררו עליהם חכמי המוסר, אך במקום שיגיע לו מתוך כך התועלת והתכלית שרצו בעלי המוסר להנחיל אותו - להביאו לידי הכנעה וענווה, הלך האיש והבין שעליו לטכס עצות היאך לשמור ממנו... וקלקל לעצמו בזה ובבא.

על דרך זה ממש, כך היא דרכו של יצר מימים ימימה 'לסובב' את האדם ולבלבלו - לשבור את רוחו ולא את ליבו... ורבים חללים הפילה, על כן זהירות יתירה נדרשת בעת שעורך חשבון נפשו היאך עבר עליו החג לבל ייפול לייאוש ולעצבות ויאמר 'כל זה איננו שוה לי'... אלא אדרבה ידע את אשר לפניו ויתחזק ויתחדש מעתה ועד עולם. משל למה הדבר דומה לשני מדינות שערכו מלחמה ביניהם, אלו נעמדו בצד מזרח ואלו נערכו למולם בצד מערב, והחלו להשליך ולזרוק זה על זה חיצי מוות, תוך כדי סערת הקרב הלכו החיילים אנה ואנה וזזו מעמדותיהם הראשונות עד ש'נהתהפכו היוצרות', אותם שעמדו בתחילה בצד מזרח נעמדו עתה בצד מערב וכוונו כלי המשחית לעבר המזרח, לעומתם חיילי המדינה השניה שהיו בראשונה במערב הגיעו עד לצד מזרח והמשיכו ב'מלאכתם' להשמיד להרוג ולאבד. והנה אחד מהחיילים אשר עמדו עתה במזרח 'זכה' לטיפשות מופלגת, ובמקום למשוך בחץ ולדרוך קשתו לצד מערב כנגד האויב אזי ירה על חבריו שעמדו על ידו כשהוא פוצע בהם פצעי מות, מיד ניגשו אליו גיבורי חייל ובקשו להתיז ראשו בחרב כדין 'רוצח במזיד', החל הלה לייבב, מה חטאי ומה פשעי, והרי נאמן אני למלך בכל רמ"ח ושס"ה ופקודתו שמרה רוחי לכוון את כלי הזיין לצד מזרח... אמרו לו שוטה שבעולם וכי אינך רואה שכלי הזיין שבידך מכוונים כנגד חבריך ואתה הורג בהם...

'נאך' (אחר) שבועות היא 'נאך' (עדיין) שבועות (- שבת הבאה אחר חג השבועות היא עדיין שבועות, כי תיבת 'נאך' פירושה 'אחרי' ו'עוד', ולשון נופל על לשון). והיה הגה"ק המהרש"ם מבערו'אן זי"ע (אור גדליהו, וע' עירין קרישין השלם) מראה מקור הדברים בתשובות הרדב"ז (ח"ו סימן ב' אלפים קע"ח) המביא את דברי הגמרא (יומא כא:): שהיו מגביהין השולחן לפני עולי רגלים ואומרים להם ראו חיבתכם לפני המקום שסילוקו כסדרו (שנשאר חם כביום הנחתו), ומשמע שבכל שלושת הרגלים עשו כן, והנה בשלמא בפסח וסוכות עשו כן בשבת שבתוך הרגל, אבל ב'שבועות' שאינו אלא במשך יום אחד היה השבת חל לאחר הרגל ואם כן מה שייד להראות את הלחם לעולי רגלים בשבועות, אלא ע"כ, שהיו עולי רגלים ממתנינים עד אחר השבת, נמצא שהשבת היא המשך לחג בכל תוקף הקדושה.

ובך כתב הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (נשא ד"ה אבי) בזה"ל, והנה איתא (ע' באמ"ח בשלח אות כט) שבעת קריעת ים סוף לא היו אז דתן ואבירם, כי היו מאלו שאמרו נשובה מצרימה, ואחרי ששמעו כי הים נקרע לכל ישראל חזרו ונקרע הים שוב פעם במיוחד עבורם, וכמו כן בחג הק' של קבלת התורה, שאפילו שישנם באלו שהתאחרו ועדיין לא קבלו התורה, מקום הניחו להם מן השמים בשבת זה.

אסרו חג בעבותים – לקשור עצמו אל החג גם לאחר זמן הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (אמרי הרי"ם ראה ד"ה וביים) מבאר בלשון הכתוב הנ"ל 'מה יפו פעמך

עדיין. עדיין השערים פתוחים, וכל מי שלא 'קיבל' את התורה עד עתה יבוא בעת זיכנום, כי עדיין הארת החג מתנוצצת ומאירה. וכך איתא בתוס' (חגיגה ט. ד"ה תשלומין) שאף שבשאר ימים טובים נחלקו בגמרא האם כל ימי התשלומין להביא עולת ראייה הם תשלומין דראשון או שכל יום יש בו חיוב לעצמו, מ"מ בימי התשלומים לשבועות כולי עלמא מודו שהם תשלומים ליו"ט עצמו (עיי"ש), והרי שפשיטא שנמשך עדיין עיצומו של יום.

חידוש נפלא מצינו ב'חק יעקב' (או"ח סי' תעג סק"א) שכתב שמי שלא בירך ברכת 'שהחיינו' בחג השבועות כי נאנס או ששכח וכיו"ב יכול לברך שהחיינו בכל שבעת ימי התשלומים, ואף שעתה יום חול הוא מ"מ יש בו מקדושת החג (ופקפק בדבריו המהר"ל דיסקין זי"ע, אך אף לשיטתו ניתן לקיים את מצוות הקבלת פני רבו ברגל (ר"ה טז:)) כל שבעה, הרי לך שלכו"ע יש בימים אלו ענין החג עצמו).

נודע מה שכתב הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ספר הזכות פר' נשא) 'המדרש מאריך' (בפרשת נשא) יותר מבכל מקום, וכן בזה"ק האידרא. ולמה, נראה – לפי שבכל שנה הפרשה (חלה) בחג שבועות שניתנה לנו התורה וכו', והרי שבימים אלו הקב"ה נותן 'שפע' של תורה, כי עדיין השערים פתוחים לרווחה לכל הרוצה לבוא וליטול את ה'.

על אחת כמה וכמה שניתן עדיין להתקרב אל הקודש בהגיע יום השב"ק שלאחר חג השבועות, וכנודע מה שאמרו צדיקים (הרה"ק מטשארטקוב זי"ע ועוד) ששבת

כיוצא בדבר ייאמר בספר מלחמות ה', ש'חשבון הנפש' ולב נשבר הם כל זיין החזק ביותר כנגד היצר הרע, מה עושה אותו מלך זקן, מהפך את כלי המלחמה להביאו לידי עצבות, ותחת אשר יהרוג את היצר הרי הוא אוכל והורג את עצמו... אלא אותו חשבון הנפש צריך להביא אותו לידי התעלות, שיאמר לעצמו מעתה אקח את עצמי בידיים, מתוך שמחה וצהלה על שיכול להתקרב אל הבורא ית"ש, ואל ישמע ליצרו המדכא את רוחו שכבר אין לו סיכוי... וכמו שאמר הרה"ק מקאצק זי"ע על הא דאיתא במשנה (אבות ב יח) 'אל תאמן בעצמך עד יום מותך' שאם אין לאדם להאמין בעצמו שהוא צדיק תמים, וכבר לא יכשל לעולם ועד, קל וחומר שאין לו להאמין כי רשע גמור הוא, וכבר אבדה תקוותו ח"ו.

ג. הוסיף ה'בית אברהם' לפרש בעניין זה בלשון הכתוב (תהילים קב א) 'תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו', שאפשר לפרש 'יעטוף' מלשון 'מאחר' [וכמו שנאמר (בראשית ל מב) 'העטופים ללבן'], והכוונה, כי הנה בשעת היריד ניתן להשיג 'מציאות' בזול, אמנם ה'עני' מאחר תמיד את שעת הכושר, שהרי אין לו מעות לילך לקנות בם, ועד שמצליח לקבץ סכום כלשהו כבר לא נשאר בשוק אלא דברים גרועים ופחותים שאף אחד לא חפץ לקנות אותם [וכמו שאמרו (ב"ק צב.) 'בתר עניא אזלא עניותא' – אחרי העני הולכת העניות, כלומר, שמחמת עניותו מפסיד עוד ועוד].

בנעלים, שרומזו על 'נעילת החג' (וכמובא מדברי הוזה"ק) בזה"ל, 'פעמך' הוא מלשון 'הולם פעם' (ישעיה מא ז, והיינו ה'מכה בכל כוחו') שהיו"ט דופק ומעורר ופותח וכו', וכאשר זה בא 'בנעלים' היינו שנועל שלא ילך ויתפזר לחוץ אז הכתוב משבח 'מה יפו פעמך בנעלים', עכ"ל. כי היו"ט דופק על לב האדם ומעוררו להתחדש בעבודתו ית"ש לגדול אהבת ה' המתגלית בימים הקדושים האלו, ופותח אצלו שערי אורה שיוכל מעתה להתייבב על דרך טוב, אך אין די באותם רגעים טובים אלא אם נועל בקרבו וקושר אותה התרוממת שלא תלך כלעומת שבאה, אלא שתישאר אצלו גם לאחר היו"ט.

והנה קודם מתן תורה כתיב (שמות יט טז) 'ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר' ולא נזכר 'לפידים', ואילו לאחר מתן תורה נאמר (כ טז) 'וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים' ולא נזכר 'ברקים', ומבאר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע (יתרו ד"ה ויהי), כי הברק הוא האור המאיר להגע ומסתלק, ואילו בלפיד יש אש של קיימא, ואכן קודם מתן תורה היה האור רק בבחי' 'ברק', שהיה קשה להחזיק את ההתעוררות בלב, אבל לאחר קבלת התורה כבר היה האור קיים בלפיד, והיה ביכולתם להחזיק את השפע הקדושה שישאר אצלם בפנימיות לבם.

כיו"ב, גם לעניין ה'עני בדעת', שהיה עתה ה'יריד' הגדול ביותר שבשנה, יום נתינת התורה לבני ישראל, אך עניותו גורמת לו 'להפסיד את ההזדמנות', ועוברים עליו הימים הכי טובים ומאירים בלא כלום, ועל זה נאמר תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו, ששופך נפשו לפני ה' 'למה נגרע'... וזאת נחמתו בעניו, כי כאשר מתחנן במר נפשו להיושע בעניינים רוחניים בוודאי ימלאו משאלתו ובקשתו.

ד. ר"ל, שהיו"ט מעורר את האדם להתעלות בעבודת השי"ת 'ופותח' לו שערי אורה, כי זה תכלית 'הימים הטובים' - ליתן לאדם כח שיוכל להתקדם ולהתעלות בעבודתו ב'ימות החול'.

הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע נשא משלו, לאחד שהיה לו 'חמור' נאמן, עמו נשא משאותיו ונסע במסעותיו, ויהי היום, באמצע הדרך - שוד ושבר, החמור עם משאותיו נפל לבירא עמיקתא, לא איבד האיש עשתונותו, הזעיק מיד את המנוף (crane) וזה עשה עבורו את העבודה בשלימות בהגביהו את החמור עם כל המשאות לדרך המלך. אחר הדברים האלה עשה האיש ק"ו בעצמו, וכך דרש, אם המנוף הצליח להגביה את החמור, מדוע עלי ליסע הנה והנה עם החמור, עדיף עבורי להתחיל להשתמש עם המנוף לצורך נסיעת ונשיאת המשאות... וכך עשה, העמיס את חבילי משאותיו על המנוף, אבל משבא להמשיך בדרכו, מצא שהמנוף אינו זז אפילו מרחק פסיעה אחת, ותמה האיש מאד, על מה אירע לו ככה... עד שבא חכם אחד והאיר את עיניו, שכל ה'קל וחומר' שנשא בעצמו פריכא הוא, כי אין כוחו של המנוף אלא בהגבהת חפצים וחבילות, אבל אין לו כל כח להמשיך ולהתקדם בדרך, רק החמור הפשוט יכול עשות כן. כל זה כדרך משל לדידן, כוחם של חגים ומועדים להגביה את האדם מעל כל ה'בורות' שנפל בהם בימי החולין, אבל להמשיך ולהתקדם בדרכיו אי אפשר לו אלא ע"י עבודתו בפשטות בכל יום ויום מימות החול, ובזה יעלה ויבוא לידי מעמדו הראוי לו.

ה. כיוצא בדבר ביאר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (הובא בליקוטי יהודה בפרשת עמ' ס) בלשונות הפסוקים בפרשתן (ז פד-פח), 'זאת חנוכת המזבח ביום המשח אותו וגו'', זאת חנוכת המזבח אחרי המשח אותו, כי לא די בכך שמקבלים את רוב ההשפעות 'ביום המשח' - בזמן של ההתעלות. אלא העיקר להמשיך את קדושת היום אף 'אחרי המשח' אחר לכתו מעמנו.

ו. כי קבלות טובות לאורך ימים הם ה'כלי' המחזיק בתוכו בשמירה מעולה את כל אוצרות הקדושה שזכינו להם בהאי יומא רבה.

וכבר מילתנו אמורה פעמים הרבה שאין הכוונה לקבלות גדולות ועצומות ולמעלה ממדרגתו, שהרי לא יוכל לעמוד בהם 'ויפול הנופל ממנו'. ובזה ביאר הגאון רבי ברוך שמעון שניאורסון זצ"ל ראש ישיבת טשעבין הטעם שפר' נשא נקראת בסמיכות לחג השבועות, כי בפרשתן מצינו כמה גדול כוחה של קבלה קטנה, בנזיר המקבל על עצמו שלא לשתות יין שלושים יום בלבד, והפליגה התורה במעלתו עד שנאמר 'קדוש יהיה לאלוקיו' (וכמו שיתבאר להלן), והיינו טעמא, כי אפילו קבלה ב'משהו' יש לה חשיבות גדולה לפני אבינו שבשמים.

ולא עוד אלא שאפילו קבלה טובה למשך זמן מסוים משאירה רושם אדיר אצל האדם אף לאחר שנסתיימה התקופה, וכמו שכתב האלשיך הק' לפרש בלשון הכתוב בפרשתן (ו כ) 'ואחר ישתה הנזיר יין', ודקדקו המפרשים,

בפרשתן (ו ה), 'קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו', והובא בגמ' (תענית יא.) שמכאן הוכיח רבי אליעזר שהמצער עצמו לפרוש מתאזותיו ומהנאות עוה"ז נקרא קדוש, והקשו, שלכאורה סותר רבי אליעזר את עצמו, כי בברייתא אחרת אמר להדיא שאסור לאדם לצער עצמו, ותירצו 'לא קשיא, הא דמצי לצעורי נפשיה הא דלא מצי לצעורי נפשיה'. וכפי פשוטו, מסקנת הגמ' היא שבמקום שיכול לצער עצמו אזי יכול לפרוש מן המאכל ומן היין ונקרא קדוש, ואילו במקום שאינו יכול לצער עצמו אסור לו לצער עצמו ואם עשה כן נקרא חוטא. אכן ה'ישועות יעקב' (או"ח סי' תקע"א) פירש להיפך,

גם יוסיף לעצמו נדרים וסייגים שהם ה'מעמיד' והמקיים את התורה, ומרחיקים את האדם מן העבירה'. וכמו שכתב הרה"ק ה'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע (יתרו ד"ה וירא) לפרש בהא דכתיב (שם) 'וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק', ש'העם' ראו והתבוננו בדעתם היאך יוכלו לקיים את כל המצוות ומי הוא שיכול לעמוד בהם, אך 'וינעו לבבם ויעמדו מרחוק, פירוש נתנו עצה ותחבולה להעמיד הדברי תורה והמצוות על ידי סייגים והרחקות וכו', וזהו ויעמדו - עשו העמדה למצוות, על ידי מרחוק - פירוש על ידי הרחקות וסייגים שגדרו חז"ל.

מדוע נאמר כאן 'הנזיר' - והלא כבר סיים נזירותו ושוב אינו נזיר, אלא מכאן שאף שכבר מותר ביין אך עדיין נשאר בשם 'נזיר' לעולם ועד, ותמיד 'נזר אלוקיו על ראשו'.

אמנם לאידך גיסא, אין הכוונה לקבלות שאינם דורשות ממנו מאומה - כמו ששמעתי מאיש חכם דוגמא לדבר, ששמע יהודי שנתעורר ב'התעוררות' עצומה, מיד גמר בדעתו וקבל על עצמו קבלה טובה, מה עשה, עמד ואמר בכוונה גדולה ובלב שלם 'הריני מקבל עלי שאברך את 'ברכת החמה' (הנאמרת אחת לכ"ח שנים) לאחר טבילה במקוה, מתוך הכתב, כשראשי מכוסה בשני כיסויים והנני חגור באבנט' (גארטל)... ודבר שפתיים אך למותר.

וכמו שפירשו צדיקים (דברי שמואל דברים ד"ה ה', ומטו לה משמיה דהרה"ק מקאצק זי"ע) לבאר מה שאמרו חז"ל (שהש"ר ה ב) 'פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח שעגלות וקרונות נכנסים בו', שלא לחינם נקטו חז"ל בלשונם 'כחודו של מחט', כי אין הכי נמי, אין צריך לפתוח פתח אלא קטן כחודו של מחט, אך מאידך צריך שידקור את עצמו כמדקרות המחט...

ז. סיפר משמשו של הגאון ה'מנחת יצחק' זצוק"ל, באחד הימים כשיצא ה'מנחת יצחק' עמו מביתו שברחוב ישעיהו בעיה"ק ירושלים, והנה לימינו היה 'כיכר השבת' ולשמאלו עמד בית טומאה ושיקוף כידוע. נענה ה'מנחת יצחק' למשמשו בכאב ואמר לו. בכל ספרי 'שו"ת מנחת יצחק' לא נשאלתי אפילו פעם אחת האם מותר להלך כאן בצד שמאל סמוך למקום הטומאה והתועבה... כאומר, רבות יש לאדם לגדור עצמו, ובפרט בעניינים אלו שפעמים והם נוגעים באיסור ממש ולא ב'גדר וסייג' גרידא.

איש יהודי היה בעיה"ק ירושלים ושמו הרה"ח רבי מנחם אייזנבאך זצ"ל, והיה האיש מבאי ביתו של ה'מנחת יצחק', לפרנסתו היה מסובב ר' מנחם בין חנויות 'תשמישי קדושה' שבחוצות ירושלים ומספק להם טליתות וציצית, ספרים ומזוזות, כיסים לטו"ת, ואף חפצי מצוות הבאות מזמן לזמן כגון מנורות לקראת חנוכה ומגילות לקראת פורים. ר' מנחם היה מחזיק את סחורתו במחסן שהיה לו בשכונת 'מאה שערים', ומשם הפיצם לכל הצריך. ומכיוון שלא היה לו רכב על כן היה כל מסחרו מתנהל בהליכה ברגל ממקום למקום. והנה, בין הסוחרים שסחר עמם היו גם כמה חנויות לתשמישי קדושה ברחוב יפו, (והוא מהרחובות שלא היו מלאים ביהודים חרדים לדבר ה' בדווקא...), ביום מן הימים התעורר ר' מנחם שאין זה תכלית לאדם ירא שמים להסתובב במקומות כאלו, ע"כ גמר אומר בהחלטה איתנה שמעתה איננו מהלך לאותם מקומות כרח' יפו וכדו', והודיע לכל הסוחרים דשם שמעתה הינו מפסיק מלבוא אליהם, וכל הרוצה לבוא אליו ל'מאה שערים' לקנות סחורה ישמח למכור לו.

אחר 'החלטה' זאת נקפו לבו שמא לא זו הדרך הנכונה, מכיוון שבאותו זמן החל להשיא את צאצאיו בזה אחר זה בליעה"ר שכידוע ההוצאות מתרבות בזמנים אלו, ונסתפק שמא מתורת השתדלות עליו להמשיך להלך לשם. היות והיה בן בית אצל המנחת יצחק והיה אצלו כמעט בכל יום, ניגש אליו ר' מנחם ושאלו אם נהג כהוגן. השיב לו המנחת יצחק אם היית שואל אותי בטרם החלטתך איני יודע אם הייתי מורה לך לנהוג כן. אך מכיוון שכבר עשית 'למעשה' אברכך שתצליח במעשה ידיך, ואף ארבה להפציר ולהתפלל אל ה' שיצליח את כל דרכיך, ולא יחסר לך כל, ושמעתי מהמשב"ק שה'מנחת יצחק' נהנה מאוד ממעשה זה.

יוצא מאתו, וכל איש יהיה מי שיהיה אם אך משכיל הוא, ירבה בלימוד התורה מיד בצאת החג ובוה ישאיר על עצמו את האור הגדול לסייע בעדו לעבוד את ה' ולהתקרב אליו בכל השנה (הובא בקול 'עקב פר' אמור בד"ה והקרבנות. לתלמידו הגה"ק בעל מלא הרועים זי"ע).

ורמז לה הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע בלשון הכתוב (תהלים קיח ב) 'אסרו חג בעבותים עד קרנות המזבח', שהרי אמרו חז"ל (מכות י.) שדברי תורה קולטים את הרוצח מפני גואל הדם או ממלאך המוות (עיי"ש), וכעין זה אמרו גם לגבי המזבח, וזהו שאמר הכתוב אסרו חג בעבותים על ידי לימוד התורה שהיא תקלוט אותו בקרנות המזבח".

עוד יש להוסיף, דהנה איתא בגמרא (ברכות סג.) 'למה נסמכה פרשת סוטה לפרשת נזיר, שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין'. והקשה הרה"ק

שאם אינו יכול לצער עצמו מלאכול כמו שצריך - מצווה הוא להתענות ולפרוש, שמאחר שאינו שולט בתאוותו מחויב הוא לעשות גדרים לכל יימשך אחריהם, ורק אם יכול לצער עצמו אזי אסור לו לעשות כן, שמאחר ששולט על עצמו אין טעם להתענות לחינם (והיה מרגלא בפומיה דהרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע שאביו הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע קילם פירוש זה במאור).

והזמן גרמא לקבל על עצמו 'עול תורה' בפשוטו בריבוי קביעת עיתים לתורה^ט, שאין לך בלי מחזיק ברכה ברוחניות ובגשמיות כתורה^ה, והיא השמירה הגדולה ביותר לכל השפעות החג. וכנודע מאמרו של הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע, שבכל חג ומועד מאיר הקב"ה על כל אחד ואחד מבני ישראל הארה גדולה, ועל ידי אור זה שכלו של אדם מתגבר ומתחדש בעבודת ה' ובעסק התורה. אך בצאת החג גם אור זה

ח. הגה"ק רבי חיים מוואלאזין זי"ע שאל פעם יהודי אחד מדוע אינו קובע עתים לתורה, תירץ האיש את עצמו, שהוא טרוד בטרדת הפרנסה ואין עיתותיו בידו לעסוק בתורה, אמר לו הגר"ח אם כן, במה הינך שונה מאומות העולם, שהרי בשעה שסובב הקב"ה עם התורה אצל האומות העולם ושאלם האם ברצונם לקבל את התורה, ענו לו זה בכה וזה בכה, בני עשו ענו שכל חיותם הוא מרציחה וכבר נתברך אביהם 'על חרבך תחיה' וכן שאר האומות, הא לך שמיאנו לקבל את התורה מפני פרנסתם וחיותם, ואם כן אף האומר שאינו קובע עתים לתורה מפני חיות נפשו ופרנסתו הרי הוא כאותם האומות...

ט. אומרים משם הגה"ק ה'בן איש חי' לבאר בדרך צחות מה שאנו אומרים 'מודים אנחנו לך ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות', כי הנה בתיקון ליל שבועות אנו עוסקים ב'קרנות' התורה - כשאומרים תחילת וסוף כל פרשה ומשנה, ועל כך אנו מודים ומבקשים שיהיה חלקנו מיושבי בית המדרש בכל השנה לעמול ולעסוק בכל התורה, ולא רק לאחוז ב'קרנות' בליל שבועות ותו לא מידי...

י. וכדאיתא שמטעם זה נאמר בתורה ברכת כהנים בפרשתן, כי פרשת נשא חלה ברוב השנים לאחר חג השבועות, ולאחר קבלת התורה זוכים לכל הברכות בכל מיילי דמיטב. ויש שהוסיפו שעל כן אומרים בכל יום ברכת כהנים מיד לאחר ברכת התורה, כי תיכף לאחר ברכת התורה זוכים לכל הברכות האמורות בה.

יא. והנה פעמים הרבה מתלונן האדם לאמור, הן עברו עלינו ימים קדושים כאלו, אבל נפלתי גם נפלתי, ושוב הנני מסתובב עם 'עכברים' ושטויות בראשי... על כגון דא יסופר במשל למי שהרחיק נדוד לארצות הגולה, שם הוקצה לו ארמון מפואר לצורך אכסנייתו, אלא שהלה נכנס לקומת המרתף (בייסמענט) עם חבילותיו ומטלטליו, ויהי אך הניח את חפציו ומטלטליו על הארץ מיד מצא שעכברים וכל מיני שרצים רוחשים עליהם... מה עשה, העלה את חפציו מעל גבי השולחן... אך לא עבר זמן ארוך וגם שם מצאוהו העכברים והמזיקים, משם העתיק את מקום חפציו ע"ג הארון - וגם שם לא שקטתי, יצא איש לרחובה של עיר וילך לדרוש ה'מומחים' - וכי כל העיר כאן נגועה במכת העכברים ושמונה שרצים... ויענוהו כל העם יחדיו, לא ולא, אלא אתה הוא שירדת למרתף, והרי שם 'מקומם כבוד' של כל העכברים והמזיקים, ואכן, כל עוד שתשאר 'תקוע' בשבתך בבייסמענט תמצא את השרצים והמזיקים רוחשים מסביבך... הרי ארמון מפואר הוקצה עבור מע"כ, מה לך כי תשב מתחת לאדמה, קום עלה קומה אחת, לבית הארמון, ותמצא שאין כאן לא שרצים ולא עכברים - רק פאר והדר מלכות שבמלכות... כיו"ב, פעמים רואה האדם שבכל פינות שהוא פונה הוא מוצא 'שרצים' ומזיקים ברוח או בגשם... והוא תמה על עצמו מדוע אין העכברים מניחים לי לנפשי, איני מוצא דרך להפטר מהם, מה תקנתו 'עסוק בתורה' וכמאמר המשנה (אבות ו ב) 'כל

באר הפרשה - פרשת נשא

ולדידן ייאמר, אחר שעבר עלינו יום גדול וקדוש כקבלת התורה, בו תואר כלה מאוד נתעלה, וכל אחד מגיע למדרגת הנבואה ונחשב כמלאך, ונתגדלה מעלת החכמה בקרבנו, הרי היצר הרע מתגבר ביותר להשכיח אותה התעוררות שהיה בחג ולהפיל את האדם עד לשאול תחתית, על כן עלינו להרבות בתורה ובמעשים טובים עד שיהיו 'מעשים מרובים מחכמתו'².

נשא את ראש – תכתב זאת לדור אחרון

בפרשתן (ד כט), 'בני מררי למשפחותם לבית אבותם תפקוד אותם', הקשה הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ת"מ פר' נשא בדיבור הב') מדוע לא נאמר 'נשא את ראש' כדרך שנכתב לגבי בני קהת (לעיל ד ב) 'נשא את

רבי מנחם מנדל מוויטעבסק זי"ע (פרי הארץ בפרשתן) שאדרבה, מי שראה במו עיניו את עונש החוטא ממילא יתרחק מן החטא, מדוע עליו גם להזיר עצמו מן היין, והרי הוא יודע מה יעלה בידו אם יחטא. ומבאר עפ"י דברי המשנה (אבות ג ט) 'כל שמעשיו מרובין מחכמתו חכמתו מתקיימת, וכל שחכמתו מרובה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת', כי כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו (סוכה נב.), אמור מעתה, מי שראה סוטה בקלקולה [שהוא המקום היחיד שהובטחנו על 'נס נגלה'], ובזה הוסיף 'חכמה' על חכמתו – לדעת עד כמה גרוע המהלך אחר שרירות לבו, ממילא הינו מחויב להרבות מיד ב'מעשים טובים' – על כן, יזיר עצמו מן היין, כדי שיתרבו מעשיו על חכמתו, ועי"ז יהא לו שמירה מן היצה"ר.

העוסק בתורה הרי זה מתעלה – כאותו שעלה לקומה עליונה, במקום גבוה שבו אין שולטים כלל מזיקים ושאר מרעין בישין, והוא את נפשו הציל.

הנה אמרו חז"ל (ברכות נג): שכנסת ישראל נמשלה ליונה, 'דכתיב (תהילים סח יד) כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ, מה יונה אינה ניצולת אלא בכנפיה אף ישראל אינן ניצולין אלא במצות', ואמרו בעלי המוסר שרמז גדול יש בדמיון ישראל ליונה, כי בא ללמד את הדרך שעל ידה נוכל להינצל מן היצר, שכשם שיונה זו בשעה שבא אחד לצוד אותה הרי היא מתרוממת בכנפיה ומגביהה שחקים, ובשונה משאר בעלי חי המנסים להחזיר מלחמה שערה בציפורניהם או בידיהם ורגליהם וכדו', כך הדרך הטובה להינצל מכל פיתויי היצר הוא על ידי שיתרומם האדם בעסקו בתורה ובעבודתו, ובכך יגביה עצמו מכל אותם הבלים, ואם ימצא אדם סיפוקו הנפשי בתורה ובעבודת השי"ת לא יצטרך לחפש סיפוקים אחרים רח"ל.

מעשה בבחור שלא קיים בעצמו את הפסוק 'שתולים בבית ה', אדרבה, היה מהדר בקיום הסיפא – 'בחצרות אלו קינו יפריחו'... פ"א ניגש אליו 'ראש הישיבה' ואמר לו הנני יודע מה הם מחשבותיך... תמה הבחור לשמוע רוח הקודש בנגלה ממש... ושאל את הראש-ישיבה מניין לו למר, אמר לו, לא נביא אנכי ולא בן נביא... אלא כך אמרו חז"ל (אבות דר"נ ריש פ"ב) 'רבי חנינא סגן הכהנים אומר, כל הנותן דברי תורה על לבו מבטלין ממנו הרהורי חרב, הרהורי רעב, הרהורי שטות, הרהורי יצר הרע וכו', הרהורי דברים בטלים, הרהורי עול בשר ודם, שכן כתוב בספר תהילים על ידי דוד מלך ישראל, שנאמר (יט ט) פקודי ה' ישרים משמחי לב, מצות ה' ברה מאירת עינים. וכל שאינו נותן דברי תורה על ליבו נותנין לו הרהורי חרב, הרהורי רעב, הרהורי שטות, הרהורי יצר הרע וכו', הרהורי דברים בטלים, הרהורי עול בשר ודם וכו', ומאחר שאינך נותן דברי תורה על ליבך, הרי גלוי וידוע לכל העמים מה הם המחשבות המתרוצצות במוחך...

יב. סיפר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע משל לאיש שהתאוה תאוה, לשנות יין יקר ומשובח אלא שלא היו די מעות בידו כפי מחירו הגבוה של אותו בקבוק, לאידך, גברה עליו תאוותו, על כן טרח ונתייגע רבות להשיג את הסכום הנדרש, מכר כמה מכלי ביתו והוסיף ללוות ממון הרבה מחבריו, שכיניו וידידיו, עד שבס"ד 'השיגה ידו כדי גאולתו' – וקנה את היין המשובח, משם פנה למלאכת השתיה עד שנתבסס והשתכר, והנה מדרך השיכורים לקיים מה שנאמר 'חיל בלע ויקיאנו'... ואף הוא הרגיש בנפשו צורך נורא להקיא את כל תכולת מעיו, אך לפתע 'תפס את עצמו' וחשב, הן כה הרבה טרחתני עד שהגעתי 'אל המנוחה ואל הנחלה' ואף השקעתי בו דמים מרובים תרתי משמע, וכי ברגע אחד אקיא את הכל חוצה בלא שיבלע בדמי... והתאפק בכוחות למעלה מטבע אנושי שלא להקיא. סיים הרה"ק ואמר, כמה יש להתעורר לענין הזמנים הגבוהים בהם האדם קונה קניינים רוחניים, והוא משקיע מדמו וחלבו לקנותם – כמה עליו להיזהר ולהישמר שלא 'יקיא' אותם חוצה, אלא יחזיק בהם בגבורה כדי שישארו אצלו ויותירו בו רושם טוב לכל השנה כולה.

ומלוחציהם, לא אמר עליהם נשא את ראשם לבית אבותם, אחר שהם עומדים במדרגה שאין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם, כמו שאמרו חז"ל (ע"ב ב"ב י) דורו של שמד אין בריה יכולה לעמוד במחיצתם, והיאך יאמר בהם נשא לבית אבותם, הרי אין צריך לרומם אותם אל מדרגת אבותם כי 'אבותם טפלים להם והם גדולים מהם'.

ומבאר חיוק גדול לדורנו - דור אחרון, אשר אנחנו טרודים סחופים ומעורבבים מכל צד ומיצר - בני מררי כפשוטו וכמשמעו, ועל ידי ההתחזקות באמונה פשוטה בבורא עולם, לעשות רצונו ולעבדו עד כמה שידנו מגעת - כפי שכלנו ומוחנו, הרי אנו חשופים יותר מהדורות הקודמים, וכלשון ה'חתם סופר' שאבותם טפלים להם והם גדולים מהם.

חיבה יתירה נודעת לנו, בני דור האחרון אשר הנסיונות רבו למעלה ראש, כי דייקא נסיונות אלו מוכיחים כי חשיבות מיוחדת יש לעבודתנו, וכמו שאמר הרה"ק מסאטמאר זי"ע על דברי ה'תוספות יום-טוב' (אבות ה), שבמסכת יומא (א ז) איתא שפירחי כהונה היו עומדים

ראש בני קהת מתוך בני לוי למשפחותם לבית אבותם, וכן לגבי בני גרשון (בריש הפרשה פסוק כב) 'נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם למשפחותם'.

ומבאר ה'חתם סופר', כי הנה 'קהת וגרשון' מרמו על זמני אורה שהיו לישראל - קהת מורה על העת שישבו ישראל בארצם, מלשון 'ולו יקהת עמים' (בראשית מט י). גרשון מרמו על העת שכבר גורשו מארצם אך עדיין היו להם חכמים שהורו להם את הדרך ילכו בה (שהו במקום הקרבת הקרבנות, ועין בחת"ס שמרמו בארוכה בשמותם של בני קהת וגרשון), ועל זמנים הללו - כשהם יושבים לבטח בארצם ואף בגלות כשחכמי הדור מאירים עליהם מכבודם, נאמר נשא לבית אבותם, כי אבותם חשופים מהם ויש לנשא ולרומם את הבנים שיהיו במעלת בית אבותם. אך בדור האחרון בדורו של שמד, נקראים בני ישראל 'בני מררי' על שם שממרים את חייהם בייסורים קשים, וכפי שנרמו בשמות בניו של מררי - מחלי ומושי, 'מחלי' מלשון חולי ומכה, ו'מושי' מלשון שמשו מאהליהם, והם טרודים סחופים ומעורבבים מכל צורותיהם במחרפיהם

יג. וכך כתיב לקמן בפרשת בהעלותך (יב ג) 'והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה', וידועה תמיהת רבים ממפרשי התורה, היאך היה עניו מכל האדם, וכי לא ידע שהוא גדול מכל האדם אשר על פני האדמה, וכמו שנאמר (דברים לד י) 'ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים', והוא היחיד מתוך כל יצורי אנוש שעלה למרום כמה פעמים למשך ארבעים יום וארבעים לילה - לחם לא אכל ומים לא שתה כמלאכי ה' צבקות, וא"כ היאך היה סבור בדעתו כי הוא הפחות מתוך כל האדם אשר על פני האדמה.

אלא מבאר הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זי"ע ב'ספר המאמרים' (שנת תרע"ט, עמוד תרעה), וז"ל, משה ראה ספרו של אדם הראשון (בו כתוב כל מעשי הדורות מבראשית עד תחיית המתים, כמבאר בשמו"ר מ ב), וראה שיקום דור בעקבתא דמשיחא שלא יהיה בהם השגה אלוקית, והיינו שההשגה שלהם אינה נחשבת להשגה כלל, ובפרט לגבי השגת משה לא תהיה השגתם נחשבת למאומה, וגם שלא תהיה להם עבודה אמיתית במוח ולב, רק יהיה קיום המצות בפועל ממש [היינו שיעשו המצוות בגופם, אבל בלא כוונה במח ולב], ואף גם זה יעלה להם במסירות נפש, שיהיו כמה מניעות ועיכובים בגוף ונפש בריבוי העלמות והסתרים, ויעמדו נגד כל מונע ויקיימו המצות במסירות נפש, היה (משה) בתכלית השפלות בעצמו מפני היתרון הזה, שהם גדולים הרבה ממנו. פירוש, כי כאשר ראה דור אחרון שהם מלופפים בצרות וייסורים ואפופים בחשכות ובהסתרות, ואעפ"כ יתגברו שוב ושוב ויתחזקו באמונה, מבלי להתייאש, אז השפיל משה את דעתו, כי ידע שהם גדולים יותר ממנו, והדברים נפלאים. (בוודאי שאין לנו שמץ השגה בקצה גדלותו של משה, ואלמלא נכתב אי אפשר לאומרו, אך יש ללמוד מן הדברים מעלת דורנו העומדים באמונתם על אף הנסיונות העוברים עליהם).

יד. איתא בספר הקדמון 'ברית מנוחה' (הובא באור לשמים פר' תצוה ד"ה עוד נ"ל רבוע יהיה), דבאמת חשיבותו של דור האחרון גדלה עד מאד, ומה שאמרו (שבת קיב:) אם ראשונים כמלאכים אנו כבני אדם, ואם ראשונים כבני אדם אנו כחמורים, כל זה אינו מדבר אלא בימיהם, כי לפי ערך הדור היו האחרונים כחמורים אל מול גדלות הראשונים - התנאים הקדושים מצוקי תבל. אבל בימינו אנו - כשהחושך יכסה ארץ, ואין אתנו יודע עד מה, ואעפ"כ מתחזקים בני ישראל לעבוד את ה' כפי כוחם ושכלם, הרי הם חשופים יותר מהצדיקים שבדורות הראשונים.

באר הפרשה - פרשת נשא

לפני ולפנים, וכשיכיר כל אחד בכוחותיו הגדולים יקל לו להתגבר ולנצח את יצרו.¹

וסר מרע – מעלת המתגבר על יצרו כש'גהנום' פתוחה תחתיו בפרשתן (ה כה), 'ואם לא נשמאה וכו' ונקתה ונזרעה זרע', ופירש רש"י, שאם היתה יולדת עד עכשיו בצער תזכה לילד מעכשיו ברווח, וכן איתא במדרש (במ"ר ט כה), שלדעת רבי יהושע, אם היתה יולדת נקבות יולדת זכרים, שחורים יולדת לבנים, קצרים יולדת ארוכים, יולדת לשתי שנים תלד בכל שנה, יולדת אחד יולדת שנים, יתר על כן אמר רבי אליעזר 'שאם היתה עקרה - נפקדת'. ולכאורה צ"ב, בשלמא מה שתנצל ממיתה ניחא, שהרי הוברר שלא חטאה, אבל מדוע מגיע לה שכר גדול כ"כ, הרי מדובר כאן במי שעברה עבירה שנסתרה לאחר שקינא לה בעלה, ולא נהגה כצדיק הדור... וביאר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע, אדרבה, מאחר שכבר עמדה בעמקי תהום בשאול

בליל יום הכיפורים בסמוך לכהן גדול, אם היו רואים אותו כשהוא מתנמנם, היו מכין באצבע צרידה - להקיצו, עיי"ש. ומבאר התויו"ט, כי יצר טוב ויצר הרע מתקוטטים זה עם זה כשני אויבים, וכשאחד מהם רואה שקרוב הוא להיות מנוצח מתחזק על עמדו להילחם בראותו כי בלתה אליו הרעה, ומכיוון שגדולה קדושת ליל יום הכיפורים עד מאוד, ובפרט גבי 'כהן גדול' - שהוא עתיד לעמוד למחרת בעבודת הקודש לכפר על הכלל כולו מכל חטאיהם, על כן מנסה הסט"א בכל כוחה להכשילו ולטמאותו, לכן הוצרך הכהן שמירה גדולה כל כך.²

ומכאן, שבדורנו זה אשר אף עיניים עוורות רואות את מלחמת הסט"א על כל יחיד ויחיד מבני ישראל ללכדו ב'רשתם' ולהפילו לבור שחת, מזה נלמד כמה גדלה חשיבותו הרבה של דורנו, שכל יחיד ויחיד יכול להשיג בעבודתו להיות ככהן גדול ביום הכיפורים הנכנס

ואילו הרה"ק מרוז"ן זי"ע אמר בדברי הגמ' הנ"ל (עירין קדישין השלם מס' שבת), דהנה כשאנו רואים 'אדם' עומד ומתפלל לפני בוראו אין בזה כל חידוש ורבוע, אמנם לכשנעבור ליד עדר החמורים ולפתע נראה אחד מהם עומד על רגליו ומתחיל לשבח את בוראו ומתפלל לפניו הרי תרעש הארץ מה'נייעס' (החדשות) המרעישות... ואז לא ידקדקו אחריו אם תפילתו היא מקרב הלב או לאו, כי עצם עמידתו בתפילתו רבוע גדולה יש בה. וזהו 'אם ראשונים בני אדם, אנו כחמורים', א"כ, תפילתנו כתפילת אותו החמור שבעצם הדבר שאנו מתפללים בדור אפל ושפל כזה יש בו כבר רבוע, אין מדקדקים אחריה ותתקבל ברחמים.

טו. הוא (הרה"ק מסאטמאר) היה אומר, שהנה איתא בגמ' (ר"ה טז:) שהשטן מתערבב ומתבלבל בעת תקיעת שופר, ואמרו בירושלמי (מובא בתוס' שם ד"ה לערבב) שהוא מתערבב מכיוון שהוא מתיירא שמא שופר של משיח הוא שומע, וכבר שבו ישראל בתשובה, ולכאורה צריך ביאור - הרי זה עידן ועידנים - משך אלפי שנים שבני ישראל תוקעים בשופר ועדיין לא הגיעה זמן גאולתם, ומדוע דייקא בעת הזאת שאינם עומדים ביראתם כדורות הקודמים באה זמן גאולתם. אלא, כי אין הקובע לפי גודל המצווה, רק לפי הזמן - כחלישות הדור וחוזק נסיונותיו כן רבה חשיבותו של הדור למעלה למעלה, ובדורנו - דור אחרון, אשר כל מעט ומעט עבודת הקודש עולה בקושי רב, הרי קושי זה מעלה חשיבותם לאין ערוך, עד שבכוחם להחיש פעמי הגואל, מה שלא נעשה בדורות הקודמים להם (ואף השטן מודה בכך עד שהוא נבהל כל כך...).

טז. הוסיפו לבאר עד"ז את תפילת הכה"ג לפני ולפנים 'שלא יכנסו לפניך תפילת עובדי דרכים', ולכאורה צריך ביאור, וכי מהם חשש כל כך הכהן גדול, אלא כי בהיותם בדרכים בעת עמידתם בנסיון 'שמירת עיניים' הרי גדולתם כמותו ממש - ככה"ג הנכנס לפני ולפנים, ושפיר יש לו לחשוש מהם... והנה הכה"ג הזכיר י' פעמים את שם הוי"ה, ויחדיו הם עולים בגמטריא ר"ס (260), כיו"ב יש לרמז בעובדי דרכים השומרים על העיניים, כי עין בגמטריא ק"ל (130) והשומר על שתי עיניו עולה בגמטריא ר"ס (260=2X130), לרמז שהשומר עיניו שקול ככה"ג הנכנס לפני ולפנים.

ומהאי טעמא היו מלווין אותו בצאתו בשלום מן הקודש ואומרים 'אשרי העם שככה לו' - והרי לו נאה ולו יאה לזמר 'מראה כהן' - לשבח את הכה"ג עצמו, וכי מה ענין יש לזמר ולשבח את העם, אלא לרמז לנו ענין זה, כי אשרי העם - ביד כל העם להיות ככה - ככה"ג הנכנס לפני ולפנים, בהתגברם על הנסיונות.

תחתית, ו'משם' עצרה בעצמה, באמרה לא אחטא בשום יותר מכל עמידה בנסיון שעדיין לא נכשל במאומה^י, אופן - התגברות כזו חשובה ביותר לפני המקום ב"ה כי 'לפום צערא אנרא'^ט, והמתגבר כארי לעשות רצון

יז. מעשה בבחור שנפל ל"ע עד לשאול תחתית ממש רח"ל, עד שמשום מעשה שהיה נתעורר והחל להתחזק בכל כוחו לבל ישוב לכסלה עוד, ולעלות שוב 'על דרך המלך', לאחר חג השבועות שפך מר ליבו בפני 'מורה דרכו', וכה אמר, הנה חבריי נתעלו בחג השבועות למעלה ראש, התרוממו ב'אהבה רבה', עלזו ושמחו בקבלת התורה, ואילו אני התגברתי בכל כוחי שלא לשקוע באותם חטאים, אבל לעלות ולהתעלות ב'עשה טוב' מאן דכר שמייה.. אני אנה אני בא. השיב לו רבו בדבר חיזוק נפלא, הנה בהיות בית המקדש על מכונו ותפארתו עמדו הלוויים על דוכנם וכינורות ושאר כלי שיר בידם, וניגנו בשיר וזמר מנגינות ערבות המביאות את האדם עד לכלות הנפש אל האלוקים ולתשוקה עצומה לקירבת אלוקים לי טוב, גם היו 'כהנים בעבודתם', שוחטים בהמות וטובלים אצבעם בדם ומזים על המזבח, ועתה נחזי אנן, איזו עבודה חשובה יותר לפני המקום ב"ה, האם עבודת הלוויים ברוממות הנפש וב'עולם האצילות'... או שמא עבודת הכהנים המתעסקים בבהמות ומתלכלכים בדם, פשיטא שעבודת הכהנים, ש'אין כפרה אלא בדם', ורק בקרבנות כתיב 'ריח ניחוח', ולא בעבודת השירה של אותם בני עלייה. כי עיקר הנחת רוח שיש לו להקב"ה הוא בעת שיהודי מתבוסס בדמו בשעת נסיון ו'מקריב מעצמו', ואם לעיני בשר נראה שהוא 'מלוכלך' הרי באמת באותה שעה עולה ממנו 'ריח ניחוח' לפני המקום ב"ה.

יח. מעשה שהיה בימי קדם כששלטו העוני והמחסור בכל פינה בעיה"ק ירושלים, והנה מדרכם של בית תלמודם של תשב"ר שהיו מעניקים לתלמידיהם פיסת 'מזונות' אחת לשלושים יום בכל 'ראש חודש', פעם היה תלמיד נבון שלגודל אהבתו אל אביו החליט לעצור בעצמו בכל כוחו מאכילת העוגה ולהגישה כ'מתנה' לפני אביו, מיד כשקיבלה מידי המלמד עטפה בנייר, ושמר עליה מכל משמר לבל יתנסה ב'נסיון' לאוכלה, ב'הפסקה' הראשונה פתח ה'עטיפה', הביט בעוגה וירא כי טוב - ולא יכול להתאפק, על כן נגס בה בצידה כשיעור 'כל שהוא', ומיד סגר הנייר, ב'הפסקה' הבאה שוב פתח ונגס בצידה השני.... סוף דבר, בבואו לביתו הגיש את העוגה לאביו בקריאה של חיבה ראה נא אבי מה הבאתי לך מבית תלמודי... נתמלא לבו של האב צהלה ורינה, אבל כשפתח את הנייר ומצא שהעוגה נגוסה (געביס'ן) מכל צדדיה, אז זלגו עיניו מהתרגשות שני דמעות גדולות, בראותו עד כמה חשק בה הבן, וכבר 'נכשל' באכילה זעיר פה זעיר שם, ומכל מקום עצר בעצמו במסירות נפש להציל ככל האפשר להגיש לפני אביו מזה נתרש האב פי כמה וכמה... אף לדידן ייאמר, אכן, נפלת ונכשלת, כבר נגסו בך בכל פינה ופינה, אדרבה, דייקא כשתשוב תחזור בך, ומעתה תעניק לאביך שבשמים את הנותר מהנגיסה והנשיכה ותערב מנחתך לפני הקב"ה פי כמה וכמה.

יט. פעם בכה המשמש של הרה"ק מראפשיץ זי"ע לפני רבו על ה'טלית ותפילין' שלו שנגנבו, נענה לו הרבי כדרכו בקודש במליצה ואמר לו, 'מה כל הרעש', הרי התפילין אינם כלל שלך, אלא אחד של רש"י ומשנהו של רבינו תם, והטלית שהיתה שם הרי היא 'טערקישע טלית' - של מדינת טורקי... וגם הסידור לא שלך היה אלא 'בארדיטשובער סידור', אם כן מה היה שלך ומה גנבו ממך, רק את ה'נרתיק' שהיה ממילא קרוע ומחורר לגמרי, וכי שווה להקים על כך תאניה ואניה...

והנה פשיטא שלא הוציא אותו צדיק מפיו מילתא דבדיחותא בעלמא, ואכן הרבה רמזים שונים נאמרו בכוונת דבריו הק', ולדידן יש מקום לומר, שהתורה והמעשים טובים שהאדם מקיים ועושה אינם שלו כלל, כי החינוך שקיבל מאבותיו ורבותיו הם אשר גרמו לו ללכת בדרך התורה והעבודה, ואילו הוא עצמו אינו אלא בית קיבול הממשיך את מה שקיבל מאביו ומרבותיו, ובכלל כבר אמרו חז"ל (ויק"ר כז ב) דכל קיום מצוותנו לא בא לידינו רק במתנת הבורא שהרי 'מי מל את בנו עד שלא נתתי לו בן זכר, מי עשה לי מעקה עד שלא נתתי לו גג, מי עשה לי מזוזה עד שלא נתתי לו בית, מי עשה לי סוכה עד שלא נתתי לו מקום וכו', רק החורים שבכלי הקיבול - כלומר הנסיונות שהוא עובר כשהוא כבר 'מחורר' לגמרי - הם שלו, ורק הם נקראים על שמו... ולרמיזא בעלמא יאמר, שעל כן מקובל אצל העולם לכתוב את שמם על נרתיק התפילין, ורמז יש בו, שחלק זה שייך לו באמת. וכמו שאמר הרה"ק מקאברין זי"ע שכל יפיו של 'כתר המלכות' בא לו מהחללים הריקים - מקום שלא ניצוק בו לא זהב ואף לא כסף אלא אוויר ריק מכל... ומשם נתפשט היופי לכל הכתר כולו, וכלומר ממקום הקושי והייסורים משם מתקבל ומתכבד הקב"ה.

פעם אחת בא אדם אחד נזיר מן הדרום וראיתיו שהוא יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים. אמרתי לו, בני, מה ראית להשחית את שערך זה הנאה, אמר לי, רועה הייתי לאבא בעירי, הלכתי למלאות מים מן המעיין ונסתכלתי בבבואה שלי ופחו עלי יצרי ובקש לטורדני מן העולם, אמרתי לו, רשע, למה אתה מתנאה בעולם שאינו שלך, במי שהוא עתיד להיות רמה ותולעה, העבודה שאגלחך לשמים, מיד עמדתי ונשקתיו על ראשו וכו', אך כאשר הנזיר מתגבר ומונע עצמו הרי דייקא אותו שער הוא 'עטרה ונזר' לראשו, כי הוא הביאו למעלה נוראה זו של המתגבר על יצרו בשעת נסיון^{כא}.

ובך כתב הרמב"ן (ו ב) לבאר הטעם שהאריך הכתוב בפרשתו (פרק ז) בעניין קרבנות הנשיאים^{כב}, והזכיר

קונו וחפץ צורו מתוך עמק הבכא, מן הדין היא שיטול שכרו משלם^{כג}.

בפרשתו (ו יג), 'וזאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו יביא אותו', איתא ב'ספרי', וכי אחרים מביאים אותו, והלא הוא מביא את עצמו (כי מלשון הכתוב 'יביא אותו' נראה שאחרים מביאים אותו - את הנזיר). ומבאר ה'משך חכמה' בזה"ל, ועפ"י הפשט יתכן לומר, שיביא את נזרו והוא נזר שלו, הוא השער שעליו נזר אלוהים, וזה אמר שיביאנה פתח אוהל מועד. עכ"ל. והיינו ששערות הנזיר הם ה'נזר' והכתר שלו, אותם יביא למקדש. ויש להעמיק בדברים, כי 'שער הראש' מורה על הרדיפה אחר תאוות עוה"ז, וכדאיתא בגמ' (נדרים ט:): 'תניא, אמר שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחד,

כ. מעשה נורא מביא רבי ניסים גאון, ומשם נשכיל עד כמה חשובה לפני המקום כל התגברות של אדם (הובא בשינוי קצת במס' שבת נו: וברש"י שם, אך רבינו ניסים גאון מביאו באריכות, הובא בסדר הדורות, חלק תנאים ואמוראים אות נ'), מעשה באיש יהודי ושמו נתן, הלה משפל אנשים היה והרבה לחטוא ולפשוע רח"ל בגרועות שבעברות. אמנם, פעם אחת עצר בעצמו על פתחה של עבירה, ולא עבר על דעת קונו, כעבור כמה ימים פגש בו רבי עקיבא בנתן זה הרוכב על גבי החמור, וראשו מאיר כחמה בצהרי היום, בהילו נרו עלי ראשו. זימן את תלמידיו ושאלם מי הוא אדם זה, ענהו התלמידים הלא זהו נתן בעל עבירה השפל. אמר ר"ע לתלמידיו, האם ראיתם על ראשו דבר מה, ענו התלמידים לאמר, לא ראינו מאומה. ויאמר להם, מהרו והביאוהו אלי. ויבוא נתן לפני ר"ע שאמר לו, בני אור גדול מאיר ביקר על ראשך, ובידוע אצלי שאתה הוא מיורשי העולם הבא, הודיעני מה דבר גדול עשית. סיפר לפניו נתן שעצר בעד תאוות לבו מלעשות דבר עברה אחת, ועשה כן על אף שהוא בעל עוון גדול, וכבר עבר כזאת וכזאת, אך הפעם עצר עצמו. השתומם ר"ע על הכוח הרב שהיה בו להתאפק, ויאמר לו, אכן, דבר גדול עשית ולכן משחק הבורא באור גדול על ראשך. והנה כל זאת בהאי עלמא, ובעלמא דאתא עאכו"כ תתגדל ותתקדש בזכות מעשה זה. עתה בני שמעני, שב לפני ואלמדך תורה הרבה. ויעש כן, וישב לפני רבי עקיבא, ויפתח הפותח ואין סוגר את דלתות לבבו בתורה, ויהי לימים מועטים גדל האיש נתן עד כי גדול במאד מאד בתורה, ונעשה הוא עצמו תנא קדוש. והוא הוא רבי נתן צוציתא הידוע לנו משמעתתא דבי רבנן.

מכאן תצא הקריאה להחשיב כל פעולה טובה אפי' אם אינו נוהג כן תמיד רק עתה - פעם אחת, וכרבי נתן שאף אחרי שכבר חטא רבות רח"ל עצר בעד תאוותיו פעם אחת ויחידה, ומזאת הפעם עלה ונתעלה להיות אחד מהתנאים הקדושים, מעתה יתחדש ויתגבר כל אדם, מבלי לחשב באיזה מצב הוא נמצא, וכל התגברות והתגברות כוחה רב עד מאד בשמי שמים.

כא. מעשה נורא הביא הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (ריש פר' וישב) על הגה"ק רבי נפתלי הגדול זי"ע (בעל סמיכת חכמים) אשר היה מקורב למלכות, וראתה אותו בת המלך ובער בה היצר כאש להבה, והעמידה אותו בנסיון כאשת פוטיפר ליוסף כשהיא לבושה בבגד שחץ וטמא, ובחכמתו הגדולה הצליח להינצל מידה. וכאשר נודע הדבר למלך רצה לפייסו מאחר שהיה בזה פגיעה בכבודו, והציע לו כל הון דעלמא, אולם הגה"ק רבי נפתלי זי"ע אמר שאינו חפץ כי אם באותו מלבוש טמא, וציווה לעשות ממנו תכריכים לאחר שיבוא יומו, כי הם יגינו עליו מפני המזיקים. והדבר נורא למתבונן, כי בדעת בני אדם אין לך 'שמירה' יותר מבגד קדוש שלבש אותו אחד הצדיקים הקדמונים, ומיהו האיש שאינו מתאוה שיניחו בקברו קיטל של הבעש"ט הק' זי"ע וכיו"ב... אכן מהי השמירה הגדולה ביותר - אותו דבר טמא שעמד בו בנסיון.

כב. אגב אורחא, מצינו בשל"ה הק' (מס' שבועות תורה אור) בעניין קדושת דברי התורה, וז"ל, עוד מוסר אחד אני צריך להודיע, אותן שאומרים במרוצה דברי התורה מכח ששגור בפיהם, כגון י"ב פרשיות של י"ב נשיאים, מאחר

נוראות איתא בספר 'לב שמחה' (תשמ"ג ד"ה איש) וז"ל, לימוד עמוק מזו הפרשה, והוא פלאי פלאים, שהאדם רק מקבל עצמו שלא לשתות יין שהוא דבר היתר, ואפילו לזמן מועט של שלושים יום, וכבר מגיע למדרגה כ"ב גבוהה שהכתוב מעיד עליו כי נזר אלוקיו על ראשו, קדוש הוא לה' וכו', לשונות כ"ב של התעלות וקדושה. למדים אנו מכאן בוחה הגדול של קבלה שהאדם מקבל על עצמו¹, שבבחי הקבלה שקיבל על עצמו דבר מה נותנים לו מן השמים עוד יותר, ומקבל בוחות עליונים - נזר אלוקיו על ראשו. והלימוד מזה, בשיש לאדם דבר מה שאינו יכול להתגבר עליו, יקבל על עצמו להימנע ממנו, ובבחי הקבלה יתעלה ויקבל בוחות עליונים ועי"ז ממילא יוכל להתגבר. עכ"ל. הוסיף עוד הלב שמחה (תשמ"ג ד"ה איש) לפרש בלשון הכתוב 'איש כי יפלא' - שכביכול התורה עצמה מעידה על הפלא הגדול עד היכן מגיע בוחה של קבלה טובה².

כל נשיא בפני עצמו בסדר קרבנותיו, אף שכולם הביאו קרבן שווה, והיה יכול לנקוט בלשון קצרה, ולהזכיר קרבן נחשון בן עמינדב נשיא שבט יהודה שהביא ביום הראשון, ולכתוב אחר כך 'וכן הקריבו הנשיאים איש איש יומו', ומבאר הרמב"ן וז"ל, והנכון בטעם הכתוב כי הקב"ה חולק כבוד ליריאו, וכמו שאמר (שמואל א' ב' ל) כי מבדדי אכבד' וכו', ועל כן חזר והאריך וכפל העניין י"ב פעמים באריכות גדולה, שלא לקצר בכבוד הנשיאים האחרים.

נזר אלוקיו על ראשו - בוחה של קבלה, וחשיבות ומעלת הנזיר

בפרשתן (ו ב-ח), 'איש או אשה כי יפלא לנדור נדר נזיר להזיר לה' יג' וגו', עד מלאת הימים אשר יזיר לה' קדוש יהיה וגו', כל ימי נזרו קדוש הוא לה',

שהדברים כפולים ומכופלים קורין אח"כ במהירות, עבירה גדולה היא בידם. כי כל אות ואות תלויין בו רבני רבבות עולמות רוחניות, ולא לחנם נכפלו הדברים. ואשרי המדבק עצמו בהבל פיו וראיית עינו באותיות התורה, גם בתורה שבע"פ, בפוסקים. כשלמדתי תורה אצל הרב הגאון והחסיד מהר"ר שלמה זלה"ה היינו עומדים בטור או"ח סי' לו בענין חסרות ויתירות של ארבע פרשיות (שבתפילין) 'בכור' מלא 'זכור' מלא 'הוציא' מלא וכו' עד גמר כל הסימן היה קורא מילה במילה, ואני הייתי קורא הכל במהירות מאחר שאין שם דבר הצריך עיון או פשט, וגער בי הרב החסיד במאד מאד, ואמר, צריך להחשיב דברי תורה ולאמרם בנחת ובאימה וביראה, כי הדברים שמחים לפני הקב"ה. עכ"ל. כג. פעם הלך הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע עם משמשו, בדרכם ניגש גוי אחד ושאל את המשמש 'מי הוא רבינער זה?' ('רבינער' הינו רב בלשון גוים, וכיון שראה אותו בבגדי רבנות שאל באיזו עיר הוא משמש ברבנות), השיב המשמש ואמר 'הוא אינו רבינער, אלא וואנדער-רבינער...' (כך היו מכנים את האדמו"רים, מפני האותות והמופתים שהיו מחוללים בכוחם בקרב הארץ, כי משמעות 'וואנדער' בשפת האידיש הוא 'פלא'), תמה הגוי ושאל מה משמעות 'וואנדער-רבינער', נענה הרה"ק מהוסיאטין ואמר - יש 'רבינער' על מדינה שלימה, ויש 'רבינער' על עיר אחת, ויש רק על שכונה אחת, אולם יש 'רבינער' על עצמו (היינו ששולט על רצונותיו) והוא הנקרא 'וואנדער-רבינער'... והסמיך לכך חתנו הרה"ק ה'אהלי יעקב' זי"ע, שכן מבואר ב'אבן עזרא' בפרשתן (ו ב) דבנזיר כתיב לשון 'יפלא' מפני שעושה דבר פלא, כי רוב העולם הולכים אחרי תאוותם והוא פורש עצמו מהם, וכמו כן זה שאינו הולך אחרי תאוות לבו, לו נאה ויאה הכינוי 'וואנדער רבינער'. כד. מעשה באחד ששפך צערו בפני המשגיח הגאון רבי יחזקאל לעויןשטיין זצ"ל על שלא זכה לזש"ק, יעץ לו הגר"י שיקבל על עצמו ללמוד סדר מוסר בכל יום במשך עשר דקות, הלה קיבל על עצמו ומיד נושע בס"ד. לפליאת מקורביו הסביר המשגיח כי אין כאן שום 'מופת', אלא בשעה שאדם מקבל על עצמו 'קבלה טובה' הרי הוא נעשה כבריה חדשה ו'פנים חדשות' באו לכאן, ואף אם נגזרה גזירה על אדם פלוני, הרי על האדם החדש לא נגזרה הגזירה.

כה. איתא בגמ' (תענית ח:) 'בימי ר' זירא גזור גזרה וגזור דלא למיתב בתעניתא', והיינו, שגזרה מלכות הרשעה על ישראל, ובנוסף גזרו עליהם שלא ישבו בתענית (עי' רש"י ומהרש"א בטעם גזירה זו), ולא ידעו מה לעשות היאך לבטל את הגזירה מאחר שלא יכלו להתענות, 'אמר להו ר' זירא נקבליה עילוין ולכי בטיל הגזירה ליתביה' - נקבל על עצמנו עתה להתענות לאחר שתתבטל הגזירה שלא להתענות, והקבלה עצמה תהא נחשבת כתענית, 'אמרי ליה מנא לך הא, אמר להו דכתיב (דניאל י' ב) ויאמר אלי אל תירא דניאל כי מן היום הראשון אשר נתת את לבך להבין ולהתענות לפני אלוקיך נשמעו דבריך'. ומבאר המבי"ט (בית אלוקים שער התפילה פ"ג) וז"ל, הנה נתבאר כי מצד קבלתו

'אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו, כי אם לשארו הקרוב אליו' וגו', ואילו הנזיר אסור להיטמא אפילו לשבעת הקרובים, ודינו ככהן גדול. יתר על כן כתב האלשיך הק', שבכהן הגדול כתיב (ויקרא כא יב) 'נזר שמן משחת אלוקיו עליו' (שייחם את 'אלוקיו' אל השמן), ואילו אצל הנזיר כתיב 'נזר אלוקיו על ראשו' - שהקב"ה בעצמו שורה עליו, והרי שנתעלה גם יותר מהכהן הגדול. וכל זאת למה, כי הכהן הגדול זכה ב'קדושת' הכהונה בירושה מאבותיו ולא על ידי יגיעת עצמו, אך ה'נזיר' שנתקדש מחמת עבודתו ויגיעתו, ובעצמו עצר בנפשו שלא להימשך אחר תאוות עולם הזה, לזה קדוש יאמר לו - 'נזר אלוקיו על ראשו'.

נפלאות מצינו בדברי ה'משך חכמה' בפסוק (פס' ט-יא)
'וכי ימות עליו מת בפתע פתאום וגו' וכפר

צא ולמד על מעלת 'קבלה טובה' המרוממת ומקדשת את האדם עד לרום המדרגות, ממה שכתב הבעל הטורים (ו') לבאר הטעם שאסור הנזיר להיטמא למתים, וז"ל, שאם תשרה עליו שכינה מחמת נזרו שלא יאמרו שהוא דורש אל המתים, עכ"ל. והיינו שעל ידי קבלה קטנה כזו שלא לשנות יין שלשים יום כבר זוכה שתשרה שכינה עליו, וחששה התורה שמא יאמרו הבריות שאותה השראה אינה מצד הקדושה אלא השיג אותה בכוחות הטומאה כי התעסק בכישופים ודרש אל המתים, על כן אסרה התורה על הנזיר להיטמא למתים, ושוב אי אפשר לומר שהיה דורש אל המתים, אלא ידעו הכל שזכה להשראת השכינה מפני שקיבל עליו נזירות.

וכל כך מתעלה הנזיר בקדושתו עד שהוא במעלה יתירה מהכהנים משרתי השם, כי הם מותרים וצריכים להטמא (לקרוביהם המתים) כדכתיב (ויקרא כא ב)

על נפשו עינויו הרי הוא כמצטער מעתה, שטבע האדם הוא להצטער ולדאוג על הצער העתיד לבוא טרם בואו, ולזה נענה באותה העת על דעת שישלים צערו ועינויו וכו', עכ"ל.

ומבואר בדבריו כי הצער בעת הקבלה להתענות גדול יותר מהצער שיש בשעת התענית בפועל מחמת טבע האדם ש'דאגתו' על העתיד קשה לו יותר מהקושי בשעת מעשה (ועינונו תחונה, כמה הבריות דואגים בערב התענית לאכול הרבה יותר מכדי הצורך) ועל כן גדול ה'עצת רצון' המתעורר בשמים על ידי 'הקבלה' מאשר בשעה שמקיימים אותה למעשה, והתפילה נשמעת אז במרומים ומתקבלת יותר. ופשיטא שאין הדברים אמורים דייקא לגבי צומות ותעניות, אלא כך הוא בכל עניין ועניין, שהאדם מיוחד להתחייב ולקבל על עצמו, אך אדרבה דייקא מחמת כן גדול כוחה של קבלה טובה לעורר רחמים ולהציל מגזירות רעות וקשות.

כו. ואכן אין לו לאדם להסתמך על קדושת אבותיו, אלא צריך להתייגע בעצמו, וכפי שדרשו דורשי רשומות, במקרא שכתוב (תהלים קיח ג) 'יאמרו נא בית אהרן וגו' יאמרו נא יראי ה', ולא כתב בית אצל יראי ה', וכעין זה נאמר (שם קלה יט-כ) 'בית אהרן ברכו את ה', בית הלוי ברכו את ה' יראי ה' ברכו את ה'', כי אצל אהרן ובניו בברית כהונה יש מקום של 'בית' - שירש את הכהונה מבית אביו, גם 'הלוי' מיוחס הוא ל'בית' אבותיו, מה שאין כן ביראת שמים, על כל אחד להיות ירא שמים בייחוס עצמו, לבנות בעצמו את ה'בית'.

כיו"ב אמר הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע על דברי הגמרא (ב"מ פה.) 'כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובן בנו תלמיד חכם שוב אין התורה פוסקת מפי זרעו', ואמר הרה"ק שכל זה אינו כי אם בתורה, משא"כ קנייני קדושה על כל אחד לקנות בעצמו בעמל ויגיעה.

וכך מטו משמיה דהרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זי"ע לפרש את האמור בריש פרשתן (ד כב) 'נשא את ראש בני גרשון גם הם למשפחותם לבית אבותם', דהכי קאמר, 'נשא את ראש' שיש להרים את האנשים החשובים שהם בבחינת ראש, ואילו בני - המחשיבים עצמם בגלל שהם יחסנים ובנים של גדולי תורה ויראה, בהם יש לקיים גרשון - לגרשם ולרחקם, אולם אם גם הם - שבעצמם ג"כ מתאמצים ללכת בדרכי אבותיהם ולעשות נחת רוח לבורא יתב"ש, אזי הם מתעלים יותר למשפחותם לבית אבותם כי זכות אבותם מסייעת להם.

ולאידיך גיסא, הרה"ק ה'עטרת משה' ממאקאווא זי"ע ישב פעם בשולחנו הטהור של הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע, בתוך הדברים פנה הלעלובער ואמר 'מאקווער רב איר האט געזען דעם שינאווער רב' (האם זכיתם לראות את הרה"ק ה'דברי יחזקאל' משינאווא זי"ע) וענהו ה'עטרת משה' שלא זכה לראותו. כך חזר ונשנה הדבר כמה פעמים, רבי משה מרדכי שואל האם הוא הכיר והוא עונה בלאו. קודם ברכת המזון חזר ושאלו האם הכירו, ומשענהו שלא

בצער תהיה יולדת ברווח, נקבות יולדת זכרים, שחורים יולדת לבנים, קצרים יולדת ארוכים, יולדת לשתי שנים תלד בכל שנה, יולדת אחד יולדת שנים. כתב ה'מהר"ל' (חי' אנדות שבת קיח:ז) על דברי הגמרא (שם) 'אמר רבי יוסי יהא חלקי ממי שחושדין אותו ואין בו' וז"ל. פירוש, כי מי שמביישין אותו ויש בו (כלומר, שאין זה חשד שווא) הוא כפרה על חטאו - כאשר יקבל בזיון (אמור מעתה ב"ש וק"ו מהו) איך יהיה שברו של מי שחושדין אותו ואין בו. ומוכיח המהר"ל מפרשתן שהסוטה נשכרת בכפלי כפליים - שאם היתה יולדת בצער תהיה יולדת ברווח, נקבות יולדת זכרים, שחורים יולדת לבנים, קצרים יולדת ארוכים, יולדת לשתי שנים תלד בכל שנה, יולדת אחד יולדת שנים וכל זה מפני הבזיון שקבלה שלא בדיון, כך מי שנחשד שלא בדיון וקיבל בזיון השי"ת נותן לו כבוד בעולם הבא. כי מדת השי"ת להנביא שפלים, וזה שחושפל שלא בדיון השי"ת נותן לו כבוד תחת הבזיון כח, עכ"ל כ"ט.

עליו מאשר חטא על הנפש, וצ"ב, מדוע נחשב לו הדבר בחטא, הרי אנוס הוא יי. אלא, שכשם שמצינו בכהן גדול שהיושבים בערי המקלט יוצאים משם עם מותו (מכות יא.), מאחר והיה לו לכהן גדול לבקש רחמים על דורו שלא ימות שום אחד מישראל, ואם אירע שמת אחד מבני ישראל, עליו לכפר על כך במיתתו. כמו כן הנזיר צריך להביא כפרה על שמת אחד בסביבותיו, כי לפי רוב קדושתו היה עליו להגן על כל סובביו. וכמו שמצינו (מכות שם) שאלהיו הנביא לא נראה כמה ימים לרבי יהושע בן לוי, היות וארי דרם יהודי במרחק שלוש פרסאות ממנו, ולפי קדושתו של ריב"ל נחשב הדבר לפגם כלשהו.

ולעלות נפש תושיע - ישועות גדולות בזכות הבזיונות בפרשתן (ה' יט), 'ואם לא שטית... ונקתה ונורעה זרע', ודרשו חז"ל (במד"ר ט כה), שאם היתה יולדת

ראהו, פנה ואמר, אף אני לא זכיתי לראותו, אך דיבור יקר יש לנו מאותו צדיק, על הכתוב 'נשא את ראש בני גרשון גם הם למשפחותם לבית אבותם'. נשא את ראש צריכים לרומם ולישא את ראשם של כל בני גרשון - כל אלו המרגישים בנפשם כי מגורשים הם מלהסתפח בנחלת ה', ולעודדם בכך שגם הם מוצאים מייחוס הקדוש של למשפחותם לבית אבותם - כי הם מזרע האבות אברהם יצחק ויעקב, וחיבה יתירה נודעת להם, ואף להם יש חלק ונחלה בתוך אחינו בני ישראל (דברי יחזקאל פרשת נשא).

ומכל מקום צריך לזכור גם את פירושו של הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע, שאמר בדומה לזה אך הוסיף, דמשמעות 'גם הם לבית אבותם' היינו שאף הם בעצמם אווזים במעשה אבותיהם ומשתדלים לקיים רצון קונם, 'ער לייגט אויך עפעס אריין אין גישעפט', ורק אז זוכים שזכות אבותם מסייעתם. כיצא בזה. כללא דמילתא, בלא עבודה ויגיעה מצד האדם עצמו אי אפשר להתעלות במדריגות התורה והיראה, שאינה ירושה לך מאבותיך, ורק אם ישקיע בעבודתו יזכה שבזכות אבותיו יפתחו לו פתח כפתחו של אולם. כז. ובעניין זה מצינו יסוד גדול בדברי ה'כלי יקר' לבאר מה פשעו ומה חטאתו, וז"ל, הוצרך לכפרה על שציער עצמו ותחת אשר לא עבד את ה' בשמחה כי אם בצער, והשמחה הוראה על שלימות הפועל כמו שנאמר (תהלים קלט כד) 'וראה אם דרך עוצב ב' וגו'. כי אילו היה שמח בנזירות זה היה נזהר בשמירה יתירה מן הטומאה, אך מאחר שלא נזהר בה, זה הוראה שלא היה שמח בנזירות זה, ובזה מצא לו היצה"ר מקום לבצר ממנו כל אשר יזם לעשות. עכ"ל.

כח. וכך כתב הגה"ק מהרי"ל דיסקין זי"ע (במדבר ד"ה וידבר), שפעמים שאדם בא לידי חיוב כרת רח"ל, ביודעים ובלא יודעים, אלא שכבר אמרו חז"ל (מכות כג.) שכל חייבי כריתות שלקו ארבעים נפטרו מידי עונשן, דכתיב (דברים כה ג) 'ונקלה אחיך לעיניך' - כיון שנקלה הרי הוא כאחיק. ומוסיף, שאין הכוונה דווקא למלקות בבית דין, אלא אפילו לייסורים כל שהן, וכגון מה שאמרו (ערכין טז:) שאם הכניס ידו לכיסו ליטול שני סלעים ומצא רק סלע אחד, שכבר נחשב לייסורים, וכתב עוד בזה"ל, וכגון אחד נותן לו סטירה על לחיו או מעליב אותו בוודאי נחשב לייסורין, והשי"ת קל רחום הוא ומרבה להיטיב ומכפר על עוונותיו בזה, אף של חייבי כריתות ח"ו, עכ"ל (וע' שם באריכות, מה שמפרש לפי"ז בלשון הכתוב 'אל תכריתו את שבט משפחות הקהתי').

מעשה הובא בספר 'תורת המגיד מזלאטשוב' (בסוף הספר), פעם ישב הרה"ק מהר"מ מזלאטשוב זי"ע סגור ומסוגר שבוע ימים, והלכה הרבנית אצל תלמידו הרה"ק ר' ארון ליב מפרמישלאן זי"ע שיסור אליו לדרוש על מה זה, כי

באר הפרשה - פרשת נשא

עכ"ל. ולמדנו על מעלת הבזיונות עד כמה הן מכפרים, ועל שכרם הטוב של מי שחושדים בו ואין בו וסופג בזיונות^ל.

וכבר איתא מהרמ"ק (ונמצא לתלמידו ב'קול בוכים', הובא בספה"ק 'בית אהרן' ז"ע דף קנ"ז:) שמכל התשובות שבעולם, המעולה שבכולם היא לסבול העלבונות החירופים והגידופים, שהרי אם יסגף עצמו לשם כפרה, יבטל מדברי תורה, ושמא ייקרא חוטא, אבל כשיסבול עלבונות אפשר לו לאכול ולשתות ועונותיו מתכפרין^{לא}.

וכן מצינו בדברי ה'בעל הטורים' בשם אביו הרא"ש על הכתוב (בראשית טו ו) 'והאמין בה' ויחשבה לו צדקה', וז"ל, [ויחשבה] ג' במסורה, הכא [-] 'ויחשבה לו צדקה', [ויחשבה לזונה] גבי תמר (שם לה טו), 'ויחשבה עלי לשיכורה' גבי חנה. וזהו שאמר רבי יוסי 'היא חלקי עם מי שחושדין אותו ואין בו', שהרי תמר בשביל שחשדה יהודה זכתה ויצא ממנה פרץ וזרע שיצאו מהם מלכים ונביאים, חנה בשביל שחשדה עלי זכתה ויצא ממנה שמואל, [וזהו השייכות ל"ויחשבה לו צדקה] - בשביל שנחשדו לזונה ולשיכורה נחשב להן לצדקה.

איננו אוכל ואיננו שותה ואין דעתו מעורבת עם הבריות זה כשבוע ימים. ויבוא ר' ארון ליב לבית רבו ומצא אותו שוכב בפשוט ידים ורגלים, שאל אותו מה ראה על ככה, ויענהו כי רואה איזה גזירה לא טובה ר"ל על בניו היקרים, ואינו יודע מהו, ובמה לבטלו. אמר לו ר' ארון לייב, ילך נא הרבי לאכול ולשתות מעט, ואני אשאר פה על מעמדו תחת הרבי, ואבקש תפילה ותחנונים. הסכים לו הרי"מ, בחזרו, שאלו הרי"מ, במה עומד מע"כ, אמר לו, ב"ה פעלתי לביטול הגזירה, אלא שעדיין חסר דבר אחד - שהרבי יקבל איזה נזיפה ובזיון, אמר לו הרי"מ אם תבוא עמי לבראד, אסע, אמר לו ר' ארון ליב הריני מוכן ומזומן ליסע, וכן עשו. בבואם לבראד נכנסו לאיזה אכסניא, והרי"מ החל להכין את עצמו לתפלת שחרית ולא סיים ההכנות עד כי נטו צללי ערב.

כאשר ראה הבעל האכסניא שהיה איש פשוט וכפרי את תהלוכות הרה"ק, שלפנות ערב הוא פונה לשווח ולהתפלל תפילת שחרית, החל צועק עליו, ואמר לו, פושע ישראל, וכי 'רבי' אתם, מי שמע כזאת, לחלל את השם ח"ו ולהתפלל תפילת שחרית לעת ערב. ר' ארון ליב שמח למאוד, כי ראה ברוח קדשו שבזה קיבל רבו הקדוש את הנזיפה... אבל איש הכפרי הנ"ל דימה בנפשו כי עוד לא יצא ידי חובתו, ופשט את ידו, ורצה להכות את הרי"מ ולסטרו על לחייו, אז תפס ר' ארון ליב את ידו, ואמר לו, עד כאן, חדל ידך ובשרך מחטוא. אח"כ אמר ר' ארון ליב לרבו הרי"מ, ב"ה הנני רואה בעליל כי הגזירה נתבטלה לגמרי, ונסעו לביתם בשלום (דברים ערבים עמוד 36 אות כט). כט. פעם בא שר אחד מאחורי חלונו של הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע והתלוצץ נוראות מהרה"ק ועבודתו בקודש, נענה הרה"ק ואמר הנה כתיב (משלי ג לד) 'אם ללצים הוא יליץ', ויש לבאר כשהם הרשעים מתלוצצים

מאתנו, עי"ז 'הוא' - הקב"ה 'יליץ' - לשון מליצה שהקב"ה ימליץ עלינו טובה (הובא בליקוטי תורה 'תנ"ך). ואפשר להוסיף, כי בדרך כלל אנו מבקשים שהמלאכים ימליצו עלינו טובה כמו שאנו אומרים 'אם יש עליו מלאך מליץ'... אמנם, כאשר האדם זקוק להמתקה חזקה, אז יגלגל הקב"ה לפתחו בושא נוראה ואז ממילא הקב"ה בעצמו ימליץ עליו טוב.

וכן כתב המלבי"ם (תהלים סט יג) וז"ל, בעת ששייחו בי יושבי שער, ושותי שכר עושים ממני נגינות להתלוצץ, בעת ההיא 'אני תפלתי לך', כי העת הזאת שהם מתלוצצים עלי היא 'עת רצון', ובעת ההיא תפלתי, 'אלוקים ברב חסדך ענני'.

ל. עובדא הווה באחד מחשובי בני ירושלים, איש נכבד ונשוא פנים, שכמה אינשי דלא מעלי נטפלו אליו, ויבזוהו בחוצות ירושלים 'בביזי בזיונות', נשוא פנים זה נשבר מכך מאד, ויפן אל בית רבו הגה"צ רבי זונדל קרויזער זצ"ל וסיפר לו מאי דהווה, אך רבי זונדל לא ענהו דבר. חזר היהודי ואמר לרבו, מורי ורבי, מדוע לא ישים הרבי לבו אלי, הרי כל כך שבור אנכי על שפלוני שפך את דמי ודם זרעי ברשות הרבים, אך עדיין לא ענהו רבי זונדל דבר. עד שנזעק אותו יהודי 'וכי על מה יש לי רבי ומורה דרך, אם לא עבור שיעמוד ויחזק את ידי בשעה שהנני עובר 'פעקל' (סאת ייסורים ובושות). נענה רבי זונדל ואמר לו 'וכי לך יש 'פעקל', הרי לדברייך שפלוני בייש אותך, יש לך 'מתנה' גדולה - בהרבה טובה וברכה שתזכה על ידי בושא זו, וה'פעקל' של המבייש הוא'...

לא. והכי הוה מרגלא בפומיה דהרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע 'מיט בזיונות קויפט מען אפ דעם טויט', פירוש שכך הוא טבע הבריאה, שהבזיונות מצילות את האדם מן המיתה.

'נשיא'. עוד נשתנה נחשון שנכתב בו 'וקרבנו' בתוספת האות וא"ו, אף שלא קדם לו נשיא להקריב קרבנותיו לפניו, והדבר אומר דרשני.

ומבאר ה'בלי יקר', כי לא רצה הקב"ה שיתעורר ביניהם ריב ומדנים ושנאת חנם, על כן מנה את כולם בשווה מבלי לייחס חשיבות לאחד יותר מחברו. והיינו דכתיב בנחשון 'וקרבנו' (בתוספת וא"ו) - כאילו קדמו אחר, כדי שלא יוכל להתפאר לאמר אני הקרבתי ראשון. וממילא לא תשלט בהם קנאה ושנאה המביאים קטטה בעולם. ובזה מפרש למה נסמכה פרשת ברכת כהנים המסתיימת בברכת השלום - 'וישם לך שלום' (ו כו), לקרבנות הנשיאים, כי בשניהם יש ענין הרדיפה אחרי השלום.

והעיקר, שיתור ויחפש להרגיש הרגשת רעהו^ל, או יזכה להיטיב לו^ל וק"ו למנוע ממנו צער

ומסיים שם, כי הנה על האדם לעבור יסורים לכפר על עוונותיו, ואם ישאלו אדם במה תבחר לכפר עוונותיך, בהפסד ממון, או במיתת בנים רח"ל, או שמא תסכים שיכך ה' בקדחת ובשחפת, בקרירי וחמימי, במיתה וגיהנום, הרי את כל אלו לא יאבה, ויזעק ויאמר חס ושלום רחמנא ליצלן, אם כן במה יתכפרו חטאיו, רק עצה אחת יש לו - 'יתן למכהו לחי ישבע בחרפה' (איכה ג ל), היינו שיסבול חרפה בשתיקה, ואז ישבע ממאכל ומשתה בלא שיצטרך להתענות על ידי החרפה^ל.

להטיל שלום - זהירות בכבוד הבריות ומניעת צער מכל יחיד בפרשתן (ו יב), 'ויהי המקריב ביום הראשון', והנה בהמשך הפרשה כינתה התורה לכל נשיא שבט בשם 'נשיא' זולתי אצל 'נחשון בן עמינדב' שהיה נשיא שבט יהודה והוא הקריב ראשון בו לא נאמר

בימי המלחמה בשנת תש"ח ישבו בני ירושלים במקלטים (שעלטער) מאימת הפגזים שנחתו בזה אחר זה מהישמעאלים על השכונות (החדשות) בירושלים. באותו מקלט ישב הרה"ק רבי גדלי' משה מזוועהל זיע"א בנו של הרה"ק רבי שלומק'ה - ישבה עוד אשה אחת שלא הייתה שפויה בדעתה, וכל יושבי המקלט סבלו מרורות ממנה - כי בין התקפת פגז לפגז היו פגזים יוצאים מפיה, והייתה מביישת את כל יושבי המקלט ב'טוב טעם ודעת' לכל אחד ואחד בשלו, למלמד בענייני מלמדות וכו' לשאר בעלי המקצועות, משנתמלאה סאתה ניגשו דרי המקום לשאול את פי הרה"ק רג"מ אולי נוותר עליה ונזכה עוד מקלטים בפה מפיק מרגליות כמוה, נענה הרג"מ, מן הדין מותר לכם לשלחה חוצה (שלא בעת סכנה) שתמצא לה מחסה ומקלט אחר, אלא שבטרם תעשו זאת אספר לכם עובדה שהייתה עם אבי הק':

בת חולנית הייתה לאבי, שכל אימת שעלה חום גופה הייתה נתונה בסכנת חיים עצומה, יום אחד עלה ונתעלה חום גופה למעלה למעלה, מיד לבש אבי את הרזולקע (מעיל עליון) ויצא לרחובה של עיר - בהיות אבי ממונה על ההקדש היה ממונה גם על גביית 'שכר לימוד' מהורי תלמידי הת"ת, באותו מעמד ניגש אבי אל אשה אחת קשת רוח וביקש ממנה שתסלק חובה לת"ת שכבר בן כמה חדשים הוא החוב, פתחה האשה את פיה שלא בחכמה ובבזיון נורא ביזתה את אבי, מי אתה, ומי שמך לאיש שתדרוש מעמי שכר לימוד וכו'... כל אותה שעה שמע אבי ושתה בצמא ובשתיקה את דבריה. משגמרה את ה'דרשה' חזר אבי הביתה ובזכות אותם בושות יצאה בתו - אחותי מכלל סכנה. לא עבר זמן רב ושוב עלה חומה של אחותי וכמעשהו בראשונה יצא לרחובה של עיר לחפש בזיונות... ולא מצא... מכיוון שכן שב לביתו ונענה בצער, לא מצאתי אפי' בזיון כל שהוא, ואכן הבת - אחותי שבקה חיים לכל חי באותו זמן.

מעתה אמרו נא, הנה, אבי הק' אמר שבזיונות מכפרים להפטר מן המיתה, ובמצב כזה שאנו עומדים בו - שפגזים נופלים מכל עבר והכל נתונים תחת סכנת מוות, וכי לא עדיף להיפטר מהסכנה ע"י בזיונותיה של האי איתתא. לב. וכך ביאר כ"ק אדמו"ר מקאלוב שליט"א לרפו"ש בלשון הכתוב בריש פרשתן (ד כד) 'זאת עבודת משפחות הגרשוני לעבוד ולמשא', שנרמז כאן אלו שהם מ'משפחות הגרשוני' - ש'מגרשים' אותם בביזי בזיונות, שעבודתם היא לעבוד ולמשא - לקבל עול ומשא הבזיונות באהבה, ולשמוח בייסורי הנפש העוברים עליהם. לג. פעם כתב הגאון רבי חיים עוזר זצוק"ל 'מכתב המלצה' לאלמנה אחת, בו תיאר את מצבה הקשה והאומלל... משקבלה האלמנה לידה את המכתב וקראה בו החלה לבכות בדמעות שליש מאין הפוגות, שאלה רח"ע 'ולמה תבכי' - מה אירע עתה, וכי לא כתבתי את ההמלצה כנדרש, ותען האשה ותאמר, אף אני לא השכלתי עד עתה

אלא מבארים המפרשים. שאף ש'מדינא' אין צורך לבודקה מאחר שאין עדים שנממאה, אבל הקב"ה הבוחן לבות וכליות ידע שאם לא נבדוק אותה - הרי כל ימי חייו יתהלך הבעל עם ספיקות וחשדות אודות כשרותה ויראת שמים שבה. אמר הקב"ה, לא יהא כדבר הזה בישראל שיהיה ביניהם טינה בלב, ורק משום הכי ציוותה התורה לבדוק במי המאריים - למחוק את שם השם, ולעשות 'מעשה נסים' בבירור הכשרות, והכל בכדי לעשות שלום ביניהם. כי על ידי זה לא תהיה כל טינה וחשד בלב מאיש על רעהו.

ומכאוב, צא ולמד בפרשתן (פ"ה) בעניין השקיית הסוטה במי המרים ואמר הקב"ה שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים כדי לעשות שלום בין איש לאשתו (מכות יא). ולבאורה צריך ביאור, על מה ולמה נצרך למחוק את השם במים ולהשקותה, והרי כל 'השקיית הסוטה' אינו אלא כשאין עדים שנממאה ומה לנו להשקותה... (דכשיש עדים ממילא ממיתים אותה). ומאי שנא מכל התורה כולה, שכשאין עדים אין מענישים כלל. עוד הקשו מהו - 'לעשות שלום', מה ענין שלום לגבי בירור כשרותה (והיה לו לומר - לברר האמת וכדו').

להבין את שפל ורוע מצבי, רק משקראתי את המכתב בו היטיב מע"כ הרב לתאר את מצבי... נוכחתי לראות עד כמה 'רחמנות' אני... הבט וראה היאך נכנס אותו צדיק וקדוש לתוך לב אומללים להבין את מצבם, ורק עי"ז היטיב להבין את מצבה אף יותר טוב ממנה עצמה.

מסופר על הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע שפעם שאל את הרה"ח רבי משה מאיר טייכמאן (שהיה גזבר ממונה על כספי הצדקה בימי שבת המהרי"ד במונקאטש בשנות מלחמת העולם הראשונה ולאחריה) ושאלו האם נתן לפלוני מעות לצרכי החג, ענה רמ"מ, הן. שאלו הרה"ק, כמה מעות נתת לו, ענה רמ"מ, די סיפוקו לקניית מצות, יין וקארטפל (תפוחי אדמה), אמר לן מרן, אין זה מספיק, אם ברצונך שיהיה לו עונג יו"ט, הוסף לו מעות שיהיו מספקים אותו גם לצרכיו שאחר החג, שאם לא כן, לא ישב בשלווה כשאינו נודע מה יעלה בגורלו, וידאג בכל החג מניין יקח מעות למחרת החג (אדמור"י בעלזא ח"ג, עמוד שמ).

לד. הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע חזר פעם על דברי הכתוב בפרשתן (ה יא) בעניין מתנות כהונה ואיש כי יתן לכהן לו יהיה וברש"י 'לו יהיה' - ממון הרבה. אחר קראו את דברי רש"י אמר בתנועה מיוחדת 'בפועל ממש... בפועל ממש... בפועל ממש...'. כלומר שאכן, אין כאן דרושי דברים וכיו"ב אלא כפשוטו הנותן משלו לאחרים - במתנות כהונה וכיו"ב בכל עניני צדקה וחסד, בנתינת ה'לב' או ה'כיס', הרי הוא זוכה לשכר רב הצפון - בפועל ממש.

היה הרה"ק רבי שלום משאץ זי"ע מבאר, כי מדרך העולם לומר 'אז מען האט געבט מען' - כשיש לאדם מעות כדי סיפוקו והרבה יותר מכך או אז יש בידו לתת ולהעניק משלו לאחרים, אבל כתוב זה מכחישם ואומר שאדרבה 'אז מ'געבט האט מען' - הנותן לאחרים לו יהיה ממון הרבה, זה האיש יזכה למתנות מן השמים. לה. איתא ברש"י (ה יב) על הפסוק 'איש איש כי תשטה אשתו' - מה כתוב למעלה מן הענין ואיש את קדשיו לו יהיו [פרשת נתינת תרומות ומעשרות לכהן], אם אתה מעכב מתנות הכהן חייך שתצטרך לבוא אצלו להביא לו את הסוטה. וביאר ה'תורה תמימה', שזה המעכב מתנות כהונה הרי הוא בוודאי קמצן וכליל, 'ומסתמא ימנע גם מאשתו את חפצה ויודעת מחסור היא, ועי"ז תוכל לשטות עליו'.

הוסיף על כך הגאון רבי ברוך שמעון שניאורסון זצ"ל מטשיבין (בספרו ברכת שמעון) שאיש זה שמעכב מתנות הכהן עושה זאת מחמת ש'מבקר' את כל הכהנים שבדור, והוא אומר לעצמו כהן זה אינו ראוי לקבל מתנות כהונה, אמתין עד שאמצא כהן ירא ושלם אז אתן לו כל תרומותי, ובית זה שפוסלים בו אחרים ואפילו לשם שמים (כדי שלא יתן תרומותיו לכהן עם הארץ), הרי בני ביתו ומשפחתו יושפעו לרעה ע"י דיבוריו וגנותו בצדיקים ואין סופו להתקיים. ולא זו דרכה של תורה.

ושמעתי מ'חכם אחד' להוסיף על דברים אלו, שלכן מבקשים בברכת התורה ונהיה אנחנו ו'צאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל' מדוע מצא אל נכון להתפלל גם עבור כל ילדי בני ישראל (והרי כל אב מתפלל על בנו...) אלא, כי כדי לזכות לבנים טובים חייבים להעריך ולהסתכל בעין טובה על כל איש מישראל ולהחשיבם כאנשים טובים (ועי"ז בניו יכללו את עצמם בקהל כלל ישראל ויהיו חלק מתקנות הציבור והנהגת המנהיגים ולא יוציאו א"ע תמיד להיות 'אויבער חכמים' שאין בפניהם כל מחסום מעשות כרצונם...).

יהא רעוא מן קדם אבוהון די בשמיא שנזכה להמשיך בקבלת התורה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, שפע רב וגדול ברוחניות ובגשמיות^ל. וישבור הקב"ה מעלינו עול הגלויות ונזכה לקבל כראוי עול מלכות שמים באהבה וברצון.

עוד בהאי עניינא יש להביא מה שכתב הגאון רבי אהרן לעווין זצ"ל הי"ד אבד"ק ריישא בספרו 'הדרש והעיון' (בראשית מאמר י) לבאר מה שאמרו חז"ל (ברכות י:) לפרש מה שאמרה האשה השונמית על אלישע 'הנה נא ידעתי כי איש אלוקים קדוש הוא' (מלכים ב' ד ט), 'מנא ידעה, שלא ראתה זכוב עובר על שולחנו', כי הנה דרכם של הזכובים שאינם נמצאים במקומות נקיים אלא במקום שיש בו זוהמא וטינופת או בבשר מעופש, ולדאבון לב יש אנשים המתנהגים כ'זכוב' – שאינם מביטים ומתייחסים למעלות האדם ולחלק ה'נקי' והטוב שבו, אלא בכל עת ושעה יתורו ויחפשו רק אחר החסרונות והצדדים החלשים שבריעהם, והדבר מצוי ביותר כשהוא סועד על שולחנו, 'אחרי אשר יאכל האדם וישתה וייטב לבו, תזוז דעתו עליו ויתחיל לדבר בגנות אחרים ולחפש מומיהם'. וכאשר ראתה השונמית שאין זכוב עובר על שולחנו, שרחוק הוא ממידת הזכוב לחפש אחר החסרונות ומומי האדם, וגם כשהוא 'על שולחנו' רואה רק במעלות אחרים ולא בחסרונם, על כן אמרה 'איש אלוקים קדוש הוא'.

וכבר היה מעשה באברך שנכנס אל הגאון רב"צ אבא שאול זצוק"ל, הלה שה'שלוש' היה מרוחק מאד מביתו כת"ק פרסאות החל מונה בפני הרב את חסרונותיה ומגרעותיה של 'בני ביתו', ולא פסיק פומיה מלמנות 'שבחיה...' בזה אחר זה. נענה אליו רב"צ ואמר לו, הינך מזכיר לי את היהודי שנכנס לטרקלינו של עשיר העיירה, תחב אפו לתוך פח האשפה והחל זועק זעקה גדולה ומרה, אוי, אוי, ריח נורא שורר כאן בבית, וכי לזה 'ארמון העשיר' ייקרא, עד שבא החכם ואמר לו, מדוע שקוע ראשך בתוככי פח האשפה, הוצא ראשך משם, ובא עמי לחדר האורחים, ותשבע בדשן נפשך לרוב פאר והדר וריח בשמים הטובים... כיו"ב לעניינך, מדוע תשקיע ראשך בחסרונותיה, ותזעק איני רואה לנגד עיני אלא אשפה ודברים רעים, פתח ראשך ועיניך – הבט על מעלותיה ותמצא רוב נחת ועונג, ויתרבה השלום בביתך.

לו. כפי שהאריך ה'ארץ צבי' (פרשת נשא) שכשם שקוראים פרשת התוכחה קודם שבועות משום 'תכלה שנה וקללותיה' כך קוראים ברכת כהנים בפרשת נשא כדי ש'תחל שנה וברכותיה', ונזכה לשפע ברכות, וממילא נוכל ללמוד בהרחבת ויישוב הדעת, שלא נבוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם ועד.

לעילוי נשמות
ה"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמות
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: קבלות טובות

פרשת נשא

בס"ד | גיליון מס' 331

כיצד מדפסת פשוטה הפכה את חייהם של אנשים רבים?

כי נזר אלוקיו על ראשו (ו, ז)

הרה"ק בעל ה'לב שמחה' ז"ע, בגין הקבלה על עצמו, עבור ההתחייבות בלבד, הוא כבר זוכה בתואר כה יקר ונאדר בקודש, בזכות הקבלה, בכוחה בלבד!

יוצאים אנו מיום חג השבועות, היום בו קיבלנו את התורה. אם נרצה לשמר איתנו את רגעי ההוד המרוממים, אם נבקש שהתורה תחולל שינוי בנפשנו - אנו נדרשים לעשות עוד משהו - לקבל על עצמנו קבלה שהיא 'עול', שדורשת אחריות, שמצריכה מסירות, שמחייבת עקביות. כשמקבלים קבלה שכזו - זוכים לאפס את העבר ולמחוק את ההיסטוריה 'כאילו לא חטאתם מימכם', וגם זוכים להתעטר בתארים נכבדים, מתחברים באמת לאבא שבשמים!

כל יהודי יודע בעומק לבו היכן הוא נדרש להתחזק. אם בהוספת שעת לימוד, אם בתוספת כוונה ורצינות בעבודת התפילה, אם בלימוד ספר מוסר שיחזק בלבבו את ה'ראת שמים', אם בהקפדה יתירה על קדושת העיניים והפה, אם בפרישה מטכנוולוגיה אסורה. לכל אחד מאיתנו יש במה להתחזק ולהתעורר, וכמה כדאי לעשות זאת עכשיו!

הבה נקבל על עצמנו קבלה טובה, שנעמוד עליה, נקפיד לקיימה, נהיה אחראיים שהיא מקוימת ברציפות. ככל שנקבל על עצמנו קבלות טובות, כך נזכה לעלות ולהתעלות בדרך העולה בית ה', כך נזכה למחוק את כל מה שאנו לא רוצים שיופיע בהיסטוריה האישית שלנו, כך נזכה להתברך ולהתעטר בקשר קרוב ואוהב עם אבא שבשמים!

דף מודפס שחולל מהפך!

בין התמונות המצמררות של 45 הנספים באסון מירון ל"ע, בלטה תמונתם האצילית של האחים לבית אנגלרד, הבחור משה נתן נטע ז"ל ואחיו יהושע ז"ל, אשר עלו בסערה השמימה בלהט אש שמחת הרשב"י, למרבה הצער והיגון. לפנינו סיפור שסיפר יבלחט"א אביהם שליט"א בימי השבעה, כפי ששמענוהו מפי המשפיע המפורסם הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א:

אימם של האחים, הגב' אנגלרד, עובדת לפרנסתה כגריפיקאית, ומסייעת למוסדות וארגונים בהפקות גרפיקה ודפוס. מטבע הדברים, המשפחה מחזיקה מחשב לצורך פרנסת האם, שהוא כמובן מוגן מכל דבר כיעור, וחסום מכל אפשרות גלישה רוחנית וגשמית גם יחד.

ביום מן הימים, התבקש הבחור משה נתן נטע ז"ל לסייע בהפקת ברכה נאה ומעוצבת לאחד מאנשי הצוות בישיבת 'מאור עיניים' אשר נמנה היה על בחירי תלמידיה, וביקש מאמו ליטול עליה את המלאכה. האם כמובן שמחה להתנדב ולהיות שותפה לברך את אחד מהמחנכים בישיבה, ועיצבה את הברכה עיצוב גרפי יפהפה. עתה, ביקשה מבנה להעיק מבט על העיצוב, לאשר שהוא מתאים וראוי, ואז יהיה ניתן להדפיסו...

אולם הבן התקשה להסכים. הוא ביקש בעדיניות אם אפשר להדפיס את הברכה במדפסת הביתית, והוא יבחן אותה רק על גבי גיליון מודפס - ולא על פני המסך. האם התקשתה להבין, מה טעם בנה לא יכול לבחון את הברכה המעוצבת על גבי המסך? על שום מה יש להדפיס את הברכה והוא יוכל לאשר אותה רק בדף מודפס?

נרגשים ושמחים, גדושי כוחות ועתירי עוצמה רוחנית כבירה, אנו יוצאים מיום חג השבועות, בו זכינו שוב לקבל את התורה. אין לב יהודי שלא נע זעזוע ברגש בשומעו את עשרת הדברות, אין נשמה יהודית שלא חווה התעוררות. הרגעים היקרים הללו בהם כולנו מקבלים את התורה, הם רגעים נוראי הוד ורבי מעלה, שנחרטים בנפשנו ומעוררים את ליבנו. הבעיה היא, שכולנו חוזרים בסופו של החג - היישר לעיסוקינו הרגילים, והלב כוסף ושואף לקחת עמו משהו...

מדי שנה בשנה, אנו יוצאים מהחג בכמיהה להשאיר את אותות הימים הגדולים הללו טבועים בליבנו, להותיר מהם חלק ונחלה בעומק נשמתנו, להפוך אותם למנופים שירוממו אותנו בכל ימות השנה. כל יהודי שואל את עצמו: מה הדרך לעשות זאת? איך ניתן להשאיר את רושם קבלת התורה חי ופועם בעומק הלב? איך ניתן לשמר את ההתעוררות לאורך זמן?!

התשובה היא, שיש דרך כזו, והיא אפילו פשוטה: כל יהודי יכול לקבל על עצמו קבלה טובה. אחת או שתיים, גדולה או קטנה, ובלבד שתהיה קבלה רצינית שהוא מוכן להתמסר לקיימה, ולעמוד בה בכל מצב ובכל תנאי, בלי פשרות ובלי וויתורים. קבלה אחת שאנו מתחייבים לשמר אותה בעקביות. זו הדרך להחזיק את השפעות החג, לשמר את ההתעוררות שלו בידינו.

בדברי ה'ירושלמי' במסכת 'ראש השנה', שעוסק בקורבנות המוקרבים בחג השבועות, נשאלת השאלה מדוע בכל החגים מוגדר השעיר המוקרב כשעיר לחטאת, ואילו בחג השבועות הוא מוגדר כ'שעיר לכפר' ולא כקרבן 'חטאת'. הירושלמי מתרץ במשפט שכדאי להותירו מהדהד: 'מכיוון שקיבלתם עליכם עול תורה, מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימכם!'

מדהים! הלא חג השבועות אינו חג של כפרת עוונות, אין זה יום הכיפורים. ההיפך - זהו חג עליו בו אנו מצווים לאכול ולשתות, לשמוח בשמחה של מצוה, אפילו להוסיף סעודה חלבית. ובכל זאת - יש בו כח אדיר, לא רק לכפר, אלא גם למחוק ולמחות כל חטא היסטורי, כי 'מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימכם'.

איך זה קורה? - זה פשוט: 'מכיוון שקיבלתם על עצמכם עול תורה', בזכות הקבלה. כשיהודי מקבל על עצמו קבלה - הוא מאפס את ההיסטוריה, מוחק את העבר. כמה אנו שואפים ומייחלים למחוק חלקים לא נעימים מהעבר שלנו ולהתחיל מחדש. בימים כתיקונם זה קשה, אבל יש דרך יצירתית שפועלת: לקבל על עצמנו. לקחת קבלה טובה. לקבלה טובה יש את הכח לאפס את העבר, וגם לתת כח לעתיד מרומם, זך ונעלה הרבה יותר!

בפרשת השבוע אנו מגלים את מצוות הנזיר, אשר התורה הקדושה מכתירה אותו בתואר 'כי נזר אלוקיו על ראשו'. זהו תואר ייחודי ביוקרתו, מכתירים כאן אדם כנושא את נזר אלוקיו על ראשו - זכות שלא כל אחד יכול לזכות להתעטר בה! הנזיר זוכה בתואר עילאי זה, בקלות מופרזת מדי לכאורה: הוא רק קיבל על עצמו לא לשתות יין, לא לגלח את שערותיו ולא להיטמא למתים במשך חודש - וכבר הוא מכונה בתואר האצילי 'כי נזר אלוקיו על ראשו'!

הוא עוד לא למד שעות ארוכות ברציפות, הוא עוד לא עמד בתפילה בדבקות, הוא אפילו עוד לא קיים את הנזירות שהתחייב עליה - הוא רק התחייב! - ובכל זאת, מגלה

בנה הבחין בתמייתה, ואף שלא היה לו קל לחשוף את סודו, גילה את אוזניה כי שמע את הוראת גדולי ישראל שליט"א להימנע ככל האפשר מכל שימוש במסך, והבין שמסכים דיגיטליים הם מרובי סיכונים רוחניים. 'העיניים שלי הן נכס יקר', הסביר הבחור לאמו בעדיניות ובענווה, 'אני לא יכול לסכן אותן. לכן קיבלתי על עצמי לציית לגדולי ישראל עד הסוף, לא להעיק מבט, ולו הקטן ביותר, בשום סוג של מסך, בכל מחיר ובכל מצב!'

תמייתה האם לנוכח סירובו העיקש, התחלפה באחת להערצה. היטב ידעה כי המחשב שברשותה מוגן וחסום היטב, וזו אחת הסיבות לכך שבנה התקשה לספר על קבלתו - שכן לא רצה שהדבר ייחשב כפגיעה חלילה באמו, שנאלצת לעשות שימוש במסך לצורכי פרנסתה כמובן. ובכל זאת, על עצמו הגן בחומה רוחנית בצורה, ונמנע מכל הבטה במסך המחשב של אמו!

רק אז הבינה האם פרט תמוה נוסף בהנהגתו של בנה. תדיר, כשהיה מבקש לשוחח עימה תוך כדי עבודתה, היה מתיישב מולה, באופן שפניו אל גב מסך המחשב, החוצץ ביניהם. צורת שיחה כזו אינה נוחה, ורק עכשיו הבינה את סיבתה: בנה הצדיק נמנע מכל הבטה על מסך המחשב, ולא בגלל שיש שם תמונות אסורות - שכן אלו הם בבחינת 'בל ייראה ובל ימצא' גם בביתו, כבכל בית יהודי שמור וערכי. אלא שהוא קיבל על עצמו לא להביט בכלל במסך מכל סוג שהוא!

הסיפור המופלא הזה, מעיד כי 'דודי ירד לגנו לקטוף שושנים' גם הבחור הזה נתעלה בסערה השמימה בטרגדיה הנוראה בה' בחר לו את הטובים ביותר, כפי שסיפר אביו שליט"א בימי השבעה. אולם כאן לא מסתיים הסיפור - - -

ביום המחרת, נכנסו לבית משפחת אנגלרד 11 יהודים, שכלל לא נראו כשומרי תורה ומצוות משחר ילדותם. הם הטיבו את הכיפות - שנראה כי אינן רגילות לשכון על ראשיהם, התיישבו, והתקשו לפתוח בשיחה. בבתי האבלים מאסון מירון, היה זה מחזה מצוי שאנשים לא מוכרים באים לנחם, ובכל זאת - נראה כי אלו הגיעו נרגשים במיוחד.

האב קשר עימם שיחה, במהלכה הם סיפרו שאמש שמעו את הסיפור על המנוח הצעיר ז"ל, כיצד קיבל על עצמו להימנע מכל שימוש - ולו בהבטה בלבד - במסך מחשב, ובאו לשמוע את הסיפור מכיל ראשון. ואכן, האב שב וסיפר להם את הסיפור פרט אחר פרט, ועיניהם החלו זולגות דמעות כשהשיבו:

'לכולנו היו טלפונים מתקדמים, אולם כששמענו את הסיפור - החלטנו שאנחנו נפרדים מהם, לעולם!' - אמרו, ובזה אחר זה הוציאו מכיסיהם שני מכשירים: את הישנים, המתקדמים, אלה שדרכם ניתן לרעות בשדות זרים ולראות מראות אסורים - אותם ניפצו על אתר. ומהכיס השני הוציאו מכשירים כשרים חדשים אותם רכשו באותו בוקר, ומעתה הם ישתמשו עבורם כטלפון הסלולרי שלהם!

לא יאומן כי יסופר! בחור צעיר לימים, נפטר כמו פרח רך שנקטף בשיא פריחתו, אולם הקבלה הטובה שלו - לא רק חוללה שינוי אצלו, אלא הביאה עוד אחד עשר יהודים לחולל שינוי בחייהם! ההתגברות 'הקטנה' של הבחור משה נתן נטע ז"ל, העמידה האיתנה שלו לקיים את הקבלה אותה קיבל על עצמו ללא כחל ושרק - חוללה מהפך אצל יהודים שכלל לא הכיר, מעולם לא דיבר איתם ולעולם לא יפגוש בהם, והם זכו לזינוק רוחני אדיר - הודות לקבלה שלו!

איננו יכולים לתאר לעצמנו מה כוחה של קבלה, איזה שינוי היא מחוללת בחיים שלנו, ומה השפעות האורך והרוחב שלה. לפעמים יהודי מקבל על עצמו להתפלל מתוך סידור, ילד רואה ומתקנא בו - ומאמץ הנהגה כזו לכל החיים. לפעמים אברך מקבל על עצמו ללמוד ברציפות, חבר מבחין בכך ומאמץ את הרעיון. יכול אדם להימנע מלהקשיב לשיחת לשון הרע מרתקת בפינת הקפה במקום העבודה, ובכך לגרום לעובד אחר לקבל על עצמו את שמירת פיו ולשונו.

כל הרווחים הללו, הם רווחים משניים, נוספים על הרווח העצום של המקבל בעצמו, כשהוא עומד בקבלה שלו לאורך זמן, כשהוא מתמיד לקיים את אשר התחייב עליו. קבלה אחת שעומדים בה - בדרך כלל ממונפת להתעלות רוחנית תמידית, גוררת את הלב היהודי כולו להתעלות בירת שמים, להתקרב לבורא עולם. הבה נאמץ קבלה כזו, איש איש במה שחשוב שיתחזק בו, וכך נזכה להתקרב לאבינו שבשמים צעד וצעד, נזכה להתחבר עמו עוד ועוד!

מסירות נפש שהעניקה חיים!

את הסיפור הבא, מופלא ומפעים ככל שיישמע, קיבלנו מגיבור הסיפור בעצמו, המתאר את שעבר עליו. גם בסיפור זה אנו חוזרים אל האסון הנורא במירון, והפעם - אל הרגעים הקריטיים ומעוררי החרדה, כשהאסון היה בעיצומו.

בין אלפי הדחוקים באותו מסדרון צר שהפך לפרוזדור מוות, נמנה גם גיבור סיפורנו, יהודי יקר שמצא עצמו דחוס בין ההמונים המשוועים לטיפת אוויר לנשימה, לחוצים ומעוכים, ואין להם מוצא או מציל. הוא שמע את חרחורי הנשימה האחרונים של הסמוכים אליו, חש את הלחץ האימתני עומד לרסק את איבריו, ואט אט הרגיש שגם הוא מאבד נשימה...

שפתותיו כבר מלמלו 'שמע ישראל', הוא ניסה להחזיק מעמד בכוחות לא לו, אבל הרגיש שהלחץ הולך וגובר והוא עומד להימחץ סופית בין ההמונים. הוא חש שאלו רגעי האחרונים, והחל עורך את חשבון נפשו ושב בתשובה, לקראת התייצבותו בבית דין של מעלה...

ואז, בעורכו את חשבון הנפש, נזכר שבמשך שנים ארוכות עשה שימוש במכשיר סלולרי לא כשר, רווי נסיונות וגדוש יצרים. הוא כבר היה 'מכור' למכשיר הזה, לאורותיו ולאותותיו, והתקשה להאמין שיוכל אי פעם להתגבר עליו ולהיגמל ממנו. ובכל זאת, ביום מן הימים, לפני למעלה משנה, קיבל על עצמו להתנתק כליל מהמכשיר הזה, לעזוב אותו לנצח.

זה היה קשה, קשה מאוד מאוד. הוא חש שמדובר עבורו במסירות נפש של ממש. חצי מחייו היו מרוכזים בתוככי המכשיר הזה, באמצעותו יצר קשר עם אנשים, התעדכן בנעשה, רבים פנו אליו דרכו. לבו נקרע בין התלות שפיתח במכשיר לבין התובנה שהייתה בו עד כמה המכשיר הזה זורע בו הרס, כיצד מיטב שעותיו וימיו הולכים לאיבוד, ובכמה נסיונות הוא מתקשה לעמוד - נסיונות הנובעים מתוך המכשיר הזה בעצמו...

והוא החליט להתגבר. באבחה אחת תפס את המכשיר, שבר אותו, נפרד ממנו לעולם. בימים שאחרי עוד חש כמה הדבר קשה, הוא כבר היה כה למוד ומורגל שבכל רגע פנוי המכשיר לצידו, תמיד יש לו משהו מעניין לראות או לקרוא. גם חבריו וידידיו לא תמיד העריכו את המאמץ שלו, רבים מהם 'נזפו' בו - מתוך קנאה - על העובדה שהתנתק מכל קשר עם חבריו. אבל הוא עמד בנסיון בגבורה...

ואז, בשוכבו תחת ההמונים במירון, כשהוא לחוץ ומעורר ועורך את חשבון נפשו, נזכר בקרבן הזה שהקריב, ובכוחותיו האחרונים פנה לקדוש ברון הוא במילים מעומק לבו, באומרו כי הוא כבר מסר נפש פעם אחת לכבודו יתברך, הוא מבקש לא למסור נפשו פעם שניה... כן, הוא יודע עד כמה המצב קריטי, ובכל זאת, כשדמעות בעיניו החל לצווח באלם קול: 'מסרתי נפשי להשם כבר לפני שנה, השם יתברך - תציל אותי!'

בעודו מהרהר כך, חש לפתע זוג ידיים תופסות בשתי ידיו, מנסות לחלץ אותו החוצה מתוך גיא ההריגה. זה לא היה קל, הוא היה תחוב ולחוץ בין כולם, אך הסדרן - שכנראה היה חסון ורב כח, התעקש למשוך אותו החוצה. אין לדעת למה בחר דווקא בו, והוא אפילו לא יודע מי היה אותו סדרן. רק דבר אחד ברור: לאותו סדרן היה הרבה כח, והוא הצליח למשוך אותו מתוך המחץ האנושי הנורא, להוציאו החוצה ולהושיבו על אבן סמוכה לשאוף אוויר וכוחות...

לאחר שהתאושש קמעא, הוא חזר למרכז הארץ, כשכל העת מגיעות השמועות על האסון הנורא, על 45 הנספים רחמנא לילצלן, על הפצועים, על המשפחות שאיבדו את יקיריהן. הוא מתקשה להאמין שהוא חי וקיים, אינו מבין איך דווקא הוא שרד את התופת, איך בדיקו הוא חולץ מתוך ההמונים הנלחצים למוות...

גם אנחנו לא מבינים, איש אינו יודע חשבונות שמים, מי מהעולים לשמוח בשמחת רשב"י זכה להמשיך לעלות ולהתעלות להיכלו, ומי מהם זכה להישאר בעולמנו. ובכל זאת, סיפור זה, אותו שמענו מבעל המעשה - כאמור, מאיר כאבוקת אש:

לפעמים, קבלה טובה דורשת מסירות נפש, היא אינה קלה. בוודאי כשמדובר בעניינים כמו ניתוק מכלי טכנולוגיה, משחיתי הזמן והלב, מעוררי הנסיונות וההתמודדויות. העמידה בקבלה דורשת כוחות גוף ונפש, תעצומות עוז אדירות. ובכל זאת - זה כדאי מאוד, כי מסירות נפש אחת עשויה לחסוך מסירות נפש אחרת, להעניק חיים. גיבור סיפורנו זכה בחייו במתנה, רק בעקבות ההתגברות על הנסיון האימתני, רק בעקבות העמידה העיקשת על הקבלה שלו.

נכון, זה לא קל, זה דורש התגברות על קשיי חברה וסביבה, על אורחות חיים והרגלים ותיקים. אבל זה כל כך כדאי, כי בעתיד, עשוי להתברר עד כמה האדם שהתגבר היה נחשון שחוף מהצלת עצמו - אף אחרים למדו ממנו, ובכך התגברותו האישית הפכה למנוף לסביבה כולה! ועל אחת כמה וכמה, אלה שזכו וטרם נפלו ברשת - תרתי משמע, כמה עליהם להודות על הזכות העילאית הזו השומרת ומגינה עליהם, ובד בבד הם מהווים מופת וסמל לסביבה שאפשר גם אפשר להתגבר!

כאן המקום גם להזכיר לתועלת הרבים: בתקופה זו, כאשר רבים וטובים אכן מתנתקים ממכשירים שונים, חלקם יוצרים חסימה איכותית יותר או מתנתקים למשך שעות ארוכות, וכל אחד שעושה צעד אמיץ בכיוון הנכון - ראוי לשבח והערכה מהחברים ומהסביבה. אם אתם מכירים אדם כזה - תנו לו מילה טובה, תטפחו על שכמו. הוא מתאמץ, היו שותפים עמו!

כמו כל המתנתקים כעת ממכשירים כאלה, כל אחד מאיתנו יכול לקבל על עצמו קבלה טובה, אם בשמירת העיניים והפה, אם בקבלת עול לימוד התורה, ואם בקיום עניינים של בין אדם לחברו, ובכלבד שנקבל על עצמנו משהו. ככל שניקח על עצמנו קבלה טובה, ככל שנוודא שאנו יוצאים מהשבוע הזה עם נכס ברזל של התחזקות - כך נזכה שיום קבלת התורה יוסיף וישפיע עלינו לכל ימות השנה, למען נזכה להתעלות בקרבת אלוקים!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com
לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

אגעדאנק

על פרשת השבוע

פרשת נשא תשפ"א

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

בספר קהלת יעקב, מביא לבאר באופן נפלא לפי דברי הגמ' הנ"ל את הפסוק במשלי יג, "צדיק אכל לשבע נפשו ובטן רשעים תחסר", שהנה הצדיקים אינם צריכים לנשיאות פנים כיון שבדין נוטלים הם את שכרם, אבל הרשעים זקוקים לנשיאות פנים, לכן "צדיק יאכל לשבע נפשו", שאינו זקוק לאכול רק כזית או כביצה בשביל לזכות לנשיאות פנים ואוכל כדי שביעה, אבל "ובטן רשעים תחסר", שהרשעים צריכים לאכול רק כזית או כביצה ולברך אף שאינם שבעים כדי לזכות לנשיאות פנים... (אגרת הטיוט - טיול בפרדס)

ביום השני הקריב נתנאל בן צוער נשיא יששכר (ז' י"ח)
צריך להבין מדוע התורה מפרטת כל קרבן וקרבן שהקריבו הנשיאים שהרי כולם הקריבו אותו דבר בדיוק ודי היה לפרט קרבן אחד ולומר וכן הביאו כל הנשיאים ולשם מה האריכות הגדולה?

מבאר בספר דרכי מוסר בשם הסבא מקלם וז"ל שהתורה רצתה ללמדנו בזה כיצד מתייחסים אל יחיד כאשר הוא מאוגד בתוך הכלל כאשר רבים עושים מצוה מסוימת ניתן היה לחשוב שהכלל כולו נחשב ליחידה אחת ובהתאם לכך אין הברנה פרטית במעשיהם של היחידים המרכיבים את הכלל פרשת הנשיאים מלמדת אותנו שבשמים אין מתייחסים אל הרבים כאל כלל אלא שמחים על כל יחיד ויחיד כאילו היה יחידי בעולם בשום אופן אין אהבת הקב"ה לאיש ישראל ושמחתו בו מתמעטת בגלל שישנם עוד רבים שעשו את המצוה כמורה.

לכן באותה מדה ששמח ה' בקורבנו של נחשון בן עמינדב שהקריב ביום הראשון שמח גם בקרבנותיהם של שאר הנשיאים והדבר מוצא את ביטוי בפירוט שפירטה התורה אצל כל אחד מהם הפירוט הרב בקרבנו של נחשון הוא גלוי של שמחה ואהבה של הקב"ה בקרבנו לפיכך החזרה על אותו פירוט אצל כל אחד ואחד מהנשיאים מורה על אהבה לכל יהיר אהבה שלא נפגמה פגימה כלשהי על ידי היעשות המצוה על ידי רבים וזה דבר שלא נמצא אצל בשר ודם עכ"ל הנה גודל טובו ואהבתו אותנו אוהב הקב"ה כל אחד מישראל כבן יחיד שלו.

"ולבני קהת לא נתן כי עבדת הקדש עלהם בכתף ישאו" (ז, ט)
בגמ' סוטה (לה, א) "דרש רבא, מפני מה נענש דוד? מפני שקרא לדברי תורה זמירות שנאמר זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי אמר לו הקדוש ברוך הוא ד"ת שכתוב בהן התעניף עיניך בו ואיננו אתה קורא אותן זמירות הריני מכשילך בדבר שאפילו תינוקות של בית רבן יודעין אותו וכתוב ולבני קהת לא נתן כי עבדת הקדש וגו' ואיהו אתייה בעגלתא.

והעונש מפורש בשמואל (ב, ו, ג) וכן בדברי הימים (א, טו) שכשהביאו את ארון אלוקים מבית הפלשתים, הרכביהו על העגלה, ומת עוזא כשניסה לתפוס, והעונש היה שדוד המלך שכח את הפסוק שאסור לקחת את הארון בעגלה, ושמת עוזא על ידו. ואז הכניסו את הארון לבית עובד למשך ששה חדשים, וכדכתב רש"י (שם) "אל עגלה חדשה - טעה בדבר שאפילו תינוקות של בית רבן יודעין אותו, כי עבדת הקדש עליהם בכתף ישאו (במדבר ז ט), ולפי שאמר (תהלים קיט נד): זמירות היו לי חקיך בבית מגורי, נענש לבא לידי כך, ומת עוזא על ידו, לפיכך כשהביאו מבית עובד, הביאו בכתף, שנאמר (בדברי הימים א טו יב ג): ויאמר להם אתם ראשי האבות ללוים התקדשו אתם ואחיהם והעליתם את ארון וגו'. כי למבראשונה לא אתם פרץ ה' אלקינו בנו כי לא דרשנוהו כמשפט."

יש להבין מה ה"מידה כנגד מידה" במה ששכח דוד דוקא פסוק זה? כתב בספר "אהבת יונתן", (דברים) "נראה לבאר דוד המלך ע"ה אמר זמירות היו לי חוקיך ובזה חטא ואמר הקב"ה דיהיה נכשל דטעה אח"כ ואמר להניח הארון על העגלה ומה זה מדה כנגד מדה ונראה דהעיקר הוא דצריך האדם ליגע על התורה כי יגעתי מצאתי תאמינן והוא אמר זמירות היו לי חוקיך ולא ליגע ולכך הענישו דטעה בארון להניח הארון על העגלה אינו צריך ליגע רק התורה צוה בכתף ישאו דצריך ליגע על התורה ושפיר הוי מדה כנגד מדה." ע"כ.

ואפשר להמתיק יותר שלכן מת "עוזא" מלשון "עוז" כדי לרמז לדוד שכל זה קרא מפני שחסר את ה"עוז" דהיינו את היגיעה. וביותר, שלכן הכניסוהו מיד לאחמ"כ לבית "עובד", שקבלו ע"ע "לעבוד" ולעמול בתורה וכדכתב רש"י הנ"ל, לפיכך כשהביאו מבית עובד, הביאו בכתף.

(צינוני תורה)

וכן תרומה לכל קדשי בני ישראל אשר יקריבו לכהן לו יהיה (ה, ט)
וכן בפסוק שלאחריו כתיב לו יהיה, ועיין רש"י. ולפע"ד י"ל עפ"י הא דאיתא במס' ביב (דף י"א ע"א) ת"ר מעשה במונב המלך שבזבז אוצרותיו ואוצרות אבותיו בשני בצורת, וחברו עליו אחיו ובית אביו ואמרו לו אבותיך גזזו והוסיפו על של אבותם ואתה מבזבזם, אמר להם אבותי גזזו למטה ואני גזזתי למעלה וכו', אבותי גזזו לאחרים אני גזזתי לעצמי שנאמר ולך תהיה צדקה וכו' ע"ש. וי"ל שזה שאמר לו יהיה כלומר זהו אשר יהיה לו בעוה"ב: (אפריון)

דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם איש איש כי תשטה אשתו וגו' (ה, יב)
כתב רש"י "מה כתוב למעלה מן הענין ואיש את קדשיו לו יהיו אם אתה מעכב מתנות הכהן חייך שתצטרך לבא אצלו להביא לו את הסוטה".
המפרשים עמדו על הקשר שבגלל שלא הביא מעשרותיו יביא את אשתו לכהן, וכי מה המדה כנגד מדה בזה?

בספר "תהלה לדוד", תירץ עפ"י הכתוב בבראשית (ב, כב) "ויבן ה' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה", ש"צלע" בגימטרי' 190 ו"חוה" בגימטרי' 19 שחוה היא 'מעשר' מן הצלע שלוקח מן האדם. לכן, כאשר האדם נמנע מלהביא את מעשרותיו אל הכהן על כרחו יזדקק להביא מעשר אחר אל הכהן דהיינו את אשתו שהיא המעשר שלו כאמור.
ועשה הכהן אחד לחטאת ואחד לעלה וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וקדש את ראשו ביום ההוא (ו, יא)

יש לציין את דברי הרמב"ן על פסוק זה: "וטעם החטאת שיקריב הנזיר ביום מלאת ימי נזרו, לא נתפרש ועל דרך הפשט כי האיש הזה חוטא נפשו במלאת הנזירות, כי הוא עתה נזור מקדושתו ועבודת השם, וראוי היה לו שיזיר לעולם ויעמוד כל ימיו נזיר וקדוש לאלקיו, כענין שאמר (עמוס ב יא) ואקים מבניכם לנביאים ומבחוריהם לנזירים, השווה אותו הכתוב לנביא, וכדכתיב (לעיל פסוק ח) כל ימי נזרו קדוש הוא לה' והנה הוא צריך כפרה בשובו להטמא בתאוות העולם". כמה מוסר יש ללמוד מכך שהרי אדם שלא התעלה בדרגתו להיות נזיר (שהוא כנביא!) אינו זקוק לקרבן חטאת, ודייקא הנזיר זקוק לחטאת, דהיינו שהתביעה על האדם היא דווקא מפני היותו כבר במדרגת קדוש וירד ממדרגתו הקודמת. ויש להאריך בזה.

יאר ה' פניו אליך ויחנך (ו, כה)
בגמ' ברכות (כ, ב) "אמר הקב"ה למלאכי השרת וכי לא אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת את ד' אלקיך והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה". ויש לדקדק מה שייכות יש בין זה לזה וכי בשביל שמדקדקים לברך ברכת המזון כשאינם אוכלים רק כזית וכביצה מגיע להם שישא ד' פניו אליהם?

ואמר הגאון רבינו חיים זצ"ל מוולאזין לבאר בטוב טעם במעשר עני כתיב ובא הלו וכו' והגר ויתום והאלמנה ואכלו בשעריך ושבעו" והנה אם לא היינו מדקדקים עד כזית ועד כביצה והיינו מפרשים תיבת "ושבעת" כפשוטו שביעה ממש, היתה טובה לגר ליתום ולאלמנה שהיינו מוכרחים ליתן להם כדי שביעה, אבל כשאנחנו 'מדקדקים עד כזית ועד כביצה ובשיעור קטן של כזית וכביצה אנחנו מקיימים ושבעת וברכת א"כ תצא מזה רעה לגר ליתום ולאלמנה שלא ניתן להם רק כזית וכביצה, וגם בזה נקיים ואכלו בשעריך "ושבעו". אכן כל זה היה אם היינו עושים רק לפי הדין אבל אנחנו עושים לפנים משורת הדין ונותנים לגר ליתום ולאלמנה כדי שביעה ממש, ועל עצמנו אנחנו מדקדקים עד כזית ועד כביצה וא"כ ראויים אנחנו לנשיאת פנים. וזה פשט הגמרא אמר להם הקב"ה איך לא אשא פנים לישראל שאני כתבתי בתורתך ואכלת ושבעת וברכת והם מדקדקים "על עצמם" עד כזית ועד כביצה אבל "ושבעת" אצל נתינת מעשר אינם מדקדקים עד כזית ועד כביצה.

(הגר"ח מוולאזין)
פירש בספר קול שמחה מאמר הש"ס ברכות (כ' ע"ב) שאמר הקב"ה וכי אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת והם מדקדקין על עצמן עד כזית ועד כביצה, ופירש הוא זצ"ל שישראל חביבה בעיניהם מתנת הש"י ואף שהיא קטנה עד כזית וכביצה, הם אינם משגיחים על מהות המתנה אלא חשיבותה היא לפי ערך הנותן, ולעומת זה הקב"ה אינו משגיח על מהות המעשים הטובים שהם בלתי שלמים, אלא לפי ערך העושה שהוא בו"ד קרין מחומר, עכ"ד: (שם משמואל - חלק המועדים - שבת תשובה שנת תרע"ג)

אמר ה'נועם אלימלך: מי שרוצה לעשות "נזיר לה'" - נזר ועטרה לה', מיין ושכר יזיר' - יעשה נזר גם משתיית יין ושכר על ידי שיתכוון בשתייתם לשם שמים וישתה בקדושה; אבל 'חומץ יין ושכר אל ישתה' - לא ישתה שתייה שהיא בבחינת חומץ, רק למלא את תאוותו - - -

גם כאשר יהודי נוגס במאכלו, אפשר לראות עליו שיהודי הוא, ושאיכילתו איכילה יהודית היא.

המלמד הוותיק, רבי מרדכי זאב בלוי זצ"ל, סיפר סיפור מופלא בשם רבו, שהעיד שבדידו הווה עובדא, ויש בסיפור זה מסר מאלף וחשוב עד מאוד בעיניי חינוך.

רבו של הרב בלוי העיד שהגאון בעל ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש, נסע פעם ברכבת, וראה לפניו אדם היושב בספסל ממולו, המוציא כריך עם בשר דבר-אחר, ואוכלו.

הגאון ראה את אשר נעשה, וצעק על האדם ההוא "יהודי, אסור לך לאכול חזיר!"

הנוסע הביט ב'מנחת אלעזר' בפליאה, כמי שתמה על ההערה שיצאה מפיו, ואמר לו: "אינני יהודי, ולכן מותר לי לאכול את הבשר הזה!"

אבל הגאון האדיר, שפסקי ההלכה שלו הופצו עוד בחייו ברחבי העולם היהודי כולו, פונה אל האדם בשנית, וחוזר ואומר לו: "יהודי, אל תאכל חזיר!" והוא, מתעקש אף הוא, ומצהיר שאינו יהודי...

אבל, כשהגאון ממונקאטש אמר לו בפעם השלישית שלא יאכל חזיר, קרה משהו... האיש שאכל את בשר- החזיר ניגש אל חלון הרכבת, והשליך את הבשר החוצה, ניגש אל הגאון והודה בפניו שאכן הוא יהודי, פרץ בבכי, וביקש לדעת איך הצליח לזהותו כיהודי.

'הסתכלתי עליך בשעת אכילתך'

'אני נפגש עם הרבה אנשים, ואף אחד מהם לא אמר לי שאני יהודי, וכיצד הצלחת לראות שאני יהודי?' - שאל האיש את הגאון.

ה'מנחת אלעזר' אחז בידו של היהודי, חיבקו בחום, ואמר לו: 'די היה להביט בהתנהגותך בעת שאכלת את הבשר, כדי לדעת שהינך יהודי!'

משהאיש לא הבין את פשר הדברים, הסביר הגאון שהשו"ע (אורח חיים, סימן ק"ע הלכה י'), אומר ש'לא ישור פרוסה ויניחנה על גבי השלחן'. והטעם הוא, כפי שמביא המשנה ברורה, 'מפני שנמאסה לבריות'.

דהיינו אדם הנושך בכריך הלחם, ומכניס לפיו את החתיכה, ומניח את שארית הפת על השלחן, ממאס בכך את חבירו היושב לצידו. ולכן, המשיך הגאון והסביר לאיש ההוא, נהגו יהודי פולין שכאשר הם אוכלים לחם, הם חותכים בסכין את החתיכה שברצונם לאכול, ומכניסים רק אותה לפיהם, והלחם עצמו נשאר 'נקי'.

הדבר מקובל גם באכילת תפוח, וכל כיו"ב, שלא נוגסים בתפוח עצמו, אלא חותכים את החתיכה הראויה בסכין. כך נהגו יהודי פולין, ואני זוכר גם את אבותי ואבות-אבותי שהתנהגו כך, ציין הגר"י זילברשטיין שליט"א, בעת שסיפר את הדברים.

הסתכלתי עליך בשעת אכילתך את בשר הדבר-אחר, אמר ה'מנחת אלעזר' לאיש, וראיתי שגם אתה אוכל בצורה כזו, דהיינו שלא נגסת בכריך עצמו, אלא אחזת סכין בידך, וחתכת לעצמך את החתיכה שרצית לאכול.

זה הספיק לי כדי לדעת בבירור שאתה יהודי, וככזה בוודאי ראית אצל הורייך את קיום ההלכה ההיא בסימן ק"ע, ולכן גם אתה מתנהג כך. לא יתכן שגוי יתנהג בצורה שכזו! לא יתכן!

האיש הודה והתוודה שכל דבריו של הגאון הם אמת ויציב, והוא אכן גדל בבית יהודי לכל דבר, ובגלל תוקף הצרות והמצוקות שפקדו את העם היהודי בתקופה ההיא, הגיע לאן שהגיע, והתדרדר לאן שהתדרדר, עד שהגיע למצב בו הוא אוכל בשר דבר אחר. אבל קיום ההלכה בסימן ק"ע שראה בבית הוריו, לא נשכחה ממנו...

האיש הפך להיות אחד מחסידי הנלהבים של הגאון ממונקאטש. הוא הרגיש שה'מנחת אלעזר' נגע לו בדיוק בנקודה הרגישה ביותר בחייו, וקיבל על עצמו מהיום והלאה להישמר ולהיזהר בקיום כל ההלכות בשו"ע.

כל מעשה נקלט במוחם של הילדים

רבו של רבי מרדכי זאב בלוי הוסיף וסיפר שגם הוא השתמש בסימן זה של ה'מנחת אלעזר', וכאשר נכנס אל המנזרים של הנוצרים, אחרי תקופת השואה, כדי להוציא משם את ילדי ישראל ולהצילם, התבונן בצורת אכילתם של הילדים.

כאשר הבחין בילד שאינו נוגס בפרוסה עצמה, אלא משתמש בסכין וכנ"ל, היה בטוח שהוא יהודי, והוציאו מהמנזר, ולא טעיתי אפילו במקרה אחד. כל הילדים שהוצאתי על פי הסימן הזה, היו יהודים, אמר.

נמצאנו למדים עד כמה גדולה ועצומה היא השפעת החינוך של הבית היהודי על כל הצאצאים שגדלו בבית זה, וגם אם אנחנו סבורים שהילדים אינם מבחינים במעשים הקטנים שלנו, ואינם לומדים מכך מאומה, טעות גדולה בידינו.

כל מעשה הנעשה בבית, כל פעולה, וכל מילה היוצאת מפי ההורים, נקלטת היטב היטב בראשם ובמוחם של הילדים הקטנים, והם לומדים מכך 'הלכה לדורות' מה לעשות וכיצד לפעול בחייהם הם.

והנה, אם היו שואלים אותנו מה היא ההלכה החשובה, והמשפיעה ביותר, בחלק ב' של המשנה ברורה, ספק רב אם היינו מצביעים על ההלכה ההיא בסימן ק"ע, העוסקת בדין שלא לישוך פרוסה ולהניחה על השלחן. אנחנו היינו סבורים שאולי כדאי להתמקד בהלכות נטילת ידיים, ברכת המזון, וכיו"ב.

אבל מהמעשה הנ"ל עם ה'מנחת אלעזר', למדנו שגם הלכה כזו עשויה לשנות גורלו של אדם ולחרוץ את חייו לכאן או לכאן. (ברכי נפשי)

"ולא יסף עוד מלאך ה' לבוא אל מנוח ואל אשתו אז ידע מנוח כי מלאך אלוקים הוא". (הפטרות נשא)

רבי שלום שבדרון זצ"ל (בשיחה פרטית בביתו).

"אז ידע מנוח!" מדוע דוקא אז? בעקבות מה הצליח מנוח להשתכנע בבירור כי מלאך ה' הוא? בסך הכל "לא יסף עוד מלאך ה' לבוא" מה קרה? (המעייין יראה על כך במפרשים).

אמרתי פעם בדרך מליצה:

אדם המתחסד עם זולתו, יגלה במשך הזמן, כי הוא מצפה להכרת טובה ולהבעת תודה, לפחות כל שהוא, ממי שהטיב עמו. ואם חלילה, אותו יענקל שהטיב עימו יתעלם בכלל מלזכור שעשו עימו טובה, המצב יכאיב לו, יצעררו מאד.

כיון שהוא מצפה להכרת טובה, בדרך כלל הוא רגיל לחפש דרך איך לאסוף את ה"תודה רבה" איך לשמוע את ה"ישר כח" ולקבל את ה"תודה". יש לכך כמה דרכים: לפעמים הוא רק חולף ברחוב ע"י יענקל כדי שיענקל יזכר... אם יענקל אינו נזכר, והימים חולפים, אזי לאחר כחודש הוא אומר ליענקל "בוקר טוב" בחיוך רחב (כדי שיזכר), או מתענין בשלומו: "מה נשמע ר' יהודי?" ויענקל משיב:

"אה! אה! ברוך ה'! זה אתה שכל כך עזרת לי בענין... הרי אני חייב לך המון תודות..." והמתחסד בא על סיפוקו. - -

'בעל החסד' לא מבקש דוקא "תודה", אבל חושב לעצמו "לפחות שיזכור שאני הצלתי אותו", "אני אזכיר להם - לזכור אותי".

רבותי. המלאך שהיטיב מאד עם הוריו של שמשון הגיבור, כאשר בישר להם והדריך אותם מאת ה', נעלם, בסיום מלאכתו לא הגיע אפילו פעם אחת נוספת, אין: "ולא יסף עוד מלאך ה' לבוא אל מנוח ואל אשתו", ואם כך - "אז ידע מנוח, כי מלאך אלוקים הוא". חלפו להם שבוע, שבועיים, והוא, שהדריך אותם, לא ניסה להגיד בוקר טוב אדיב, לא בא להתעניין, להציע הצעות או לסייע בתכנונים. - - אם כך הוא מלאך! אז ידע מנוח כי הוא מלאך...! אדם - כבר היה מגיע, לפחות לרגע קצר...

ההלואה הראשונה מגמ"ח

אני נזכר כיצד הרגשתי, כאשר יצאתי בפעם הראשונה מגמ"ח" ללוות כסף היה זה לפני שנים רבות, התחושה שלי הייתה קשה ומרה חשבתי שאני נכנס ל'חברא קדישא' חסד עם מתים - - - (מה אתם צוחקים, עוד מעט תשמעו). אספר לכם מתחילת הענין.

בילדותי ממש, התייתמתי מאבא זצ"ל, לא ידעתי כיצד מתנהל בית עם אבא ובלי אבא. אמא הצדקנית ע"ה נאלצה לצאת השכם בבוקר להביא טרף לביתה, וכאשר שבתי הביתה מצאתי צלחת עם אוכל מוכנה על המדף (הבנתי שאמא חשבה עלי והכינה לי אוכל) נטלתי ידיים והתיישבתי לאכול. לבד. מעולם לא הורגלתי לאכול בחברת בני משפחה, עד שהגיעו הימים הטובים ונכנסתי למשפחת חותני זצ"ל. תשמעו כדאי! כדאי!:

מיד למחרת ה"שבע בברכות" חזרתי מהתפילה, התקבלתי בחיוך. השווער והשוויגער חייכו בסבר פנים יפות, כשהצביעו לי על שולחן ערוך ארוחת בוקר, והתיישבתי. הרי הבטיחו לי "קעסט" שלוש שנים (אתם יודעים מה זה קעסט?) והנה זו היתה הארוחה הראשונה של קיום ההבטחה.

מה היה על השולחן? לחם שחור, לבן, כוס קפה, חתיכת חלבה. זה מה שהיה בבית. ב"ה.

לא הבחנתי בשום דבר יוצא דופן. אכלתי, ברכתי - ומיד הלכתי לכולל "אהל תורה" ללמוד עד הלילה. רק למחרת הבחנתי שאני אוכל ארוחת בוקר לבד... אתמול אכלתי לבדי והיום גם כן. בתחילה, לא שמתי לב כי כך הייתי רגיל לאכול בבית לבד באמצע השבוע, יתום נשאר יתום...

לפני שעזבתי את הבית לכולל, התבוננתי לחשוב "היכן אשתי?" פסעתי לחדר הסמוך ושאלתי את חמותי הצדקנית: היכן היא? מדוע גם אתמול וגם היום לא נמצאת בארוחת הבוקר. מה קרה?

"היא היתה צריכה ללכת". השיבה.

ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר שוב איננה. "מה קורה כאן?" שאלתי בתימה "שלושה ימים היא צריכה ללכת דווקא מיד בבוקר!" פניה של חמותי הרבנית אויערבאך האדימה, ובזוית העין התעגלו שתי דמעות עבוד. נעמדו בפתח העין ולא ירדו.

"שלום" אמרה "לך הבטחנו קעסט, אבל, אבל בשבילה אין לנו"...

רבותי, כך גידלו תורה! וכך זכו לכזה בן - רבי שלמה זלמן אויערבאך...!

(בחיוך) כאשר הוצאתי לאור את ספרי הראשון, השווער והשווער רצו להראות לי את הוקרתם, וכסף - אין. מה הם עשו?

חמי העלה רעיון ואמר לאשתו יש לנו 'כפות' היו להם שתי כפות מתנה אישית שקיבלוה ביום נישואיהם. (ב"פסח" הוצבו שתי הכפות המבריקות על השולחן ופארו את שולחן הסדר. יותר ממה שהיה להן ערך כספי, היה להן ערך ריגשי. בכפות היו חרוטים שמותיהם: ח. אויערבאך צ. אויערבאך) כף אחת ניתן לו היום. כאשר נתן לי את הכף לחש לי: "הכף השניה ממתנה לספר הבא..." בכפות אני אוכל מידי שבת בשבתו.

כאשר סימתי לאכול על שולחן חותני, לא ארכו הימים ונזקקתי להלואה בגמ"ח של שערי חסד.

כאשר נכנסתי למשרד בבושה, רק ראיתי את הפקיד היושב מולי איבדתי את מעט הבטחון העצמי שנשאר לי, כאלה פנים חמוצות - - - אמרתי לו בוקר טוב והייתי צריך לומר לו ערב טוב כי נהיה לי חושך בעיניים... טוב אני לא אאריך כי כבר נשמתו בגנזי מרומים, כאשר יצאתי והשארתי אצלו משכון, כמובן, הייתי כאוב מאד וברבות הימים נזכרתי בפסוק באיוב "צדק לבשתי וילבישני" (איוב כ"ט) אומרים חז"ל: "צדק לבשתי וילבשני, א"ר חנינא יש נאה ללבושו ואין לבושו נאה לו, יש אדם עשיר ואין שמו לפי עשרו, רש ואין שמו לפי רישו, יש אדם שהוא גבור ואין שמו לפי גבורתו חלש ואין שמו לפי חלישתו, יש אדם בחור ואשתו מכוערת נתונה בתוך אפריו ואומרים אבדו הבחור הזה על הכפוש הזה, ואם הכלה נאה ובעלה מכוער אומרים אבדה הכלה הזו באיש הזה, איוב לא היה כן אלא הצדקה נאה לאיוב ואיוב נאה לצדקה הוי צדק לבשתי וילבשני"

אותו פקיד רוצה להתלבש במצות חסד אך אינו יודע כיצד, מעלת החסד לא לפי מידותיו הבגד של המצוה גדול עליו... ישנו פסוק מיוחד לשבח את איוב שהחסד היה מתאים למידתו, נורא ואיום.

ועוד על ה"חסדים של הסוכנות..."

על חכמת שנינותו של רבי חיים לייב אויערבאך סופר רבות בפי תושבי ירושלים. עובדה אחת שמעתי מפיו כיצד פעם קטרג בפני רבים לגלג על ה"חסדים" השקריים של ה"סוכנות" הישראלית. ובאותה שעה קיים בעצמו: "הקהה את שיניו".

"היה זה לפני עשרות שנים. הנהלת ה"סוכנות" החליטה לעצור את כל מגביות ה"חרדים" בחו"ל למען מוסדותיהם".

ראשי הסוכנות הציונית קראו לראשי היהדות החרדית לאסיפה דחופה ותבעו מהם במפגיע להפסיק ולגייס כספים בחוץ לארץ [הם היו מעוניינים שהכסף יזרום כדרך צינור אחד ויחיד] ה"סוכנות" נימקה את בקשתה בטענה כי היא זו שתפרנס את כל עולם התורה "אין ולא יהיה צורך לשגר שליחים לחו"ל, אנחנו נדאג לכל צרכיכם"

הנאספים כולם משני צידי המתרס - החילונים והחרדים - קיבלו את רשות הדיבור.

אחדים מראשי "ועד הישיבות" הודיעו נחרצות שהם יסכימו לבקשת ה"סוכנות" רק אם יקבלו לידם סכום של מליון לירות לשנה "אם נפסיק לשגר שליחים לארצות הגולה, זה יהיה הסכום שתאלצו לתת לנו" אמרו "ראשי הישיבות".

יהודי מראשי הציונות שהשתתף באסיפה נעמד על רגליו וזעם מכעס: "אתם לא מתביישים לתבוע סכום כזה גדול" קרא לעבר ראשי וועד הישיבות. הוא חירף וגידף בסגנון זול וגס: "קבצנים! שנוערס! וכו'".

הוויכוחים היו קשים מאד, ראש הסוכנות מחד גיסא, ועסקנים יראים ושלמים מאידך גיסא התנצחו זה בזה.

רבי חיים לייב אויערבאך שהשתתף באסיפה ישב בשקט והמתין לתורו בסבלנות. הוא החליט לנפץ את עצם הרעיון שהסוכנות היא זו שתשלט בכיפה. "החלטתי אני 'אששל' לו כגמולו לאותו רשע וחצוף גלוי ראש" סיפר רבי חיים לייב [כששב מהאסיפה הבינה קרא לי: "ר' שלום! יש לי בשבילך סיפור מענין"... וסיפר לי את מהלך הענינים - אמר ר' שלום]

כשהגיע תורו של רבי חיים לייב לשאת דבריו נעמד על עומדו בשלווה, ובכשרונו הגאוני החל את דבריו באיטיות כמונה מעות - בסיפור [משל] שהמציא על אתר. מטרתו של הסיפור היה להקהות את שיניהם ולהדגים להם בדרך רמז כיצד יראו "חיי הישיבות" כשיהיו זקוקים לחסדי ה"סוכנות".

אספר לכם סיפור. אמר רבי חיים לייב, ושקט השתרר בחלל האויר: יש מקום ששמו "אלקסוט" זו עיר הנחלקת לשניים - עילית ותחתית, המרחק בין אחת לשניה הוא גדול, כך שבאלקסוט העליונה היה חניון רחב ידיים שם התאספו כל "בעלי העגלות" משם היו יוצאים בנסיעות כמה פעמים ביום לעבר העיר התחתית.

באלקסוט העליונה התגוררה אשה אלמנה ושמה שרה. לשרה היתה בת יחידה שהתגוררה בעיר התחתית ושמה חנה [חנה'לה - כלשונן] חנה'לה היתה קבצנית דלפונית עניה מרודה, ילדיה הילכו בבגדים קרועים וללא נעלים לרגליהם. האמא שרה נהגה לאסוף פרוטות קצובות ומפעם לפעם לשלחם לבתה חנה'לה.

הגיע ערב יום טוב. הלכה שרה ל"חניון" ומצאה שם את יענקל העגלון הממתין עד שהעגלה תתמלא בנוסעים, אז ייצא לכיוון העיר התחתית.

- שמע נא יענקל, אמרה שרה בקול רוי תחנונים, עשה לי חסד, אתה, הרי בין כך נוסע למטה, ומי כמון ידוע שיש לי שם בת, עניי. אפיתי בשבילה תבנית לחם טרי עגול. אהיה נא יהודי טוב, ותעביר לה את זה. תחיה את נפשה בחג. - טוב, שרה, למענך, בשבילך! תביאי ואני אקח.

- אבל יענקל, האם לחם יבש תיקח בשבילה?! - איזה טעם יש ללחם יבש, הכנתי בקבוק מלא חמאה, אם היא תאכל לחם בחמאה (מיט פוטער) אז יהיה לה טוב על הלב.

- שרה! עד שהצלחתי לדחוף כאן לחם כזה גדול איפה כבר יהיה לי מקום לעוד בקבוק חמאה?

- יענקל, אל תהיה כזה, תעשה מצוה, תרחם עליה, תדחוף את זה בצד ותסדר. - (בצעקה) די, תחפשי לבד מקום! נו כבר! תכניסי את החמאה כאן ליד הלחם וחלאס. חלפו חמש דקות, העגלה כבר התמלאה בנוסעים, יענקל התיישב, ועוד רגע קצר יוצאים לדרך, לפתע שוב הגיעה שרה מהרחוב הסמוך וקראה: "יענקל, רגע! אוי גיוואלד, איזה טעם יש ללחם עם חמאה לבד, הנה עשיתי גבינה טובה וטעימה לכבוד יום טוב, חנה'לה שלי תאכל לחם, חמאה וגבינה, אוי, התרגשה שרה, כמה תחיה את נפשה השבורה, יהיה לה משהו לכבוד חג, והתפרצה - בבכי - של התרגשות מהול בכאב.

- שרה, את כבר מבבלת לי את הראש, תקחי את הכל בחזרה וגמרנו, מה את רוצה ממני?!

- יענקל, אל תהיה קשה כאבן! תרחם עלינו, אתה מבין לבד כמה זה חשוב, אל תהיה רשע! בבקשה...

- מה את רוצה ממני תזוקי פנימה וגמרנו.

- תהי' מבורך, תצליח, שיהיה לך ולמשפחתך כל טוב, בירכה אותו שרה בכל ליבה.

כאשר התחיל בנסיעה יצאה שוב בריצה ואמרה יענקל! יענקל! מה יעזור לחם לאשה מסכנה שאין לה נעלים בשביל הילדים, קח בבקשה שלושה רובל ותתן לה. ברכות יחולו על ראשך.

טוב יענקל הסכים. לזה, לכסף, היה לו מקום... הכניס את הכסף לכיס ויצא לדרך.

חלפו ימים. יום, יומיים, שלושה, יענקל נסע הלך ושוב עשרות פעמים. "בוודאי עשה את השליחות על הצד הטוב ביותר" הרהרה שרה.

צהרים בהיר לאחר החג, שרה מקבלת מכתב ספוג בדמעות מבתה: "אמא מה קרה? שכחת כי יש לך ילדה בקרבת מקום? אין לנו בגדים ונעלים, אין לנו מה לאכול ולא שלחת לנו מאומה".... עיני האמא חשכו ראשה הסתחרר, הבינה כי קרה משהו. ויצאה לרחוב, חיפשה את יענקל בסערת רוח, מצאה אותו במקום המבוע ליד העגלות:

- יענקל! רשע, גלון, מה עשית לי? הרגת אותנו לגמרי, אוי לך! מה קרה עם המשלוח שנתתי?...

- מה הצעקות, וואס איז געשיין? שאל יענקל בשלווה, והיא בוכה: אפיתי לחם עשיתי חמאה וגבינה!! שלושה רובלים, איפה??? - - -

- מה את צועקת?

- מה פירוש מה אני צועקת? אתה לא מתבייש?!!

- רגע, תשמעי, רגע רגע, חכי אני אסביר לך מה קרה. מסביר יענקל ברוגע מכעיס.

- מה חכי, תראה מכתב!! דם שותת ליבי! אתה לא מתבייש? תיראה איך היא מסכנה בכל מילה שבמכתבה!

תשמעי אותי. שקט... שקט... אמר יענקל ונעץ בה שתי עיניים חדות והתחיל את דבריו: "שרה! ידים אני אגיד לך הלחם הטרי שלך, שאת בעצמך אפית, מה אומר ומה אדבר - ידים של זה יש לך, אה אה, אין שלשר!

- מה? תעזוב אותי! עם הסיפורים על הלחם הטעים שלי, אתה בא לזרות מלח על הפצעים שלי, מה אתה צוחק ומתבדח?!!

- שרה! ידים של זה, מה אני גידל לך, לא להאמין. גם החמאה מיוחדת. - מה? אכלת את זה? רשע! צווחה האם הבוכיה.

- רגע. לא. תמתיני בסבלנות אספר לך הכל: את זוכרת ביום שנסעתי, וודאי את זוכרת, היה זה יום חם במיוחד, השמש יקדה מלמעלה והחום היה נורא. באמצע הדרך התחלתי להרגיש רטוב ליד הרגלים...

- תפסיק לספר לי סיפורים, בוער לי הדם ואתה מספר לי "מעשיות". - סבלנות, תהיה לך קצת סבלנות, ואז תביני הכל: התכופתי לחפש מה קרה לי, מה רטוב שם, וראיתי שהבקבוק נסדק, החמאה נמסה והחמאה גולשת ויוצאת החוצה. החמאה שאת עשית. ממש "כל תשחית" - - -

- אני מבינה טוב מאד, אבל כפרה על החמאה, והסיפורים שלך, רק תגיד לי כבר מה עם הלחם שאפיתי!

- חכי אני אסביר לך: מחייך יענקל בסבלנות. הרי חבל על כזו חמאה, ממש חבל, נכון שחבל! אז לקחתי חתיכה קטנה מהלחם וטבלתי אותה בחמאה

שנשארה והכנסתי לפה, אבל את הרי צודקת, לחם עם חמאה איזה טעם יש לזה, לכן לקחתי קצת גבינה... מה אני גידל לך שרה, קיבלתי ממש תאבון גדול, כאלו ידים של זה, אפית לחם בטעם נדיר ביותר... שכחתי מעצמי לגמרי -

כזה לחם - ומרוב שהייתי שקוע באוכל הטעים לקחתי פרוסה אחרי פרוסה ועוד ועוד... שרה מרטה את שערות ראשה וצעקה לעצמה: "גיוואלד, טוב,

כפרה על הלחם, החמאה והגבינה שנתתי למשוגע הזה, אבל מה עם הרובלים? נתתי לך שלושה רובל איפה הם? שאלה בבכי.
- נתן בה יענקל מבט לגלגני: שרה, מה את חושבת לך, כי כל הסיפור הזה לא שווה כסף. שאוביל את כל זה בחינם!...
סיים רבי חיים לייב את נאומו. התיישב על מקומו.
הנאספים כולם שהבינו את הנמשל העלו חיוך על פניהם, חלקם פרצו בצחוק, והאסיפה התפזרה.

(להגיד)

עפר מיוחס – רבי יעקב גלינסקי זצ"ל.

פגשתי באברך, תלמיד חכם, חריף ובקי. אבל מה, עבר קצת את הגבול. כלומר, שאם הותרה "שמינית שבשמינית" גאווה (סוטה ה) הוא החמיר בשיעוריו, והוסיף עוד "הכרעה"...
אמרתי לו: "ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר. שלוש פעמים ביום מבקש אתה: 'ונפשי כעפר לכל תהיה!'"
לא התפעל, וענה בגובה לב: "אכן, אבל יש עפר ויש עפר! הלא תבינו שעפר ארץ ישראל שווה יותר מעפר חוץ לארץ, ועפר בית המקדש - יקר יותר מזהב ומפז! אני עפר וחבירי עפר, אבל איפה הוא ואיפה אני!"...
הרי לכם דוגמא חיה לדברי הגמרא: "כל המתיהר, אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו" (פסחים סו). אמרתי לו: "כמדומה אתה, שאתה לבדך שוה 'עפרות זהב', מעפר בית המקדש, דע שיש לך בו שותף" -
תמה: "מי?" הלא הוא ואין בלתי!

אמרתי לו: "בסוטה נאמר, 'ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן ויתן אל המים' (במדבר ה יז), ופירש ב"כלי יקר", לפי שאמרו (בראשית רבה יד) שאדם הראשון ממקום כפרתו נברא, הינו מעפר המשכן, משם מחצב חמריות כל אדם. וזו תוכחה מגולה לכל אדם, עד לאחרון והנחות שבבני אדם: ממקור נעלה כל כך חוצבת, ולאן הדרדרת!...
והלה ענה, זחוח: "ניחא, אבל אני עפר המשכן שלא הדרדר"...
אמרתי: "הסכת ושמע, הכרת את הרבי מסנקרביץ, שהיה רב כאן בבני ברק?"
לא, לא הכיר.

"ובכן, אספר לך מה ששמעתי ממנו. סבו היה הרבי מוורקא זצ"ל. פעם שבת בעיר קאליש, והמוני יהודים נהרו לשולחנו. אומר היה דברי תורה בקול נמוך, ומתוך שבקשו לשמוע התגבבו זה על זה, איש על רעהו. הרבי מוורקא אהב ישראל היה, והודעו. אמר: 'הרי כל יהודי הוא כספר תורה. וכי משום שאני רוצה לשמוע טוב יותר, אטפס על ספר תורה וארביץ עליו?!'
נענה אחד הרבנים ואמר: 'אבל, רבי, הן הלכה מפורשת היא (שו"ע יור"ד רפ"ט) שמוזר להניח ספר תורה על ספר תורה...
השיב הרבי על אתר: 'כן, ודאי - אבל כל יהודי צריך לחשוב שחבירו הוא ספר תורה, ולא הוא'...
אף אני אומר כן -

על עצמך תחשוב שאתה עפר, ולוא מקרקע המשכן. את חברך תראה כאדם..."

שאו! רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

בגמרא ערכין (יא, ב) דנו, מניין לשירת הלויים מן התורה. והביאו הכתוב: "ולבני קהת לא נתן [עגלות] כי עבודת הקודש עליהם בכתף ישאו" (במדבר ז, ט). מממשמע שנאמר "בכתף" איני יודע ש"ישאו"? מה תלמוד לומר "ישאו", אין "ישאו" אלא לשון שירה. וכן הוא אומר: "שאו זמרה ותנו תוף" ואומר: "ישאו קולם וירונו".
כמה עומק יש כאן!

אנו מיחסים חשיבות לשירה, ליפייה, ועושרה, ולביצוע המושלם. איזה קול לזמר, וכמה כלים בתזמורת. מי המלחין, ומי המנצח. וכאן, במילה אחת, כל מהותה של השירה והנגינה. המודד והקובע את טיבה: "שאו"! האם מצליחה היא לרומם ולנשא, להגביה טפח מעל הקרקע, לקרב אל השמים!
כי רבים כל כך שרים ומנגנים, וליבם בל עימם. "שאו" אין כאן!
ואספר -

בישיבה בביאליסטוק היה לנו בקושי לחם לאכול. "בשר ודגים ורוב מטעמים" היו רק בזמירות. היה לי חבר, משה. שאביו היה החזן הראשי בבית הכנסת הגדול בביאליסטוק. נהנה ממשכורת נאה, ושולחנו ערוך כדת. הזמין אותי להתארח אצלם בסעודת ליל ראש השנה. באמת, סימן לשפע לכל השנה כולה. לא חסרו כל טובה, בלי עין הרע. נעניתי ואמרתי: "גם לי קול נאה, אולי אהיה חזן!"

הן יודעים אתם, ה"מגן אברהם" (סימן קלא אות ד) הביא דברי השל"ה הקדוש זצ"ל: "ראוי לומר 'ואנחנו לא נדע' בישיבה, 'מה נעשה' בעמידה". ופרשתי: שאין אנחנו יודעים בתקופת לימודנו בישיבה, מה נעשה וממה נתפרנס בימי העמידה. אז הנה, יש לי פרנסה...
אמר לי החזן: "שמע לקולי, בחר לך כל מקצוע, רק לא זה!"
"מדוע", תמהתי. "אפשר ללמוד כל השבוע, להתעלות בתורה ובמוסר, לשטוח 'ברכת החודש' כהלכתה ולהתפרנס ברוחב יד!"
הבית העיד על כך.
אמר לי: "כדברייך כן הוא. אבל, למעשה, אין אומלל מהחזן!"
לא הבנתי, וראיתי שגם חבירי לא, וכל בני הבית תמהו.

הסביר: "החזן עומד ומתפלל. ואמרו (מדרש תהלים ק) כשאתה עומד ומתפלל יהא לייבך שמח, כי לאלוקים אתה עובד -
ובמקום לחשוב שהוא עומד לפני ה', ולקוות שיהיה מקובל ומרוצה לפניו - הוא תוהה איך הקהל מקבל את הסלסול, והאם הוא מקובל ומרוצה לפניו - היש אומלל ממנו?"...
ובענין זה -

מספרים על אותו גבאי שהתקשר בפרוס הימים הנוראים לחזן הותיק: "ובכן, האם נזכה לשמוע אותך גם השנה? הטעם הטוב עוד עומד בפה! אח, הקטע של 'ריבונו של עולם, מלא משאלותי לטובה', כל כך מרגש!"
והחזן ענה: "כמובן, אם ירצה השם. צריך רק לדבר על המחיר" -
תמה הגבאי: "המחיר כדאשתקד, הרי התפילה לא השתנתה!"
"זהו, שכן!" הפתיע החזן. "תשמע, השנה המצאתי 'ריבונו של עולם' הפלא ופלא. עברו בלבד יש להכפיל את המשכורת!"
אמר הגבאי: "זהו והשמר! עד שאתה ממציא 'ריבונו של עולם' חדש, הריבונו של עולם עלול להמציא חזן חדש..."
האמת, שיש ענין בשרים חדשים: "שירו לה' שיר חדש, תהלתו בקהל חסידים" (תהילים קמט, א), "שירו לה' שיר חדש תהלתו מקצה הארץ" (ישעי' מב, י). ועוד.

אבל השירה היא בטיי הפנימיות והרגש, והשיר החדש תוצאת התלהטות הרגש, התגברות הדביקות, והתרונות הנפש -
ולא שהשיר יהיה המטרה, ועיקר בפני עצמו.

מכאן הפתגם השגור, שאיני מסכים עמו, שהחזנים טפשים.
אסור לעשות הכללות. שלא כאותו יהודי שטען, שאחוז הטפשים באוכלוסיא הוא פחות מעשרה אחוזים, שהרי לכל מנין ומעלה חזן אחד... לדעתי, האחוז גדול הרבה יותר. אבל מאיפה נובע הפתגם, מה מקורו? -
כי הטיפש הופך את הטפל לעיקר!

והחזן שידע שהשירה היא כלי בלבד, והעיקר הוא הרגש, הוא החזן החכם! (והגדת)

איש את קדשיו לו יהיו איש אשר יתן לכהן לו יהיה (ה, י)

ברש"י מובא: "ומדרש אגדה: ואיש את קדשיו לו יהיו, מי שמעבב מעשרותיו ואינו נותן - לו יהיו המעשרות. סוף שאין שדה עושה אלא אחד מעשרה שהיתה למודה לעשות". כלומר, בעל שדה ש"מתקמצן" ולא נותן תרומות ומעשרות מיבול שדהו - סופו שתניב השדה רק עשירית מהתנובה שהיתה רגילה להניב. סך כל תנובתה יהא כשיעור התרומות והמעשרות שהיה עליו לתת ולא נתן.

התורה הקדושה אומרת: "נתן נתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו, כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוךך בכל מעשיך ובכל משלח ידך" (דברים טו, י). יש פעמים שאדם כן נותן כסף לצדקה, אבל בזמן הנתינה יש לו "קוועטש" בלב... למה נתתי, מידי הרבה נתתי... עבדתי קשה להרויח את הכסף, למה שהשני לא יעבוד... וכדומה. באה התורה ואומרת: אדוני הנכבד! אם אתה נותן - אתה עושה "ביזנעס" מצויין! "כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוךך בכל מעשיך ובכל משלח ידך"! הוצאת מהכיס אלף שקל - הקב"ה יוסיף עליך אלף פעמים יברך אותך כאשר דבר.

מורי ורבותי!

יש מישהו שלא "ירויץ" לקנות מגרש בצפון תל אביב ששוה מליון שקל שהוצע למכירה ב"מחיר מציאה" של מאה אלף...? הרי לא יהיה אחד שלא ירוץ! רגע! רגע! "מה אתה רץ?" קוראת לו אשתו, "הרי מאה אלף הוא הון עצום עבורך..."

"הוי, פתיה שכמותך!" ישיב לה בעלה, "את המאה אלף אני מקבל בחזרה, על המקום, ועוד פי עשרה מזה, לא ארוץ!"
ואם הקב"ה מבטיח לך שאם תתן צדקה, ולא ירע לבבך, "יברכך ה' אלוךך בכל מעשיך ובכל משלח ידך" - לא תרוץ לתת?
הרי אין "ביזנעס" טוב מזה!

אשה אחת הגיעה בוכיה לרבה של סלוצק ובקשה את עצתו: "אין לי ממה לחיות! אני מרויחה כמה פרוטות שאינן מספיקות לי לפרנסת ביתי".
הרב מסלוצק אמר לה: "בכל חודש תעשי חשבון מדויק כמה את מרויחה, ועשירית מזה תביאי אלי ואני אחלק כסף זה לעניים".
האשה הזדעקה: "רבי! הרי כל מה שאני מרויחה לא מספיק לי וכיצד, איפוא, אתה מייפץ לי לתת חלק מהריווח המזערי לאחרים?"
אמר לה הרב: "ומה איכפת לך לנסות? הרי כל רווחיך אינם אלא מספר פרוטות, ועשירית מהן אינו אלא 'שמעק טאבאק' עלוב, שאינו מעלה ואינו מוריד. תנסי". האשה סברה וקבלה.

בסופו של החודש הראשון האשה הביאה לרב סכום זעום. בחודש שלאחריו - גדל הסכום, ובחודש שלאחריו - הוסיף וגדל. התברר כי הכנסותיה של האשה אכן גדלו מחודש לחודש, וכל זה בזכות הצדקה. התקיים בה מקרא שכתוב "יברכך ה' אלוךך בכל מעשיך ובכל משלח ידך".

(יחי ראובן)

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת נשא. ידוע, שפרשת נשא היא הפרשה הארוכה ביותר בתורה; כוללת בתוכה 176 פסוקים. כך מצאנו גם בספר תהילים, במזמור קי"ט - המזמור הארוך ביותר, הכולל בתוכו 176

פסוקים. כך גם בגמרא, מסכת בבא בתרא – המסכת הארוכה ביותר בש"ס הכוללת בתוכה 176 דפים.

בא **החידושי הרי"ם** ומוסיף, שגם המדרש בפרשת נשא, הוא המדרש הארוך ביותר, וגם הזוהר הקדוש באדרא זוטא, הוא הזוהר הארוך ביותר שיש על התורה;

כותב החידושי הרי"ם – המדרש מאריך יותר מכל מקום, ובזוהר הקדוש האידרא, ולמה? נראה לפי שבכל שנה הפרשה בחג שבועות שניתנה לנו התורה, ומתחדש בטוב השי"ת נתינת התורה על כל השנה, ובנק' שנקראת ראשית תלוי כל מה שאחר כך, והמדרש הוא שדורש וחוקר מהתורה, והזוהר הקדוש מאיר את התורה ואומר 'תא חזי', ובעת שהשי"ת מחדש ונותן בטובת עין, מתפשט שנוכל לידע ולדרוש ולחקור, גם האור מאיר ביותר, ומועיל לכל ימי חיינו במה שמאיר עינינו שעל ידי זה ידבק לבנו במצותיו, כמו שמתפללים בנוסח 'אהבת עולם' – 'והאר עינינו בתורתך', ולא שחפצנו באור הזה ליהנות ממנו, רק כדי שתדבק לבנו במצותיך, כמו שכתוב **{במדבר טו, לט}** ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וגו'... כן לטובה ילך הלב אחרי העינים כשמאיר להם אור התורה, ובשבועות יום הביכורים **{במדבר כח, כו}** הוא משער ה' את ספירת ז' שבועות, ונקרא לאור יום **{עי' בראשית א, ה}**, שמאיר הביכורים כל מה שהוא ראשית, מהתורה שנקראת ראשית **{בראשית א, א ברשי"י}**, ולישראל קודש כו' **{ירמיה ב, ג}**, ומזה יכול כל אחד מישראל ליקח הנקודה שהוא ראשית ויחדשה לעבודת השי"ת לבדו.

פרשת השבוע טומנת בחובה שני נושאים מרכזיים: הראשון שבהם תופס 89 פסוקים – קרבנות הנשיאים; החל מהקרבן של נשיא שבט יהודה – נחשון בן עמינדב. והנושא השני הוא נושא הנזיר.

הייתי רוצה לעסוק בנק' א' מעניין הנזיר, וממנה ללמוד דרך בעבודת השם שלנו:

אומרת התורה: **{במדבר ו, א}** וידבר ה' אל משה לאמר: **{ב}** דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם איש או אשה כי יפלא לנדר נזיר להזיר לה: **{ג}** מיין ושכר יזיר חמץ יין וחמץ שכר לא ישתה וכל משרת ענבים לא ישתה וענבים לחים ויבשים לא יאכל: **{ד}** כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל: **{ה}** כל ימי נזרו תער לא יעבר על ראשו עד מלאת הימים אשר יזיר לה' קדש יהיה גדל פרע שער ראשו: **{ו}** כל ימי הזירו לה' על נפש מת לא יבא: **{ז}** לאביו ולאמו לא אחיו ולאחותו לא יטמא להם במתם כי נזר אלקיו על ראשו: **{ח}** כל ימי נזרו קדש הוא לה'.

אומרת הגמרא {מסכת תענית יז, א} – אמר רב מתנה: סתם נזירות שלשים יום. מנלן? אמר קרא: 'יהיה' בגימטריא תלתיין הוי 30=.

מלבד דברי הגמרא כאן, התורה לא מונה זמן קצוב לנזירות.

ממשיכה התורה ומונה את הקרבנות שמביא הנזיר בסיום נזירותו – **{שם ג}** וזאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו יביא אתו אל פתח אהל מועד: **{ד}** והקריב את קרבנו לה' כבש בן שנתו תמים אחד לעלה וכבשה אחת בת שנתה תמימה לחטאת ואיל אחד תמים לשלמים: **{טו}** וסל מצות סלת חלת בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן ומנחתם ונסכיהם.

נשאלת השאלה – מה קורה אם לאותו נזיר יש אבא בן 107 שגר איתו בבית, והוא הלך לישון ולא קם בבוקר?

אומרת התורה: **{שם ט}** וכי ימות מת עליו בפתע פתאום וטמא ראש נזרו וגלח ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלחנו: **{י}** וביום השמיני יבא שתי תרים או שני בני יונה אל הכהן אל פתח אהל מועד: **{יא}** ועשה הכהן אחד לחטאת ואחד לעלה וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וקדש את ראשו ביום ההוא: **{יב}** והזיר לה' את ימי נזרו והביא כבש בן שנתו לאשם והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו.

ולמה הוא צריך להביא קרבן אשם לכפרה, הרי זה היה בשוגג – הוא לא ידע שבאבא שלו הולך למות?!

אומר העמק דבר, שאם הוא נטמא זה סימן שלא מרוצים ממעשיו בשמים, אחרת לא היו גורמים לכך שאבא שלו ימות כך לפתע פתאום;

כותב העמק דבר – מאשר חטא על הנפש. אחר שכתוב במת שבא 'בפתע פתאום' שאין שום אשמה על הנזיר, מבואר דהחטא הוא שפירש עצמו מן היין. ואם לא אירע לו זו הסיבה לא היה נקרא 'חוטא על הנפש', שהרי כדאי הוא להזיר עצמו מן התענוג הגשמי כדי להשיג תענוג רוחני של דביקות בה'. אבל אחר שאירע לו באונס זו הסיבה אות הוא שאינו ראוי לכך, וא"כ בחנם ציער עצמו מן היין וביקש דבר שגבוה מערכו, וכיוצא בזה.

אומר המשך חכמה, חז"ל מחשיבים את הנזיר לכהן גדול, וידועים דברי הגמרא שהאמהות של הכהנים הגדולים היו מביאות לאלו שהרגו בשוגג אוכל ומתנות – ולמה? כדי שלא יתפללו על הבן שלהם שימות, היות וכאשר נפטר הכהן הגדול, אותם אלה שהרגו בשוגג יוצאים מעיר מקלט; ולמה ענין השחרור מעיר מקלט תלוי בפטירת הכהן גדול? אומרים חז"ל **{שם}** שהיה לו לבקש רחמים על בני דורו ולא ביקש; היות ומעלתו כה גדולה **{ככהן גדול}**, לכן הגיע לו עונש כה גדול שאביו ימות, היות והיה עליו להתפלל שלא יאירע לו כזה עונש. וכמו **{מכות שם}** – דההוא גברא דאכליה אריא כמעשה זה של אותו אדם שאכלו אריה ברוח תלפת פרסי מיניה דר' יהושע בן לוי במרחק של שלש פרסאות מרבי יהושע בן לוי, ולא אישתעי לא דיבר אליהו הנביא בהדיה **{ע"ר}** יהושע בן לוי **{תלפת יומי שלשה ימים}**.

עכ"ד.

שאלה ראשונה שיש לשאול – מה פירוש "נזר אלקיו על ראשו"?

כותב האבן עזרא – "... ויש אומרים כי מלת נזיר מגזרת נזר והעד כי נזר אלקיו על ראשו ואינו רחוק ודע כי כל בני אדם עבדי תאות העולם והמלך באמת שיש לו נזר ועטרת מלכות בראשו כל מי שהוא חפשי מן התאות".

נשאלת השאלה – מה מונח בנזירות של השלושים יום – למה דוקא שלושים יום?!

ועוד, מה הרבותא הגדולה בלהיות נזיר – רוב בני האדם לא מסתפרים במשך שלושים יום? ולגבי טומאת המת – כמה כבר יוצא לבנאדם רגיל להיטמאות למת, פעם בחצי שנה? ואם לגבי איסור שתיית יין – כמה אנשים יש שלא שותים יין; או מבחינה בריאותית או מסיבה שהם לא שותים אלכוהול וכו'?

ועוד, לא דימו אותו חז"ל לכהן גדול דוקא ולא לכהן הדיוט?

אומרים חז"ל {במדבר רבה, פרשה י, אות יא} – בא וראה שכל מי שמקדש את עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה, זה לפי שמזיר את עצמו מן היין ונוהג צער בעצמו שלא יגלח ראשו כדי לשמר עצמו מן העברה, אומר הקדוש ברוך הוא הרי הוא חשוב לפני ככהן גדול, מה כהן אסור לטמא לכל המתים, אף נזיר אסור לטמא לכל המתים, מה ככהן גדול כתיב **{ויקרא כא, יב}: כי נזר שמן משחת אלקיו עליו, אף בנזיר הוא אומר **{במדבר ו, ז}**: כי נזר אלקיו על ראשו, מה ככהן כתיב **{דברי הימים א כג, י}** ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים, אף נזיר נקרא קדוש, שנאמר **{במדבר ו, ח}**: כל ימי נזרו קדש הוא לה'.**

כותב החינוך {מצוה שע"ו} – אכן האיש הנזיר לשם כל ימי נדר נזרו קדוש הוא לשם, וכמו שהעיד עליו הכתוב כי נזר אלקיו על ראשו לא יטמא בתאוות העולם, ולא ימצא בית משתאות ובסעדת רעים, כי הפרשתו מן היין מוכחת עליו שנתן לבו להכין ולהתענות לפני השם, ולתקן דרכי נפשו, ולהניח תענוגי הגוף החשוך, ואחרי שומו כל לבו וכל מחשבותיו אחר נפשו היקרה, וצרכי עצמו ובשרו נטש מה חפצו בהקדשת רעיו ואוהביו עוד זולתי למצוה אין ספק, כי בהתעלות הנפש, יקל מאד בעיניה הנאת הגוף וכל ענינו, כל שכן שלא תפנה אחר חברת גופים אחרים ואם קרובים המה או רחוקים, ולא תמצא תענוג בכל דבר מהדברים, זולתי בעבודה הקדושה אשר נתקשרה בה, ועיניה אליה תמיד. ועל כן לרב קדשתו ומעלתו ופרשותו מאחיו תמנענו התורה מהטמא להם, וכענין הכהן הגדול, כי מהיותו מעלה מאד בעיניו, ונפרש מחברת האוהבים, ואין כל עסקיו ומחשבותיו זולתי בעבודת אלקיו יתברך תמנענו התורה גם כן מהטמא לאחד מכל קרוביו, וטעם הנאמר עליו בכתוב בהרחקת הטמאה נאמר גם על הנזיר, זולתי שבכהן הזכיר שמן, מפני שהוא משוח בו, ובנזיר לא הזכיר שמן, שבכהן נאמר **{ויקרא כא כב}** כי נזר שמן משחת אלקיו עליו. ובנזיר נאמר כי נזר אלקיו על ראשו. ואולי תחשב להשיב עלי, כי הנזיר לזמן בהשלים זמנו ישוב לימי עלומיו וירדף תאוותיו, ואם כן למה יהיה חמור יותר מכהן הדיוט? התשובה כי האדם אחר הזירו לשם פעם אחת תקוה יש בו לקדש עצמו ולהוסיף יום יום בטובו, ומן השמים מסכימין על ידו, וכענין שאמר זכרונם לברכה **{שבת קד, א}** בא לטהר מסייעין אותו, ואחר שהזיר אפילו יום אחד יסתייע וישלים כל ימיו בטהרה.

עוד יש לשאול – ולמה מביא הנזיר שנטמא למת גם קרבן חטאת, הרי הוא הביא גם אשם?!

כותב רבינו בחיי – ביום מלאת ימי נזרו. טעם הקרבן הזה בנזיר ביום מלאת ימי נזרו לא נתגלה, כי לא מצינו בכל התורה כלה קרבן כי אם על עון שקדם לשעבר, וזה שקדם וזכה לעשות מצוה והיה כל ימי נזירותו קדוש ופרוש מתאוות העולם ועתה ביום מלאת ימי נזרו תחייבנו תורה להביא קרבן, הנה זה ענין נפלא ומיוחד.

שאלה נוספת שצריכה ביאור:

לאחר שהוא מסיים את נזירותו ולאחר הבאת הקרבנות, אומרת התורה: **{ו, כ}** ואחר ישתה הנזיר יין.

נשאלת השאלה – מה פירוש "ואחר ישתה הנזיר יין" – הוא כבר לא נזיר? בראש ובראשונה צריך לדעת, שהתורה גילתה לנו כאן סוד גדול. אדם יכול שלא ללכת לספר ארבעה חודשים, ולא להיטמא למתים שלש שנים ולא לשנות יין ארבעים שנה – ובכל זאת הוא לא יהיה נזיר; נזיר הוא רק מי שמקבל על עצמו נזירות. הוא הולך לספר א' לארבעה חודשים כי ככה בא לו. הוא לא נטמא למתים, כי סבא שלו אמר לו שמי שמתקרב לאמבולנס – מכניסים אותו בפנים ©. בנוסף, הוא גם לא שותה יין – הוא עושה קידוש על לחם.

נשאלת השאלה – אם ככה, למה רק אם הוא מקבל על עצמו נזירות הוא נחשב לנזיר?

דבר ראשון, מלמדים אותו חז"ל – זו כוחה של קבלה! אדם יכול לעשות את כל הפעולות שעושה הנזיר – ללא קבלה – אין לכך שום משמעות. אבל ברגע שבנאדם אומר "אני מקבל על עצמי", כל הנושא מקבל משמעות אחרת – איפה מצינו את זה?

מספרת הגמרא {מסכת ב"מ פד, א} – ר' יוחנן הוה אזיל ויתיב אשערי טבילה היה רגיל ללכת ולשבת על יד הכניסה לבית הטבילה {למקוה שבו היו נשים טובלות להיטהר לבעליהן} אמר: היה מסביר למה הוא יושב שם: "כי סלקן כשעולות בנות ישראל מטבילת מצוה, לפעונו בי ביציאתן ותישאר דמותי

במחשבתו, כי היכי דלהו להו בני שפירי כוונתי כדי שיהיו להן בנים יפים כמוני, גמיי אורייתא כוונתי ולומדי תורה כמוני. אמרו ליה רבנן לרבי יוחנן: לא מסתפי מר מעינא בישא וכי הרב אינו מפחד מעין הרע? אמר להו ר' יוחנן: אנא מזרעא דיוסף קאתינא דלא שלטא ביה עינא בישא אני מזרעו של יוסף, שאין עין הרע שולטת בו. ומנין שאין עין רעה שולטת בזרעו של יוסף? דכתיב בברכת יעקב ליוסף: {בראשית מט-כב} בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, ואמר ר' אבהו: אל תקרי את הפסוק 'עלי עין' [כמו שהוא מנוקד עפ"י המסורת שבידינו], אלא דרוש את הפסוק כאילו כתוב בו 'עולי עין', וכך פירשו: וכך פירשו: בן פורת עלי עין – בן פורה אשר פירותיו (זרעו) מורמים למעלה מעין הרע, שהיא אינה יכולה לשלוט בהם. ר' יוסי בר חנינא אמר מהכא מכאן אנו למדים שאין שולטת עין הרע בזרעו של יוסף, מהברכה שבידך יעקב את בני יוסף: {בראשית מט-טז} וידגו לרוב בקרב הארץ – שיתרבו בארץ כמו דגים. מהו הדמיון לדגים? מה דגים שבים מים מכסים אותם ואין העין הרע שולטת בהן, אף זרעו של יוסף אין העין הרע שולטת בהן. יומא חד הוה קא סחי ר' יוחנן בירדנא יום אחד, היה ר' יוחנן שוחה בירדן, חזיה ראה אותו ריש לקיש שהיה אז ליסטים, ושוור לירדנא אבתריה וקפץ לירדן אחריו. אמר ליה ר' יוחנן בראותו את כוחו הגדול: חילך לאורייתא כמה כחך גדול! כח כזה, ראוי לסבול עול התורה! אמר ליה ריש לקיש לר' יוחנן: שופרף לנשי יוהפי שלך שייך לנשים. א"ל ר' יוחנן: אי הדרת בך אם תחזור בך ותקבל עליך עול מצוות יהיבנא לך אחותי אתן לך את אחותי דשפירא מינאי שיתר יפה ממני, לאישה...

בכל פעם שאני קורא את הגמרא הזאת, אני מתרגש מחדש; אם הייתי בא לאחותי ואומר לה "יש לי שידוך בשבילך!", היא היתה שואלת מיד: "מאיפה הוא – מבריקס?" והייתי אומר לה: "לא ממש... מתחיל ברי"ש: רמת עמידר" – ישר היא היתה אומרת לי: "קח אותו ותשים אותו אצלך בבית! אני לוקחת או בריסק או פוניבז" © – "הוא יהיה בפוניבז!" – "כשהוא יהיה אז תתקשר!" ©

בכל פעם שאני קורא את הגמרא הזאת, אני מתרגש מחדש; אם הייתי בא לאחותי ואומר לה "יש לי שידוך בשבילך!", היא היתה שואלת מיד: "מאיפה הוא – מבריקס?" והייתי אומר לה: "לא ממש... מתחיל ברי"ש: רמת עמידר" – ישר היא היתה אומרת לי: "קח אותו ותשים אותו אצלך בבית! אני לוקחת או בריסק או פוניבז" © – "הוא יהיה בפוניבז!" – "כשהוא יהיה אז תתקשר!" ©

ממשיכה הגמרא ואומרת – קביל עליה ריש לקיש קיבל על עצמו לשוב מדרכו הרעה וללמוד תורה. בעי למיהדר לאתויי מאניה רצה לחזור לשפת הירדן ליטול את בגדיו, ולא מצי הדר ולא היה יכל לחזור, שתש כוחו – רק נהיה חרדי, הלך לו כל הכושר הגופני © אקרייה ואתנייה לימדו ר' יוחנן מקרא ומשנה ושווייה גברא רבא ועשאו לאדם גדול.

יוצא א"כ, כאשר אדם מקבל על עצמו קבלה מסוימת – עצם הקבלה פועלת, ואפילו הקבלה הקטנה ביותר! מה מונח כאן?

בא הספר דעת שרגא ואומר רעיון יפה;

כותב הדעת שרגא {פרשת כי תשא} – אומרת התורה: (שמות ל, כג) "וקנמן בשם מחציתו חמשים ומאתים", ומפרש רש"י: "מחצית הבאתו תהא חמשים ומאתים, נמצא כולו חמש מאות, אם כן למה נאמר בו חצאין גזירת הכתוב היא להביאו לחצאין להרבות בו שתי הכרעות שאין שוקלין עין בעין". התורה דרכה לקצר מאד מאד בכל מה דאפשר. דינים שלמים נלמדים מיתור של אותיות בתורה, כהררים התלויים בשערה (ראה חגיגה דף י' ע"א), ואילו כאן האריכה התורה וכתבה 'ומחציתו חמשים ומאתים', ונמצאו למדים מתוך זה שכולו צריך להיות חמש מאות, וגזרת הכתוב היא להביאו לחצאין להרבות בו שתי הכרעות.

ותמוה, התורה כ"כ מקצרת וחוסכת במילים ובאותיות, ואילו כאן בשביל הכרעה נוספת מוסיפה התורה מילה שלמה – 'ומחציתו'. ללמדנו כלל גדול בתורה, אין ברוחניות דבר קטן ודבר גדול. כל דבר חשוב לאין ערוך. כל תוספת שהיא וכל מעלה שזוכים בה, הן דברים חשובים מאוד, אף על פי שהיא דבר קטן.

בעולם הגשמי הדברים נמדדים ונערכים לפי גודלם: דבר גדול הוא חשוב, ודבר קטן אין לו חשיבות ומזלזלים בו. אף אחד אינו מעריך תוספת כלשהי כמו ההכרעה הנוספת בשעת השקילה.

אבל ברוחניות גם להכרעה מועטת זו יש חשיבות גדולה, לכן האריכה התורה ויצאה מגדרה בעניין הזה, ללמדנו שכל תוספת ואפילו תוספת מועטה בדבר רוחני היא חשובה לאין ערוך.

עכ"ד.

נמצאנו למדים, עד כמה מעריכה התורה כל פרט שאדם משתדל ברוחניות; קיבלת על עצמך לברך ברכת המזון בכוונה – יצרת מהות אחרת לגמרי! קיבלת על עצמך להתפלל תפילת 18 בכוונה – רוממת את התפילה! קיבלת על עצמך לברך ברכת 'אשר יצר' בכוונה, מבלי לעשות ג'ויגני בזמן הברכה [ישנם אנשים שעושים ג'ויגני בזמן שמברכים 'אשר יצר'; יש להם 7 מטר מבית הכיסא עד הסלון – הוא מתחיל לברך ביציאה מבית הכיסא 'אשר יצר את האדם בחכמה...'] ומתחיל לצעוד – עד שהוא מגיע לסלון – "ומפליא לעשות!", ואז אשתו לא מבינה מה הוא רוצה ממנה ושואלת: "דוד, מה לעשות???" © © וכו'.

לאחר שהבנו את ערך הקבלה, נעמוד בקצרה על ג' האיסורים שנאסר בהם הנזיר – תספורת, יין וטומאת המת:

אומרים רבותינו, שג' הדברים הללו הם ג' כוחות שמשמש בהם היצר הרע. השכל הוא הבלם של האדם, ולכן בשעה שאדם שותה יין בהגזמה הוא

מאבד את ה'בלמים', ממילא הוא לא אחראי למעשיו. וראיה לכך מצינו אצל נח ואצל לוט. וכך גם אומרים לאשה שססתה "הרבה יין עושה וכו'". הדבר הב' הוא השיעור; השיעור מושכים את היצר הרע על האדם, וראיה לכך מצינו אצל יוסף הצדיק שהיה מסלסל בשיעור; אומר המדרש {תנחומא, וישב, אות ח} – כיון שראה יוסף את עצמו בכך, התחיל אוכל ושותה, מסלסל בשערו, ואומר ברוך המקום שהשכיחני בית אבי. אמר לו הקדוש ברוך הוא, אביך מתאבל עליך בשק ואפר, ואתה אוכל ושותה ומסלסל בשערך, הרי אדונתך מזדוגת לך ומצרה לך.

הפלא הגדול הוא האיסור להיטמא למתים – איזה יצר הרע יש בזה! התשובה היא, שפעמים היצר הרע משתמש ביום המיתה כמניע לאדם לעשות מעשים מטורפים – דוגמת עשו שאמר: "נאכל ונשתה כי מחר נמות!" – לנצל את הזמן לתאוות גשמיות; אותו הדבר חברות הפרסום, משתמשות ביום המיתה – תוכלו לראות את זה בפרסומת של 'אאודי' – "אאודי – כי חיים רק פעם אחת!"; אם תגיעו אחרי 120 שנה מול כיסא הכבוד וישאל אתכם הקב"ה: "נסעת באאודי?" ותגידו שלא – תצטרכו לחזור בגלגול – 'אאודי' – כי חיים רק פעם אחת' – "איך העזת לעזוב את העולם הזה מבלי לקחת אאודי?" ©

לכן באה התורה ומזהירה אותנו מפני ג' הדברים הללו, שבעצם מהווים את המניע ליצר הרע.

נשאלת השאלה – אז למה אדם כזה נקרא 'נזיר'?

אומר הכלי יקר – " ... ואין הכוונה בנזירות זה שהיה פרוש מן היין ל' יום ואח"כ יחזור להיות בסובאי יין כבראשונה דא"כ צדיק מה פעל, אלא הכוונה שירגיל את עצמו מעט מעט כי כל התחלות קשות ובל' יום הוי חזקה ששוב לא יהיה להוט אחריו כל כך..."

בא הספר מי זהב ומביא רעיון נפלא בשם הגאון מוילנא;

כותב הספר מי זהב – "כל ימי נדר נזרו וגו' קדש יהיה גדל פרע שער ראשו". במסכת תענית דף י"ז. – "אמר רב מתנה: סתם נזירות שלשים יום, מנלן? אמר קרא: 'יהיה' – בגימטריא תלתין הוי". עכ"ל.

אעפ"י שהלימוד הוא בדרך של גימטריא, נראה לי שגם הפשט מורה כן. והוא, על פי מש"ב הגר"א {יונה פ"ג, ג} – "לכך מפסיקין לתקוע ערב ראש השנה, דבשלשים יום כיון שדש נעשה טבע, כמ"ש אצל טיטוס. עכ"ל. כוונתו למה שאמרו בגיטין דף נ"ו: – "בא יתוש ונכנס בחוטמו (של טיטוס) וניקר במוחו שבע שנים. יומא חד הוה קא חליף אבא דבי נפחא [יום א' עבר [טיטוס הרשע] ליד פתח חנותו של נפח שמע [היתוש] קל ארזפתא [את קול הקורנס של הנפח] ואישתיק [השתתק היתוש הפסיק מלנקר בגלל קול הכאת הקורנס]. אמר [טיטוס] איכא תקנתא ישנה תקנה עבורי! כל יומא מייתו נפחא ומחו קמיה [כל יום הביאו נפח אחר, והם הכו בקורנסיהם לפני טיטוס] וכו' עד תלתין יומין עבד הכי [עד שלושים יום עשה כן]. אבל מכאן ואילך – כיון שדש דש [משנהגיל היתוש ולמד בקול הקורנס הכיר בו והמשיך לנקר במוחו של טיטוס]". עכ"ל. וכוונת הגר"א – שבשלשים יום של תקיעות היה היצר הרע מתרגל להתעוררות השופר, ושוב לא היתה התקיעה עושה עליו רושם.

למדנו שבמשך שלשים יום מתרגלים. ונראה שיש קשר בין העובדה שהגימטריא של האות למ"ד היא "שלשים" לבין העובדה ש"למוד" פירושו "מורגל" (כמו 'מצות אנשים מלומדה'), 'מלומד בניסים' (ועוד) כי חזרה של שלשים פעמים יוצרת הרגל.

וכן הנזיר, בשלשים יום אלה בהם הוא מתנהג בקדושה הוא מתרגל וקונה בנפשו את הקדושה. וזו הכוונה 'קדוש יהיה' – שיצור ויהווה את קדושתו בשלשים היום הללו, ולכן הגימטריא של שלשים יום נרמזה דוקא בתיבת 'יהיה'.

עכ"ד.

אומר האזנים לתורה – ואחר ישתה הנזיר יין. למה קראו "הנזיר", והוא כבר השליך 'אדרתו' מעליו, הסיר המצנפת והרים העטרה? ונראה שבא לרמז לו, שמעתה יזכור תמיד בשעת שתיית יין, שהיה נזיר... וישתה, אבל לא... יסאוב, ולא יהיה זקוק לקבל עליו נזירות שנית.

בא הרמב"ם מדוע מביא הנזיר קרבן חטאת;

כותב הרמב"ם – "וטעם החטאת שמביא הנזיר ביום מלאת נזרו, לא נתפרש, וע"ד הפשט כי האיש הזה חוטא נפשו במלאכת הנזירות, כי עד עתה נזיר מקדושתו ועבודת השם וראוי היה לו שיזיר לעולם ויעמוד כל ימיו נזיר וקדוש, כענין שאמר [הנביא עמוס] "ואקים מבניכם לנביאים ומבחוריהם לנזירים" השווה אותו הכ' לנביא, וכדכתיב "כל ימי נזרו קדוש הוא לה'", והנה הוא צריך כפרה בשובו להיטמא בתאות העולם".

התרוממת לכזו דרגה רוחנית עד כדי נביאות ועכשיו אתה חוזר בחזרה להיטמא? על זה אתה צריך קרבן!

אם אלה הדברים, בואו נעבור לרעיון נוסף:

אומרת הגמרא {מסכת שבת קטו, ב. קטז, א} – ת"ר {במדבר י-לה} ויהי בנסוע הארון ויאמר משה פרשה זו עשה לה הקב"ה סימניות מלמעלה ולמטה – בתחילתה ובסופה ונוני"ן הפוכות, כדי להבדילה מן הכתובים הסמוכים, לומר שאין זה מקומה שפרשה זו אינה מופיעה במקומה הנכון לפי סדר המאורעות. שכן הפסוקים הקודמים לפרשה זו עוסקים במסעות, ואילו פרשה זו עוסקת בענין חניית השבטים לדגליהם, המובא קודם (במדבר פרק ב'). רבי אומר: לא

ומה עשה הקב"ה כדי שנוכל לראות אותו במעמד הר סיני? בא הספר אור גדליה {פרשת יתרו}, ואומר רעיון נפלא:

אומרת הגמרא {מסכת חגיגה טז, א} – ששה דברים נאמרו בבני אדם: בשלשה כמלאכי השרת ובשלשה כבהמה. שלשה כמלאכי השרת: יש להם דעת כמלאכי השרת ומהלכין בקומה זקופה כמלאכי השרת ומספרים בלשון הקדש כמלאכי השרת. שלשה כבהמה: אוכלין ושותין כבהמה ופרין ורבין כבהמה ומוציאין רעי כבהמה.

אומר הספר אור גדליה, הקב"ה עמד להתגלות לעם ישראל במעמד הר סיני.

נשאלת השאלה – איך אפשר לראות את הקב"ה, הרי נאמר {שמות לג, כ} כי לא יראי האדם וחי?!

אמר הקב"ה לעם ישראל: "כדי שתוכלו לראות אותי, אתם חייבים להיות כמלאכים".

בשלשה דברים אנחנו כבר כמלאכים, אבל יש לנו גם שלושה דברים כבהמות, מה עושים? צריך הקב"ה לנתק אותנו מאותם שלושה דברים שאנחנו כבהמות, ורק אז נוכל לראות את הקב"ה!

מה עשה הקב"ה?

נשאלת השאלה – מה זה מן?

אומרת הגמרא {מסכת יומא עה, ב} – תנו רבנן: {תהילים עח-כה} לחם אבירים אכל איש לחם שמלאכי השרת אוכלין אותו... זה לא מזון רגיל, אלא מזון רוחני!

אומרים רבותינו בגמרא {מסכת תענית ט, א} – ר' יוסי בר' יהודה אומר: שלשה פרנסים טובים עמדו לישראל אלו הן משה ואהרן ומרים וג' מתנות טובות ניתנו על ידם ואלו הן באר וענן ומן. באר בזכות מרים עמוד ענן בזכות אהרן מן בזכות משה...

נשאלת השאלה – למה המן בא בזכותו של משה?

כי משה היה איש אלוקים, כפי שאומרים חז"ל – מחציו ומעלה אלוקים, ומחציו ומטה איש; משה רבינו היה בשמים מאד ועשרים יום, לחם לא אכל ומים לא שתה. לכן רק הוא יכל לתת לנו מן, כי מן זהו אוכל של מלאכים! אומרנו: "מוציאים רעי כבהמה". מי שאוכל מן, לא מוציא רעי, שהרי אמרו ישראל {במדבר כא, ה} ונפשנו קצה בלחם הקלקל.

אומר רש"י – בלחם הקלקל. לפי שהמן נבלע באיברים קראוהו קלקל. אמרו עתיד המן הזה שיתפח במעינו, כלום יש ילוד אשה שמכניס ואינו מוציא – "איך דבר כזה שבן-אדם אוכל ולא מוציא רעי?"

נישאר {פרים ורבים כבהמות}; אמר הקב"ה: "שלשה ימים לפני מעמד הר סיני {שמות יט, טו} אֶל תִּגְשׁוּ אֶל אִשָּׁה. אִם לֹא נִיגָשִׁים אֶל אִשָּׁה, אִזּוֹ גַם לֹא פְרִים ורִבִּים כִּבְהֵמָה!"

אם ככה, בשישה דברים היינו דומים למלאכי השרת. לכן יכולנו לעמוד במעמד הר סיני, ולראות את הקב"ה יורד על ההר, כי היינו בבחינה של "שישה כמלאכי השרת".

עד כאן דברי האור גדליה, בביאורו לפרשת יתרו.

אם ככה, השאלה שנשאלת היא – איך יכול להיות שהם ברחו ככה מבלי שיהיה להם צער בדבר? האם זה בית חולים או בית כלא שהם עוזבים את המקום בשמחה?!

ומה הפורענות הבאה? {במדבר יא, א} ויהי העם כמתאננים וגו' – לכן כדי להפריד בין הדברים, נכתב {י, לה} ויהי בנסע הארץ וגו'.

נשאלת השאלה – ולמה נכנס כאן הארון ולא לדוגמא מצות שילוח הקן? מלמדים אותנו רבותינו, אדם שמתעלה ברוחניות או בגשמיות ולא משמר את ההתעלות, מיד תגיע ההתדרדרות;

אדם שעושה דיאטה, יכול לרדת בשלשה חדשים 20 קילו. החכמה היא לא לרדת במשקל, אלא לשמור על המשקל ולא לעלות פעם נוספת; יש לי חבר שעשה חשבון, ומצא שהוא עלה בכל חייו בערך אלף קילו! – איך? עלה 20 – הוריד 15, עלה 25 – הוריד 17, עלה 30 – הוריד 15 וכו' – הוא לא ידע לשמר את המצב; אכל בהתחלה רק מלפפונים, אחרי חודשיים הוא התחיל לעלות

מדרגה – מלפפונים עם קצפת ☺

להבדיל, זה מה שאומר לנו דוד המלך: {תהילים ג, כד} "מי יעלה בהר ה'" – יש הרבה אנשים שעולים – זו לא חכמה; מגיעים הימים הנוראים, כולנו בפסגות – אבל החכמה היא – "ימי יקום במקום קדשו" – נראה אותך נשאר שם!

מי שמביא את הרעיון הזה, זה הרמב"ן בספרו האמונה והבטחון;

אומר הרמב"ן {פרק י"ט} – וקרוב לענין זה מה שאמר הכתוב {שה"ש ב} אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ, ואם לא היה כח באדם לעורר הדברים לא היה משיביעם שלא לעשות. ופי' "עד שתחפץ" – עד שתצא מן הכח אל הפועל, כלומר לא תעירו עצמכם, שכן מצינו לשון עוררות בדוד אע"פ שהוא מבנין הפעיל, כמו {תהילים לה} העירה והקיצה למשפטי. לא התעוררות האהבה עד שיהיה שם הדבר הראוי שיהיה התעוררות בזה על ידו. פירוש הדבר, שכאשר באה לאדם התעוררות מלמעלה צריך לעשות לה כלי ע"י מצוה או לימוד תורה כדי שיהיה קיום להתעוררות ולא תתפוגג ח"ו באפס תועלת.

מן השם הוא זה אין זה הטעם לסימניות הכתובות בתורה, שכן פרשה זו מופיעה במקומה הראוי, שהרי לפני כן התורה מתארת את המסע הראשון שנסעו עפ"י דגליהם {שם י, יא-יב}: ויהי בשנה השנית בחדש השני בעשרים בחדש נעלה {נסתלק} הענן מעל משכן העדת: ויסעו בני ישראל למסעיהם ממדבר סיני... אלא הטעם לסימניות הוא מפני שספר חשוב הוא בפני עצמו שלפרשה זו יש חשיבות של ספר בפני עצמו. כמאן אזלא כדעת מי מתאים הא (מאמר זה) דא"ר שמואל בר נחמן א"ר יונתן: כתוב {משלי ט-א} חכמות {החכמה, התורה} בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה אלו שבעה ספרי תורה. כמאן כדעת מי נאמר דברים אלו? כדעת רבי הסובר שפרשת "ויהי בנסע הארץ..." כתובה במקומה אלא שהוא נחשב ספר בפני עצמו. לפי דבריו יוצא שבראשית, שמות, ויקרא ודברים הם ארבעה ספרים, וספר במדבר חלוק לשלשה ספרים נוספים – מתחילתו ועד "ויהי בנסע הארץ..." פרשת "ויהי בנסע" עצמה, ואחרי "ויהי בנסע" עד סופו. נמצא שיש שבעה ספרים בתורה. שואלת הגמרא: מאן תנא דפליג עליה דרבי – ומיהו התנא קמא של אותה ברייתא, החולק על רבי? משיבה הגמרא: רשב"ג הוא. דתניא: רשב"ג אומר: לעתיד לבוא, כשיתבטל יצר הרע ויתבטלו כל החטאים והעונשים, עתידה פרשה זו, של "ויהי בנסע" שתיעקר מכאן ותכתב במקומה בתחילת ספר במדבר. ולמה כתבה כאן? כדי להפסיק על ידה בין פורענות הראשונה הכתובה בתורה לפני פרשה זו לפורענות שריה הכתובה לאחריה. הפורענות השנייה מאי היא? מיד לאחר פרשת "ויהי בנסע" כתוב {במדבר יא-א} ויהי העם כמתאננים שמחמת קשיי המסע התחילו העם להתאונן, וכתוצאה שלח ה' אש בקצה העם, שהרגה בהם. הפורענות הראשונה היא המסופרת לפני פרשת "ויהי בנסע", שכתוב {במדבר י-לג} ויסעו מהר ה' דרך שלשת ימים... ועל פסוק זה אמר רבי חמא בר' חנינא: שסרו מאחרי ה' שכבר בתוך שלשה ימים למסעם התאוו האספסוף לאכל הבשר ולמרוד בה'. כדי שלא לכתוב שני מעשי חטא הראויים לפורענות בזה אחר זה, הפסיקה התורה ביניהם בפרשה זו. והיכן מקומה האמיתי של פרשת "ויהי בנסע"? אמר רב אשי: בדגלים – בפרשת דגלים, בספר במדבר פרק ב'.

בא תוספות ומסביר איזו פורענות טמונה בפס' "ויסעו מהר ה'":

אומר תוספות – "ויסעו" שנסעו מהר סיני דרך שלשת ימים כתינוק היוצא מבית הספר שבורח לו והולך לו כך היו בורחים מהר סיני דרך שלשת ימים לפי שלמדו הרבה תורה בסיני...

היו בהר סיני שנה פחות עשרה ימים; הגיעו בר"ח סיון, שנאמר {שמות יט, א} ביום ה' באו מדבר סיני, ובפרשת שבוע הבא נקרא {במדבר י, יא} ויהי בשנה השנית בחדש השני בעשרים בחדש נעלה הענן מעל משכן העדת – ואז ברחו מהמקום!

לכאורה, א"א לרוץ יותר מהר מהענן – אם ככה, מה פירוש "ויסעו מהר ה'"? תאמר "וילכו אחרי הענן"!

התשובה לכך היא, שהקב"ה גילה לנו את הדבר; כתוב "ויסעו מהר ה'" ולא "ויסע משה את ישראל מהר ה'" – כמו שנאמר בים סוף {שמות טו, כב} ויסע משה את ישראל מים סוף – ופירש"י: "ויסע משה. הסיען בעל כרחם..." אם ככה, למה הם כ"כ מיהרו ללכת? – מעמד הר סיני! כל מי שהיה במעמד הזה, אומרים חז"ל, לא שלטה בו רימה לאחר מותו;

מספרת הגמרא {מסכת ב"ב עג, ב – עד, א} – ואמר רבה בר בר חנה: זימנא חדא הוה קא אזלינן במדברא פעם אחת היינו מהלכים במדבר ואיתלי בהון ההוא טייעא והתלווה עמנו סוחר ישמעאלי אחד דהוה שקיל עפרא ומורח ליה שהיה לוקח עפר ומריח אותו. ואמר הא אורחא לדוכתא פלן דרך זו, שממנה נלקח העפר הזה, היא הדרך למקום פלוני. והא אורחא לדוכתא פלן דרך זו, היא הדרך למקום פלוני. אמרינן ליה: כמה מרחקינן ממיא כמה רחוקים אנו ממים? ואמר לן הבו לי עפרא תנו לי עפר. יהיבנן ליה. הוא הריח את העפר ואמר לן תמני פרסי בעוד שמונה פרסאות. לאחר זמן מה תנינן ויהיבין ליה חזרנו ונתנו לו מעט עפר. בפעם הזאת הוא אמר לן דמרחקינן תלתא פרסי שאנו רחוקים ג' פרסאות. אפכית ליה הפכתי לו את העפר הזה בעפר הזה כדי לנסותו אם יהיה בקי להבחין ביניהם ולא יכילית ליה ולא יכולתי לו, שלא הצלחתי לבלבל אותו. אמר לי תא אחוי לך מתי מדבר בוא ואראה לך את אלו שמותו במדבר באותם ארבעים שנה, שנתעכבו שם ישראל בימי משה רבינו אזלי חזיתניהו הלכתי וראיתי אותם ודמו כמאן דמיבסמי ונראו כאילו היו שיכורים מיין וגנו אפרקיד שכבו על הגב והוה זקיפא ברכיה דחד מייניהו אחד המתים היה בצורת ישיבה, עם רגל מקופלת כלפי מעלה ועייל טייעא תותי ברכיה הגובה של אותו מת, היה כ"כ גבוה, עד שהישמעאלי עבר מתחת ברכיו כי ריב גמלא כשהוא רכוב על גמל וזקיפא רומחיה והירים את ידו כשהוא מחזיק רומח ולא נגע ביה ואפילו לא הגיע לכיפוף של הברך שלו.

נשאלת השאלה – איך יכול להיות שלאחר 1500 שנה הם עדיין נשארו שלמים?!

אומרים חז"ל {פרקי דרבי אליעזר פמ"א} – רבי פנחס אומר: כל אותו הדור ששמעו קולו של הקב"ה בהר סיני, זכו להיות כמלאכי השרת, לא ראו טיפת קרי בימהם, ולא משל בהם כל מיני כנים, ובמותם לא שלטה בהם רימה ותולעה, אשריהם בעולם הזה ואשריהם בעולם הבא. ועליהם הכתוב אומר {שם קמ"ד, טו} אשרי העם שככה לו.

בואו נראה עד כמה הדברים נפלאים:

אומרת התורה בפרשת שבוע הבא: {במדבר ח, א} וידבר ה' אל משה לאמר: {ב} דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרת אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות.

אומר רש"י - בהעלתך. למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חונת הנשיאים חלשה דעתו, שלא היה עמהם בחנכה, לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקדוש ברוך הוא חיך, שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות.

בא השם משמואל - בליקוטים בסוף חומש דברים, ומביא דרשה שהחסיר בפרשת בהעלותך;

אומר השם משמואל - והרמב"ן הקשה למה לא נחמו בקטורת וכל הקרבתות וכו'. ועוד יש לדקדק למה באמת לא עלה על דעתו להקריב דבר מה לחנוכה כמו שאר הנשיאים, ובתחילה מה כסבור ולבסוף מה כסבור. ועוד גם אח"כ כשנראה לו מעשה הנשיאים וחלשה דעתו, למה לא הקריב אז, שהרי לא מצינו שהיה זמן קבוע שתמשך החנוכה עד זמן ההוא ולא יותר:

ונראה דהנה יש להתבונן בעיקר ענין החנוכה מה היא, ומצינו חנוכה גם בבנין הבית הראשון והשני והבנין שלעתיד בב"א, ולמה לא יספיקו גם אז התמידין כסדרן ומה נשתנה עת ההתחלה מכל העתים להצריך תוספת קרבנות:

ונראה עפ"י דברי הרמב"ן ז"ל בשיה"ש בפסוק "אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ" שאם באה בלב האדם אהבת הש"י ימהר לעשות מצוות ולהניח האהבה בחפץ של מצוה. ובטעמו של דבר נראה לומר דכל עוד שאין האהבה מונחת בחפץ של מצוה יש לחוש שלא ישתרבו ממנה חלילה אהבות חיצוניות ויפול בנופלים חלילה, והדברים עתיקים. וזה עצמו שכתב הרמב"ן בספר האמונה והבטחון שקרא על זה לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא, וד"ל. וזהו ששיער בחכמתו יתברך תרי"ג המצוות שיהיו כלים לאהבה הבוררת בלב עמו ישראל אליו יתברך, הקטן לפי קטנו והגדול לפי גדלו בתוספת זהירות באותה מצוה עצמה. והנה ידוע שאין האהבה בכל העתים שווה, וע"כ גם המצוות והקרבנות אינם שווים בכל העתים, ויש מצוות שהזמן גרמא, ושיער בחכמתו יתברך שלאהבה התמידית מספיקין להיות כלים המצוות התמידיות וקרנן התמיד, וביום השבת נתגדלה ונתוספה האהבה נצרך עוד למוסף שבת, וכן בר"ח וכן במועדות, נצרכו קרבנות המוספין, שיהיו כלים לעומת תוספת האהבה שבזמנים האלו.

אך הנה ידוע שבטבע האדם בעת ההתחלה האהבה יותר גדולה מאשר לאחר זמן שנתרגל בה, ובהקמת המשכן מפורש {ויקרא ט, כד} וירא העם ויירונו ויפלו על פניהם, ע"כ באו הנשיאים בעצה אחת להוסיף אז בקרבנות ולעשות חנוכה למען יהיו כלים יותר גדולים להכיל בהם את האהבה הרבה - רשפי אש שלהבתיה הבוררת בלבב כל ישראל, וזה עצמו ענין החנוכה בבית המקדש. וי"ל שלכן לא קצבה אותה התורה בתחילה עד שבאמת נסתפק משה אם לקבל עד שנאמר לו מפי המקום לקבל, משום שבזה לא שייך גדר גבול, שהרי הכל תלוי בכמות ואיכות האהבה, וע"כ לא השווה חנוכת המשכן לחנוכת הבית, מה גם שבבנין העתיד תהיה החנוכה באופן אחר לגמרי, והכל מטעם זה.

אך אהרן בענותותו היתרה לא הרגיש בעצמו באותו יום תוספת אהבה לעומת שאר הימים, ע"כ לא הקריב לחנוכה מאומה ובעבור זה חלשה דעתו. אבל באמת הטעם שלא הרגיש באותו יום תוספת אהבה לא מחמת גרעון נפשו חלילה, אדרבה זה היה מצד מעלתו שגם בכל יום ויום היתה עבודתו בתוספת מעלה לעומת היום שעבר כמו שהתחיל מחדש, ובכל יום ויום היתה אצלו כחדשה והיתה עבודתו חביבה עליו כל שעה כשעה ראשונה, וע"כ המצוות התמידיות שלו היו מספיקין להיות כלים גם להתחלה, שהרי לעולם כל יום ויום היה אצלו כהתחלה, ובאמת זוהי מעלת כהן גדול שאמר ז"ל {מז"ק י"ד}: שבכל יום ויום אצלו כרגל, וע"כ תמצא כהן גדול מקריב חביתין בכל יום ויום כמו הדיוט ביום חינוכו.

נסביר את הדברים:

כהן שמתחיל את עבודתו, מביא מנחת חביתין. לעומתו כהן גדול, מביא בכל יום מנחת חביתין - ולמה הוא מביא מנחת חביתין בכל יום? כי כל יום אצלו זה חג כאילו היום התחיל לעבוד! - אה, אתמול גם עבדת? - "אתמול זה היה משהו אחר". זאת אומרת, כל יום זה יום חדש בעיני הכהן גדול - שבכל יום מתווספת אצלו אהבה יתירה בעבודת הבורא!

אומר השפת אמת {בהעלותך שנת תרל"ה} - ויעש כן אהרן {במדבר ח, א}. שלא שינה. יש לפרש כי עשה מעשה המצוה כל ימי חייו בכוונה ורצון אחד. כי דרך כל אדם, שבהתחלה מתעורר לטוב אחר כך נשכח ממנו. וצריך לחפש התעוררות באופן אחר תמיד. והאמת כי ההתפעלות הראשון הוא המובחר לזאת נאמר על אהרן שלא שינה וממילא בא לו תמיד השגות חדשות כמו שכתוב {שמות טו, כו; דברים כח, א} אם שמוע בישן תשמע {שם} בחדש. כולם זוכרים כמה התרגשות היתה לנו בפעם הראשונה שהנחנו תפילין. כמה זמן היה לוקח לנו ליישר את התפילין של ראש; היום זה קלי קלות, שהתפילין מגיעים עם מראה בתוכם ☺; פעם היתה התרגשות גדולה - כגדול המאמץ כן גדול ההתרגשות! היום אין שום מאמץ, הכל הולך בקלות! אולי אחרי שבוע של פסח שלא הנחת תפילין, יש באמת התרגשות; היום הראש שלנו עובד כ"כ מהר - אם תשבו עם הפנים לקהל ביום שבת, תראו דבר מאד יפה: ישנם אנשים ששוכחים שיום שבת היום, אז בפסוקי דזמרה הם מגיעים ל'פותח את ידך' וממשמשים במקום התפילין - אז הם שמים לב שזה יום שבת והם בלי תפילין, אז לא נעים להם הם מתחילים לגרד בראש; תמיד יהיו איזה כמה מתפללים כאלה - הם מסתכלים אחד על השני במבט של: "אה, גם אתה דפוק?" ☺☺☺

אומר לנו השפת אמת - "לזאת נאמר על אהרן שלא שינה וממילא בא לו תמיד השגות חדשות" - תמיד היה עובד כאילו היום זאת היתה הפעם הראשונה - באותה התרגשות והתלהבות! כלפי מה הדברים אמורים?

הניסיון האחרון של אברהם אבינו - "קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק ולך אל ארץ המריה והעלהו שם לעלה" האם אפשר לדמיין דבר כזה, שאבא הולך לשחוט את הבן היחיד שלו?! - אתה משתכל עליו בלילה קורא קריאת שמע שעל המיטה ואומר לעצמך בלב: "בעוד שלשה ימים הוא ז"ל..." - אתה עומד בניסיון הזה לבד - אתה לא מתייעץ עם אשתך שתגיד לך "אברהם, תהיה חזק! אנחנו נעמוד בניסיון!" - אתה לבד!!! הלב שמחה מגור יוצא בהתפעלות ושואל, "וישכם אברהם בבקר" - איך הוא הצליח לישון באותו הלילה???

הוא מעמיד על החמור עצים... לוקח סכין גדולה... גפרורים... לוקח את יצחק ויוצאים לדרך; תחשבו מה עובר לאברהם אבינו בראש בזמן הזה - יש לכם בן חמודי עם תלתלים, וכעת אתם לוקחים אותו להישחט ביווי הקב"ה! ☺

מגיעים למקום העקידה, אומר אברהם ליצחק: "יצחק - אל תעשה כלום, שב פה ואל תיגע בכלום שלא תיפול ותקבל מכה!"; אברהם מסיים לבנות את המזבח ומשכיב את יצחק עליו; אומר לו יצחק: "קשור חזק אבא שלא אזוז!" - בגיל 137 הוא קושר אותו חזק, בודק את הסכין שאין בה שום פגמה, מטה את ראשו של יצחק אחרונה ובה לשחוט אותו - "ויקרא אליו מלאך ה' מן השמים ויאמר אברהם אברהם ויאמר הנני: ויאמר אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה";

נשאלת השאלה - בשביל מה היה צריך המלאך לומר לו "ואל תעש לו מאומה", הרי הוא אמר לו כבר "אל תשלח ידך אל הנער"?

אומר רש"י - אל תשלח. לשחוט, אמר לו אם כן לחנם באתי לכאן, אעשה בו חבלה ואוציא ממנו מעט דם, אמר לו אל תעש לו מאומה, אל תעש בו מום. אמר אברהם למלאך: "תן לי לעשות בו לפחות שריטה קטנה - בלי תפרים!" ☺

הוא אמר לך שלא צריך, בשביל מה אתה רוצה לעשות לו שריטה?? "אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ" {שיה"ש ב} - אמר אברהם אבינו: "אם אני הולך הביתה מבלי לעשות לו אפילו שריטה, לא יישאר מהעקידה שום זכר! אני חייב לעשות לו סימן, ולו הקטן ביותר!" - כזאת אהבה לקב"ה! אמר לו הקב"ה: "אתה רוצה סימן?" - מיד - {כב, יג} "וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו" - "קח את האיל ותשחט אותו, ככה יהיה זכר למעשה העקידה לדורות!"

הנשיאים התעוררו לאהבת השם? מיד הביאו קרבנות!!! נזיר הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין; מה הוא עושה? את כל האהבה שלו לבורא, הוא מקעקע בנזירות - מיד מקבל קבלה!

לאחר חג השבועות, לאחר שהיינו ערים כל הלילה ועסקנו בתורה, יש סכנה של "ויסעו מהר ה'", יש חשש שמרוב לימוד התורה, תגיע הנפילה ח"ו. אז מה עושים?

אומר הקב"ה - להפריד בין פורענות לפורענות - לקחת את ה"וייהי בנסוע הארון" - כל אחד ייקח איתו את 'הארון' ביחד; הוא לא עוזב את התורה, להיפך, הוא יתחבר אליה יותר חזק! - שלא יעזוב את חג השבועות ללא קבלה; א' לוקח עוד הלכה... השני לוקח עוד משנה וכו' - בעזרת קבלה א', אתה נישאר מחובר לקב"ה!

(ברוך שאמר)

בדרך הדווש

העומדים אחורי הכהנים אינם בכלל ברכה (סוטה לח:). דמראין בעצמן שאינן רוצים להיות מן המבורכין, ודוקא דלא אניס, הא אניסי כמו עמי שבשדות הן בכלל ברכה, עיין שילחי רה"ש ומס' סוטה (סוטה לח:), א"כ נראה דזר העולה לדוכן מראה בעצמו שאינו בכלל המבורכין וחסר ברכת כהנים, אבל כיון שמעולם לא עבר על דברי חבירו ואם חבירו

כה תברכו (ו, כג) בגמ' שבת פרק כל כתיבי קי"ח א"ר יוסי מעולם לא עברתי על דברי חבירי יודע אני שאין אני כהן ואילו אמרו עלה לדוכן הייתי עולה. פירוש, שהיה עולה ולא היה מבורך, שלא היה עובר על איסור עשה דכה תברכו דאמר בפ' האשה שנתארמלה (כתובות פד:), רק שהיה חשש בעלייתו לדוכן כדאמר

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית 'בני אמונים'

383

פרשת נשא

תשפ"א

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאוצרות אמונים

נקה בודאי אפקד, שהרי כן הבטחת בתורתך: "ואם לא נטמאה האשה וטהרה הוא ונקתה ונזרעה זרע".

בכך נוכל להבין את לשון הפסוק שנאמר בנוגע לתפלתה (שמואל א' א' י'): "ותתפלל על ה' וזכה תבכה"; לא נאמר "אל ה'", אלא "על ה'", ולמדך שחנה כללה בתפלתה אף בקשה "על השם" - שלא יתבזה שם ה' מחמתה; כלומר: שיתן לה ה' בנות תפלתה, מבלי שתצטרך לגרם שישקוה בפנים המרים, שפדי להכנים היו מוחקים בתוכם את שם ה' שנכתב על גבי קלף.

מאסף 'הבאר' תרפ"ג כרך א חלק א עמ' יז

כ'ה תברכו מאה ברכות

"כה תברכו את בני ישראל אמור להם" (ו' כג)

דרש רבי מנחם מנדל לזר רבה של סטריזוב:

תבת "כה" מרפכת משתי אותיות: כ"ף - בגימטריה עשרים, וה"א - בגימטריה חמש. נמצא שיש כאן רמז למצות אמירת מאה ברכות ביום: "כ"ה תברכו" - עליכם לברך מדי יום ה' פעמים כ' ברכות, דהינו מאה ברכות.

שבע שמחות

כ"ף אחת שנה עשרה זהב

"כף אחת עשרה זהב מלאה קטורת" (ז' י)

מפסוק זה למדו הראשונים מקור לדברי חכמים (חלין פז א) ששניה של כל ברכה הוא עשרה זהובים, ובארו את דרשתם בשני אפנים:

ה'אור זרוע' באר: הקטרת נחשבת כברכה (ראה ישעיהו סו א), ומכך שצונו התורה לקחת את הקטרת בכף ששניה עשרה זהובים, למדנו ששני כל ברכה הוא עשרה זהובים.

לעמת זאת ה'כלב' דרש זאת באופן אחר: "כף אחת" כל אחת מ'כ"ף' [בגימטריה מאה] הברכות, שנה עשרה זהב.

אור זרוע' ס' שט; 'כלב' ס' קח

והנה ידוע מה שפסק הש"ך (ח"מ שפ"ד) ששני של ברכה הוא עשרה זהובים רק בתנאי שנעננה בצומ'ן, ואף לך נוכל למצא רמז מכתוב זה: "כף אחת עשרה" - ראשי תיבות בגימטריה 'אמן'.

נזיר העונה אמן - גדול מהמברך

"כל ימי נזרו מפל אשר יעשה מקפו היו מחרצנים ועד זג לא יאכל" (ד' ד)

בסימנה של מסכת נזיר (סו ב) מביאה הגמרא את הברייתא: "רבי יוסי אומר: גדול העונה אמן יותר מן המברך". ויש להבין את פשר שיכותה של מימרא זו למסכת נזיר?

באר רבי אליהו שיק רבה של לידא:

בכך בקשו חכמים ליטב תמיהה העולה למקרא פרשת נזיר: לכאורה כיצד יכול אדם לקבל על עצמו 'נזירות', והלא בכך הוא מפסיד ברכות רבות שיכול היה לומר על אכילת עגבים ושתית יין? לפיכך הביאו חכמים בהקשר לך את מאמרו של רבי יוסי: "גדול העונה אמן יותר מהמברך", לאמר: הנזיר אינו מפסיד ברכות, שכן יכול הוא לענות אמן על ברכות אחרים, וזכות העונה אמן גדולה מן המברך.

עין אליהו נזיר סו ב

באופן נוסף באר הראב"ד רבי משה שטרנבוך כי באה התורה להורות בכך שמלבד שצריך החוטא להתודות על חטאיו, עליו להתודות אף על המשחיתים "אשר עשו" - שנבראו כתוצאה מחטאיו. כפי שאכן תקנו לנו להתודות ב'תפלה זכה' הנאמרת בערב יום הפורים: "אוי לי כי תחת המחשבות הטובות שיכלתי לברא על ידי זה מלאכים קדושים שיהיו סגורים ופרקליטים טובים עלי, תחתיהם בראתי משחיתים לחבל את עצמי".

קול יעקב; אגנים לתורה; ששם ודעת'

חנה בקשה על השם

"ואם לא נטמאה האשה וטהרה הוא ונקתה ונזרעה זרע" (ה' כח)

אמר ה'בית הלוי':

בגמרא (ברכות א ב) מבאר שבשעה שהתפללה חנה לפני הקדוש ברוך הוא שיפקד אותה בבן, אמרה לפני ה': אם לא תפקדני, אלף ואסתתר עם איש זר בפני אלקנה בעלי כדי שאחשב כ'סוטה'. כך יצטרכו להשקותני במים המרים, וכאשר אמצא

הרהור ההופך רשע לצדיק

"והתודו את חטאתם אשר עשו" (ה' ה)

מדברי הרמב"ם (תשובה א) מתבאר שהשב בתשובה מבלי שהתודה על חטאיו, אין חטאיו מתפפרים. רבים תמהו על דבריו מדברי הגמרא (קדושין מט ב) שהמקדש את האשה על מנת שהוא צדיק גמור, אפלו אם הוא מפרסם כרשע גמור הרי היא מקדשת, לפי שיתכן שהרהר תשובה בלבד. הרי שהרהור תשובה בלבד יכול אדם להפך מרשע לצדיק, אף בלא ודוי?

תרג' המנחת חנוך: הגדרת אדם כצדיק או רשע אינה תלויה בכפרת חטאיו אלא במדת חרטותו עליהם. לפיכך אף מי שחסרון ודויו מעכב את כפרת חטאיו, אם שב בתשובה שלמה והתחרט על מעשיו, אינו נחשב יותר כרשע אלא כצדיק.

ישב נוסף לדברים הביא הגאון מטשיבין: חכמים אמרו (ירושלמי בפורים ג א) שהנושא אשה מוחלים לו על עוונותיו, ולפיכך מי שקדש אשה על מנת שהוא צדיק גמור, ברגע שהרהר בתשובה הפך מיד לצדיק. שכן בד בבד חלו קדושו ונמחלו עוונותיו [בבחינת 'גטו וידו באים כאחד' (גטין עז ב)]. לעמת זאת, אדם מן השורה אינו נחשב 'צדיק' אלא אם כן התודה על חטאיו.

מנחת חנוך; שסד א; שו"ת 'דובב מישרים' ח"א סי' כב

ודוי על החטא ותוצאותיו

"והתודו את חטאתם אשר עשו" (ה' ז)

לכאורה, די היה לומר: "והתודו את חטאתם", ומדוע מוסיפה התורה: "אשר עשו"?

באר רבי יעקב צבי יאליש בעל ה'מלא הרועים' כי בקשה התורה להדגיש בכך, שמלבד שצריכים ישראל להתודות ולשוב על חטאיהם, עליהם להוסיף ולהתודות אף על המצוות "אשר עשו" - על כך שלא קימו אותן בצורה הנכונה, כפי שצוה מלכו של עולם.

רבי זלמן סורוצקין דרש: יש והחוטא נמנע מלהתחרט על מעשיו בחושבו: 'וכי מה הם חטאי לעמת חטאי זולתי, הן אני נחשב צדיק ביחס לדור שפל זה...?' על כך באה האזהרה: "והתודו את חטאתם אשר עשו" - הם ולא אחרים.

ביום שלישי הבעל"ט תמלאנה מאתים שנים לפטירתו של מרן רבי חיים מוולוז'ין בעל 'נפש החיים' שנפטר בי"ד בסיון תקפ"א. עליו העידו כי הקפיד כל ימיו שלא להוציא ברכה מפיו אם לא היה מי שיענה אחריה אמן. באחת הפעמים במהלך המודו באישון לילה, בקש לשתות ולא היה מי שיענה אמן אחר ברכתו, ונשלח אליו מלאך משמים שיענה אמן אחר ברכתו.

שאל אבידו ויגדל' ח"א עמ' פז

בני אמונים: אמן לכל ברכה.

יגדל' (ו): העקר החמישי - לה' לבדו ראוי לעבד

פ' לך לבד עינינו תלויות'

העקר החמישי מחיב אותנו להאמין שרק לה' לבדו ראוי לעבד, אותו ראוי לשבח, ולמצוותיו יש לצית, ואין ראוי לעבד לאף אחד מהנבראים. שכן הוא לבדו שליט על כל הנבראים, ואין לאף אחד מהנבראים כח ויכולת להחליט ולפעל בשום פרט בבריאה. משום כך אסור לאדם לעבד לאף נברא, גם לא מתוך מחשבה שהוא יהיה אמצעי שיגשג בניו לבני הבוהר יתברך (רמב"ם, פה"מ סנהדרין הקדמה לפרק י' תשובה ג').

על עקר זה הצטוונו בפסוק (שמות כ'): "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני", האוסר עלינו להאמין שלאחד מן הנבראים נתנו כח או שליטה כלשהי בבריאה (רמב"ם יסו"ת א-א). אף הנביא ירמיהו מזהיר את בני ישראל לבל יחסו שום כח לגרמי השמים, כפסוק (ירמיהו י-ו): "אל תיראו מהם כי לא ירעו וגם היטיב אין אותם; מאין כמות ה' גדול אמה וגדול שמו בגבורה".

כיון שפך, אסור לאדם לפנות בתפלה לשום רשות אחרת, מלבד לה' יתברך, וכפי שמבטאים אנו עקר זה בנסח 'אני מאמין': "שהבורא יתברך שמו לו לבדו ראוי להתפלל ואין ראוי להתפלל לזולתו" (ספר העשרים מאמר שני פרק כח). וכן אמרו חכמים (ירושלמי ברכות כ"א): "דבי ידן אמר... בעד דם יש לו פטרון [אובח] המגן עלינו]. אם באת לו עת צרה אינו נכנס אצלו פתאום, אלא בא ועומד לו על פתחו של פטרון, וקורא לעבדו או לנביתו, והוא [העבד או הנבית] אומר [לפטרון]: 'איש פלוני עומד על פתח חצרך' - שמו מכניסו ושמו מניח [בחצר מקומו] לשמוע את בקשתו. אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן; אם בא על אדם צרה, לא יצור לו למיכאל ולא לגבריאל, אלא לי יצור ואני עונה לו מיד, שנאמר (ויאל ג ה): 'כל אשר יקרא בשם ה' ימלט'.

פניה למלאכים שיכניסו את תפלותינו

למרות היסוד האמור, מנסח פמה תפלות ופייטנים נראה כאלו פונים אנו למלאכי מעלה בבקשה שיכניסו את תפלתנו, כמו בפיוט המפרסם "מכניס רחמים הכניסו רחמינו לפני בעל הרחמים הנאמר בימי הרחמים והסליחות. יש שכתבו שאין פייטנים אלו סותרים עקר זה המחביב להתפלל לה' לבדו, ואין לאומרים (שרבו בתנאלי ראש השנה סוף פרק א). אולם יש שבארו שהאסור הוא דווקא לפנות ולבקש מן המלאכים עצמם בקשה כלשהי. אולם כאשר התפלה עצמה מפנית לקדוש ברוך הוא, ואף בסימיה מבקשים מן המלאכים שישמשו שליחים להעבירה - מותר הדבר (פרוש התפלות והברכות "לר"י בן יקרא) ח"א עמ' קמב. וראה שו"ת ישיבי אש ח"ד סי' כה).

עוד יש מי שפרש שעל אף שמנסח הפניה האמורה נראה כי היא מפנית אל המלאכים, באמת אין פונתנו אלא לקדוש ברוך הוא בעצמו. והרי הדבר דומה לעבד המתביש להתקרב אל המלך ולהביע

באזניו את בקשתו, ומשום כך הוא מפתח את דבריו ליועצי המלך הקרובים, בתקווה שישמע המלך ויעתר לו. כך אף אנו פונים אל המלאכים בדרך ענוה ושפלות, אך בפעל מתפננים שהקדוש ברוך הוא בעצמו יקשיב וישמע לשועתנו (שו"ת מהר"י ברוך ס' רעה).

עוד בארו שכיון שהוא תפקיד של המלאכים - להכניס את תפלות ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, אין זו תפלה ובקשה מהמלאכים, כי אם צווי שימלאו את תפקידם ויכניסו את תפלותינו (נתיבות עולם' נתיב העבודה פרק י' בבאור ראשון).

פיצד נכלל העקר החמישי בפיוט

בפיוט 'יגדל' ש"ג בתיו מקבילים ל"ג אני מאמין' המזכרים בפסוקים, הזכר העקר החמישי המחביבנו להרחיק כל שמץ של עבודה זרה מלבנו ולהאמין שרק את ה' לבדו ראוי לעבד בלשון: "הנו אדון עולם לכל נוצר, יורה גדלותו ומלכותו, והתמיהה עולה כמאלה: פיצד מבטאות מלים אלה את העקר האמור?

כדי לישב את דברי הפיוט פרש רבי פינחס מפלאצק את לשון הפיוט כך: ה' יתברך לבדו "הנו אדון עולם" השולט בכל, ובחסדו מראה "לכל נוצר" - גם למי שאינו ראוי לכך, את גבורתו וגדלותו בקיום הבריאה ובהנהגתה בפסד וברחמים ואת היותו מלך העולם הנו ומפרנס ומספק את צרכי כל בורא תבל - אף אלו שאינם ראויים לכך מצד מעשיהם. המאמין שה' לבדו שולט ומנהיג את הבריאה כלה וכל חיינו ועתידנו מסורים רק בידו, ואף חומל הוא על "כל נוצר" - גם מי שאינו ראוי לרחמים, ברוך לו שרק בו לבדו עליו לבטח, אותו לבדו לעבד, ורק אליו להתפלל (פרוש 'מני דק' שבספר 'שער הרחמים').

ואולם יש מי שפרש בלשון הפיוט מכונת מבטש אף על עבודת התפלה לדבריו המלים "אדון עולם - לכל נוצר" פרושם שכל היצורים משבחים אותו ופונים אליו בתפלה בלשון "אדון עולם" (סדר 'אור החמה'). עוד יש מי שהביא בענין זה את דברי הגמרא (שם): "אמר רב חייא בר אשי אמר רב: כל שאין דעתו מושבת עליו - אל יתפלל. משום שנאמר: 'בצר אל יורה'" (ראה רש"י שם ד"ה בצר שאין פסוק כזה בגמרא). הרי שיש בלשון "יורה" אף משמעות של תפלה, ויתכן שכתב כן הפיוט באומרו: "יורה גדלותו ומלכותו" שיש להתפלל רק אליו ולהלל את רב גדלו והדר מלכותו (אמת לעיני 'לר"י' שם).

יש שמחמת תמיהה זו גרסו פנחס שמנצח בסדורים ישינים: "הנו אדון עולם, וכל נוצר יודה גדלותו ומלכותו", כלומר: הוא לבדו אדון עולם, וכל יצור תבל יודו שרק לו יתברך יש לתת גדלה ותפארת ורק אותו לבדו יש לעבד (ראה עיון תפלה' שבספר 'אוצר התפלות').

הנו לבדו אדון עולם הכל יכול. לכל נוצר ואף למי שאינו ראוי, יורה גדלותו ומלכותו בכך שמקומו ודואג לכל מחסורו. לפיכך, רק אותו יש לעבד ואלינו לבדו להתפלל.

חמש אמנים - חמשים זהובים

קדיש. כרגע אנו רק תשעה אנשים - האם תוכלו להצטרף אלינו כדי שאבא יוכל לומר את הקדיש כחובבו?

ששון ומשה נעצרו. הנסיון היה קשה; מחד עומד כאן יהודי הזקוק לעזרתם, ומאידך עומד בפניהם הזדמנות חד פעמית לרוח משמעותי. לאחר התלבטות קלה החליט ששון לנקט את הכלל של 'חיי קודמים' ולרוץ לעבר מחוז חפצו. משה לעומתו בחר להחזיק בכלל: 'מזנה הבאה לידי אל תחמיצה', וללכת אחר הנער לביתו, אף על פי שהיה כרוך בהליכתו סכנו כבד של החמצת הזדמנות חד פעמית לרוח נא.

כאשר נכנס משה אחר הנער אל הבית, גלה כי יש רק שמונה אנשים מלבדו, ויש לגיס אדם נוסף כדי להשלים למנין. דקות ארכות חלפו עד שהשג עשירי למנין, וכאשר השג העשירי אמר האבל את הקדיש מיד, ומשה יצא לדרך. תקנה קלושה קנתה בלבו שאולי נותר מתוך תכולת הבית משהו קטן בעבורו.

כשהגיע למקום גלה כצפוי כי הסוחרים האחרים, ובכללם ידיו, הקדימוהו. מכל הסוחרים הרבה לא נותר כמעט דבר בעבורו וזאת אי אלו בגדים ישינים ובלויים. כדי שלא לשוב בידים ריקות קנה משה את הסמרטוטים בכמה פרוטות ופנה לשוב לביתו.

בבית, כאשר נבר בין הסמרטוטים שרכש, צפתה לו הפתעה של ממש. בין הסמרטוטים היה פר יטן ובלוי. משה פרס את תפריו כדי להשתמש בנוצות שבתוכו, ולתדמיתו מצא בתוכו אבן חן יפהפיה. כשהאבן בידו צעד מיד אל השוק ובקש מאחד מסוחרי התכשיטים שיצירך את שויה. מה רבה היתה התדהמתו כאשר הלה העריכה בלא פחות מחמשים זהובים. ואם לא די בכך, הרי שהוא שלם את תמורתה במזון, והאבן עברה לרשותו.

שמן וירצה, כשכיסו תפוח מהזהובים שב משה לביתו לספר את הספור המפלא שהתרחש עמו. אלא שאנחו צננה את ההלהבות באומרה כי לפי תאורו נראה לה שהמחיר שקבל תמורת האבן היה נמוך בהרבה ממחירו האמתי, ועליו אכזב לשוב אל הסוחר ולדרש ממנו לבטל את המכח.

בלית ברירה נאלץ משה לשוב אל הסוחר. בעודו בדרך, תוך שהוא מהרהר במחוז אחר טענות שטיען בפני הסוחר כדי שישתכנע לבטל את המכח, עבר ליד בית המדרש הגדול, מדרש בית זלכה, פתאום נזכר כי מעולם לא עשה צעד משמעותי מבלי להתעצב עם גדול הדור מרן הגב' איש חי, ומדוע שישנה עתה ממנהגו?

ממחשבה למעשה פנה משה לעבר בית המדרש. בפנת בית המדרש ישב מרן הגב' איש חי. מיד פנה אליו משה. ספר לו את המעשה לפרטיו ובקש עצה האם עליו לשמע בקול אשתו ולדרש מהסוחר לבטל את המכח.

האזין הרב למעשה מתחלתו לסופו, ואחר השיב בפסקותיו הנוצרות:

"לפי דברי חכמים (ראה חזון פא א) ששכר כל אמן הוא עשרה זהובים, נראה כי אין כאן שאלה כלל; הלא אחרת לבוא למקום הסוחרים משום שהתנדבת לענות אמן אחר קדיש. לפי שגית בקדיש חמש פעמים אמן, חפצו משמים לשלם לך את שכרך משלם - חמשים זהובים תמורת חמש אמונים, והקשר קימת לעולם הבא, ומדוע תבטל את המכח?"

אהבת חיים, פרשת חיי שרה

העיר בגדד - מרפו התורה שבגולת בכל נודעה עוד מימי קדם פליר מלאה חכמים וסופרים. הקהלה היהודית המפארת שקבעה בה את משכנה מזה כאלף שנים, היתה סמל ודגמה לכל קהלות המזרח, בהוציאה מתוכה גדולי תורה בעלי חכמה ודעת, אשר רבים מהם התפרסמו בכל קהלות ישראל כגאונים אשר האירו את העולם בתורתם.

המפרסם בין בתי המדרשות שבבגדד היה מדרש בית זלכה. בית מפאר זה הוקם ביזמת הגאון הנודע רבי עבדאללה סקד ז"ל, שאף עמד בראשו והעמיד בו רבים מרבני יהדות בגדד. אחריו המשיך בדרך תלמידו הנודע, מאור הגולה, מרן רבי יוסף חיים בעל 'בן איש חי'.

הספור שלפנינו התרחש לפני כמה ועשרים שנה, באותה תקופה שבה שמש מרן הגב' איש חי כרפה של הקהלה היהודית ואב בית הדין של בגדד. באותה תקופה רוח צעיר בגדד עסק האלטע זאכן, שמהותו: קניית חפצים ובגדים ישינים שאינם ידועים וקונים להם, ומכירתם לאחרים תמורת תשלום הוגן.

עסק האלטע זאכן היה כרוך בסכנו רב. חפצים רבים שנרכשו בדי הסוחרים נותרו בידיהם ללא דוחשים, והכסף שהשקע בהם ירד לטמיון. אך מאידך היה בו אף צד רוח לא מועט, כאשר לא אחת היו מתגלים בין החפצים הישינים כאלו שנמכרו בהם לב בחייר נמוך, ולבסוף התברר כי ערךם רב. אם מחמת שיוכם היסטורי, ואם משום שבעליהם לא ידעו לאמץ את ערכם האמתי. הזדמנויות שכאלה היו הסבה העיקרית שגרמה לאנשים רבים לעסוק בתחום זה, ואלה היו מקור רווחם העיקרי בעסקם.

ששון ומשה היו שני ידדים ותיקים שנהלו עסק האלטע זאכן משגשג. באותו הבקר עשו השניים את דרכם בסמטה היוצאת מידאר אל יחיד - הרבע היהודי של בגדד, ופניהם מועדות לכונן אחת משכונות הגוים.

ששון ומשה מידענו היו שם דבר בקרב סוחריו האלטע זאכן בבגדד. במהלך השנים הרבות שבהן עסקו בתחום זה, הצליחו לפתח חוש מיוחד לזהי הזדמנויות ורוחיות. לרשותם עמדו לא מעט אנשים קשור בשכונות הגוים. תמורת אחוזים רבים ודוחו להם הללו על אנשים בסביבתם, שבקשו להפטר מחפצים שהיו בביתם.

כאשר שמועה שכזו נגבה לאזניהם היו ששון ומשה מתעצבים תחלה בינם לבין עצמם בנוגע לטיב העסקה, וכאשר חושיהם המחזדים אמרו להם שיש בה כדאיות, היו מוזרזים ללכת למקום כדי להתחרות עם חביריהם הסוחרים על החפצים שעמדו למכירה.

באחד הבקרים הגיעה לאזנם שמועה על משפחה ערבית עשירה שעמדה להעתיק את מגוריה לארץ אחרת, ומשום כך היא מוכרת את כל תכולת ביתה לפרה פמחיה. הזדמנות שכזו, ידעו השניים, אינה באה אלא אחת לזמן רב. סוחרים רבים נודאי יעשו את דרכם למקום, וככל שיקדימו לבוא, כך יגדל סכמם להרוויח.

עם בקר החשו השניים את צעדיהם לעבר הכתבת שנמסרה להם. כמעט שיצאו מידאר אל יהוד, אלא שמעט לפני הציאה נאלצו לעצר.

נער צעיר בעל מבט עז חסם את דרכם והתנחן אליהם: "אנא, יהודים יקרים, אנו זקוקים בדחיפות לעשירי למנין. אבי שיחיה יושב שבעה על אביו, והוא חייב לומר עליו

ליקוטים וסיפורים נפלאים - נשא

ברש"י: מה כתוב למעלה מן העניין 'ואיש את קדשיו לו יהיו', אם אתה מעבך מתנות הכהן, חייך שתצטרך לבוא אצלו להביא לו את הסוטה.

הסביר החתם סופר זצ"ל את הקשר בין עיכוב המעשרות לכהן ופרשת הסוטה. מצינו בגמרא שתי סגולות לעשירות: הראשונה, 'עשר תעשר' (דברים יא, כב), עליו דרשו חז"ל (שבת קיט, א): 'עשר בשביל שתתעשר', והשנייה, 'אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעשרו' (ב"מ נט, א) - כבדו את נשותיכם בבגדים נאים כדי שתתעשרו.

עלול האדם לחשוב שדיו שיקנה לאשתו מלבושים נאים, ואינו צריך להפריש מעשרות כדי להתעשר. על אדם זה אמרו חז"ל, אם אתה מעבך מתנות הכהן - את המעשרות, משום שנתת ממונך רק עבור מלבושי אשתך, חייך שתצטרך להביא לו את הסוטה, שכן אשה שמתכבדת יותר מדי במלבושים ותכשיטים נאים עלולה להגיע לידי קלקול גדול.

(ילקוט מאיש לרעהו)

"כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה" (ו, ב)

המילה "פלא" נגזרת מלשון "פלא", ונשאלת השאלה: מה הקשר בין פלא לנזירות? התשובה היא שאכן דבר פלא הוא, שאדם פורש מתאוות העולם הזה.

הן רוב העולם הולכים אחר תאוותם, עד שנעשים עבדי

תאוות העולם הזה, וכל מי שהוא חפשי מן התאוות, ומולך עליהן, הוא המלך האמיתי, ומעוטר הוא בכך - כתר מלכות בראשו.

כזה הוא הנזיר, אשר שמו נגזר מגזרת "נזר" - כתר, ומעידה עליו התורה שאמנם מעוטר הוא בנזר מלכות. שכן נאמר עליו במפורש (פסוק ו) "כי נזר אלהיו על ראשו".

(אבן עזרא)

"לאביו ולאמו לאחותו לא ישמא" (ו, ז)

כהן מותר לו להיטמא לקרובים, ואילו נזיר אסור להיטמא אפילו לקרובים.

כהן הרי לא קיבל על עצמו את הקדושה, אלא נולד כהן והקדושה חלה עליו מאליה, ויתכן איפוא שלא יוכל לעמוד בניסיון לכשיאסרו עליו להיטמא להוריו,

לעומתו הנזיר, אשר אסר על עצמו את הנזירות מרצונו הטוב, הרי יש להניח כי מן הסתם בדק את עצמו והשתכנע שיוכל לעמוד בכל הניסיונות הכרוכים בכך.

"והתוודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו" (ה, ז)

בספר אזנים לתורה מסופר על עיר אחת שבה היו רבים שזלזלו בעוון גזל, פרצה מגיפה קשה שהפילה חללים רבים. בצר להם התכנסו בני העיר לבית הכנסת, והרב הוכיח אותם על חוסר ישרותם, ועוררם להשיב ממון גזול ולתקן את מעשיהם. הנאספים קיבלו על עצמם לשפר את מעשיהם ולהשיב את כל החמס אשר בידיהם.

אך בשכונ המגיפה, עמדו רק מעטים בדיבורם. אמר על כך הרב, כתוב 'והתוודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו' - פתח בלשון רבים וסיים בלשון יחיד, כי אמנם רבים מתוודים ומכים על חטא, אולם רק יחידים משיבים את הגזילה בפועל.

(ילקוט מאיש לרעהו)

"איש אשר יתן לכהן לו יהיה" (ה, י)

"ממון הרבה" (רש"י)
יהודי אחד הגיע לרה"ק רבי פנחס מקאריץ ושאלו: הנה חז"ל (תענית ט.) אמרו 'עשר בשביל שתתעשר' ואני כל ימי מעשר ולא ראיתי עושר כלל. השיב לו הרה"ק מקאריץ במשל: עגלון אחד התברך בזוג סוסים בריאים וחזקים, אשר מיהרו לרוץ לפניו ולסחוב

את מרכבתו בקלות לכל אשר יצווה עליהם. באחת הפעמים לאחר שעצר העגלון למנוחה והאכיל והשקה את הסוסים, עלה לדוכנו בקדמת העגלה והכה את סוסיו בשוט אחת ושתיים למען יזוזו ממקומם, הסוסים מיאנו ללכת. אדם חכם שעבר שם קרא לעגלון בתוכחה: 'הוי, שוטה ופתי! הן כאשר ירדת מהעגלה עצרת את הגלגלים במעצורים מיוחדים, כל עוד שלא הסרת אותם ממקומם - היאך חפץ הנך שסוסך יוכלו להתקדם?!'...

סיים הרה"ק מקאריץ לשואל: 'עשר תעשר' היא סגולה שכוחה יפה ככוחם של סוסים לסחיבת העגלה. אולם מעשיך הרעים הם המעצורים שתחת גלגלי עגלת העושר, לפיכך הסר את המעצורים והסוסים יסעו...

(במחשבה תחילה)

"דבר אל בני ישראל... איש איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל" (ה, יב)

לעי"נ הרה"צ
ר' פנחס בן ר' בנימין ביווש
רוזנבוים צוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - נשא

כאשר אנו מסתכלים. כאשר נמנעת לאכול עם חבריך חפצת לראות האם בביתך באמת הכל כדין ואז ראיתי את החמץ. וכיצד קרה הדבר למרות כל הזהירות המופלגת שלך? משום שהמשרת הגוי ראה שאתה כל כך מחמיר ומהדר לבער את החמץ מביתך, הוא החליט להכשיל אותך במתכוון. הוא השליך את החמץ לחבית המים.

"ומדוע אירע לך כזאת?" הסביר המגיד בתוכחת מוסר, "משום שנהגת בחומרות ובמאמצים מפליגים שלאחריהם חשת שכעת שום תקלה לא יכולה לצאת. והאמת היא שאחרי כל המאמץ וכל ההקפדות מוכרחים וזקוקים לסייעתא דשמיא, שכן בלי זה לא ניתן להישמר מחמץ לגמרי. את זה גופא רצו ללמוד משמים: אחרי כל מה שעושים עדיין זקוקים לסייעתא דשמיא מרובה כדי שהכל יעלה כשורה".

ה"כלי יקר" עונה, בין דבריו, גם בדרך מוסר מדוע הנזיר נקרא חוטא ועל מה הוא צריך כפרה:

התורה ניתנה עם ציונים שווים לכל בני ישראל, מגיל חייב במצוות ועד יציאה מן העולם. והלא לא כל הטבעים שווים, אלא שהתורה הקדושה מעניקה כוח מיוחד לכל יהודי שרוצה להישמר מאיסורים שיעמוד בהם.

כאשר אדם מקבל על עצמו איסורים וגדרים נוספים שהתורה לא ציוותה, על ההוספות הללו אין שמירה של התורה על האדם שייצג

מגירוי היצר הרע ועליו לעמוד בכל כוחותיו להצליח. זהו חטאו של הנזיר שאכן הופסקה נזירותו באונס ונטמא.

על כל פנים הרווחנו חיזוק גדול לזכור: בכל מה שהתורה אסרה על האדם יש לו שמירה והשתדלות כאשר הוא עושה את המוטל עליו, לחזקו ולאמצו כנגד היצר הרע לכל יוכל לו.

וכלשונו של ה"כלי יקר": "כי המוחץ הוא ירפא!" (במחשבה תחילה)

"ביום מלאת ימי נזרו יביא אותו" (ו, יג)

יביא את עצמו. (רש"י)

הסביר המשך חכמה, למען האמת הרי כל תכליתה של הנזירות, לבטל תאוותיו ונטיות לבו של הנזיר ולכבוש את אנוכיותו, ואם אכן מגיע למצב כזה בו מסוגל לראות את ענייניו באותו מבט שרואה את עניני הזולת, היינו שלא מרגיש נטייה כלשהי לעצמו יותר מאשר לזולתו, אותה הוא כי הושלמה נזירותו והושגה מטרותה.

הלשון "יביא את עצמו" היא ברורה, שכן כעת מביא הוא את עצמו, כאילו מביא אדם אחר זולתו.

"וכפר עליו מאשר חטא על הנפש" (ו, יא)

מפני מה חייב הנזיר שנטמא להביא קרבן? רש"י מביא לכך שתי סבות: שלא נזהר מטומאת המת, ושצער עצמו מן היין.

נשאלת השאלה: הרי כל נזיר מצער עצמו בכך שאיננו שותה יין, מדוע רק נזיר שנטמא מקריב קרבן אשם?

התשובה היא שכאשר נזיר נטמא, ימי הנזירות הראשונים בטלים. יוצא מכך שבימים אלו לא היה נזיר כלל, אם כן לחנם ציער עצמו. דבר זה נחשב לו לחטא ועל כך הוא מביא קרבן אשם.

(כלי יקר)

"וכפר עליו מאשר חטא על הנפש" (ו, יא)

ה"כלי יקר" מביא את דברי רבי

אלעזר הקפר בגמרא שהנזיר מביא קרבן לכפר עליו שציער עצמו מן היין והוא זקוק לכפרה.

ה"כלי יקר" תמה: אם התורה קראה לו קדוש "קדש יהיה גדל פרע שער ראשו" (ו, ה) בנדר הנזירות, האין שייך שיצטרך כפרה על שהזיר עצמו מן היין, ועוד, כיצד נהפך מ'קדוש' ל'חוטא' - "אשר חטא על הנפש".

אצל המגיד הקדוש

מטשערנוביל ישבו יהודים באחרון של פסח ואכלו איש ממאכל רעהו בשיתוף, כמנהג ישראל שאף שבפסח עצמו לא אוכלים ממאכלי השני, באחרון של פסח אוכלים יחד.

אחד החסידים שהגיע אל המגיד סירב לאכול בשיתוף עם אחרים והמשיך לנהוג בחומרה.

פנה אליו המגיד בתוכחה ושאל: "מדוע בביתך אינך משגיח? בחצר מונחת חתיכת חמץ בחבית המים..."

היהודי מיהר לביתו ולדאבוננו מצא בזעזוע חתיכת חמץ בתוך חבית המים שהוכנה מראש עבור ימי הפסח.

הוא חזר לטשערנוביל ושאל את המגיד שלוש שאלות:

א. אם המגיד ידע על החמץ, מדוע הזהיר אותו רק באחרון של פסח ולא בראשיתו.

ב. היהודי הזה שנוהר כל כך שלא יהיה חמץ נסתר בביתו, ובוודאי שלא גלוי, איך אירע כזאת שחמץ היה בכליו.

ג. בשל איזה פגם במעשיו נענש בעונש שכזה לאחר כל השתדלותו.

"על שאלתך מדוע לא אמרתי מראש", השיב המגיד, "משום שאצל הקב"ה הכל נסקרין בסקירה אחת, אולם אנו יצורי חומר יכולים לראות רק

הַעֲלֹן וְכָל בְּנֵי הַבֵּית מִמֵּתִינִים, אֲמַנָם הוּא עֲדִין
בִּפְתָח וַיֵּדוּ עַל הַמְּזוּזָה.
לִפְתָּע הַסְתוּבָב וַחֲזָר לְשֶׁבֶת לִיד הַגְּמְרָא.
רָאָה הַעֲלֹן כִּי אֵינוּ בָּא וּפָנָה לְדֶרְכּוֹ.
נִגְשׁוּ אֵלָיו בְּנֵי הַבֵּית וְשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ מִדּוּעַ לֹא נִסַּע?

.....

לעי"נ האשה החשובה

מרת מרים יוכבד נ"ר צבי

ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - נשא

ומסיים הרב בתמיהה, "היכן מצינו במשך השנה עוד תפילה שהבורא בעצמו מברך את היהודי? אם כן, מדוע אנשים אינם משתדלים לרדוף ולהשתדל כדי לזכות 'בברכת כהנים'?!...".

"דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם" (ו, כג)

שאל החוזה הק' מלובלין זי"ע, מדוע יש ציווי כיצד לברך את עם ישראל, בעוד שאין ציווי על עצם ברכת הכהנים? תירץ הרה"ק האמרי אמת זי"ע על פי המשנה (אבות א, יב) 'הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום'. לאהרן הכהן הייתה עין טובה וכל מעשיו נבעו ממידת החסד כדאיתא בזוה"ק. אם כן מטבעם של הכהנים הם משתוקקים לברך את בני ישראל, וידיהם מורמות מאליהם לברך אותם, ועל כן אין כל צורך לצוות אותם לברך, אלא רק לומר להם כיצד לברך.

דומה לכך כתב גם הרמב"ן על הפסוק 'וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם' (ויקרא ט, כב) - שאהרן הכהן התעורר מעצמו לברך את העם, אף שלא נצטוו עדיין על נשיאת כפים, ואמרו בתורת כהנים (מכילתא דמלואים ו) שבשכר זה זכה בנשיאת כפים עד סוף הדורות.

(ילקוט מאיש לרעהו)

"כה תברכו את בני ישראל" (ו, כג)

אל הרה"ק רבי אברהם טווערסקי, המגיד מטריסק, ניגש חסיד בבקשה לזכות בברכתו של המגיד.

דרכו של המגיד מטריסק הייתה לדרוש סכום כסף בעד ברכתו. גם הפעם ביקש המגיד ממבקש הברכה שייתן סכום מסוים לצדקה ואז יברכו.

נענה החסיד שאין ברשותו את האפשרות לתת את הסכום. אבל אם אין ברשותי את הסכום, התפלא החסיד, "לא מגיעה לי ברכה?! נענה לו המגיד: "הקדוש ברוך הוא יברך אותך".

הגאון רבי חיים עוזר גרודז'נסקי זצ"ל, מלבד גדלותו העצומה בתורה, היה מפורסם במידת הנשיאה בעול עם הציבור.

הוא היה מעניק המלצות בכתב יד, ופעמים אף היה פונה למבקש ההמלצה ואומר: "תקרא את הנוסח, ואם אינו מוצא חן בעיניך ולא כתבתי טוב, אכתוב נוסח אחר..."

פעם באה אליו אשה אלמנה וביקשה המלצה, הוא כתב מכתב חם לנדיבי עם, כפי שיועד לכתוב בטוב לבו הרחום, והציע לה: "תקראי, ואם זה לא טוב אכתוב מחדש נוסח אחר..."

קראה האלמנה ופרצה בבכי.

נחרד רבי חיים עוזר ואמר לה: טוב. טוב בתי, אל תבכי. אם זה לא מספיק, מיד אכתוב נוסח טוב יותר..."

אמרה לו האלמנה: "לא הרב! אני בוכה, כי אף פעם לא ידעתי כמה אני מסכנה... והרב כתב את זה כל כך נכון וכואב..." (יחי ראובן)

"כה תברכו את בני ישראל" (ו, כג)

סיפר הרה"ג ר' דוד כהן, ראש ישיבת 'חברון', כי באחד הימים, בעת אשר שהה במחיצתו של מרן הרב שטיינמן, בעוד אנשים רבים צובאים על פתח ביתו לקבל ברכה להצלחה וישועה, שח מרן הרב שטיינמן ואמר: "תמוה לי מאד לראות כל כך הרבה אנשים, המלאים בסבל וצרות וזקוקים לישועה, הרצים בכל עת לחפש ולבקש ברכות, ולעיתים רבות אף נודדים למרחקים בשביל כך, וכל זאת למרות שאין הם בטוחים שבברכת אותו אדם אכן תבוא להם הישועה".

ואז המשיך הרב ואמר: "בעוד שסמוך לביתו של כל יהודי ויהודייה ישנה ברכה גדולה אשר בורא העולם בכבודו ובעצמו הבטיח בהבטחה גמורה, כי יש בה כח והיא פועלת שפע של ברכה בכל העניינים לעזור ליהודי ולהושיעו". היודעים מהו אותו דבר?... המשיך מרן הרב שטיינמן ואמר: "הברכה הגדולה הזו היא 'ברכת כהנים', בה מברך הקב"ה בעצמו את עם ישראל על ידי הכהנים, כאמור: 'ושמו (הכהנים) את שמי על בני ישראל, ואני (הקב"ה) אברכם" (את ישראל)!"

אָמַר הָרָבִי, עֲשִׂיתִי חֲשׁוֹבֹן, עַל מָה אֲנִי נוֹסֵעַ לְאָחִי לְבָקֶשׁ עֲזָרָה, הֲלֹא שְׁנַיִם כָּבָר לֹא רְאִיתִיהוּ, וּמִי אוֹמֵר שֶׁבְּכֻלָּל עֲדִין חִי, וְאִם נִגְיַח בְּעִזִּי הַשְּׁעָדִין חִי, מִי אוֹמֵר שֶׁהוּא עֲשִׂיר, וְגַם אִם הוּא עֲשִׂיר גָּדוֹל, מִי אוֹמֵר שֶׁיִּרְצֶה לְבֹא לְעִזְרָתִי...

אָמְנָם כָּאֵן בְּבֵיתִי אֲנִי פוֹנֶה יְשִׁירוֹת לִרְבִּישׁ"ע וְאוֹמֵר לוֹ: אָבָא, אַתָּה חִי וְקִים וְאַתָּה גַם עֲשִׂיר כְּכַתוּב 'לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נָא' ה"א... א"כ אֶצֶל אָחִי יֵשׁ לִי כֶּמֶה וְכֶמֶה סְפָקוֹת, וְאֵלּוּ אֶצֶל הַקַּב"ה יֵשׁ לִי רַק סְפֵק אֶחָד שִׁיתֵּן לִי... בְּיָדָאִי שְׁעָדִיף לִי לְהַשְׁאֵר כָּאֵן.

אַחֲרֵית דְּבָר... הִגִּיעַ מִיִּשְׁהוּ לְהַפְקִיד אֶצְלוֹ סָכּוּם כֶּסֶף גָּדוֹל וְלֹא חֹזֵר לְבָקֶשׁוֹ... וְנוֹשֵׁעַ. "קְרוֹב ה' לְכָל קְרָאִיו... לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאֵמֶת" (תְּהִלִּים קמ"ה, יח)

(שיחות קדש - ספינקא)

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - נשא

לפי דעתי, אין רבנו דורש גדולות, השיב, ומן היושר והצדק למלאות דרישתו.

פני רבי לוי יצחק קרנו וענה ואמר: עכשיו אני נותן את דמי התיווך במתנה גמורה ומוחלטת לכלל ישראל. מעין זה עושים הכהנים, מקבלים תחילה את ברכתו של הקדוש ברוך הוא משליח הציבור, ולאחר שהם כבר נתברכו יכולים הם לברך את ישראל.

"כה תברכו את בני ישראל" (ו, כג)

ממדותיו של אהרן להיות אוהב שלום ורודף שלום. "כה תברכו" - ברכת כוהנים היא שישאל יתברכו במידותיו של אהרן, שאף הם יהיו רודפי שלום ואוהבים זה לזה. (החזוה מלובלין)

"כה תברכו את בני ישראל" (ו, כג)

ברכו את בני ישראל כמות שהם. אל תחפשו את המצוינים והחשובים, ולא את הגדולים והצדיקים, אלא כל יהודי ראוי להתברך.

(האדמו"ר ממודז'ץ)

"אמור להם יברכך ה' וישמרך... וישם לך שלום" (ו, כג-כו)

פתח הכתוב בלשון רבים: "אמור להם", ואילו את הברכות עצמן אמר בלשון יחיד: "יברכך... וישם לך". לא כל ברכה יפה ללשון רבים, שאין הברכה שווה לכל אדם. הרי אמרו חז"ל (תנחומא ישן יח): "'יברכך' - בממון, 'יברכך' - בבנים". הממון ברכה הוא לאחד, ואילו לאחר הוא קללה, שמעבירו מדרך הישר. כך גם בבנים, כאשר הבנים מביאים נחת להוריהם, הרי זו ברכה, ואילו כאשר הם גורמים להוריהם צער ובושה, זו היפוכה של ברכה, וכן כך בכל הברכות. לפיכך נאמרו ברכות הברכה המשולשת בתורה בלשון יחיד, לכל אחד ברכה שהוא צריך לה.

(דן מדניאל)

"כה תברכו... יברכך ה'" (ו, כג-כד)

הרי נאמר "כה תברכו", מדוע נאמר אח"כ "יברכך ה'"? אלא אף זו מכלל הברכה, כי בשר-ודם אינו יודע במה לברך, אם טוב הדבר או חלילה רע. לכן מברכים "יברכך ה'", שהוא יודע מה טוב לנו.

(כתב סופר)

"כי עבודת הקודש עליהם בכתף יישאו" (ז, ט)

אמר הרה"ק מקוצק, בכתף יישאו - עבודת הקודש דורשת עמל רב, אין הדבר בא בהיסח הדעת. "לא יגעת ומצאת - אל תאמין!"

"ילמדנו רבנו", הקשה המבקש, "מדוע מי שמשלם כסף זוכה לברכה מהרבי ואילו למי שאין כסף מוענקת לו ברכת הבורא?" "דבר זה מפורש בתורה", השיב המגיד מטריסק, "כה תברכו את בני ישראל, אם תברכו את בני ישראל בחינם ובלא תשלום כלשהו, כפי שעושים הכהנים בברכתם לכלל ישראל, הרי ש'אמור להם', כך עליכם לברך אותם - 'יברכך השם'..." (במחשבה תחילה)

"כה תברכו את בני ישראל" (ו, כג)

בשם הגר"ע יוסף שאלו, מדוע צריך שליח הציבור להקריא לכהנים את ברכת הכהנים תיבה בתיבה, וכי הכהנים אינם יודעים בעצמם את שלושת הפסוקים הללו בעל פה? אלא, ידוע שאין הברכה שורה בדבר שהוא ריק, קודם כל צריך שהאדם בעצמו יתברך באותם ברכות, ואחר כך יוכל אף הוא לברך אחרים, בבחינת טופח על מנת להטפוח, ועל כן בתחילה מקבל הכהן את ברכת הקב"ה מהשליח ציבור, ולאחר שהכהן התברך כבר, יכול הוא לברך את הציבור. מעין זה סופר על הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א, פעם אחת במוצאי יום הכפורים שלח והזמין אליו את אחד המתווכים שבעיר.

כשבא שאל אותו רבי לוי יצחק אם הוא בקי היטב בטיב התיווך? כן רבינו, השיב הלה, הלא תיווך הוא אומנותי ופרנסתי מעודי. האם הזדמן לך לתווך עסק גדול וקבלת דמי תיווך ביד רחבה? שאלהו רבי לוי יצחק.

בוודאי, בימי חיי באו לידי כמה עסקים גדולים שהשכר שקיבלתי עלו לכמה מאות רובלים.

אם כן אמר לו רבי לוי יצחק, רצוני שאתה בתור בעל ניסיון תפסוק לי את שכרי מה שמגיע לי מאת הקב"ה, היום תיווכתי בינו כביכול ובין ישראל, ועסק גדול הבאתי לידי גמר, ידעתי כי פה בעולם התחתון מוצאים לפרקים בידי בני ישראל סחורות כאלה שאינן מצויות כלל שם בעולם העליון, ולעומת זה ידעתי גם כן ששם ישנן סחורות כאלה הדרושות לנו פה, התחלתי לסרסר ששני הצדדים יעשו חליפין בסחורותיהם.

פניתי אל השם יתברך ואמרתי לו, כאן ישנם חטאים עוונות ופשעים, שאינם שכיחים כלל בשמי מרום, וכנגד סחורות אלו שלנו, ישנן אצלך וברשותך, סחורות כאלה שאנחנו דרי מטה זקוקים להם, כמו מחילה, סליחה וכפרה, ובכך נעשה חליפין סחורה כנגד סחורה, ולאחר משא ומתן ארוך נגמר העסק בינינו, החליפין יצאו לפועל.

עכשיו אני שואל אותך בתור מתווך בעל ניסיון, כמה למשל מגיע לי לפי דעתך דמי טרחה?

רבינו, השיב, מבין אני כי הייתה לו עבודה מרובה וטרחה יתירה עד שהביא את החליפין האלה לידי גמר, ובוודאי מגיע לו בעין יפה, אבל אין אני בקי בעסקים כמו אלה, ואיני יכול לקבוע את השכר כראוי.

השיב רבי לוי יצחק: אין אני רץ להתעשר, אני דורש בתמורה, בני חיי ומזוני, מה דעתך, האם אני מגדיש את הסאה בדרישתי?

{ אז נדברו }

פרשת נשא תשפ"א | לסדר: "יברכך ד' וישמרך" | גליון מספר: 513

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

קול בת ציון תתייפח... אוי נא לי כי עייפה נפשי להורגים...

כן... עייפה נפשי להורגים... זה המשפט היחיד שאפשר להגיד בימים שכולנו... הנפש עייפה ומתקשה להכיל קצב כזה של אסונות בזה אחר זה ובקנה מידה שכזה... עוד לא הספקנו לעכל את הפצע הפתוח על ארבעים וחמשה הרוגי מירון וכבר אש הוצתה מדרום ומצאה קוצים והבעירה את כל ארץ ישראל ת"ק פרסה על ת"ק פרסה... אנחנו עדיין באמצע להחזיק ראש ולתמרן בין האזעקות והמטחים לבין ההתפרעויות וההצתות... והנה שוב!!! שוב מגיע שמועה של אסון כזה מחריד בכניסת החג הקדוש ביותר ובשעות המרוממות ביותר ובקהילת קודש שכזו... קול בת ציון תתייפח תפרש כפיה, אוי נא לי כי עייפה נפשי להורגים...

והפעם זה היה קרוב לאמא... קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה... רחל אמנו כל הזמן מחכה לגאולה השלימה... היא יודעת שאבא שבשמים הבטיח לה ששבו בנים לגבולם והיא כל הזמן עומדת דרוכה ומחכה לזה... היא יוצאת מידי ערב יום טוב מקברה וניצבת על אם הדרך לכיוון ירושלים בתקווה שהנה... עוד מעט שוב נראה את המחזה המרנן של עולי הרגלים "מה יפו פעמיך בנעלים"... והיא עמדה שם השנה בערב חג השבועות וחכתה לנו והמתנה לנו... וש... ש... שקט!!! שום דבר!!! היא בכל זאת המשיכה לחכות לנו שם בחלון כמו אמא דואגת ומקווה שאולי בכל זאת עוד רגע הם יופיעו... אבל לא!!! ולא זו בלבד... רחל לפתע צופה לעבר הגבעה הסמוכה של בנה הנמשל לזאב... והיא שומעת משם קול שבר של קול בת ציון תתייפח... וקול ההתייפחות מצטרף לארבעים וחמש אמהות נוספות שגם הם שיכלו את בניהם בתקופה האחרונה... רחל פונה ימינה ושמאלה לבדוק מה קרה... ומה היא רואה לנגד עיניה??? רק מטחי טילים וירוסים מכל כיוון והתפרעויות והצתות של בני הדודים... ואז רחל מבינה ש... שכנראה... כנראה שלא!!! ואז רחל פורצת בבכי נורא וכל כלל ישראל איתה:

קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להינחם על בניה כי איננו... איפה אתם בני... איפה השמחה מכם והלאה... איפה אתם... זה לשון המדרש באיכה (א' נ"ב) "אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי, אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה: לשעבר הייתי עולה וסלי ביכורים על ראשי ועכשיו? אדדם!!! דמומה עולה... דמומה יורדת... לשעבר הייתי עולה בשירות ובזמירות בקול רנה ותודה המון חוגג ועכשיו בוכה עולה... בוכה יורדת... (כמה לוויית היו בשבועות האחרונים בירושלים בפרט ובשנה האחרונה בכלל...) אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי...

רחל אמנו שכידוע מייצגת את השכינה הקדושה שבלייל שבועות כולנו ניעורים בשביל לקשט אותה כביכול בכ"ד קישוטי כלה של כתבי הקודש... כדי שעד הבוקר תואר כלה מאוד נתעלה ותהיה מוכנה לקראת החופה של מעמד הר סיני... הרי בשנה זו השכינה הקדושה היתה עסוקה בבכי תמרורים... שכינה אומרת קלני מראשי קלני מזרועי... השכינה הקדושה היתה עסוקה בליל עצרת זה בקישוטים מסוג אחר... בקישוטים של הרצאת דמים... אל תקראנה לי נעמי קראנה לי מרה... השכינה הקדושה היתה עסוקה בדברי גירות שאמרה נעמי לרות: "אי אתה יודע שישאל בן זמני דחופים כחופים ומטורפין ויסורין באין עליהם"

המדרש שם ממשיך ואומר: פרשה ציון בידיה, ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר: משל למלך שהיה לו בן... והמלך היה מכה את בנו על חטא שהוא עשה... והבן מצדיק אותו!!! כן, אבא, חטאתי לפניך... ושוב אבא ממשיך להכות אותו על עוד חטא, ושוב הבן מסכים... אמת עשית... ושוב אבא ממשיך להכות את הבן... והבן ממשיך להצדיק אותו על כל מכה נוספת... עד שבשלב מסוים הבן הגיע לאפיסת כוחות... ואז כשאבא שוב היכה אותו... הבן כבר לא יכל לדבר!!! הוא רק הרים את הידיים וסימן לאבא... כן... אני מרים ידיים!!! ד"ר... כעת אני מודיע על כניעה... כך הקדוש ברוך הוא הוא מייסר לירושלים והוא אמרה חמית, עד פרשה ציון בידיה צדיק הוא ה' כי פיהו מרית... זו התחושה כעת!!! כלל ישראל קיבל מכה אנושה באסון מירון... הבנו שה' מדבר איתנו... הצדקנו דין שמים... כולנו התעוררנו... אבל ה' המשיך להוכיח אותנו עם כל ההתפתחויות הבטחוניות המדיאיות... שוב הנהנו בראשינו וקבלנו... שוב הבנו שה' רוצה לטלטל אותנו... אבל עכשיו שוב... שוב מכה שכזו... ד"ר! פרשה ציון בידיה!!! רבש"ע: אנחנו כבר לא מהנהנים בראש ומסכימים... אנחנו כבר במצב של הרמת ידיים... אנחנו מרימים דגל לבן...

אנא ה'! תגיד לנו מה אנחנו צריכים לעשות... הידיים שלנו למעלה!!! מחכות להוראה ממך!!! תן בלבנו לעזוב דרך רשע וחיש לנו ישע... תגלה לנו מה אתה יתברך רוצה שנתעורר...

עברנו שנה תמימה של קורונה על כל השלכותיה... סו"ס חוזרים לשגרה... סו"ס הגיע ל"ג בעומר... ההזדמנות הראשונה שלנו לחזור לאירוע ציבורי שאחרי הקורונה ובום!!! התערבבה השמחה... סו"ס מגיע חג השבועות ועם ישראל נוהג ללכת לכותל... ובום!!! דרכי ציון אבלות מבלי באי מועד... אסונות מכל כיוון... זה הרי ברור שאתה יתברך רוצה לעורר אותנו... אנא... תגלה לנו כיצד לשוב אליך... שובנו אלוך ישענו והפר כעסך עמנו... הלא אתה תשוב תחיינו ועמך ישמחו בך

סו"ס מוכרחים אנו לעשות בלאו הכי חשבון נפש מה זאת עשה אלוקים לנו... לפניך הרהורים בנימה אישית... בעמוד 6 בגיליון זה...

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בנק:

חשבון 705284

בנק פאג"י

סניף 187

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

בדואר:

פולק- רח' גאולה 15,

חיפה

תודה מראש!!!

דעואל-- מול-- רעואל...

בפרשת השבוע מוזכר שמו של נשיא שבט גד שנקרא שמו אליסף בן דעואל!!! ואילו בפרשת במדבר... כשמדברים על הדגלים כאן נשיא שבט גד נקרא אליסף בן רעואל!!!

וזו סתירה!! פעם אחת כתוב שאליסף הוא בן של דעואל בדל"ת ופעם אחת כתוב שהוא בנו של רעואל ברי"ש?? מה הפשט בזה??

אומר על זה המדרש (אינוי זכור כעת היכן...) שתלוי!!! תלוי מתי!!! לפעמים יש רעואל ולפעמים יש דעואל... רעואל זה מלשון רעו של קל... מה שנקרא "ידיד נפש אב הרחמן". ואילו דעואל זה מלשון דין, דע שיש קל!!!

אז ככה: אליסף לפעמים תפס את הגישה של דין- של דעואל ולפעמים את הגישה של- אהבה- רעואל... נו... מתי כן ומתי כן??

התשובה כתובה בפירוש בתורה:

בפרשת במדבר כשעם ישראל חונים!! איש על מחנהו ואיש על דגלו!! הגבולות ברורים... כל אחד יודע מה המשבצת שלו... איפה הוא ממוקם... כאן נשיא שבט גד יכול להיות בן רעואל... כן... ברוך מרחיב ג... אפשר לנסות להתרחב... אין חשש שאנחנו נאבד את הכיוון...

אבל!!! כשהגבולות נפרצים והמחיצות נפתחות... כגון בהקמת המשכן שאז מרוב החביבות ואהבה שהייתה שם הרי הנשיאים מקבלים היתר מיוחד להקריב קטורת וחטאת בדבדה והשמחה מרקיעה שחקים... אוהו... פה!!! פה אליסף פתאום תופס את מושכות הדין ולוקח עשר צעדים אחורה!! דעואל!!! דעו שיש קל!!! לא... לא לאבד את הצפון... זהירות!! סכנה!!!

זה מוסר השכל מאוד חשוב... בעיקר לשמחות... סו"ס חזרנו לשגרה ואיתה חוזרים לשמחות ההמוניות... צריך לדעת שדווקא בשעת שמחה צריך המון המון זהירות!! וזו הרי הסיבה ששוכרים כוס בחתונה... כי כשהשמחה פורצת גבולות... זה עלול לבא על חשבון דעואל ואז ה' ישמור... צריך לדעת שאמנם נכון שבשנה האחרונה צרו צעדינו מלעשות שמחות ברוח לב... אבל אם יש משהו יותר גרוע משמחה מצומצמת... זה שמחה שנהפת לתוגה רח"ל... לכן!!! דעואל!! דווקא בזמן שמחה צריך לשים גבולות ברורים... ואדרבה... לפעמים הגבולות נעשים בידי שמים... בשביל זה בכל שמחה יש קצת עגמת נפש... כל שמחה והסיפור שלה... אז במקום לקחת ללב... להבין שזה הדעואל!!! זה הגבולות השחורים והקיום האדומים שישמרו על השמחה שלא תחרוג ולא תגרום לנו לאבד את הכיוון...

אדרבה... דווקא כשקולות המוזיקה ידמו... דווקא שכשכל המשתתפים ילכו לבתיהם... ואיש על מחנהו ואיש על דגלו... דווקא כאן אליסף בן רעואל מוכן לשחרר... לשחרר המון אהבה ושמחה... כשהכל מתוחם וברור... כאן גד מרשה לעצמו להיות ברוך מרחיב ג... אבל אוי ואבוי אם זה יקרה כשאין גבולות...

עצה טובה קמ"ל: הלכת לחתונה טובה... מוזיקה טובה... אוכל טוב... הרבה מצב רוח... אחרי האירוע... אתה חוזר הבייתה/לישיבה... ותוך כדי מתנגן לך המוזיקה של החתונה (והראש קצת מסתובב מהמסקאות שהיום התחילו לשתות)... תחליט מראש שפרנציפ!!! פרנציפ אחרי החתונה אתה יושב ולומד חצי שעה לכה"פ ולא מסיים את היום עם החתונה!! הנה לך דוגמא של דעואל... שמח בחור בילדותך והטיב לבך בימי בחורותייך... אבל דע!!! דע על כל אלה יביאך אלוקים במשפט... תדע גם לסיים ולסגור כאלו אירועים ודו"ק...

איך השקפת התורה על מחירון יוקרתי...??

בדף היומי של שבוע זה אנחנו פוגשים את אחת הסוגיות המרתקות שהמשנה טורחת להזכיר לשבח ולהעלות על נס רשימה של אנשים שתרמו מעצמם למען כלל ישראל... ובמקביל "ואלו לגנאי!!! המשנה מנציחה לדראון עולם רשימה של אנשים שיכלו לתרום מעצמם לכלל ישראל והם לא עשו את זה... והם נזכרים לגנאי לדורות עולם!!! אם זה בית אבטינס שהיו בקיאים במעשה הקטורת והיתה להם שיטה ייחודית כיצד לפטם את הקטורת באופן איכותי והם הקפידו על זכויות יוצרים ולא הסכימו בשום אופן לגלות את השיטה שלהם...

הגמ' שם מספרת שבית אבטינס היו מקבלים משכורת מאוד גבוהה של 12 מנה לכל יום על האומנות הייחודית שלהם... והכמים כעסו עליהם למה הם שומרים את זכויות יוצרים לעצמם ומפקיעים מחירים... ולכן חכמים החליטו לעשות רפורמה... חכמים אכן הזמינו אומנים אחרים מאלכסנדריה שהם יפטמו את הקטורת... ותכל'ס הם לא הצליחו לעשות את זה איכותי כמו בית אבטינס... אה... ככה?? חכמים באמת נזכרו לראות שאין!! אין כמו העבודה של בית אבטינס... ואם ככה אין ברירה... צריך להחזיר אותם כי יש כלל שלגובה צריך לתת את הטופ שבטופ!! "כל פועל ה' למענהו..." ממילא אין ברירה אלא להיכנע לדרישות של בית אבטינס... הלכו חכמים וביקשו מהם לחזור... תנחש מה היתה התגובה שלהם?? לא רוצים לחזור!!! אנחנו מוכנים לחזור רק אם תכפילו לנו את המשכורת... ולחכמים לא היתה ברירה... והם נאלצו הכפילו להם את המשכורת... אבל חכמים כעסו עליהם ודרשו אותם לגנאי לדראון עולם...

היוכח פה בין חכמים לבית אבטינס זה נושא מאוד מרתק... איך השקפת התורה על הנושא של מחירון!!! איך התורה מתייחסת לאדם שקיבל מהקב"ה מתנה... הקב"ה נתן לו איזה כישור מסוים בשביל שהוא יתפרנס ממנו... והיות וזה כישור מאוד נדיר ויוקרתי ואין לו מתחרים... לכן הוא דורש סכומי עתק כ"י... כי זה השוק!! זה המחירון!! איך מתייחסים לזה בהשקפת התורה??? אני פעם ראיתי בזה גאווה בלתי נסלחת... חלאת המין האנושי... אבל לא!!! דווקא פה רואים את ההשקפה של חז"ל איך לגשת לכוה דבר...

ובכן: מה היוכח בין חכמים לבית אבטינס???

העניין הוא: בשפה של ביונס ההיגיון של בית אבטינס מאוד מובן!!! הרי לכל דבר יש מחיר... לשקית חלב יש מחיר... וגם לזה יש מחיר... איך נקבע המחיר?? לפי הייצע וביקוש... שקיות חלב יש בשפע לכן המחיר זול... ואילו זהב זו מתכת מאוד נדירה ולכן היא יקרה מאוד... ככל שיש יותר ביקוש ככה המחיר ממריא... **עכשיו ככה:** במקדש יש עקרון בלתי מופשר לשלם על כל דבר!! זה עקרון שכבר הנחיל אותו דוד המלך... כבר אז ארונה רצה לתת לדוד המלך את המגורש של בית המקדש בחינם ודוד המלך סירב בתוקף!! למה? כי כשאחת משלם זה נחיה שלך!!! ועבודת הקרבנות זה משהו שיש לכלל ישראל עקרון להיות שותפים בו... זה עקרוני!!! אנחנו **לא נאליצים** לשלם... אנחנו **רוצים** לשלם!! התשלום הוא האמצעי והכלי היחיד שלנו כיצד ליטול חלק ולהיות שותפים במקדש ובקרבנות... ולכן זה היה עיקרון בלתי מתפשר שכל אומן שעושה עבודה במקדש שיקבל משכורת מלאה לפי שווי העבודה שלו...

אם ככה: מגיעים בית אבטינס וטוענים שהעבודה שלנו שווה!!! היא שווה י"ב מנה מידי יום ביומו!!! גוברי המקדש מנסים להתמקח איתם... העבודה שלכם שווה פחות... כן... התפקיד של הגובר לשמור על הכסף של בית המקדש... הוא צריך להתמקח... ואז התפתח משא ומתן סוער... בית אבטינס מתבצרים בפירמת על שלהם וטוענים שהמחיר הזה הוא לא יקר!!! לא תוכלו למצא משהו במחיר כזה שיעשה לכם עבודה ברמה שכוון!! והגובר לא מתרגש... או שכן או שלא... אני אעשה מוכר ואשיג אומנים לא פחות טובים ממכם במחיר יותר זול... בבקשה... אומרים בית אבטינס... תחפש משהו כמונו... וחכמים מחפשים ומביאים ותכל'ס... לא מוצאים!!! זה... זה לא כמו האיכות של בית אבטינס...

הופה!! אתם חיפשתם משהו כמונו ולא מצאתם?? כעת המחיר שלנו באמת ממריא לשחקים!! טוענים בית אבטינס: אנחנו רק חשבנו שלא תמצאו משהו במחיר יותר זול!! וכעת אתם עשיתם את עבודת השטח וגליתם לנו שאין בכלל להשיג משהו כמונו!! לא יותר יקר ולא יותר זול... אם ככה המחיר כעת מתעדכן מחדש!!! זה לא שבית אבטינס עשו מרפקים ולא הסכימו לחזור... יש פה טענה אמיתית!! טוענים בית אבטינס: הרי אתם מתעקשים שאנחנו לא נעבוד בחינם!! אתם מתעקשים לשלם לנו משכורת מלאה!!! עד כה חשבנו שאנחנו פירמה מאוד טובה ולכן ביקשנו י"ב מנה... אבל כעת מתברר שאנחנו הפירמה היחידה!! ברגע שאנחנו הפירמה היחידה כעת המחירון באמת עולה!! לא אנחנו מעלים את המחיר... אלא זו המציאות!! זה השוק!! ממילא: אם אתם רוצים שאנחנו נקבל משכורת ולא נעבוד בהתנדבות... אז זה המחירון!!! לא פחות!!! נו... אם זו הטענה של בית אבטינס אז למה חכמים כ"כ כועסים עליהם??

התשובה היא: אתם צודקים!!! כל זמן שאתם הפירמה היחידה או באמת המחירון האמיתי שלכם הוא בשחקים... אבל זה תלוי בכם... אתם יכולים מאוד בקלות להוריד את המחיר... איך?? פשוט תגלו את זה!! תחלקו לאחרים את השיטה שלכם... תנו גם לאחרים את האפשרות לדעת איך לפטם את הקטורת בצורה כ"כ ייחודית... אבל אתם מתעקשים... מתעקשים לשמור על זכויות יוצרים!!! מתעקשים לשמור על הייצע נמוך ועל ביקוש אדיר... ואז בטח... בטח שהמחירון שלכם הוא בשמים... אתם גורמים למחירי השוק המופקעים האלו... וזה מה שחכמים כועסים עליהם!!! חכמים לא כועסים עליהם שהם מפקיעים מחירים... הסכום העתק הזה מגיע להם ביושר... אבל למה אתם לא מגלים?? זה הסיפור!!! אין כאן מקום להאריך... אבל בירושלמי בשקלים הגמ' מביאה שם ברמז את רבי עקיבא שעליו נאמר: "לכן אחלק לו ברבים..." זה רבי עקיבא שלא שמר לעצמו את השיטה... הוא ידע לדרוש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות וחילוקי את זה... נתן לכולם... מי שרק רצה ר"ע הרעף עליו תורה... בירושלמי אומר שם: שמי שמחלק לאחרים לא מפסיד מזה את היוקרה... עכ"פ הגמ' מספרת שאח"כ נודע שהסיבה שהם שמרו את זה בסוד זה בשביל שהגויים לא ישתמשו עם זה לע"ז... כשרבי עקיבא שמע את זה נו... עדיין לא נחה דעתו... אבל יום אחד רבי עקיבא שמע שהגיע זמן אחד מורע בית אבטינס וגילה את הסוד הגדול לאחד מחכמים... ככה?? כעת הוא כן גילה?? ברגע שהוא גילה ככה ר"ע אומר: מכאן ואילך אסור לדבר בגנותם... כל זמן שהם לא גילו בטענה של קידוש ה'... אי אפשר לדעת אם זה אמיתי אבל ברגע שמגיע רגע האמת והם מוכנים לגלות... כעת מתברר למפרע שהיה פה כוונה טהורה ומכאן ואילך צריך להעריך אותם!! יש כאן אנשים שנצרו סוד במשך שנים והסכימו להתבנות עליו ובלבד שלא ישתמשו בו נגד כבוד שמים ואכמ"ל...

למה יששכר חמור...?? ממתי חמור

זה דבר טוב??

כמידי שנה (כמעט) בשבת שאחרי שבועות אני נוהג לכתוב על שני השבטים שלקחו על עצמם את האחריות על השינוע של התורה... הלא הם יששכר וזבולון!!! אמנם שבט לוי הוא התורה!! אבל יששכר וזבולון הם הרגלים שלו... התפקיד שלהם הוא להוציא את התורה מציון ואת דבר ה' מירושלים ולהנגיש אותה ולתרגם אותה לכלל ישראל... ואכן לפי סדר הדגלים חודש איר הוא החודש של שבט יששכר ואילו חודש סיון הוא החודש של שבט זבולון!!! וברשותך קורא יקר: הפעם נדבר על שבט יששכר... **כבר נכתב כאן בגיליון זה** שבט זבולון זה לא מה שאנחנו חושבים... זבולון זה לא הגביר הזה שיושב על בוחטות של כסף... ומי שרוצה לקבל תרומה שיקבע פגישה וימתין בתור... ושלא ישכח כמובן לעשות לו מודעה בעיתון והנצחה על הקיר... לא!!! זה לא זבולון!!! זה אולי דובי חמוד... עוד יהודי שמוכן לתת קמצוץ מהעושר שלו למען התורה ולומדיה... זה ממש לא בכיוון של שבט זבולון... הזבולון שהתורה מדברת עליו **הוא שווה ערך ליששכר!!!** שהתורה מדגישה בקנאות לאורך כל הדרך **שיששכר וזבולון הם שווים!!!** זה 'סופר עקרוני' שאחד לא יותר מהשני... בגלל שהם שני הרגלים של התורה ואם רגל אחת יותר ארוכה מהשניה זה מום... (יששכר הוא אולי הרגל הימנית שהיא יותר דומיננטית מהשמאלית אבל לא יותר ארוכה ממנה...) ממילא הזבולון הזה שעליו התורה מדברת זה לא הזבולון שמרוח לנו במודעות ואנו כל הזמן צריכים לרצות אותו.

עד כאן בחלק המחאה!!! אז מה זה כן יששכר וזבולון??? בקצרה ממש: שניהם מייצגים את הפרקטיקה המעשית של התורה!! ויששכר מייצג את הפרקטיקה המהיבט של העצה ותושיה... ההדרכה והניווט לדעת מה יעשה ישראל... ואילו זבולון זה עוד שלב אחד יותר בפרקטיקה... זה כבר בחלק המעשי ממש... פיננסי וטכני...

עד כאן רקע כללי... שעזבו... שכעת לא נרחיב בו... אבל מה כן??

הנושא שהייתי רוצה לדבר עליו היום: זה **הגלות** של יששכר!!!

כן... תתפלא לשמוע... גם יששכר עובר **גלות!!!** וכאן יש טעות מוכרת שכשאנחנו מדברים על יששכר וזבולון זה נשמע על פניו שזבולון הוא זה שמכנת על רגליו ונגזר עליו **לגלות** והוא עוזב את הבית ואת המשפחה ומפליג הרחק הרחק בשביל החזקת תורה... לעומת זאת יששכר?? יששכר מתכבד בביתו ויושב ולומד בשקט ובשלווה... לא גולה ולא מתרחק... **זה פשוט לא נכון!** כתוב בפירוש בתורה: **יששכר חמור גרם רובץ בין המשפתיים...** מה זה רובץ בין המשפתיים?? הוא כל היום נודד... הוא לא ישן בבית... הוא ישן בין תחומי שבת... כל היום הוא נוסע מכאן לשם ומשם לכאן... זאת אומרת: יששכר נודד וגולה בדיוק כמו זבולון!!

רק ההבדל הוא שזבולון עושה את הגלות במישור

הימי... משיקולי פרגמטיא והחזקת תורה... ואילו יששכר עושה את אותו אבל במישור הקרקעי... משיקולי הרבצת תורה... **זה מה שאני רוצה להבין: מה פשר הגלות של יששכר???** למה יששכר כל היום רוכב על חמור?? למה כל הזמן הוא צריך לרבוץ בין המשפתיים?? בשלמא זבולון... נעבאך צריך לעשות ביזנס... לכן שמח זבולון בצאתך... אבל יששכר באהלך... אם יששכר נמצא באהלה של תורה אז למה הוא נודד? במה זה מתבטא שהוא נודד?? **אז כאן אנחנו מגיעים לנושא מאוד מעניין:**

הגלות של יששכר היא אמנם לא גלות פיזית!!! אבל היא גלות **נפשית!!!**

יששכר אמנם לא מקריב את המרחק והניתוק מהמשפחה ומהבית... את הגלות הזו אין לו... אבל יש לו הקרבה לא פחות גדולה... ויתכן שאפילו הרבה יותר... הוא מקריב את **עצמו!!** את **האישיות** שלו בעצמה!!

למה?? במה זה מתבטא שיששכר מקריב את האישיות שלו בעצמה??

אני אתן לך דוגמא: ימים הנוראים... הימים הקדושים ביותר בשנה... יושב לו יהודי עובד ה' ומה הוא עושה בעשרת ימי תשובה? תשובה ותפילה וצדקה... שטייגן יותר גדול... תפילה יותר כבוונה... תהילים... כל כולו מתרומם ומתעלה ככהן גדול שפורש שבעת ימים קודם יוה"כ... העובד ה' הזה שתיארת כעת זה לא יששכר... זה לוי!! זה לוי שהוא עמוד התורה... כל כולו דבוק בה'... ספון בבית ה'... אבל במקביל אני מכיר רב שהוא מורה הוראה ויש לו קהילה... ומה הוא עושה בעשרת ימי תשובה?? כל היום הוא עסוק לענות לאנשים שצריכים כן לאכול ביה"כ לשיעורין... כל היום הוא בשיחות עם רופאים ומחלק שלוקים של שיעורין... הרב הזה בערב יו"כ לא עשה לא תשובה לא תפילה ולא צדקה... מה כן?? מהבוקר עד הלילה עונה תשובות שמותר לאכול!!! ואני שואל אותך: מגיע כל נדרי ושניהם מגיעים לבית הכנסת... הרב ואותו עובד ה'... מי מרגיש יותר בעניינים?? מי מרגיש יותר קרבת ה'??

ברור שהעובד ה'!!! כל כולו אוחז שרעפי קודש... הוא התכונן כמו שצריך ליום הקדוש... אתה רואה אותו גבוה גבוה... לעומת זאת רב הקהילה שעומד כעת בכל נדרי... הוא בקושי מסוגל להתרכז!! אתה יודע למה?? כי הוא באמצע להיות עסוק בלהרגיע את הרוחות בין כמה מתפללים שלא הסתדרו עם הגבאים... והוא עדיין באמצע להתאושש ממאתים טלפונים אחד בתוך השני ששם הוא נחשף בע"כ לתיק הרפואי העדכני של כל השכונה... ועם זה!! עם זה הוא מגיע ליום כיפור!!! ואני שואל אותך: זו לא **גלות???** במקום לנשום במלא ראותיו את אויר הרים הצח והטהור של הקדושה והטהרה של הימים הקדושים האלו... במקום זה הוא עסוק בכל מיני דברים טכניים של דבר ה' זו הלכה... זה יששכר!!!

וזו הגלות של יששכר!!! וזה גלות! זה גלות לכל דבר...

אחת מברכות השחר שאנו מברכים מידי יום: **ברוך**

שלא עשני עבד...

נשאלת השאלה: מה באמת נקודת ההבדל בין בן חורין ל--עבד? מה... שהעבד עובד קשה, ואני עובד קצת פחות ממנו??? אולי לי יש מעמד יותר מכובד... ואני מקבל עליה לתורה ואילו לעבד יש מעמד נחות והוא מקבל רק גלילה... זה... זה הנושא??? זה מה שמפריד ביני לבין עבד?? ברור שלא!! ברור שלא על זה אנחנו מברכים שלא עשני עבד... אלא מאי?? **העניין הוא פשוט:** נקודת ההבדל בין עבד לבן חורין... זה כמו ההבדל בין בן אדם ל--כסא... כסא זה חפץ... זה כלי שירות... לכסא אין אישיות... אין פה בן אדם... יש פה כלי שהוא פה בשביל לבצע שירות!! על אותו משקל: עבד, עבד נמצא כאן על תקן של שירות... הוא כמו מכונת כביסה שהיא פה בשביל לעשות את העבודה... אין פה אישיות... אין פה בן אדם... (גם אם הוא 'במקרה' בן אדם, זה לא הנושא... סו"ס הוא פה לא על תקן בן אדם אלא על תקן של מכונה) הבן אדם שבו לא מעניין אותנו... אנחנו צריכים את הפעולה שלו... את השירות שלו... את המכונה שבו... **זו האומללות שבעבודת!! ועל זה!!** על הנקודה הזו היהודי קם ומודה כל בוקר מחדש לה'... **ברוך אתה ה' שלא עשני עבד!** מה פירוש??

ה' הוא מלך גדול ויש לו הרבה משרתים... יש לו המון חמורי עבודה... כל הגויים שנמצאים בעולם הם על תקן של מכונות שירות... יש בסין מיליארד מכונות שירות של ה'... מדובר בבני אדם שאין לקב"ה שום קשר אישי איתם אין לקב"ה עניין ותקשורת עם האישיות שלהם... אלא מאי?

ה' רוצה שירות... ה' רוצה עבודה... **והם החמור!!** הם המכונה שאמורה לבצע את השירות הזה... לעומת זאת אני היהודי...?? **שלא עשני עבד!!!**

מערכת היחסים ביני לבין ה' זה לא שירות... כי אני בן של ה'... לה' יש עסק בעיקר מול **האישיות שלי!!** ה' מתעניין בי... אכפת לו מה אני חושב עליו... חשוב לו ה'בוקר טוב' שלי... חשוב לו שאני אהיה איתו ואכבד אותו ואשמור איתו על קשר... וכאן מגיע היסוד החשוב ביותר שהרבה מאיתנו לא קולטים: ה' רוצה לא רק את השירות והתוצרת שלי... ה' רוצה בעיקר בעיקר את הקשר איתי... איך אני איתו וכמה אני חושב עליו ובעיקר מה אני חושב עליו... כן... אמנם סו"ס אנא **עבדא** דקודשא בריך הוא... אני כן עבד של ה'... ומוכן לעשות למענו הכל כמו אחרון העבדים... אבל גם אז... גם אחרי שה' רוצה שאני אעשה למענו... זה יותר בחלק הביטוי!!! פחות את השירות שלי... הוא יותר רוצה אותי!! את אישיותי!!

אז זהו!! שזו בדיוק נקודת ההקרבה של שבט יששכר!!

יששכר לשם שינוי הוא כן נמשל לחמור!! **יששכר חמור גרם!!**

כן... אם לפני רגע הסברתי לך באריכות שיהודי הוא לא חמור עבודה... ה' רוצה את האישיות שלי... לא רק את השירות שלי...

יעקב מטבעו נמשך ל"שבתי בבית ה' לדבקות הגמורה בה' שרחל מייצגת... אבל בסופו של דבר בחג השבועות לאה מנצחת את רחל!!! לאה יוצאת לקראתו של יעקב באותו לילה קדוש של ליל שבועות (עיין אלשיך) ויעקב אבינו בסופו של דבר מוצא את עצמו באוהל לאה... לאה מגיע ליעקב בטענה של **שכור שכרתין!!!!**... 'אוהב ה' שערים המצוינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ובתי מדרשות', כן... בבתי כנסיות ובתי מדרשות יושבים יהודים ודבקים בתורה ובתפילה. דבקות גמורה בה'. אבל אם באותה שעה יושב לו דוד המלך בבית ההוראה, וידיו מלוכלכות בדם שפיר ושליא כדי לטהר אשה לבעלה... דוד המלך משלם מחיר אישי על זה... כי כתוצאה מזה הוא כל הזמן טמא בטומאת מת... וכמה שנפשו של דוד כאיל תערוג... מתי אבא ואראה פני אלוקים... בכל זאת דוד נוטל את אומנותו של יששכר והוא עושה מה שצריך לעשות!!! הוא מכריח את עצמו לשבת בד' אמות של הלכה... ומה התוצאה??? האם דוד המלך מפסיד מזה??? ההיפך הגמור!! 'כי טוב יום בחצרין מאלף- טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתיד שלמה בן להקריב לפני ע"ג המזבח', טוב לי יום אחד שאתה מקריב את כל האישיות שלך לפני, מהמזבח שעתיד שלמה להקריב לפני.

אבל כאן!!! כאן יש נישא שצריך לסגור אותה!!! גם אחרי שיששכר מקריב את עצם האישיות שלו והוא מוכן להרגיש עבד כמו חמור שמוחק את האישיות שלו ומוכן לתת את השירות הפרקטי למענו יתברך...

חן חן לך יששכר... תהא משכורתך שלימה מעם ה'... לא יקופח שכרך...

אבל!!! סו"ס הרבש"ע לא מוכן לוותר על יששכר... גם אם יששכר מצידו מוכן לוותר על עצמו... אבל אבא שבשמים לא מוכן לוותר עליו...

וכאן מתחילה העבודה המורכבת ביותר של יששכר... איך לתמוך בין התפקיד החמורי והטכני שלו לבין התקשורת האישית והעבודה הפנימית שלו בעבודת ה'... אין ברירה!!! אם יששכר ימחק לגמרי את האישיות שלו... זה כבר לא ריווחי לרבש"ע... לכן מיששכר נדרשת מיומנות עילאית שנקראת: **"רובץ בין המשפתיים..."** בין גברא לגברא... בין טירדה לטירדה... למצא את הזמן **איכות האיש** שלו עם הרבש"ע... סו"ס גם יששכר צריך לברך כל בוקר: **שלא עשני עבד!!!** גם אם יששכר חמור גרם... אסור לו לאבד את האישיות ולהיפך לגמרי להיות חמור!!! הוא חייב למצא לעצמו את בן המשפתיים ששם כן בקודש חזיתו לראות עוזר וכבודך... אוהו... כמה שזה מסובך... אוהו כמה שצריך פה לעשות שימוש מול גדולי עולם שעושים את זה... זה עיקר השימוש שלנו מולם ואכמ"ל.

אותה למטה מג' טפחים...

אז אמנם אני מבחינה מסוימת "מלכה של תורה..." אותי כולם מכירים... ואילו את אח שלי... האברך השקט הזה... אי שם בבית המדרש החצי חשוק, מישהו מכיר אותו? לא!! אותו אף אחד לא מכיר, בטח שלא!! הוא לא 'מלכה של תורה', כי הוא התורה בעצמה, אבל אני שמרביץ את התורה ומוריד אותה לקרקע... אני איש השטח... אותי פוגשים בשטח... אז בטח שאני יותר מוכר... אבל למעשה זה ההיפך הגמור!! אני בסה"כ הרגלים של התורה ואילו הכבוד האמיתי של התורה הוא לאברך השקט שקולו לא נשמע...

ליששכר יש הרבה רגעים של חלישות הדעת גדולה... כי יששכר הרבה פעמים מרגיש כמו **חמור!!!** אתה יודע מה חמור מרגיש??? נו... תנחש מה??? חמור לא מרגיש כלום!!! חמור מרגיש כמו חמור...

זו התחושה של יששכר... ליששכר יש הרבה ימים כאלו שהיו עסוק בכל מיני פיצ'פקס... אם זה לריב עם כל מיני "רשמים" בשביל להכניס נשמה טהורה לישיבה שמתאימה לו... אם זה להקשיב לצרות של יהודים ולתת להם עצה הגונה בהתנהלות נכונה בחיים... ואם זה להתלכלך בכל מיני נישות פוליטיות בשביל להשיג תקציבים להרבצת תורה... ואל תשכח שיששכר הוא תלמיד חכם!!! הוא לא עוד איזה עסקן שמחפש עקשען... סו"ס זה יששכר ש'אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי', אבל עם כל ההמייית לב לשבתי בבית ה'... הוא צריך להתרוצץ בשביל כל מיני נישות צדדיות שמובילות בעקיפין ובעקיפי עקיפין לקיום התורה... ו... זה לא מוסיף ליששכר מצב רוח...

יששכר מאוד מאוד מקנא בלוי!!! יששכר מוצא את עצמו לילות שלימים רובץ בין המשפתיים וגועה בהמיה... 'צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה ועיף בלי מים'... מה אני עושה כאן בעוד אסיפה עגומה בנושאים ממש לא סימפטיים במישור החינוכי... יששכר זה הרב של דורנו שכל היום מטרטרים אותו מאירוע לאירוע... ולהיות האיש הרע שצריך לקחת אחריות על כל מיני החלטות קשות... ולהיות מוטרד בענייני כספים מעניי העיר... ולכבות להבות של כל מיני ויכוחים פנימיים...

תבין: כשזבולון יושב לו שם הרחק הרחק בניכר... הלב שלו לכה"פ בבית המדרש... בכל נימי נפשו הוא מחובר לשליחות קודש שלו להיות עזר ליששכר... אבל יששכר...?? יששכר מחובר למשהו? לא!! מה לעשות... כשאתה עסוק בלהקשיב ליהודי עם כל הבוץ שעובר עליו בעבודת ה'... כאן אי אפשר לעשות יחודים... אתה צריך להקשיב!!! אתה חייב לבוסס יחד איתו בבוץ שהוא לוקח אותך אליו... זבולון מסיים יום של דבקות במטרה, זכיתי עוד יום לגייס כספים ופרגמטיא לטובת הרבצת התורה של יששכר... אבל יששכר? יששכר מסיים יום באנחה... אוי... כמה צרות שמעתי היום... אוי... כמה דברים טכניים יש לי עוד הערב לגמור סחור סחור סביב עבודת ה' ועדיין לא פתחתי ספר...

אבל יש שכן לפעולתו של יששכר... לאה מנצחת ביום הזה את רחל!!! אמנם יעקב אוהב את אוהל רחל...

אז זהו... שסו"ס לפעמים הרי כן צריך שירות... סו"ס כמו שיש לקב"ה מיליארד חמורי עבודה בעולם הגדול שהם פה בשביל שירות... סו"ס גם בעבודת ה' **צריך!!!** צריך לפעמים שירות... ומי הוא השבט שמוכן לפעמים לתת את עצמו ולהקריב את **עצם האישיות** שלו בשביל מה **שצריך** לעשות למענו יתברך?? **זה שבט יששכר!!!**

יששכר הוא השבט שמביע את הנכונות להקריב את ההקרבה הכי גדולה שיהודי יכול להקריב למענו יתברך: **את עצם האישיות שלו!!!** סו"ס מישהו צריך להכניס בחורים לישיבות... מישהו צריך להתלכלך בכל מיני בעיות שצריך לטפל בהם... מישהו צריך לתת צומי לכל מי שרק מסכים לעזור לעניים ולנצרכים... מישהו צריך לעשות שלום בית?? זה דברים שצריך לעשות אותם!!!! נו... ולעשות את זה... זה "שבתי בבית ה' כל ימי חיי"?? לא!! זה "לחזות בנועם ה'"?? לא!! זה לבקר בהיכלו?? גם לא!! אז מה זה כן?? זה משהו שצריך לעשות אותו!!! אם היה חמור שיכול לעשות את זה הלוואי... דא עקא שצריך פה מישהו שיתנדב להיות החמור שעושה מה שצריך כי צריך... וזה יששכר!!!! יששכר מתנדב להיות העבד הזה... החמור עבודה הזה שלוקח על עצמו את העול לעשות מה שצריך גם במחיר האישיות שלו... תפקידו של יששכר זו **הרבצת תורה... הרבצה** זה מלשון **רובץ** על הקרקע... (לשטוף ריצפה נקרא **לרובץ** ביתו' 'בנאות דשא **ירבצני**...') יששכר תפקידו להוריד את היהדות לקרקע... לתרגם את הנהגת התורה לפרקטיקה של חיי המעשה... וכשצריכים לקרקע את עבודת ה' לחיי המעשה כאן כבר צריך לפעמים להפשיל שרוולים ולהגיע לכל מיני נישות מאוד רחוקות מבית המדרש האהוב...

אני יכול להעיד בנימה אישית, שבתור אחד שמתעסק לפעמים עם צעירים... לפעמים התחושה החלולה הזו ממלאת אותך... אני יכול לבלות ערב שלם בשיחה עם בחורים, ובשלמא אם הייתי מוסר להם חבורה בלימוד או שיחת חיזוק בעבודת ה' מילא, אבל לא!! פטפטתי איתם... וצחקתי אותם... והכנסתי להם בשיניים שילכו לישון בזמן, ושלא יעשנו סיגריות... ושיפסיקו לריב עם ההורים... בקיצור: כל מיני פטפוטים כאלו ש... שאין פה איזה מראה מקומות בלימוד... לא היה פה איזה שיעור תורני... אז מה כן היה פה?? **היה פה בחינת יששכר!!!** שתפקידו להוריד את התורה לפרקטיקה של החיים... וכאן בסיטואציה המסוימת הזו כשיששכר עומד מול בחורי ישיבות בבין הזמנים... אז כעת, הדבר הנכון הוא לדבר איתם באווירה של חצי צחוקים... חצי שירה... ועל הדרך להכניס להם בדלת האחרונים כמה טיפים קריטיים לעתיד הרוחני שלהם... להגיד לך שאני יוצא מהערב הזה בתחושה מרוממת שלמדתי שלוש שעות בתענית דיבור?? **לא!!! ואין סיכוי שאני ארגיש ככה...** אח שלי כן מרגיש ככה... כי אח שלי כן למד באותו ערב בהתמדה עצומה ופניו מאירות באור התורה הקדושה, ואילו אני לא... אבל בשביל זה באותו ערב הייתי יששכר ואח שלי לוי!! הוא התורה בעצמה, ואילו אני? אני מרביץ תורה... אני צריך לקחת את התורה שהוא השאיר בבית המדרש... ולהרביץ אותה לקרקע... להוריד

סקירת שטח מחנה הצבאי המוצב כעת במעבר ארז...

שלום... קוראים לי מרדכי ואני כעת שומר הכלים במעבר ארז... הלוחמים כעת יצאו עם ארון ברית ה' לתוך מחנה פלשתים... מקודם עוד שמענו את החצוצרות מחצצרות הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו... וכעת כבר לא שומעים... זה אומר שהתחיל הקרב!!! כן... לפני הקרב אנחנו מקדימים ומודים לה' על שהוא מתלהב בקרב מחננו להצילנו ולתת אויבינו מפנינו... עכ"פ כעת הארון לא נמצא בתוך המחנה כך שעשוי יש קצת פחות מתח... כי כשהלוחמים חוזרים לאחר יום קרב עם הארון... יש פה חרדת אלוקים!!!

יש פה חיילים שנלחמו במשך יום שלם... וכעת הם הגיעו למקום מבטחים... הם חזרו למחנה!!!

אתה יודע מה זה לחזור בחזרה למחנה?? מחנה המלחמה שיש שם ארון הברית... זה מקום שקבל חלות קדושת עזרה... אסור לדבר שם דברים בטלים... ונשמרת מכל דבר רע- דיבור רע... אסור להרהר שם שום הרהורים... אוי ואבוי... מי שח"ו נכשל בהרהור ובמקרה הוא מיד יוצא מחוץ למחנה כדין עזרה שאין נכנסים לשם טבול יום... תחשוב מה שזה... בכל צבא נורמלי... כשיש מלחמה או מבצע צבאי... וחיל חוזר מהמערכה אחרי יום מתוח ועקוב מדם... כעת הוא רוצה להתפרק... היצרים שלו משתוללים... הוא לא רואה אף אחד ממטור... אבל לא ככה במחנה ישראל!!! אדרבה... דווקא המקום שהתורה משחררת פורקן זה דווקא החזית עצמה... שם התורה מתירה חילול שבת (במידה והתחלנו ג' ימים קודם השבת) שם התורה מדברת כנגד היצר הרע ומתירה אשת יפת תואר... שם מותר לאכול דמאי ואולי אפילו נבלות וטרפות... אבל כשחוזרים למוצב?? כשחוזרים מהמערכה ונכנסים לתוך המחנה??? בבת אחת נכנסים לתוך קדושת עזרה!! אז זהו שאני הוא שומר הכלים... אני לא יוצא עם הלוחמים... ואל תזלזל בי... אני יודע שיש נטיה לזלזל באלו שנשארים במחנה לשמור על הכלים... אבל דוד המלך כבר עיגן בחוק "כי כחלק הירד במלחמה וכחלק הישב על הכלים יחדו יחלקו: ויהי מהיום ההוא ומעלה וישמה לחק ולמשפט לישראל עד היום הזה",

עכ"פ... מה אתה חושב?? אני לא סתם יושב פה ושומר על הכלים!!! יש לי פה ציוד מאוד מאוד יקר!!!

רוצה דוגמא?? יש לי פה כספת מאוד מאוד שמורה!!! יש בתוכה שמונת אלפים מעטפות... תנחש מה כתוב בהם?? אל תשאל... זה שמונת אלפים גיטין!!! יש פה 8000 לוחמים שיצאו בחטף לחזית נגד פלשתים... וכל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו... והיות ולא הספיקו לתת את הגיטין לפני שהם יצאו... אז הגיעו לפה בית דין וספרא דדיין וכל אחד כתב גט כריתות לאשתו... כמובן גט על תנאי!!! אני נחשב השליח הולכה של 8000 גיטין... וכל כמה שעות מגיע לכאן מישוה בשליחות כך וכך נשים... שהוא קיבל מהם מינוי שליחות להיות השליח קבלה שלהם לקבל את הגט בעבורם... ואז אני השליח הולכה של הבעל מוסר את הגט לשליח הקבלה בפני עדים!!! וכאן במעמד הזה הגט חל!! (כמובן שיש לגט תנאים מסוימים שאם הבעל יחזור עד תאריך מסוים בריא ושלם בעזה"ש הגט מתבטל כך שהגט לא באמת חל עכשיו...)

ובמקביל אני גם אחרי על היד ועל היתד... כן... כל אחד שמגיע למחנה המלחמה צריך לצייד בקרדום קטן בשביל בית הכסא... אסור לצאת בתוך המחנה!! למחנה יש דין של "והיה מחניך קדוש"!!! ולא יראה בך ערוות דבר... כל ההלכות של והיה מחניך קדוש שאנחנו מכירים מדברים שבקדושה... כל זה נלמד ממחנה המלחמה... (כל ההבדל בין בית כנסת למחנה המלחמה... שהקדושה של הבית נכנסת נובעת מהדברים שבקדושה שאנחנו אומרים שם, ואילו במחנה ישראל זה חלויית קדושה בגלל ארון הברית שניצב שם...)

מידי ערב הגבורים אשר לדוד חוזרים למלחמה... עדינו העצני!! ראש הגיבורים הזה שמתקשה כעץ ומפיל שמונה מאות חלל בגיחה אחת!!!! אותו העצני חוזר לכאן מידי ערב לאחר יום לחימה ובבת אחת מעדן את עצמו כתולעת ומתיישב על הארץ לשמוע דברי אלוקים חיים מפי עירא היאירי... יושבים פה לוחמים אדירים... יואב בן צרויה, אבישי בן צרויה, בניהו בן יהוידע... אתה רואה אותם בערב יושבים בחיל ורעדה סביבות ארון ברית ה' וגורסים בתורת ה' דיבורא דתורת כהנים... בשפה ברורה ובנעימה מקשיבים זה לזה בהלכה... מסבירים פנים זה לזה בהלכה... ותחשוב שהאנשים העדינים והקדושים האלו... יש להם דם על הידיים!!!! לפני שעתיים הם הסתובבו עם חרב פיפיות בידם לעשות נקמה בגויים...

עכשיו אתה מבין למה אני שומר הכלים?? אני לא אוחד שם!!! אני לא אוחד בכזו מדרגה שאני יכול לעדן את עצמי כתולעת בהכנעה ובמידות טובות ולהיות דבוק בה' ובתורתו ובמקביל לצאת להילחם ולהתקשות כעץ ולהפיל חללים... בשביל להיות חיל כזה... צריך לאחוז במדרגה של דבקות מאוד מאוד גדולה בה'...

מי יתן והייתי זוכה להיות מהששים האלופים שנמצאים סביב מטתו שלשלמה!!! ששים גיבורים סביב לה מגיבורי ישראל... כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמת היצר... איש חרבו על ירכו מפתח של נפילות בקדושה... מי יכול להעיד על עצמו שאף פעם הוא לא נסוג אחורה ממלחמת היצר בענייני קדושה?? רק כאלו לוחמים מתקבלים סביב מטתו של שלמה... רק הם מתקבלים לצבא הגנה של כלל ישראל... צר לי... לא הגעתי למדרגה הזו... כן... אני פה שומר הכלים... חלק מהתפקיד שלי זה ללוות ולטפל את הפצועים שנסוגו לאחר באמצע המלחמה... כן... כפי שהזכרתי מקודם במחנה ישראל יש סטריליות של קדושה!!! והיה מחניך קדוש... אבל מי שבדיק שם היתה לו נסיגה רוחנית... הוא מיד יוצא מן המחנה... אין לו רשות לישון בתוך המחנה... כזה אחד הוא פצוע!! הוא מפונה מהמחנה!!! ואני מכונני ההצלה שאיכשהו מדובבים אותו... יש לי פה כמה וכמה כאלו שחשבו שהם כבר ראויים להתגייס ולצאת למלחמה... כשהמשווח מלחמה אמר מי האיש הירא ורך הלבב מעבירות שבידו ילך וישוב לביתו... הם חשבו שהם עונים על התנאים!!! וכנראה שהתברר שזה לא בדיוק... כנראה שיש להם לאן להתקדם... אותם אלה חוזרים בפנים נפולות מצבא המלחמה ויודעים שיש להם עוד עבודה... מחכה להם עוד עבודת המידות... עוד דקדוק הלכה להיות ראויים לצאת למלחמה... אני כעת לא מעדכן אתכם בהתפתחויות של המלחמה כי כעת זה פחות מטריד אותנו... אנחנו כעת עסוקים בעיקר לדאוג למיומנות של החיילים!!! מה שמטריד אותנו בעיקר של שר צבא ה' שהופיע מול יהושע ביריחו וחברו שלופה בידו... ויהושע היה צריך לשאול אותו: הלנו אתה אם לצרינו...

כי ברגע שלא לנו באותו לילה בעומקה של הלכה!!! הרי אפילו מלאך הרחמים הכי גדול שה' הבטיח לנו שהנה אנוכי שולח לפניך מלאך לשמורך בדרך... אפילו המלאך הזה עלול לפתע לעמוד בפנינו וחרבו שלופה בידו!! ממילא אם יש משהו שמטריד אותנו כעת זה בעיקר תנאי השטח של "וילן שם בלילה ההוא במחנה" מלמד שלן בעומקה של הלכה... הנתונים הסטטיים של והיה מחניך קדוש... הם הנושא שבעיקר מטריד אותנו כעת... והנה!!! תוך כדי שאתה מדבר איתי... מגיע לכאן בחור צעיר ומבקש את הגט של החתן הטרי שרק השבוע סיים שבע ברכות וכבר יצא למלחמה... כן... להילחם נגד הצר הצורר עלינו זו מלחמת מצוה לכל דבר!!! אפילו חתן מחדר וכלה מחופתה... הגשתי לו את הגט כמו שהראש ישיבה מגיש את הכתובה... וברכתי אותו מעומק לב: שאף פעם זה לא יהיה בשימוש!!! יתן ה' ויחזיר שכנתו לציון וינקום נקמת דם עבדיו השפוף... אבל אז פורה דרכתי לבדי ומעמים אין איש איתי... ונשגב ה' לבדו ביום ההוא!!!

מה ה' רוצה לעורר אותי??? לא אותי! אותי??

כעת זה סופי!!! הקב"ה מדבר איתנו!!! מי שעדיין לא קולט את זה הוא תסלח לי... הוא אוטיסט!!!! כפשוטו!!! מי שלא מבין את זה סובל מלקות תקשורתית... זה הרי זועק עד לב השמים... הקב"ה רוצה לטלטל אותנו... דא עקא... ש... כן... הקב"ה מדבר איתנו... **אבל מה??**

מה הוא יתברך רוצה? זו הבעיה הגדולה!!! זה הסיפור!!!

כאן חשוב להדגיש שהקושי שלנו להבין מה ה' רוצה לעורר אותנו, הקושי הזה מתחלק לשני חלקים שונים: **דבר ראשון:** עצם הקושי באבחון... שאנחנו באמת לא לגמרי מצליחים לזהות ולהצביע על ההנקודה מה בדיוק ה' רוצה לאותות לנו... זו בעיה אחת... אבל זו הבעיה הקטנה. **אבל הבעיה השניה היא הפוכה במאה שמונים מעלות:** אנחנו דווקא יודעים טוב מאוד להצביע על הנקודה... כל אחד מאיתנו יודע טוב מאוד מה **השני** צריך להתחזק ולא אני!!! (זה לא יאומן עד כמה שזה ככה... כל מי שתשאל אותו למה קורים אסונות הוא יענה משהו... והמכנה המשותף בין כולם שזה משהו שאני בסדר בו והשני צריך להשתנות... כן... אני מדבר בנימה אישית).

אז הנה!!! זה פה הסיפור הגדול!! להבין את הנקודה מה ה' רוצה לעורר אותי דווקא אותי... ולא להצביע על אחרים... כי זה לא נכון... ה' לא רוצה לעורר אחרים!!! אלא אותי!!! (אגב: גדול בישראל שבאמת נקי מכל נגיעה וגם אוזח בשלימות... הוא כן יכול להציג עמדה של השקפה כללית ולהגיד לנו לא בסדר אצל כלל ישראל... אבל לא אנחנו... עלינו נאמר: קים ליה בדברה מיניה).

אז ככה: תרשה לי לומר איזושהי נקודה... אבל תקשיב עד הסוף: האמת היא שאחרי האסון במירון היו כמה וכמה התבטאויות של גדולי ישראל שכל אחד הצביע על נקודה אחרת... ומי אנחנו שנכריע... בשביל זה לכל אחד יש את הרב שלו או לחילופין כל אחד לקח את מה שנוגע אליו... אבל!!! היה גדול אחד בישראל שאמר בייחס לאסון מירון שלפי אופי והצורה כיצד התרחש האסון במירון... יש פה סימנא מילתא שזה אומר לנו

שנקודת החטא שלנו שאנחנו דורכים אחד על השני!!!

זה מה שאותו גדול בישראל אמר בייחס לאסון מירון...

מה נעשה שאנחנו כבר אווזים באסון השני... וכעת!!! אחרי שהאסון השני... גם הוא קרה פחות או יותר באותו אופי וסגנון... כעת כבר ניתן לומר שזה ממש בבחינת "ועל השנות החלום אל פרעה פעמיים כי נכון הדבר מעם האלוקים..." כשאותו סגנון ואופי של טרגדיה חוזרת על עצמה פעם אחר פעם של מפולת של אנשים אחד על השני כאן יש כבר דברים הניכרים!!! זה כבר ממש זועק שהקב"ה רוצה להגיד לנו (עכ"פ באסון הזה)... **שנפסיק!!!**

שנפסיק לדרוך אחד על השני...

---וכעת רגע רגע!!! סטופ!!! לפני שאני ממשיך בנושא הזה...

תרשה לי לעצור ולומר הבהרה נחוצה בנימה אישית...

לי באופן אישי... בתקופה האחרונה יש לי הסתייגות לכתוב באופן ממוקד על הנושא של שנאת חינוס וכו'... למרות שהנושא של שנאת חינוס זה אחד הנושאים הדומיננטיים של גיליון זה... הרי דווקא בתקופה האחרונה אני ממעט לכתוב בנושא הזה... **אתה יודע למה??** כי סו"ס כעת זה לא תקופה של בחירות וגם לא תקופה של בין המיצרים... באופן כללי אין איזה אווירה עכורה בכלל הציבור ש... שזה הנושא!!! רק מה?? כמו תמיד... יש כמה מגזרים או קהילות או ישיבות מסוימות שבדיוק בתקופה הזו התפתח שם כאוס של אווירה עכורה של מחלוקת... ואם ככה... אז ברגע שאני בדיוק עכשיו מתחיל לדבר על שנאת חינוס... (אז איך שהספקתי להכיר את התגובות של הטיפוס התוך...) במילים אחרות זה נשמע שאני כמעט מצביע פה בפירוש על מישור מסוים ואומר: הנה!!! הנה הילד שעשה את השריפה... הוא אשם!!! הוא גורם את כל השנאת חינוס ובגללו כל האסונות מגיעים... ככה זה מצטייר... ולכן מהסיבה הזו אני באופן אישי הסתייגתי לכתוב בתקופה הזו על הנושא של שנאת חינוס למרות שאני באמצע לערוך ספר על י"ב שבטים (תברך אותי שיהיה לי סייעתא דשמיא ושדברי יהיו נשמעים לעבודתי יתברך...) כי זה עלול להתפרש לנישה מסוימת ולקבוצה מסוימת **וזה פשוט לא נכון!!!** ולמה זה לא נכון?? כי עצם הגישה הזו להצביע על השני ולהגיד שהוא שהוא אשם זה אף פעם לא נכון... זה כבר שטר מזויף מתוכו...

לכן גם אחרי האסון במירון שזה היה די זועק שהקב"ה רוצה לעורר אותנו שנפסיק לדרוך אחד על השני... אני באופן אישי הסתייגתי לכתוב בנושא הזה... עד כאן ההבהרה שלי...

בשביל מה אני אומר את ההבהרה הזו??

שיהוו! שבשבוע שבועיים האחרונים הגעתי למסקנה חדשה ומהפכנית... תחשוב על זה טוב!! אל תמהר לבטל את מה שאני אומר (אך לי די הרבה זמן להבין את זה): **ובכן:** כשמתפרצת מחלוקת במגזר מסוים או בישיבה מסוימת... דווקא מי שנמצא **בתוך** הקלחת בעצמה... יתכן מאוד שדווקא הוא הכי פחות אשם מכולם... כי הוא מסכן... הוא נקלע לזירה!!! סו"ס יש פה איזה ויכוח מר. וסו"ס הוא נמצא באחד הצדדים... ובפרט!!! בפרט שאני אגלה לך סוד כמס: בניגוד למה שמקובל לחשוב: תדע לך שמי שנמצא **בתוך** מחלוקת הוא לא נהנה מהחיים!!! הוא אוסבל!!! הוא חי באווירה עכורה... והוא משלם על זה מחירים יקרים... **נו... אז על מי התביעה הגדולה??**

על קהל הצופים שיושבים רגל על רגל ונהנים מהחיים שמלאכתם נעשית ע"י אחרים... הם צופים מהצד ורואים איך שני יהודים... אחד דורך על השני!!! כן... אני ואתה... דווקא אני ואתה שאנחנו נקיים לגמרי מכל נגיעה... אנחנו לא נמצאים בשום צד במחלוקת... ואנחנו רק יושבים בתיאטרון וצופים בהצגה בחינם... **אנחנו פה הסיפור!! לא הם!!!**

הם דורכים אחד על השני כי הם נמצאים בתוך כאוס!! הם נמצאים בתוך סיסטואציה מאוד לא נעימה שאף אחד לא מהם לא היה רוצה להיקלע לשם... אבל אני ואתה? למה אנחנו נהנים מהחיים??? למה אנחנו נהנים מהעקשן הזה??? עלינו התביעה הגדולה!!!

בקיצור: התהפך לי הראש! עד היום חשבתי שכשיש מחלוקת במגזר מסוים... התביעה היא **עליהם** ואני לא צריך לתת להם מוסר... כעת אני חושב בדיוק הפוך... להם אני לא צריך לתת מוסר כי להם יש ויכוח... ואילו התביעה היא עלינו!!! למה אתם נהנים לראות יהודי זורק סטנדר על חבר שלו?? **שתבינ:** כששני אנשים מתווכחים יש פה שני בעלי דינים!!! אם הם יבואו לבית דין... בית דין **חייב** לקבל אותם ולשמוע את כל הטענות שלהם כי יש פה סוגיה של טוען ונטען!! זה נורמלי זה מעוגן במשפטי התורה!! אבל אז...

כשהם נכנסים לדיון בבית דין... פתאום האב"ד רואה שנשרכים מאחוריהם עוד איזה אלפיים איש נוספים שגם הם נכנסים לדיונים... האב"ד נישא אלי ושואל אותי: סליחה אדוני... מי אתה?? בשביל מה באת לכאן?? מה אתה קשור לכאן?? אני עונה לדיון: מה... הרב לא יודע?? יש פה תיאטרון בחינם... באתי לראות איך אנשים דורכים אחד על השני... ואז אני עוד נאנח בשברון לב... מה... הרב לא יודע שכל האסונות בתקופה האחרונה... הכל בגלל השנאת חינוס שיש כאן... אז הנה... באתי לראות!!! באתי לראות איך כעת ועכשיו מייצרים את השנאת חינוס שמביאה את כל האסונות... **אה... מה אתה אומר?? מה המושב בית דין יענו לי??** הוא ידקו אותי מכל המדרגות ויגידו לי... אדוני היקר... דווקא שני האנשים האלו באו לכאן ביושר... יש להם ויכוח מר ומותר להם להציג את הטענות שלהם (כל זמן שזה בכפוף לקוים האדומים של דין תורה) ודווקא אתה?? אתה הצופה מהצד שנהנה לראות איך אחד שופך את דמו של השני... אתה פה הבעל מחלוקת... אתה אשם באסונות... דווקא לא הם... **תגיד לי, אני לא צודק??** אז זהו!!! זה מה שהשתנה לי בראש... עד לפני שבועיים הייתי בטוח שאסונות באים בגלל שאנשים דורכים אחד על השני... **אז זהו שלא!!!** האסונות באים לא בגלל שאנשים דורכים אחד על השני... אלא בגלל **שאנחנו!!!** שאנחנו צופים מהצד ונהנים לראות יהודי אחד דורך על השני!! מה... גם במירון ישבנו רגל על רגל וצפינו בשעשוע איך אנשים דורכים אחד על השני?? מה... אם היית שם בבית המדרש בקרלין בשעת מעשה והיית רואה איך אנשים נופלים אחד על השני... גם שם היית ככה מחוכך ידיך בהנאה... אוה... איזה עקשען??

אז כונו! ה' רוצה לעורר אותנו שנפסיק לצפות בסרט הלא סימפטי הזה!! שנפסיק ליהנות מזה שאנשים לפעמים דורכים אחד על השני...

דווקא אלו שדורכים אחד על השני... דווקא אותם הייתי משאיר כעת מחוץ לתמונה... (אם הם רוצים להכניס את עצמם לתמונה זה עניין שלהם... זה חשבון נפש אישי שלהם...) אני יודע כעת שה' רוצה לעורר אותי ולא אף אחד אחר!! שאני אפסיק להיות צמא ידע ולהגיע לשיטיונות בעיניים בורקות ולשואל נו... מה היה הנייעס היום... איפה היום נתנו מכות... ומי צלף... שנפסיק לשבת בתיאטרון הזה בחינם... אני חושב שלא צריך לפרט יותר מידי את התכונות שלנו... אבל אין לך תענוג יותר גדול מלראות איך שנים ממגזר השני כותשים אחד את השני... אני עומד מהצד זה גם לראות סרט וגם לא לשלם עליו מחיר... ועל כולנה!!! ככה אני גם יכול להאשים אותו בכל הצרות של כלל ישראל... רק שלא יפסיק... שימשיך לספק לי את העקשען...

אני חושב שאפשר לעצור כאן!!! אין גבר שלא מבין על מה אני מדבר!!! אני אולי מטיח את זה בבוטות ובחדות חסרת רחמים... אבל תסכים איתי שאחרי האסונות הגיע הזמן להתעורר באמת... תחשוב על זה...

---מי יודע!!! מי יודע אם זו אחת הסיבות למה "אשה בכל אלה לא מצאתי..." שימו לב: בכל האסונות האחרונים לא הייתה אשה אחת שאת התמונה שלה אי אפשר היה להראות בעיתון!! אין אשה אחת שהייתה מעורבת בכל האסונות האחרונים... (חוץ מעריבה אחת בלבד...) אנחנו לא יודעים חשבונות שמים... **אבל אולי אחת הסיבות היא:** שנים לא מבינות על מה אני מדבר עכשיו!!! לא מבינות בכלל בכלל!!! אשה שקוראת שורות אלו צריכה שבעלה או בנה יסבירו לה מה כתבתי... והם לא יצליחו להסביר... הם רק יחייכו חיוך כזה של גבר... אז זהו זה!! שיתכן והחשבון נפש של הנשים בסיפור הזה... שלפעמים צריך לתפוס את אומנות אשתו של און בן פלת ולשכנע את הבעל שישפיק לך זדיק במקום הלא נכון... פה חכמת נשים בנתה ביתה!!! גבר מבין בכל דבר יותר מהאישה... חוץ ממחלוקת... שם דווקא אשתו שקולה ויכולה להעמיד אותו במקום ולהראות לו שזה מוביל חיים לאדמה...

אז הנה... הקב"ה הפגיש אותנו בשבועות האחרונים עם מחזות זוועה של אנשים שדורכים אחד על השני... והפעם לשם שינוי אף אחד מאיתנו לא נהנה מהחיים... אף אחד לא צפה מהצד ואמר... אוה... איזה עקשען... לא!!! כשעמדנו מול מחזה טרגי שכזה... כאן פתאום הבנו שזה לא צחוק... אז הנה!!! אבא שבשמים מטלטל אותנו ואומר לנו: זה לא צחוק!!! כשאתם נהנים לראות יהודי אחד דורך על השני... בשמים דין טרגדיה... שכנה אומרת קלני מראשי קלני מזרועי ואתם שותים קפה ומנייעסים עליו... האדם הזה שאתם מטיחים בו כוץ הוא גם בכלל חביב אדם שנברא בצלם ואתם נהנים מקולונו??

---הגיע הזמן שנחפש נושאי שיחה קצת פחות רגישים!!! כן... אבא שבשמים לא אוהב שמדברים על הבנים שלו... גם אם צבע הגרביים שלהם שונה מהצבע שלך... גם אם הזקן שלהם קצת יותר ארוך או קצר... הקב"ה מטלטל אותנו ותובע שינוי בנושאים שמסקנים אותנו!!! תחפש לעצמך נושאים אחרים... אתה רוצה לשנא מישהו?? תשנא את הערבים... תהיה מציד ימני קיצוני... תסלח לי על דברי הכפירה אבל לפעמים אף קצת מקנא באיתמר בן גביר... הוא לפחות שונא את הערבים... הוא לפחות שונא אנשים שאנחנו צריכים לדרוך עליהם!! ואתה על במותמו תדרוך... ואילו אני דווקא בגלל שאני יותר חרדי ממנו ומעסיק אותי ויכוחים יותר מהותיים ממנו... ממילא אני מוצא את עצמי שונא את הבנים של הקב"ה... ואני שואל אותך: בשביל לה אני יהדות התורה והשבת?? בשביל לשנא יהודים חרדים לדבר ה'?? לא רוצה!!!

אני רוצה לחיות את יהדות התורה והשבת!!! ואת יצר השנאה והתיעוב והשמחה לאיד... את החלק הזה בנפש אני רוצה ללמוד מברוך מרזל... אני רוצה לקחת את כל יצר השנאה והגאוות יחידה שלי לשנאה לגויים... לשנאה לאויבי ה' שמהרה יכרתו... בא נחליש שאנחנו שונאים את הערבים... מגיע להם שנשנא אותם... ה' שונא אותם... אשר בשר חמורים בשרם... אבל אתה?? אתה בן ש ה'... אני אוהב אותך!!! אני לא רוצה שידרכו עליך... הרי אם חלילה וחס היית ברשימה השחורה של הרוגי מירון הייתי בוכה עליך... אם הערבים הרשעים היו עושים לך לינצ' הייתי מבכה עליך... אז בגלל שאתה חי זה סיבה להפסיד אותך? נקודה למחשבה!!! תן משוב... תגיד לי שאתה מסכים איתי...

גיליון מס' 430 פרשת נשא
תשפ"א שנה תשיעית

כאן ניתן להנציח
ולהיות שותף
בהפצת דברי התורה של רבינו
053-3145900

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פנינים על הפרשה

וישם לך שלום (ו' כ"ו)

כשסיימו בכיתה של אחד מבני רבינו שליט"א את שישה סדרי משנה והתכוונו למסיבת סיום, רבינו הכין לו דרשה קצרה לומר ברבים:

במשנה האחרונה (בסוף עוקצין) כתוב: לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלם, שנאמר ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

מה המיוחד בשלום, שהוא מחזיק את הברכה יותר משאר דברים?

ואפשר לבאר, כי אמרו בגמרא (ב"מ מ"ב) שהברכה מצויה רק בדבר הסמוי מן העין. ולא בדבר השקול, מדוד או מנוי. ועל תלמידי חכמים כתוב (ברכות ס"ד) שהם מרבים שלום בעולם, נמצא שמידת השלום שמביאים תלמידי חכמים לעולם אינו דבר קצוב, כי כל הזמן תלמידי החכמים מרבים את זה, ולכן 'לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום'.

כשנפטר ראש גולת קהילות יעקב מרן הסטיפלר זללה"ה השאיר את הדירה שהתגורר בה וכן עשרות ספרים שכתב ומכרו אותם. כששאלו את פי הבן - רבינו, הורה שהדירה תינתן במתנה לאחותו הרבנית שתחי', שהתגוררה עם רבינו הקהילות יעקב בסוף ימיו, וגם כל זכויות הרווחים מהספרים יהיו שלה.

ורשכבה"ג מרן הגרא"ל שטיינמן זללה"ה היה מתפעל ואומר: הרי רבינו שליט"א בן יחיד (ועימו שתי אחיות), ומדין תורה הכל שלו, אבל הוא, בלי אומר ודברים, נתן הכל במתנה לאחרים. כלום הפסיד מזה פרוטה, וכי חסר לו דבר! תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם!

(שבענו מטוביך)

ימחה שמי על המים

"לימדה אותך התורה שתהא וותרן בתוך ביתך, נשפך היין הו' ותרן וכו' (מדרש רבה נשא)

רבנו מבכה ומצטער על מריבות שמתייצבות בפתחי בתי ישראל, ודמעותיו על לחייוכאשר שומע את צערם. והוא גם מורה על מי לוותר ומתי לוותר.

סיפרתי לרבנו אודות זוג שמצבם בשלום בית חמור מאד וכבר מדברים על גט.

לא יודעים היום כיצד להתנהג. צריך לוותר ולוותר. בדרך כלל החיכוך בא על דברי שטות. לאשה קשה יותר לוותר, ועל הבעל מוטל לוותר! הכל מתחיל ממה שאמרהאיזו מילה שפגעה בו וכדו'. בן תורה צריך לדעת לוותר.

יש במדרש רבה [נשא פרשה ט', ב'] על הפסוק איש איש כי תשטה אשתו, "לימדה אותך התורה שתהא וותרן בתוך ביתך, נשפך היין הו' ותרן וכו', וכן שמנך כו', נקרע כסותך כו', אבל אם שמעת דבר על אשתך - קום כגבר, למה שגבר את".

ומפורש במדרש שבכל מה שנוגע לגשמיות - עליו לוותר, ומה שנוגע לרוחניות - צריך שתהיה איש!

אמרתי לרבנו. מרן הגרא"ל שטיינמן אמר לי, כי בהיותו בחו"ל, זקן אחד בן שמונים ביקש ממנו ברכה, ושאלו על מה תבקש ברכה, ענה: על שלום בית. אמר לו ראי"ל בתמיה, כזה זקן ועדיין לא למדת כיצד להתנהג עם אשתך? וכשסיפר לי זאת ראי"ל צחק מאד.

באורחות צדיקים כתב כמו שאדם מתנהג בן 8 כך יתנהג בהיותו בן 80. טבע קשה לשנות.

המשיך רבנו וציין זהירות נוספת בענין השלום. היה ויכוח בין מנוח ואשתו, הוא אמר כי היא עקרה - ולכן אין להם ילדים, והיא אמרה שהוא עקר, והיתה ביניהם מחלוקת. והמלאך בא לשים שלום ביניהם - ולהודיעה לה כי היא עקרה, ולכן דיבר עמה ואמר לה "הנה נא את עקרה" ולכן אמר "נא" בלשון בקשה כמי שאומר אל נא תריבי עם בעלך תדעי שאת העקרה.

ופסוק זה בא ללמד אותנו, כי הרוצה להשלים בין בעלי מחלוקת, לא יבוא אל הזכאי לומר לו אתה הצודק, שאילו היה בא המלאך למנוח אדרבה היה מרבה את המחלוקת שהיה טוען אח"כ לעומתה ראי שגם המלאך אומר כמותי... רק יבוא אל

החייב ויסביר לו כי אינו צודק ושיוודה לזכאי, ועל ידי כך יבוא השלום ביניהם. וכך היה מעשה אצל מרן החזון איש זצ"ל שהייתה מחלוקת גדולה ומרן זצ"ל סבר כצד אחד שהוא צודק, ושלח להודיע לההוא שאינו צודק - שהוא אינו צודק, ולא שלח להודיע לצודק את צדקתו.

בני כמה הם היו מנוח ואשתו? מסתמא מבוגרים. וכבר אמרנו כי כתוב שאיך שמתנהג בגיל 8, כך יתנהג בן 80, אבל עם תורה אפשר לשנות ולהשתנות גם בזמן קצר.

עוד אמר רבנו "ותאמר לו אשתו לו חפץ ה' וגו' ובחז"ל אמרו שמנוח היה עם הארץ שלא הבין את מה שהיא הבינה, וצריך בירור לשם מה כתב הנביא את הפרט הזה שהוא היה עם הארץ, והתשובה: ללמדנו שאדם צריך להיזהר בדיבורו אפילו עם אשתו. אילו ידע מנוח שזה יכתב לדורות כמה היה נזהר מלדבר.

(כל משאלותיך)

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

קרבה שנת השבע (ט)

כיון שהתחלנו במאמר הקודם לנגוע בקצה המטה, בנושא חיבורי הספרים שעל הלכות שמיטה, נרחיב מעט את היריעה על כך.

דרך אמונה

כידוע, רבינו חיבר על רמב"ם הלכות זרעים, ארבעה כרכי 'דרך אמונה', ובו הוא סידר כמין 'משנה ברורה' על סדר הרמב"ם, החל מהלכות כלאים ועד סוף הלכות שמיטה, כשהוא מלקט ומסדר את כל פסקי החזון איש ושאר האחרונים, דבר דבור על אופנו.

חלק מהספרים שחיבר רבינו שליט"א

הזכויות שמורות?

מעניין לציין, כי בכל הספרים שהוציא רבינו שליט"א לאור עולם, לא מוזכר בספר בשום מקום 'כל הזכויות שמורות' למחבר. (מבלי להיכנס כלל לנושא ההלכתי והמשפטי, האם אכן כאשר אין כותבים, השימוש מותר באופן חופשי).

דבר זה הוא חידוש בימינו, כי לעומתו, כמעט שאין יצירה כל שהיא, שהבעלים אינו דורש בעלות גמורה ותובע רשות מלאה על כל שימוש קטן כגדול.

את ההסבר לכך פעם נתן רבינו בעצמו, הוא אמר שהוא לא ראה בספריו חידוש כל כך, הוא לא חשב כלל שאי מי יבקש להעתיק מהספר ולמכור אותו... בעיניו היה זה מלאכה שכל אחד יכול בעצמו לעשותה...

עם זאת, רבינו נוהג טובת עין יתירה, וכל אחד שמבקש רשות לעשות שימוש בספר, הוא מרשה בעין יפה. כך למשל, המאגר התורני 'בר אילן' וכן הספריה הממוחשבת 'אוצר החכמה' ועוד מאגרי ספרים, קיבלו רשות מלאה להעתיק את כל ספריו אליהם, ללא כל תמורה.

'אדרבה', אמר פעם רבינו 'אולי בזכות זה ילמדו יותר אנשים בספרים'...

בעין יפה נותן!

דרך אמונה הלכות שמיטה בפרט, הודפס באופנים שונים עשרות (!!) פעמים על ידי קבוצות שונות, וחולק על ידיהם, כשרבינו מרשה בחפץ לב ללא כל תמורה.

ונזכיר את האחרון שבהם, היה בשנה האחרונה, עת קיבל רשות מרבינו, הרב אהרן סופר שליט"א מירושלים, שידיו רב לו בהוצאת ספרים בכלל, ונושא השמיטה בפרט, להדפיס במהדורה מיוחדת את הירושלמי שביעית עם פירוש רבינו, וספרו שערי אמונה ודרך אמונה על שביעית.

בימים האחרונים (ב' סיון תשפ"א), הוא נכנס לרבינו וזכה לקבל את ברכתו.

רבינו שליט"א מקבל בימים האחרונים, את הליקוט מתורתו על עניני שביעית

לאור קריאת רבינו להקפיד על הלכות נטילת ידים לסעודה בכל פרטיה ודקדוקיה

כפי שהתפרסם משמו ע"י בנו הגר"ש שליט"א נביא כאן סדר נטילת ידים לסעודה (בקצור רב)

- א. קודם הנטילה יש לעיין ולבדק שידי יבשות ונקיות ואין עליהם שום לכלוך וכל דבר שחוצץ. (ואשה צריכה להסיר הטבעות קודם הנטילה)
- ב. הנטילה צריכה להיות מכלי שלם שיש בו לכל הפחות רביעית הלוג, (150 גרם). ובספלים המיועדים לנטילת ידים המצויים כיום, יש בהם ברווח).
- ג. צריך לטול לפחות רביעית הלוג על כל יד, ובבת אחת. וכל המוסיף לטול בשפע נותנין לו מלא חפניו טובה. וצריך לטול שתי ידי, אפילו אם אוכל רק ביד אחת. ויטול יד ימין תחילה, כדי ששמאל תשמש לימין.
- ד. כל יד ויד יש לטול עד סוף פסת היד, שהוא מקום חבור היד והקנה של הזרוע. וצריך להשגיח שיבואו המים על כל היד, גם בראשי האצבעות ובכל הצדדין.
- ה. אחר הנטילה מצוה לשפשף ידיו זו בזו.
- ו. לדעת המ"ב אם יש לו מים מזומנים יש לנהוג לכתחלה לטול ידים פעם שניה (והנהוג כן יש לו להתנות שיהיה בלי נדר). ולדעת החזו"א רשאי לכתחלה לטול כדון פעם אחת, ואין צריך לטול פעם שניה. וכן הוא נהג.
- ז. צריך לזהר מאד שאחר הנטילה, כל עוד שידיו לחות, שלא יגע בהן אדם שלא נטל ידיו. ואם נגע, צריך לנגב ולחזור ולטול כראוי.
- ח. אחר הנטילה וקודם הנגוב, מברך בא"ה אמ"ה אקב"ו על נטילת ידים.
- ט. אחרי הברכה צריך לנגב ידיו היטב. ולא ינגב בחלוקה. והאוכל בלא נגוב ידיו כאלו אוכל לחם טמא.
- י. אחר שגמר לנגב ידיו היטב, אין להפסיק עד ברכת המוציא, כדי הלוח עשרים ושנים אמה, אלא יברך המוציא מיד אחרי הנגוב. לדברים שהם לצורך הסעודה, מותר להפסיק.

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה- 1586

קהילות 073-2757000 שלוחה- 4310